Matias Ricarte f.

QUAESTIONES IN OCTO LIBROS PHYSICAE ARISTOTELIS AD MENTEM ANGELICI MAGISTRI DIVI THOMAE AQUINATIS, ELABORATAE À DOCTORE IOSEPHO CLEMENT.

PROOEMIUM

Transacta jam tediosa obscuraque Logicae navigatione vela pandimus faciliori, et jucundiori Philosophiae, ut per hujus mundi mare magnum peragrantes, rerum naturalium cognoscamus Arcana. Philosophia quae juxta vocis Ethimologiam amorem sapientiae [illegible] jam vero apprime ut sapiens sit et Philosophi nuncupentur sapientes. Sed praesenti autem sumitur Philosophia in totius latitudine prout comprehendit mathematicam et metaphysicam, et aliis practica rationali

um quae Physica vocatur et de ente mobili tractat. ob maximam generalem motus varietatem quem ens mobile plures exagitant quaestiones. Pro nunc de solo ente mobili in communi sermonem instituemus per octo libros quos Aristoteles Physico auditu sive de Physica auscultatione vocat. Praemittimus tamen aliis omissis quaestionem sequentem prooemialem, breviter explicandam. q. unica prooemialis Physicae.

Quaestio Unica Proœmialis Physicae.

In limine cujuscunque scientiae paululum immorari aliqualem ipsius notitiam proponendo ipsa necessitas consuetudinem induxit. igitur antequam ad unumquemque ex octo libris Physicorum discendum accedamus, aliqua de objecto, et qualitate Philosophiae naturalis, seu Physicae praemittemus. Art. I quodnam sit objectum Philosophiae naturalis?

Art. I

quodnam Sit objectum Philosophiae Naturalis?

Ex his quae diximus circa locum Prooemialium, clare colligitur, Philosophiam naturalem prout hic sumitur esse simpliciter speculativam. Quia scientia quae habet pro fine proprio sui objecti contemplationem, est simpliciter speculativa, sed Physica non ordinatur ad aliquod opus extrinsecum, nec praebet regulas ad exercendum motum, sed solum tractat [illegible] ad recte speculandas causas et proprietates mobilis: ergo est simpliciter speculativa. Unde licet Physica pluries dicatur mechanica speculativa.

Ex his quae diximus circa logicae proemialia, clare
colligitur physicam naturalem, prout hic sumitur, esse sim-
pliciter speculativam: quia scientia, quae habet pro fine
principali sui obiecti contemplationem, est simpliciter
speculativa; sed physica non ordinatur ad aliquod opus
efficiendum, nec praebet regulas ad exercendum modum,
sed solum tradit principia ad veritatem speculandam [illegible]
et proprietatum motus: ergo est simpliciter speculativa.
Unde licet physica plurimum deserviat medicis
ad morborum curationem, ad hanc tamen non refertur
ex proprio fine et intrinseco, sed solum per accidens,
ex fine medicorum. Certum est etiam philosophiam naturalem
nullius esse subordinatam; probatur: quia philoso-
phia naturalis habet propria principia, et
quasi [illegible] certo in metaphy-
sica principia universalissima ex quibus
alia principia [illegible] philosophiae naturalis
dependent, et aliqualiter subalternata [illegible]
dicitur; [illegible] omnes scientiae naturales possunt
dici subalternatae huic [illegible].

Praemittendum
est pro dubio resolvendo de obiecto formali quo: quia hoc est
abstractione a materia singulari reponunt omnes, et ex
professo docet a D. Thoma opusculo septuagesimo quaestione 5 articulo
primo: solum ergo est sermo de obiecto formali quod. Certum est etiam
obiectum formale quod esse ens mobile; nam obiectum scientiae est propria
ratio illius passionis, quae in tali scientia demonstratur; ens
autem mobile est ratio motus, quem physica demonstrat,
et in ordine ad ipsum omnia considerat. Praemittendum
est 2. obiectum physicae esse ens mobile motu naturali et sensibili:
naturali quidem, quia physica est scientia naturalis; unde motus violen-
tus et praeternaturalis a secundario attinguntur a physica,
quatenus scilicet conducunt ad meliorem cognitionem natu-
ralis motus; sensibili, quia obiectum physicae non extendit
ultra obiectum formale quo, et hoc iuxta D. Thomam loco supra citato
concernit materiam sensibilem; unde Deus et Angeli solum
per accidens pertinent ad physicam, quatenus Deus est prima
causa omnium motuum sensibilium, et Angeli sunt
causa motus caelorum.

Praemittendum est 3. ens mobile

mobile generabile aliud est substantiale, et aliud accidentale. substantiale est substantia mobilis, quae est radicale principium motus. accidentale est accidens mobile, quod est proximum principium motus. praeterea mobile aliud est substantialiter mobile, et aliud accidentaliter mobile. primum est, quod potest moveri motu ad substantiam terminato. secundum est, quod potest moveri motu terminato ad aliquod accidens. tam mobile substantialiter, quam mobile accidentaliter pertinet ad obiectum physicae: haec enim agit de generatione, per quam substantia producitur, et de motu locali corporis caelestis ad accidentalem ubicationem terminato. adverte, quod licet substantia sit ens mobile accidentaliter: quia potest moveri acquirendo sibi formam accidentalem; non tamen est mobile accidentale, cum non sit accidens; quod ergo cadit in dubium est: an obiectum physicae sit ens mobile determinate substantiale, an vero ens mobile abstrahens a substantiali, et accidentali?

Dico: obiectum formale quod philosophiae naturalis est ens mobile determinate substantiale. ita magistri Soto, Ortiz, Serna, Collegium Hispanense, et communiter Thomistae, contra Gaietanum, Ferrariensem, et Prado. haec conclusio expresse docet D. Tho. in septimo metaphysicae lectione 2ª dicente: scientia naturalis non est circa ens simpliciter, sed circa quoddam genus entis, scilicet circa substantiam naturalem, quae habet in se principium motus et quietis. praesupposito hoc: obiectum formale philosophiae naturalis est ens mobile naturale, ut docet Angelicus Doctor in 2 Phisicorum lectione prima; sed solum ens substantiale est naturale: ergo solum ens mobile substantiale est obiectum philosophiae naturalis. probatur minor: ens naturale est illud, quod constat natura; sed solum ens mobile substantiale constat natura: ergo solum ens substantiale est naturale. probatur minor: natura est primum et radicale principium motus; sed solum ens mobile substantiale est primum et radicale principium motus: ergo solum ens mobile substantiale constat natura. minor constat: quia nullum accidens est primum et radicale principium, sed posterius et radicatum in substantia.

Probatur 2ª conclusio: obiectum formale quod philosophiae naturalis est illud, de quo philosophia naturalis seu physica probat et per se mobilitatem demonstrat; [illegible]

po et pp se demonstrat mobilitatem de ente mobili substantiali: ergo ens de quo physica est ens mobile substantiale. prob. min. quia per et pp se demonstrat mobilitatem de eo, in quo per se radicatur motus; et omnis motus per se radicatur in substa: ergo po et pp se demonstrat mobilitatem de ente mobili substali. prob. min. motus localis proxime fundatur in quantitate, et motus alterationis in qualitate; et quantitas et qualitas recipiuntur et radicantur in substa: ergo hujusmodi motus, sicut cetera, per se radicantur in substa. confirmatur: quia po et pp se demonstrat motus de illo subo, a quo desumit violentia et naturalitas motus; et naturalitas motus non desumitur a conformitate cum principio accidentali; nec violentia a disconformitate cum tali principio: ergo. min. constat: quia motus lapidis deorsum est conformis qualitati gravitate impresse in lapide; et est violentus: similiter calefactio aquae est conformis calori; et est violenta sed aqua tamen.

Solvuntur Argumenta contraria

Obes po: datur accidens, quod est principium primarium motus: ergo obum quod physicae est ens mobile tam accidentale, quam substantiale. prob. ans: motus intentionis et remissionis radicantur in qualitate: ergo datur accidens, quod est principium principale motus. prob. ans: motus intentionis et remissionis radicantur in illo subo, quod denominatur intensibile et remissibile; et sola qualitas denominatur intensibilis et remissibilis: ergo radicantur in quale. prob. min: sola qualitas habet latitudinem graduale: ergo confirmatur: mobilitas intentionis et remiss. per se et immediate convenit qualitati; et subo nonnisi qualitate: ergo physica per se po demonstrat mobilitatem de ente accidentali. prob. ans: qualitas nonnisi est intensibilis et remiss. et substa nonnisi qualitate: ergo. Respondeo ad argumentum ndo consequentiam ans, ad probationem dis. min: quod denominatur intensibile et remissibile radicaliter, cedo maj. proxime, nego min. et dicta minori nego conseq. ad probationem minoris dis. ans: formaliter et proxime, cedo ans, radicaliter, nego ans et conseq.

Itaque omnes intensioni denominat radicaliter intensibile illud, in quo radicat, et proxime intensibile illud, in quo proxime recipit: cum ergo in substantia radicet, et in qualitate proxime recipiat, denominat substantiam radicaliter intensibilem, et qualitatem proxime: substantia enim, licet proxime non suscipiat latitudinem gradualem, nec suscipiat magis, et minus; cum tamen sit radix qualitatis, radicaliter habet latitudinem gradualem, et suscipit magis et minus: unde solum suscipit magis et minus proxime, non vero radicaliter, e proprietas qualitatis.

Confirmatur ratione [illegible] ante: quia qualitas, et quodlibet accidens nihil habet per se ex ratione sui, quod omnia dependenter a substantia; et sic, proprie loquendo, qualitas per se ex ratione sui non est gradualiter lata, nec intensibilis. Vel aliter dicitur ante: mobilitas proxima accidentalis, permissa ante, mobilitas radicalis, non ante, et [illegible]. itaque substantia per se convenit et prima radicem mobilitatis accidentalitati: et quidem radix per [illegible] [illegible] ficta.

Sed dices:

substantia non radicat intensionem et remissionem: ergo non est radicaliter intensibilis et remissibilis. probatur ante: si substantia radicaret intensionem et remissionem absolute diceretur intensibilis et remissibilis; quod hoc est falsum: ergo non radicat intensionem et remissionem. probatur maior: quia anima rationalis radicat ~~intensionem~~ intellectionem et volitionem, dicitur absolute intellectiva et volitiva: ergo radix ultimo conatur; quod facile instatur sic: quia anima rationalis radicat intellectionem, dicitur absolute intellectiva: ergo quia radicat corporeitatem, quantitatem et extensionem, dicitur absolute corporea, quanta, et extensa? unde disparitas stat in eo, quod anima rationalis nullam habet denominationem oppositam denominationi intellectivae; et ideo dicitur absolute intellectiva propter radicationem intellectionis. substantia vero habet denominationem indivisibilis, oppositam denominationi intensibilis, et ideo non denominatur absolute intensibilis, licet radicet intensionem

Obser 2: de sensu deorsū ē motus nalis in speciebus sacramentalibus; ō ñ in subsa, ō in quantitate radicat: ergo quantitas ē radicale principium mobilitatis nalis: ergo ē obm primarium Phice. Min. constat in speciebus sacrificii nalla subsa supposita. confir: si Deus poneret ignem quantitatem lapidis, motus deorsum igni esset nalis; ō ñ convenit subsae ignis; ergo subsa ñ ē per se principium motus nalis. confir. 2: motus generationis in nulla subsa radicatur: ergo. Resp. dō min: ñ radicatur in subsa, aliud et formaliter existente codo min, virtualiter existente, ñ min. et cons. itaque in Eucharistia permanet virtus subse, seu subsa virtualiter, in qua motus nales radicantur. ad pr. confirmationem nē min: motus enim deorsum est innaturalis igni, ac proinde absolute violentus. si dicas: ignis est corpus grave: ergo motus deorsum est nalis. dicitur, quod motus deorsum solum ē nalis corpori ex sua natura gravi, quod ñ habet ignis. ad 2o nē ans: generatio enim radicatur in materia prima, quae exigit acquirere formas media generatione.

Obser 3: licet omnia accidentia radicent in subsa, tamen [illegible] obm Phce: ergo aliud forte Phce ē ens mobile abstractum a substantiali et accidentali. prob. ans: quamvis creatura dependeant a Deo, tamquam a pma causa, et accidentia dependeant a subsa, tamen creatura et accidentia sunt obm formale Phae: ergo licet [illegible] nego ult conseq. et ē disparitas: quia accidentia ñ dependent a subsa, nec creatura a Deo, prout attinguntur a metaphca: ceterum accidentia dependent a subsa, prout attinguntur a Phica et hujus ratio ē quia: quia quodlibet ens attingitur a metaphca, prout habet proprietates metaphcas, scilicet unitatem, veritatem, et bonitatem, quas metaphysica de ente demonstrat, praescindendo a dependentia et independentia. Phica vero attingit accidentia, prout ea participant rationem phicam, scilicet mobilitatem nalem: sed autem nalis mobilitas [illegible] liter desumitur a principio substantiali et radicali. Phica agit de ente mobili accidentali, videlicet ut dependente a subsa. [illegible] Phicae propria

[illegible]

Articulus 2us Utrum phisica sit propria scientia, et an sit in specie infima una

Dico po phila nalis ē propria scia. prob' breuiter sic:
scia. propria talis ē habitus p demonstrationem acqui-
situs; d phila nalis ē habitus p demonstrationem
acquisitus: ergo ē propria scia. prob' min: q demonstrationes
factas in natu. Phice acquiritur
habitus Phice; d in natu Phice plures fiunt
demonstrationes; ergo. min constat in phisicis de-
monstrationibus ex. exemplis gratia in illo: qd
constat qualitatibus contrariis ē corruptibile;
d mixtu constat qualitatibus contrariis: ergo ē corrup-
tibile. consiq: proprium ē scie demonstrare proprie-
tates de suo obo; d phise demonstrat proprietas
de suo obo, ut constabit in decursu totius Phice: ergo
ē propria scia. ex quibus infertur, quamlibet par-
tem phile nalis ē propria scia: quare magia,
ā notiua, q conuertiv demoris conjuratiō habet,
et ā ē parte phile nalis, d magia nalis ē pro-
pria scia. aduerte tamen, solum procedit de phila
nali in parte demonstratiua: nā in parte to-
pica et circa rones probabiles ē habitus opina-
tiuus.

Dico 2: phila nalis, pro ut comprehendit octo li-
bros Phisicorum, et libros de generatione, animā,
mundo, celo, et meteoris, ē scia in specie infima una.
prob' sic: scia attingens omnia sua oba, ut saltem
sub unica rone formali, ē una in specie infima; d
phila nalis attingit omnia sua oba, ut saltem
sub unica rone formali: ergo ē una scia in specie
infima. prob' min: phila nalis attingit sua
oba sub rone entis mobilis, abstrahentis a materia
singulari: ergo attingit sua oba sub unica rone
formali. consiq: si phica ā est una scia, praecipue
quando libros supra recensitos, maxime q in
octo libris agit de ente mobili in communi, et

in aliis de ente mobili incorruptibili; & una eademque specifica est scientia agens de ente mobili incorruptibili, et de ente mobili corruptibili: ergo philosophia naturalis pro ut comprehendit hujusmodi est scientia specie atoma una. prob. min: una et eadem specifice est logica, quae agit de modo sciendi [illegible], ac quae agit de illius speciebus: ergo similiter una et eadem specifice est scientia de qua loquendo

Solvuntur Argumenta contraria

Obes. 1a. pa: scientia debet esse de rebus necessariis; sed philosophia naturalis non agit de rebus necessariis: ergo non est propria scientia. prob. min: philosophia naturalis specialiter contemplatur elementa, et mixta, quae corruptibilia sunt, et alia quam plura corruptioni obnoxia: ergo non agit de rebus necessariis. confirm. philosophia naturalis agit de singularibus: sed de singularibus non datur scientia: ergo. Respondetur conformiter ad dicta in quaestione proemiali logicae, quod scientia agit de necessariis, quia ad essentiam et connexionem ejus cum suis proprietatibus. [illegible] necessaria elementa et mixta: de illis enim verificantur propositiones infallibiles et aeternae veritatis. similiter licet motus corporum coelestium, [illegible] singularia [illegible], sint defectibiles et mutabiles: de illis tamen physica agit, prout habent [illegible] et proprietates inseparabiles. ad confirmationem [illegible], quod physica [illegible] philosophia naturalis agit de singularibus, prout conveniunt in ratione communi entis mobilis, quod nullatenus scientiae repugnat.

Obes. 2a. pa 2a: Phus [illegible] per [illegible] lectione quadragesima pa ait: aliud genus scibilis est corpus naturale, et corpus mathematicum; et utrumque [illegible] genus dividitur in varias species scibiles; sed corpus naturale est objectum physicae: ergo objectum physicae dividitur in varias species scibiles: ergo physica est specifice multiplex: ergo non est [illegible] atoma una. confirmatur: licet mathematica [illegible] quae omnia sunt [illegible] sub eadem abstractione a materia sibi [illegible] sub abstractione a materia

censibilis, tamen n est scia specifica una; contin-
net enim habitus scientificos arithme-
ticae et geometriae: ergo licet Phisica attin-
gat omnia sua obja sub eadem abstractione
a materia, tamen n est una specifica. Respondeo, di-
st. Ph. loquitur de corpore nati, quatenus dependet
ss qd a nata vel ab alio moveatur; quatenus est
diversimode scibile: siquidem quatenus est mo-
bile ab arte, e scibile a medicina, ex qe est mo-
bile a nata, e scibile a Phisica: proinde [illegible]
n e ulterius divisibile. unde distinguitur [illegible] cor-
pus naturale prout est scibile, eadem enim [illegible]
eidem immobilitate nati, ex [illegible], nec enim
et cons.
Ad confirmationem resp.: e disparitas: qa
Phisica attingit sua obja sub eadem abstractione
specifica, mathematica vero sub eadem abstrac-
tione generica, et in alias scibilitates divisibili:
quando enim abstractio determinatur per diver-
sa principia, quae necessario, nec alterum ab altero
dependent, ut contingit in mathematica, reddit obja
diversimode scibile: quando vero abstractio deter-
minatur per principia, quorum unum ex alio de-
pendet, et alterum ex tertio, ut contingit in Ph-
sica, n diversificat obja in scibilitate, nec cau-
sat habitus diversitatem. Unius enim et al-
terius [illegible] in [illegible]
le. Et dices: principia mathematicae reducuntur in
quantitatem in communi, et ex ea desumuntur;
et nihilominus mathematica n attingit sua
obja sub abstractione specifica eadem, et plures
habitus scientificos continet: ergo licet principia
Phisicae desumantur ab entis mobilitate, Phisica n
erit una scia in specie infima &c.
Respondeo et explico
do min.: reducuntur in quantitatem in communi,
et ex ea desumuntur [illegible] in se [illegible]
[illegible] in eo [illegible], nego min. itaque objm arith-
meticae est quantitas discreta, et objm geo-
metriae quantitas continua, quae [illegible]

conveniunt et conveniant in ratione communi quantitatis: ceterum differentia sit in attingendo ab arithmetica et geometria illa enim contemplat' ab arithmetica, qualitatem et mensuram discretam p unitatem determinatam, ea vero simpliciter a geometria, prout est mensura continua p punctum determinata: unde in esse scibili a mathematica non derivantur ab eodem principio. adverte, quod dicit animam quando suo cognizatum abstrahat a materia sensibili communi a Physica attingit, quod est principium communionis et argumentationis; et pro ut materiam dependens a fantasmatibus quam qualitatem non abstrahit a materia sensibili, sed solum a materia singulari; sicut cetera obiecta Physicae.

Obes 3: Physica agit de ente mobili in communi et de ente mobili in particulari; sed circa ens mobile in communi et ens mobile in particulari datur diversitas scientiarum: ergo Physica non est una specifice scientia. prob. min: circa sensibile in communi et sensibile in particulari datur diversitas sensuum: ergo circa ens mobile in communi et ens mobile in particulari datur diversitas scientiarum. Accedit modo minor ad maiorem ne consequentia: circa sensibile in communi et sensibile in particulari datur diversitas sensuum: ergo circa modum sciendi in communi, et modum sciendi in particulari datur diversitas logicarum? Resp. discrimen est in eo, quod diversitas scientiarum sumitur a diversitate obiecti in esse scibili, quam diversitatem non habent ens mobile in communi et in particulari: quia sub eadem ratione attinguntur: ceterum diversitas sensuum sumitur a diversa immaterialitate obiecti et speciei sensibilis et speciei: sensibile autem in communi et in particulari habent diversam immaterialitatem, ut dicemus in libris de anima. Liber pri[illegible] Physicorum

Liber Pūs Physicorum

Et entis nalis essentia facilius dignoscatur in praesenti libro et Arist. instituit sermonem de principiis et vestigentis nalis: cum enim totum nihil sit praeter partes, et principiatum praeter principia, totius, et principiatum notitia ~~ab ortu et cognitione~~ partium et principiorum intelligentia dependeat: Docebat ergo Philosophus de ente nali, prius eius principia enumerat et exponit. quare pra de principiis entis nalis in communi.

Quaestio prima de principiis entis naturalis in comuni.

Arist, nate eximulo a facilioris exordium sumit: cum ergo universalia sint nobis facilioria singularibus, prius referunt examinanda principia entis nalis in communi, seu in universali, et postea facilius uniuscuiusque nalis comprehendamus. Unde in praesenti quaestione quidditatem et quantitatem principiorum entis nalis exponemus. Petes quid sint principia entis nalis?

Articulus primus quid sint principia entis naturalis

Supponendum, quod principium, causa, et elementum discriminant in eo, quod principium est illud, a quo aliquid procedit; causa est illud, a quo aliquid procedit cum dependentia per verum influxum; elementum vero ulterius exigit, esse causam intrinsecam. Unde magis se extendit principium, quam causa, et causa magis, quam elementum: pater enim aeternus est principium filii, et non est causa, quia filius ab illo non dependet; et quaelibet causa extrinseca, ut efficiens, est principium et causa, et non est elementum. Suppono 2 quod principium aliud est intrinsecum, sine quo nec intelligi, neque definiri potest principiatum, et aliud est extrinsecum, sine quo intelligi et definiri potest

supposito, qd principium aliud ē primum, a quo si-
licet aliquid procedit, quin ipsum ab alio pro-
cedat, et aliud ē secundum, qd ab alio procedit: rur-
sus principium aliud ē primum in omni genere,
qd in nullo genere procedit ab alio, ut Deus, et
aliud ē primum in alico genere, qd ab alio prin-
cipio alterius generis procedit, ut materia prima, et similia.

Dico: nunc Aristoteles in hoc primo libro capite quinto tex-
tu quadragesimo primo diffiniuit principia entis nalis,
quae neque fiunt ex aliis neque ex alterutris, et omnia
ex ipsis fiunt. in hac definitione per lij neque fiunt
ex aliis denotatur, principia entis nalis n̄ com-
poni ex aliis principiis, tanquam ex partibus; per
lij neque ex alterutris, denotatur unum principium
alicujus principiati n̄ componi ex alio prin-
cipio. principia enim sunt prima elementa,
et partes simplices entis nalis. et omnia ex ipsis
fiunt, id ē, omnia entia nalia ex ipsis compo-
nuntur. adverte, qd lij ex n̄ denotat materialem causam
efficientis, qualiter dicitur ignis fieri ex alio
igne, et solum materialem causam innuitur, eo modo di-
cimus, hominem fieri ex materia et forma. adverte
etiam, qd lij ex n̄ denotat solum concursum causae
materialis, et etiam ordinem terminis a quo dicta-
bitur: quare privatio, ut ens in nostra definitione
etiam comprehenditur inter principia entis nalis.

Opones in definitionem: omnia fiunt a Deo, et
Deus n̄ fit ex aliis, et Deus n̄ ē principium entis
nalis; ergo data definitio convenit aliis a definito.
confirmatur primo: forma ē principium entis nalis;
et fit ex materia prima: ergo unum principium fit
ex alio. confirmatur 2o: materia prima ē principium, et
componitur ex aliis: ergo male definitur principium
definitione data. probatur minor: materia prima componitur
ex partibus integralibus, et ex genere et differentia:
ergo componitur ex aliis. Respondeo ad argumentum do-
minus: omnia fiunt a Deo, ex quo intrinsece, et ut
a causa efficienti, eodem modo, intrinsece etc.

modo partis, ne vero, et dico minor: Deus non est principium intrinsecum, de quo loquimur, concedo minor, non est principium extrinsecum, nego minor et conseq. itaque Deus est principium extrinsecum et causa efficiens omnium creaturarum; et sic omnia extrinsece et efficienter fiunt ex ipso: cum tamen non sit pars intrinseca et compositiva entis naturalis, non est principium, de quo in praesenti est forma, nec ex ipso intrinsece fiunt entia naturalia.

Ad primam confirmationem dico minor: forma fit ex materia tanquam ex subiecto, a quo educitur vel ex quo educitur, concedo minor, tanquam ex parte intrinsece componente, nego minor, et conseq. itaque solum fieri ex alio, tanquam ex parte intrinsece componente, est ratio principii entis naturalis: unde, quod forma fiat ex materia, tanquam ex subiecto eductionis, et quod tota forma, quam materia fiant a Deo tanquam causa efficienti, non tollit absolute ab illis rationem principii, sed solum rationem principii primi in omni genere, ex quo nihil ad nos: solum enim definimus principia in aliquo determinato genere. ad 2am confirm. dico minor: componi ex aliis in linea essentiali physica, nego minor, in linea integrali et materiali, permitto minor, et nego conseq. itaque in praesenti solum loquimur de principiis essentialibus physicis, quibus solum repugnat fieri ex aliis in linea essentiali physica: unde, licet materia sit componenda ex partibus integralibus, et materialibus, tamen non fieret ex aliis, quia ut nunc accidit particula ex. articulo 2us quot sint principia entis naturalis

Articulus secundus quot sint principia entis naturalis

Ens naturale potest considerari in duplici statu,
scilicet in fieri, et in facto esse; ens nale in fieri est
ipsum fieri et produci entis nalis. ens nale in facto
esse est ipsum ens nale jam productum. Sed adverte,
quod fieri entis nalis non sumitur in praesenti pro ac-
tione, vel passione, qua ens nale fit dependenter
ab agente; pro ut sic enim non habet aliud prin-
cipium quod recipiens ens, agens; sed sumitur pro ma-
teria in ultima forma, qua ens nale transit de
non esse ad esse substantiale. Adverte 2do, quod fieri
entis nalis est duplex, scilicet per generationem,
et per creationem. creatio est productio rei ex ni-
hilo. generatio est productio rei ex praesupposito subie-
cto. Primum autem solum procedit de fieri entis nalis
per generationem, et non creationem, sed solum per gene-
rationem, quae est substantialis mutatio. Tandem adverte,
quod principium intrinsecum potest sumi stricte
et late. stricte sumitur pro parte intrinsece
componente principiatum. late accipitur pro
eo, sine quo principiatum intelligi non potest.
Circa
numerum principiorum entis nalis antiqui
philosophi in varios inciderunt errores. aliqui
dixerunt, principia esse numerosa. alii ~~[illegible]~~ as-
serunt, esse quatuor elementa, scilicet ignem,
aerem, aquam, et terram; alii esse frigus, et ca-
lorem; alii esse rarum et densum; alii esse amorem
et litem; alii tandem diversas rerum dis-
positiones. Epicurus atomos esse prima
omnium corporum nalium principia, quae omnia
describentur [illegible] a philosopho in praecedenti [illegible]
[illegible]: ceterum Epicurea opinione, tot ~~[illegible]~~
[illegible] deleta Pet. Gassendus, [illegible]
[illegible] comam [illegible], saeculo antecedenti suscitare
conatus est: quem in Gallia et Germania [illegible]
[illegible] secuti sunt. vocant autem atomos mi-
nimas particulas corporis, diversas habentes fi-
guras, ex quibus [illegible] ~~[illegible]~~ corpus compo-
nitur. non alienum ab [illegible] philosophis [illegible]
[illegible] videretur [illegible], ne recedere videamur

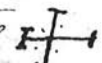

ab ejus diversitate consistendae in qua
in doctrina peripatetica adversamur, et maxime
certum, quod impugnatione dignum [illegible] antece-
dentis philosophi continuari videatur, si placet
illustrissimus Palancus in libro cui titulus
est: Peripatetica [illegible] [illegible]. Dico porro: materia, forma et
privatio non sunt principia intrinseca naturalis
in fieri in stricta acceptione. Ita eminentissimus
Aquinas, et collegium [illegible] prior[illegible] porro [illegible].
Arist. capite sexto agens de principiis secundum
[illegible], quae proprie et intrinsece sunt intrin-
seca, sic ea definit textu vigesimo septimo:
principia autem semper oportet manere,
sed nec materia, nec forma, neque privatio perma-
nent in ente naturali in fieri, ut de se [illegible] dicendis
constabit: ergo materia, forma, et privatio non sunt
principia intrinseca entis naturalis in fieri secun-
dum [illegible], et in stricta acceptione. Idem
docere videtur [illegible] [illegible] in lectione decima [illegible] capu[illegible]
caput [illegible] et septimo [illegible] [illegible]: prior 2 [illegible] ac [illegible]
[illegible] [illegible] principium intrinsecum [illegible]
debet intrinsece componere principiatum per
modum partis influentis in aliquo genere cau-
salitatis intrinsecae, sed materia, forma et priva-
tio non sic se habent respectu entis naturalis in fieri:
ergo non sunt principia intrinseca [illegible] [illegible] in [illegible]
acceptione. Prior [illegible]: ens naturale [illegible] [illegible] nihil
aliud est, quam transitus, [illegible], [illegible] mutatio substan-
tialis entis naturalis de non esse ad esse, sed hic transitus
non componitur intrinsece, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ex
materia, forma et privatione: ergo. Prior [illegible] [illegible] partes,
et porro quantum ad materiam [illegible]: quia subjectum transiens
non est pars intrinseca transitus, sicut [illegible] [illegible] [illegible]
mobile non est pars intrinseca motus localis, sed materia
prima est subjectum transiens in generatione substantiali:
ergo non est pars intrinseca. [illegible]: quia transitus recipitur
in materia prima, [illegible] [illegible] recipitur [illegible] [illegible], non componit
[illegible] intrinsece [illegible] [illegible]: ergo. Deinde [illegible] [illegible]

quantu ad formã: ergo forma e terminus ad
quem transitus generationis; et nulla ratio com-
ponit intrinsece ex termino ad quem: ergo etc. min. quan-
do intelligit formam, id n intelligit fieri entis
nalis: ergo fieri entis nalis n componit ~~ex~~ intrin-
sece ex forma probatur: dum intelligit formam,
intelligit quoddam ee entis nalis: ergo non intelligit
fieri ipsius entis. tandem quia minor de privatione:
privatio e quid negativum et extremalis, et fieri entis
nalis e quid positivu: ergo n componit intrinsece
ex privatione. ad [illegible]: quia in instanti generationis
privatio n exsistit, et in instanti antecedenti e
generatio n componit intrinsece ex eo, qd n ex-
istit: ergo.

Dico 2 principia intrinseca entis nalis
in fieri, si late accipiantur, sunt tria, nimirum,
materia, forma, et privatio. hec clo sic intellecta e
communis inter philos. et prob: principia intrinseca
entis nalis in fieri in lata acceptione sunt illa,
sine quib intelligi n potest ens nale in fieri,
et quib prius intellectis id intelligitur; et sine
materia, forma, et privatione nequit intelligi ens
nale in fieri, et his prius intellectis id intelligitur:
ergo. prob. min. quo ad 1a partem: fieri entis nalis e
mutatio seu transitus de n ee forma ad formam,
et talis transitus n potest intelligi, quin imprimis
intelligatur subiectum transitus, qd e materia; deinde privatio-
ne formae, et tandem forma ad quã e transitus: ergo
sine materia forma, et privatione nequit intelligi
ens nale in fieri. prob. min. quo ad 2am partem:
transitus ex vi sua mutationis [illegible] essen-
tialiter exigit terminum a quo, terminum ad quem et
subiectum commune: ergo prius intellectis materia, forma,
et privatione intelligitur ens nale in fieri.

Dico 3:
principia entis nalis in facto ee tantum sunt
duo, scilicet materia, et forma. prob. clo: princi-
pia intrinseca entis nalis in facto ee sunt illa,
quib ens nale intrinsece et permanenter com-
ponitur per modum partis; et solum materia et forma

sunt partes ~~essentiales~~ intrinsecae et perma-
nentes ens nale: ergo principia intrinseca
entis nalis in facto esse sunt solum materia
et forma. prob. min. ergo: ens nale intrin-
sece et permanenter solum componunt, tamquam
ex partibus ex quibus et in quibus resolvitur &c;
sed materia prima et forma actus: ergo so-
lum materia et forma sunt partes intrin-
sece et permanenter componentes ens nale.
prob. 2 min.: unio, existentia, et subsistentia
non sunt partes intrinsece et permanenter
componentes ens nale: ergo solum materia et forma
&c. prob. ans: unio non est pars compositi, sed partis
ut copulatio, et existentia ac subsistentia non
sunt partes, sed modi complentes ipsum ens
nale: ergo unio, existentia et subsistentia non sunt par-
tes intrinsece et permanenter componentes
ens nale. solvuntur &c

Solvunt: arguta Varia

Obes pora pr: materia, forma, et privatio sunt
constitutiva intrinseca mutationis, qua
fit ens nale: ergo sunt principia intrinseca
entis nalis in fieri in rigorosa acceptione.
prob. ans: illud, quo solo deficiente, et caeteris
omnibus positis, possibile est impossibile permanentia,
deficit aliquid, est intrinsecum constitutivum
ipsius; sed materia, forma, et privatio sunt ta-
lis conditionis, ut quolibet sola deficiente de-
ficeret mutatio, qua fit ens nale: ergo sunt
principia constitutiva &c. majorem demon-
strat quod illustris Palanco quia ita manife-
stum constat: ergo et minorem, ubi etiam sic, mu-
tatio essentialiter exigit materiam, formam, et
privationem: videtur ndo ans, et probo inde ar-
gumentum posita eadem majori: sed fundamentum et
terminus relationis praedicamentalis sunt
talis conditionis, ut quolibet solo defici-
ente deficeret relatio praedicamentalis:
ergo fundamentum et terminus relationis

praedicamentalis sunt intrinseca constitutiva
illius, nihil constat: quia relatio praedicamentalis
necessario exigit existentiam fundamenti et
termini: cum ergo talis in creaturis illimitati
Polonico, consistenti relatione praedicamentali
adaequate distincta a fundamento et termino.

Unde
videtur dicendum: esse intrinsece constitutivum illius
vel per modum partis vel per modum connotati, omisso
modo illo per modum partis ne magis contentionem
mihi in contra in sensu distinctionis. Pro intel-
ligentia huius resolutionis semper praenotandum
secundo est, quod principia constitutiva relationis
et secundum rationem, et alia plura ...
per ... priorem et posterius correspondentes;
principia vero intrinseca illa ... debent ex-
perimentaliter exigi et connotari a principio,
licet non comprehendantur intrinsece per modum par-
tis: quare hoc sequitur secundum clare con-
firmatur, ex primo non contrariat: quamvis
enim fieri cum sit naturalis essentialiter exigat
et connotet ... formae et privationem,
... ut quaelibet relatio deficiente nec esse
nec intelligi potest fieri et mutationem;
non sunt constitutiva intrinseca per modum
partis. sicut licet sine fundamento et termino
non possit esse neque intelligi relatio praedica-
mentalis, nihil tamen fundamentum et ter-
minus non sunt partes intrinsece constitu-
entes relationem praedicamentalem.

Obes 2mo
... non constituit intrinsece per ali-
quid formam, dicitur medium inter formam
et privationem, et adaequate distincta
a materia, forma, et privatione: ergo consti-
tuit intrinsece ex ... forma et privatione.
Probo antecedens: praedicta forma ... est accidens
materiae, et materia ... necessario constituit
in accidentali: probo 2 ... impossibile
existere talis formis ... sine privatione

sine formae, et sine materia, n̄ daretur subiectum sub pri-
vatione, neque sub forma: ergo n̄ daretur mutatio sub-
stantialis de n̄ ēē formae ad ēē formae: ergo mutatio
substantialis n̄ convenit adaequate per formam specialem. Res-
pondeo nego ant: multitudo enim essentialiter ē univer-
salis, a quo independens: quia subiectum ēē universaliter de
e a ēē in via ad ipsa quorum: ē ēē formae: ē accidens
praedicabile, modo mē praedicamentale, neque est dicta
materia ne cond: itaque substantialis forma accidit materiae,
sicut mutatio: et tamen substantialis, qua ē ad ēē substantiale.
instat, argumentum: tamen nec de n̄ ēē ad ēē accidit
materiae; ergo mutatio substantialis n̄ convenit sine accidenti
ergo n̄ convenit in substantialis mutatione?

Ad 2m. pro responsione
dico ant: n̄ daretur subiectum sub privatione, neque sub for-
ma expressive et formaliter, modo ant, negative et in-
radicaliter, nē ant, et tamen ergo cond: itaque substantia-
forma specialis essentialiter conciliat subiectum, formam
et privationem: quando licet in esse impossibilitatis
argumenti formaliter et expressive deficientes,
negative tamen et radicaliter perseveraret.
et instans probat argumentum, in universalitate rela-
tione praedicamentali ut supra dicitur: implicat
ergo forma substantialis informet materiam per im-
media forma accidentali: ergo repugnat quod
materia sit immediata sola privatione, sit
sub aliqua forma speciali: ergo forma specialis
repugnat. Respondeo do ant: media forma ac-
cidentali, et informante vel actuante mate-
riam modo ant: quia hoc ē proprium formae substantialis,
quae ē primus actus materiae primae: media
forma accidentali, et disponente, seu et
conciliante materiam in via ~~ad~~ quod ulterius
ant, et cond: de praedicta forma speciali
infra videbitur sermo.

Obiect 3: si forma et pri-
vatio n̄ essent principia intrinseca entis na-
turalis in fieri, magis, quam privatio simul
quo reperitur in ipsis intrinsece constituant.
Ad hoc ratio ē nulla: ergo forma et privatio

Sunt principia intrinseca entis naturalis in fieri in stricta acceptione. probatur: nam fieri entis naturalis est formaliter entis successivi; sed in ente successivo non requiritur quod omnia ejus constitutiva simul in eodem instanti existant: ergo licet forma et privatio non possint simul existere, poterunt intrinsece constituere ens naturale in fieri. Videtur confirmatio: nam [illegible] ad [illegible] modum est modus entis successivi et tamen adaequate intrinsece existit in unico instanti, ideo motus [illegible] et [illegible] motus [illegible]. itaque licet mutatio naturalis quae fit [illegible] constituatur per modum entis successivi, est tamen instantanea: ac proinde ipsa mutatio et ejus intrinseca constitutiva debent simul in unico instanti existere.

Obiicies primo contra secundam: ad fieri entis naturalis requiritur ex parte termini a quo forma corrupta et ex parte termini ad quem privatio formae corruptae; ergo principia entis naturalis in fieri non tantum sunt materia, forma et privatio. Respondetur distinguendo antecedens: requiritur per se ex proprio conceptu mutationis, nego antecedens; per accidens et [illegible], concedo antecedens, et nego consequentiam. itaque ad fieri entis naturalis omnino per accidens se habent forma corrupta et ejus privatio: quia [illegible] fieri seu mutatio [illegible] terminatur de non esse ad esse formae adaequate intelligitur [illegible] privationi formae genitae [illegible] si dicas: generatio [illegible] supponit formam [illegible] et generatio [illegible] formae: ergo formae corruptae est principium [illegible] generationis. Respondetur distinguendo antecedens: quia [illegible] nego [illegible] quae [illegible] generatio [illegible]. itaque hic solum assignavimus principia entis naturalis in fieri essentialiter requisita ad [illegible] praedicta [illegible] forma [illegible] ex parte termini a quo ad illam generationem non [illegible] sunt [illegible]

Manuel Trasserra
Licenciado

Obijcies quinto: ens naturale fit a causa efficiente
extrinseca, fieri non potest; ergo causa effi-
ciens est principium entis naturalis
in fieri. ergo non sunt tantum tria princi-
pia entis naturalis in fieri. confirmatur:
Ad fieri seu generari principia entis na-
turalis [illegible] debent in materia dispo-
siones ad formam generandam ergo dispositiones
etiam sunt principia entis naturalis in fieri.
Respondetur permisso antecedenti distinguendo primum
consequens: ergo causa efficiens est principium sine
quo nec definiri neque intelligi potest ens natu-
rale in fieri nego conseq.; sine quo intelligi et definiri
potest concedo consequentiam. itaque causa efficiens est
principium omnino extrinsecum: quia absque eius
expressione bona definitio entis naturalis in fieri
salvatur. conclusio [illegible] solum procedit de principijs
sine quibus fieri entis naturalis intelligi non potest.
sed [illegible] non potest intelligi quod ens naturale
fiat, et quod ab alio fiat: ergo ens naturale in fieri
intelligi et definiri non potest sine ordine ad causam
efficientem. ergo est principium entis naturalis in [illegible]
generationi.

Respondetur ad argumentum distinguen-
do antecedens: sumpto fieri pro actione vel passione con-
cedo antecedens, sumpto fieri pro mutatione intrinseca
et formali nego ans et conseq. jam supra diximus
hic solum assignari principia entis naturalis in
fieri pro ut fieri est mutatio et [illegible] de non
ad esse [illegible] solum dicit ordinem ad [illegible] et ad
terminos a quo et ad quem. si dicas ideo fieri sum-
ptum pro actione non potest definiri nisi per or-
dinem ad agens quia omne quod fit ab alio fit [illegible]
omne quod movetur ab alio movetur: ergo responde-
tur distinguendo majorem: ideo [illegible] nego majorem
et insuper [illegible] in proprio agente conce-
do majorem minorem et nego consequentiam
itaque actio est actus agentis a quo egreditur
et sic illud exprimit

in oblica: ceterum mutatio nec motum nec
actus movendi et mobilis, et sic explicat
in suo conceptu subiectum mobile, et terminum
unius ad complementum cuius dicimus: debent
precedere dispositiones, et principia, necnon,
et conditiones determinantes materiam ad unam
formam producendam, ergo non, et ne cons.

Tandem
obiic: fieri potest ens reale, quin precedat pri-
36 vatio in materia: ergo haec non est principium entis
naturalis in fieri. prob. ant: in prima productione
celorum et elementorum non prefuerit privatio
in eorum materia: siquidem in eodem instanti,
in quo producta fuit materia, etiam producta
fuit forma: ergo. Resp. dist. ant: fieri potest
ens reale per creationem, conc. ant., per generationem
neg. ant., et cons. neque celi et elementa fue-
runt a Deo creata: unde nihil mirum, quod
in eorum productione non precesserit in materia
privatio formae. Et replicabis ergo: Celi et ele-
menta potuerunt per generationem fieri:
et in illo casu non preexisteret privatio formae
in materia: ergo dabilis est generatio, ad quam
non concurrat privatio. Replicabis 2: quando
ex ab[...] [...] generant vermes
datur vera generatio: et non precedit materia
sub privatione formae: ergo privatio non con-
currit ad omnem generationem. prob. min.
in Sacramento Eucharistiae non datur materia
pro panis, neque alia qualis materia: ergo in illa
generatione vermium non precedit materia sub
privatione formae.

Resp. ad 1am replicam do
37 min.: potuerunt fieri per generationem, quae
sit vera et propria mutatio, nego min., quae
vera mutatio non sit, conc. min., et nego
neg. cons. nam ut sepe diximus, nos loquimur de
fieri et generari entis naturalis per veram mu-
tationem de non esse formae ad formam. difficultas
2

et respice in varios dicendi modos divisi auctores,
ex quibus sunt omnes videntes eodem modo ac superius
do mo: tam vera generatio, quæ sit instantanea mutatio,
ne mod, quæ non sit successiva mutatio, eodem mo; enim
et nec contra: itaque docent, produci materiam per termi-
num in eodem instanti, in quo producitur forma:
unde materia non præcedit sub privatione formæ ce-
rte. Hæc solo deserit a sapientissimo magistro
priolam et a collegio riperii et arevico: quæ cer-
tissime contrariatur Angelici præceptoris menti;
cujus testimonium licet aliqui varie interpretantur;
dato tamen solutione propugnant. et in alia
de causa, nisi ut difficultatem fugiant, eas cer-
te a communi professione penitus alienas.
Eadem-
38 deo consona mihi dici mo: non præcedit materia
fortiter in se ipsa, eodem mo: virtualiter in genera-
re vices ipsius generante ne enim et contra: itaque
in generatione termini quantitas generat vices
materiæ, quia est vicegerente substantiæ et subjecti, in
quo forma termini vere recipitur, sicut recipitur
in materia, poni non oportet: unde in illa præcedit
privatio formæ termini. Hæc doctrina expresse
habetur in D. Th. 3 parte quæst. 77 magistr. ima
7 arti. 5 in quo inquirit: utrum ex speciebus sa-
cramentalibus aliquid possit generari? et ex professo
manet tradit circa modum autem res
in corpore alii opinione dicentem creari
de novo materiam quæ, quod late rebus impugnat:
verum, quia non rationabiliter videtur dici, quod mira-
culosa fiat aliquod accidit in hoc sacramento
nisi ex ipsa consecratione ex quo non est quod
materia creetur, sed videtur melius videtur dicen-
dum, quod in ipsa consecratione miraculose
datur quantitati dimensivæ panis et vini, ut
sit per subjectum substantiæ formæ, idem
ex speciebus aliisque in loco, quæ videri poterunt
apud collegium dispensat.
Pluries instanties

39 [illegible] ratione convenit omnibus,
quas ad longum examinare non valet: quo circa
tamen ratione advertendum est, quod sicut licet
extrinsece ponitur et est subiectum accidentium ex parte
et extensione ratione soli subiecto conveniat, et tamen
quantitati adaptatur; ita etiam dicimus quanta
determinative et dicet ordinem ad subiectum formae
substantialis, licet hoc imitative et extrinsece
soli materiae conveniat si dicas: quantitas non
potest gerere vices formae in composito substantiali;
ergo neque vices materiae, reddit discrimen inter, quod
pro informatione materia est perfectius in linea ac-
tuandi; et sic solum actui perfectiori, qualis
est forma, competere potest; at vero in linea re-
cipiendi non est perfectissima, est enim subiectum formae
substantialis, et est subiectum accidentium; et hoc juxta
omnes Thomistas, quantitati [illegible] convenit;
unde [illegible] illud [illegible] no-
ri, quod ex duplici [illegible] exercet
[illegible] neque [illegible] esse: hoc
vero si [illegible] exercet [illegible] posse, qualitas se ha-
bet quantitas.

Ex supra dictis colligitur, Ens materiale
40 in [illegible] nullum habere principium intrinsecum corrupti-
bile: quia [illegible] enim [illegible] est quaedam forma simplicis-
sima ex nullis partibus composita. insuper colligitur
quod ex principiis intrinsecis entis [illegible] in [illegible]
duo sunt per contraria, scilicet forma et priva-
tio: quod sint contraria, docet Philosophus [illegible]
[illegible] et D. Thomas lectione septima dicens
philosophus hoc dixisse ab ipsa veritate [illegible]. pri-
vatio convenit: quia privatio formae et forma
incompatibiles sunt in eodem subiecto. quod autem
sint per contraria, etiam convenit: quia sunt con-
traria convenientia primaria, quae est univer-
salior et prima: in omni enim alia contra-
rietate includitur, et nulla alia contrarietas
includitur in ipsa [illegible]: quae est contrarietas
substantialis, ad quam omnes contrarietates acciden-
tales reducuntur et reveniunt ad formam substantialem et

principio formae solum sunt contraria, talia sunt per ipsorum incompatibilitatem: subiectum enim nihil est contrarium, nisi sub eodem genere. Contraria debent esse sub eodem genere.
Quaestio 2 de materia prima

Quaestio 2 de materia prima

Praehabita notitia principiorum entis naturalis in communi sermone, immediate agimus de principiis in particulari, et primo quidem de materia prima, cuius vestigia in sequentes de illius existentia, natura et proprietatibus perscrutabimus, et aliquas difficultates resolvemus. Articulus primus an detur, et quid sit materia prima?

Articulus primus an detur et quid sit materia prima?

41 Dico primo: datur materia prima, de qua supra dicta. Adverte primo quod in generatione substantiali materia prima non est substrata [illegible], quod materia [illegible] accidentalibus, quod dicitur materia secunda, sed solum pro prima [illegible] potentiali compositi substantialis, in quo primo recipitur forma, et cuius potentialitas [illegible]. Ita [illegible] monstratur a philosophis [illegible] ex parte [illegible] experientiae [illegible] dari generationes substantiales, quae nec sine materia esse possunt: ergo datur materia prima. Probatur [illegible] generatio est [illegible] de non esse formae ad formam, et productio formae [illegible] subiecto ad differentiam creationis, quae est productio rei ex nihilo, quae [illegible] ex praesupposito subiecto esse non possunt sine subiecto, quod [illegible]: ergo generationes substantiales esse non possunt sine subiecto, quod nihil aliud est quam materia prima, quod autem distinguatur a forma substantiali constat. [illegible]

dum una forma corrumpit, et alia
generat.

Dico 2: materia prima sic recte explicatur
a philo: *primum subiectum ex quo aliquid fit cum insit,*
42 *et non secundum accidens.* Haec definitio seu potius
descriptio materiae primae communiter admittitur, et ejus
nomina exponitur: nam per *est subiectum* convenit mate-
riae partis composito, ut accidentia [illegible]
et dicitur materia 2a, a qua differt per illud *pri-
mum*: per illud, *ex quo aliquid fit*, distinguitur
a causa efficienti: non enim est *a quo*, sed potius
per quod et finali *propter quod*, et sola materia
prima est proprie *ex qua aliquid fit*, per illud *cum
insit et non secundum accidens*, denotatur materiam
primam manere in composito simul cum forma,
et ex eis quodlibet unum per se, non per
accidens. Ex ea doctrina deducitur haec [illegible]
definitio materiae primae: *prima subiectum formae substanti-
alis* [illegible] deducit, materia prima est [illegible] entis
pura potentia passiva, ordinata ad recipiendam
formam substantialem, a qua [illegible]. Caeterum haec
potentia passiva materiae non est [illegible]
[illegible], sed est subjective identificata cum
entitate materiae primae ipsa producta.

Haec [illegible]
43 materiae primae definitio innumeris fere saeculis ab-
que ulla controversia [illegible] propugnabatur;
usque quo paucis ab hinc annis quidam [illegible]
[illegible] rationes quae placita a communi [illegible]
dicentes, ~~[illegible]~~ [illegible]
cipere et [illegible]
a communi placito recedere videntur: constituunt
enim materiam primam per atomos, et puncta indivisibilia
huic [illegible] opinioni occasionem praebet ipsa
rei difficultas: siquidem ipsa [illegible] quia
materia prima ab ipso Arist. et D. [illegible]
ejus imperceptibilitate praedicant: [illegible]
philus [illegible]
D. Th. lectione 2a, [illegible] quid sit, [illegible] quid non sit,
materiae primae [illegible]: materia prima

ipsa neq̃ e quid, neq̃ quale, neq̃ quantum, neq̃ nec aliquid aliud quippiam eorum, quibus ens denominatur: n. obstantibus ac caligine se- misse veri Artis di singoli comune definitione ampleuntur, angelici Praeceptoris effulgente luce sol orta sa

Sol Arta saria:

44 Obes po: inter ens in actu et nihil n. datur medium, d materia pa n. e ens in actu: ergo e nihil: ergo n. datur materia pa. confirm: materia pa produci n. potest: ergo n. datur. prob. ant: materia pa produci n. potest p generatione, cum sit ingenerabilis; ō neq̃ p creatione: ergo produci n. potest. prob. min: cre- atio terminatur ad totum; d materia pa n. e totum, d partes: ergo produci n. potest p creationem. Re- ndo mi: quo inter nil et ens in actu mediat ens in pōtia, qd e materia pa. verum quidem ē qd inter ens et n. ens n. datur medium, d immediate opponuntur: qu tamen ens dividitur in potia et actum datur ens in potia, qd, qa ens, n. e nihil, et qa in potia, n. e in actu: hoc autem ens medium e materia pa. et idio a Do Agostino, apud Dō Tō pa posta questa opera di sua vita atto 2, vocatur prope nil. ad con- firma: dis aliud mo: ita creatio cum potum p r po n. terminetur, cum mo, ita ut ratione totius n. terminet ad partem, n. e mo. itaq̃ creatio p r po terminatur ad totum, et ratione totius ad partes. q̃ua propter materia pa a Divo Tadicio concr- eata.

Obes 2: rimanerte forma realiter disingu- erent, ut cū n. collectere una simpliciter d ex materia et forma resultat unum simpliciter: ergo n. datur materia pa realiter a forma distincta proba- mar: ut realiter distinguuntur, n. sunt unum d plura unita: ergo si materia et forma realiter distinguuntur, ut ergo n. collectent unum simpliciter consist. in ratione unius per se. hoc appellatur unum, ut simpliciter: ergo in ratione in datur materia prima

realiter a forma divina: verum et dormi-
nium ab forma relativa divinae generationis,
ut etiam collocata una simplicitate, uni-
tate simplicitatis, eodem modo, unitate compositi-
onis; neque modo: ad hanc enim unitatem sufficit
quod partes variando modo actuent ea parte,
et subsistentiae partes per unum terminandae
sicut humana natura et divina Christi
Domini, quae eadem subsistentia subsistunt, in Christo
per unum personam constituunt. Ad confirma-
tionem cum: quia Homo dicendo ~~totum~~ appellat
totum, quaelibet pars ab homine excludatur anima
et ratio est: quia illae locutiones sunt per figuram synecdo-
chen, quae pro toto accipit partem. Articulus 2
Utrum materia prima sit ~~pura~~ pura potentia, nullum includens
actum.

Artus 2us vtrum materia prima sit pura pota, nullu includens actu.

Ante resolutionem advertendum est, quod potentia alia
est objectiva seu logica, consistens in non repug-
nantia ad existendum: et alia est subjectiva seu
physica, ordinata ad recipiendas formas. Similiter
actus etiam est duplex, alius entitativus, quo res
transfertur ad statum actualitatis, et potentiae obiectivae
correspondet: et alius formalis, scilicet formans
et informans potentiae subjectivae correspondens.
Insuper actus entitativus alius est essentialis,
et existentialis: alius actus essentialis est
illud ens actuale, per quod res in sua essentia
constituitur: actus existentialis est ipsa exi-
stentia, per quam res completur. Praeterea actus
entitativus essentialis est duplex, scilicet meta-
physicus et physicus: metaphysicus est differentia
metaphysica rei, physicus est ipsum ens enti-
tativum, per quod physice ens actuale constituitur.
Advertendum est 2, quod materia prima a parte rei habet

omnes praedictus actus, dependenter a forma substantiali, sine qua esse non potest. Unde difficultas solum est: utrum materia prima ex proprijs meritis, et independenter a forma habeat actum entitativum physicum, vel metaphysicum.

Dico primo: materia prima ex se non habet actum entitativum physicum. ita tenemus, et aliqui Scotistae cum Doctore, qui pluribus in locis, clare sequentibus dicendis, docet materiam primam esse puram potentiam, quae est secundum partem potest habere ex se aliquem actum entitativum physicum, sicut est secundum actus puri, habet aliquam potentialitatem physicam: ergo materia prima ex se non habet actum entitativum physicum. praedicta probatur clare ac ratione: materia prima ex se est in potentia ad actum entitativum physicum: ergo. probatur antecedens: materia prima ex se est in potentia ad esse simpliciter tale; sed actus entitativus est quoddam esse simpliciter tale: ergo est in potentia ad actum entitativum. probatur maior: materia prima ex se est in potentia ad formam substantialem: ergo est in potentia ad esse simpliciter tale. probatur consequentia: forma substantialis tribuit materiae primae esse simpliciter tale: ergo si ex se est in potentia ad formam substantialem, est etiam in potentia ad esse simpliciter. probatur antecedens: forma substantialis tribuit materiae primae quod esse substantiale: quod enim tribuit materiae primae, quod solum esse substantiale est esse simpliciter: accidentale enim est esse secundum quid tale: ergo forma substantialis tribuit materiae quod esse simpliciter tale.

Dico 2: materia prima ex se nullo includit actum metaphysicum, ante quomodo dicunt adversarii, actum metaphysicum proprie loquendo, non esse adaequate praedicatum rei faciens eam ab aliis essentialiter distinguere: habeas Deus, et ... supplementum habet habitudinem ullam metaphysicam. nec in hoc sensu negari potest materiam quod habere actum metaphysicum: habet enim praedicata essentialia, per quae ab ipsa forma, et ab omnibus aliis rebus distinguitur. unde propter in praesenti actus metaphysicus [illegible]

quo concep.tu objectivo actualitatis positivae,
ex quo animal est alio conceptu potentialis
per comparationem metaphysicam. hec clo. sic intelecta
e communior inter Thomistas et prob. po: et nostro
Sicut Doctor qui posuit quaestione quinquagesima decima
nona pro ad 2um ait: materia prima est pura potentia, sicut
Deus est actus purus. quod clare ex his verbis
expressis quadragesimo 2 hec habet: in rebus invenitur
aliquid, quod est pura potentia, ut materia prima,
aliquid, quod actus tantum, ut Deus et aliquid,
quod est actus et potentia, ut ceterae res; ergo Deus
ita est actus tantum, seu actus purus, ut nullo
modo habeat potentialitatem metaphysicam: ergo materia
prima ita est pura potentia, ut etc.

Prob. 2 clo: ubi nulla
est actualitas physica, nulla est actualitas metaphysica; sed
materia prima ex se nullo modo habet actualitatem physicam, ut
[illegible] ante: ergo neque metaphysicam. prob.
maior: actualitas metaphysica exigit ex parte objecti
aliquod fundamentum; et hoc fundamentum non est
nisi actualitas physica: ergo ubi nulla est actualitas
physica, nulla est actualitas metaphysica. prob. min: potentialitas
physica est fundamentum ad potentialitatem metaphysicam: unde propter contrarie non ad
mittimus in Deo metaphysicam potentialitatem: ergo
fundamentum ad actualitatem metaphysicam est actu
alitas physica. confirm: ad actualitatem metaphysicam
non sufficit concipere aliquid per modum actualitatis
[illegible], sed requiritur pro fundamento vera
et realis actualitas; et hec non reperitur in materia
prima: ergo nec actualitas metaphysica. prob. maior:
si ad actualitatem metaphysicam sufficeret conci
pere aliquid per modum determinantis et
non requireretur vera et realis actualitas, privationes
et negationes haberent actualitatem
metaphysicam, cum sic illas concipere possimus;
et hoc est falsissimum: ergo non sufficit conci
pere aliquid per modum contrahentis seu de
terminantis.

Prob. 3 clo: difficultatibus occurrendo

materia pa, iuxta doctrinam a philo et sortis patrig
dictum est eo qd mata pa nec e quid, nec habet spe-
ciem, nec e cognoscibilis, nisi p formam; d si ha-
beret actualitatem metaphysicam, haberet speciem me-
taphysicam, ac pro inde esset quid specie metaphysica deter-
minatum, in qua posset cognosci et definiri: ergo n
habet actualitatem metaphysicam. confirmatur: mata pa
seclusa omni actualitate positiva, sufficienter
differt ab omni non ipsa: ergo nulla datur necessitas
ponendi in mata pa metaphysicam actualitatem.
prob. ans: q convenit privatio omnis actu-
alitatis differt in primis materia formata
composito substantiali, et ab accidentibus: quia hec omnia
habent suas proprias actualitates; d inde di-
fert a nihilo: quia nihil n habet privationem,
d negationem actualitatis, sed n e ita capax
recipiendi actualitates; et tandem differt
a possibilibus quia n habent potentiam, d pure
objectivam: ergo mata pa, seclusa omni actua-
litate positiva, sufficienter differt ab omni
n ipsa solutio conclusionis.

S. R. D.

Obes pro 2a pte mata pa est se e ens actuale:
ergo ex se habet actu entitativum. prob. ans pro
materia pa est se n e ens pure possibile: ergo e
ens actuale. prob. 2 ans: mata pa est se e aliqd
ens: sed e ens actuale. confirmatur: mata est se n e in
pota ad ee actuale: ergo habet ee actuale: ergo ex se
habet actum entitativum. prob. ans: mata pa est se n
e in pota ad actualiter existendum: ergo n e in pota
ad ee actuale. prob. cons: ideo alter mundus e pu-
re possibilis, quia e in pota ad actualiter existendum;
e mata pa n e pure possibilis: ergo n e in pota
ad actualiter existendum omnino. ad tuam ... ,
... ans, qd pro secunda ...
... sicut ... ens actuale et
inter nil medium ... ens potentiale, ita inter ens
pure possibile, et ens actuale medium ens poten-
tiale, quod quidem ... supponit ...

vice a parte actu dat; et sic n̄ ē pure possibile, aliunde, qa ēē, qd eē se habet, solū ē eē ꝑ ipsū poto, ē ens pure potentiale.

Ad 2ᵘᵐ proné ant̄i n̄e contrā: qa licet materia prima sit actu seu actualiter existens, n̄ ē ens actuale, ð potentiale, et enī licet actu habeat existentiā, n̄ habeat existentiā actualē.

ad confirmaō dīs ant: materia prima eꝑ se n̄ ē in potentia obiectiva et logica ad eē actuale, codo ant, n̄ ē in potentia physica et subjectiva, n̄e ant; et conta ad proné ant̄i dis ant: n̄ ē in potā ad actualiter existendū pure potentiā admittit, codo ant, ad actualiter eē ens actuale, n̄e ant. itaqȝ materia prima, antequā produciatur, ē in potā logica et objectiva ad eē purū potam in genere entis, qȝ potā logica eꝑ plenē ꝑ illud eē potentiale dicitur, qd ipsi ꝑ productionē tribuit: postquā verò producta ē, ē in potā physica et subiectiva, n̄ ad eē potentiale, qd jā actu habet, ð ad eē actuale, qd habet a forma: unde eꝑ se n̄ ē pure possibilis, sicut alter mundus: alter enim mundus actu nullū eē habet, ð solū potam logicā, seu n̄ repugnantiā ad existendū.

Obes 2: materia prima eꝑ se, quando terminat productionē, ē subiectū capax formæ: ð sine eē actuali n̄ ē subiectū capax formæ: ergo eꝑ se habet eē actuale. prob mīr: qd n̄ habet eē actuale, ē actualiter nil; ð qd ē actualiter nil, n̄ ē capax recipiendi formā: ergo materia prima sine eē actuali n̄ ē &c. confirmatur: sicut materia ē pota ad formā, ita forma ē actus materiæ: ð forma sicut potentialitatem n̄ includit: ergo materia includit actualitatem. Resp ad 1ᵃᵐ: qa eē subiectum et eē potentiam ē imaginariū uerum materiale, et sic hoc = eꝑ se habet: qd enim habet a forma ei ipsi convenire negandum ergo ē mīr ad proné, n̄e m̄r, qa inter eē actuale et nil medium eē potentiale, defectu consequentiam qd materia habet ꝑ eē qd constituit subiectū capax formæ. ad confirmaō n̄e m̄r, qa materia ꝑ ē pota sicut Deus ē actus n̄ ꝑ ... sicut forma, forma ē ... media inter Deū qui ē actus purissimus et materiā, quæ ē pura pota, ut docet D. Tho. in p̄o ... intra ... res inter quas comprehendit formā ... et actus.

Obes 3: materia ꝑ se ipsā assimilat Deo: ð nequid Deo assimilari nisi aliquā actualitatem includat: ergo. prob m̄r: Deus ē actus purus: ergo materia

consistit materia pa ac si ē creata bona bonitas enim ē proprietas entis: ga actu includit bonitatem, ẽ bonitas ē de linea actus: probatur videtur ad argumentum qd materia ē participatio Dei in quantum ē actus, et qualenus ē ens, unde Deo similatur in eo actus, ẽ in eo entis, et sicut accidens assimilat Deo quā ē subsistens n̄ in eo subsistit ẽ in eo entis. ad confirmationem concedimus esse actu bona bonitate actuali, et forte neganus bonitatem innitentiae potentialis ... et distinguimus ... subsistentia illius bonitas transcendentalis de qua loquimur. ... consistit in ipsa entitate ... pro ut dicunt convenientiam cum appetitu — quod ē in illa linea in qua entitas rei cum ea entitas materiae primae sit pura potentialis, et propria nec illa bonitas ē pure potentialis, et proprie nulla.

Objicies 4o ... materia prima componitur ex genere et differentia, ẽ differentia ē actus metaphysicus: ergo includit actum metaphysicum. probatur major ratio communis partis compositi, et ratio principii essentialis ē univoca et generica ad materiam et formam, ẽ nec ratio communis convenit ad materiam pro ratione differentialem potentialis: ergo materia pa componitur ex genere et differentia reddente communi... ... quid ... incompleta ... cum forma ... Respondeo ... ex genere et differentia n̄ componitur. ad probationem ... negamus majorem: quia ut sumimus in logica cum Do... genus requirit praedicari de parte ... univocum ē in genere quasi divisa contenta sub illa ... habeant aliquam naturam completam. Unde nulla ratio potest esse generica univoca ad materiam et formam quae sunt partes compositi in ... principium ... proprie ... praedicamentalis ... analogia ... proportionalis

Aliter esset dicendum cum magistro Manso, conformiter ad principia Thomistarum, ... n̄ habere ... specificam, nec ... positivam, ẽ privativam, ... materia componitur ex genere et differentia privativa ... differentia positiva, nec ... differentia privativa ē actus metaphysicus, nec ... differentia positiva, ... differentia ... n̄ ē actus ... ē actus

metaphys: id autem e differentiale malo pe
n dr actuale, d pote potentiale, nec e actus,
nec actus metaphys: unde licet permittat,
qd potentes potius, et principii sint eminente
et generalite in ordine ad malu et formal:
qa tamen praedicatum et differa ipsas rones
contrahens et determinans ad malu pa
n e aliquid positivu, d carentia positivae pri-
vativa omnis actus, seu perfectionis qua mali;
ideo n e differa positiva, d privativa: qua
propter n e actus metaphys, nec malu pa con-
stituit in aliqua specie positiva: actus enim
metaphys in sola differa positiva consistit.

Obies: qd essentialiter differt ab aliis, habet
actu metaphys: d malu pa essentialiter differt
ab omni eo, qd n e malu pa: ergo habet actu
metaphys. Resp ad obiectu nego mi: qa iuxta
inter Thomistas in ea praesenti disputamus, Deus
differt essentialiter a creaturis, et n habet actu
metaphys. praeterea resp 2do: qd formaliter positive
differt, eodem mo, qd formaliter privative differt, nego mi,
et distinguo mi ne cons. itaqz philosophus actus e qui
distinguit, n se cons, d formaliter positive: ac qd
ergo differa specifica mali a forma n sit formaliter po-
sitiva, d privativa, n desumitur ab actu, d a ca-
rentia privativa actus. Si dicas: malu et forma
sunt entia positiva: ergo distinctio inter illas ra-
tione e positiva. Resp dist ant: distinctio transcen-
dentalis, eodem cons, distinctio formalis, n cons. ita dicto
et similes transcendentalis malu pe e positiva,
ratione entium malo pe, in quo consistit: concedo;
sed in praesenti loquimur de distinctione specifica
et formali malo pe, quae e privative: ergo malu pa
formaliter et specifice differt per carentiam actus.

Ex dictis colligitur malu pa nullu habere ratio-
nem specificam positivam, d solam negativam. Hec
resolutio constat ex D. Tho. pa parte q. cita

Anima ratio esse receptivo ad gradum dicunt:

materia prima dicit ergo unio, non quia habeat unam formam sicut hoc est unus ab unitate entis formae; et per remotionem omnis formalis distinguentis; ad quod unitas desumpta a ratione et remotione omnis formalis distinguentis non est positiva, sed negativa: ergo [illegible] gradu agnoscit: ab eodem principio quo materia specifica [illegible], unitas specifica: quia per [illegible] constituit [illegible] forma, quae indivisa in se, et divisa a quolibet alio; et [illegible] specifica materia non est actualitas aliqua positiva, et negativa consistens in carentia privativa omnis actualitatis: ergo unitas specifica materiae non est positiva, sed negativa, desumpta ex remotione omnium formarum [illegible]: quia lignum ex se est indifferens, et in potentia ad formas artificiales, in nulla specie artificialis positive invenitur: et materia quae ex se etiam est indifferens ad formas naturales: ergo in nulla specie materia positive invenitur.

Opones: materia prima coelestis et materia sublunaris nec adhuc negativa sunt ejusdem speciei; et conveniunt in carentia privativa actualitatis sic et [illegible]: ergo unitas specifica materiae non desumitur a praedicta carentia. hoc argumentum [illegible] difficultatem de distinctione inter materiam coelestem et sublunarem, quo discutiendo relinquimus in libris de coelo. [illegible] opponit, quod materia coelestis, et sublunaris non sunt specie formaliter positive distinctae, ita ut per diversas differentias specificas positivas constituantur; et solum sunt privative formaliter distinctae: ergo conveniunt specie [illegible] per diversas privationes. unde [illegible] ratione [illegible], ideo nimirum quia carentia privativa [illegible] aliqualis fundatur in ordine ad [illegible] quem dicit materia [illegible] potentiae [illegible] tionem adequate; [illegible] variationem habet [illegible] carentiae. sed ergo materia

celestis recipiunt vt actum adequate formas inamissibiliter informantem, sub. lunaris vero, ideo[que] omnium formarum corruptibilium importanti diversas rationes.

Contra doctrina dicente tenemur materiam primam non habere unitatem numericam positivam, sed negativam: hec enim resolutio eadem ratione convincit, ac ars, sub ac quidem forma: quod non habet principium unitatis numerice, non est una numero positive, sed sic se habet materia prima: quia materia prima ex se non habet individuationem quantitatis, quae est principium unitatis numerice: quia materia prima non est una numero positive pro complemento advertere, quod materia prima in composito triplicem habet unitatem. alia est unitas positiva transcendentalis, quae est ipsamet entitas et unitas materie producte, quae non est formalis actualis, sed pure potentialis, alia formalis negativa seu privativa, tam specifica quam numerica, et hec est intrinseca: quia materia prima intrinsecam unitatem intrinsecam ex se habet capacitatem recipiendi formas, quas ex se non habet. tandem alia unitas est positiva formalis, tam specifica, quam numerica, proveniens a forma informante: ceterum hec est extrinseca materie sicut ipsum esse forte quod forma tribuit materie: virtute cuius materia prima habeat propriam existentiam.

Articulus tertius utrum materia prima habeat propriam existentiam?

Existentia nil aliud est, quam actualitas ultima rei, que rem ultimo complet in linea entis, et extra suas causas constituit. hec est huic dubitationi locus dare, permittentes antecedenter, an creatis existentiam realiter distinguas ab essentia: alios sic inaduertiue esse materiam primam habere propriam

existentiã, cũ propriã habeat essentiã. hac
suppo. dico: matã pa n habet propriã existentiã
d existit p existentiã formæ substalis. ita tenẽ
in primis communiter Doctores et scoti discipuli
hec clo expresse docet D. Th. pluribus in locis
precipue in pa parte questione septima arte 2a ad 3m
ubi ait: matã pa n existit in rerũ natã p se ipsã,
cũ n sit ens in actu, d potentia tantũ. precipue
questione 4a de potentia [illegible] hoc habet: quod
quidem in rerũ natã invenitur actu existens, qd
quidem n habet materia, nisi p formã qã
e actus ejus. insuper questione 2a arte 4o ad
2m ait: idem e esse formæ, et materiæ, et hoc idem
e esse compositi: in quibus verbis plus esse intelli
git Dus sua existentia.

Prob. po clo rõne fundamen-
tali: ex materia et forma resultat unũ compo-
situ p se; d si matã pa haberet propriã existen-
tiã, ex materia et forma n resultaret unũ com-
positũ p se: g matã pa n habet propriã exi-
stentiã. prob. min: si matã pa haberet propriã
existentiã, esset ens in actu, sicut forma; d
ex duobus entibus in actu nequid fieri unũ p
se: g. [illegible] Doctor [illegible] septimo
metaphe lectione decima 3a ex communi axiomã
his verbis: Duo, quæ sunt in actu, numquam
sunt unũ actu. [illegible] ex duobus
entibus in actu completo n fieri unũ ens
p se; matã autem et forma existunt p exi-
stentias partiales et incompletas. d contra
materia et forma existunt p existentias partiales
ex iisq fieret una existentia p se completa; d
hoc e falsum: g [illegible] prob. min: ex duabus
existentiis, quarum una n se habet potã
nequid fieri una existentia p se completa:
d existentia materiæ n se habet ut potentia ex-
istentiæ formæ: g ex existentiis matæ et for-
mæ nequid fieri una existentia p se completa.

Illud confirmatur: quando ad pam et [illegible]

unum ens per se. prob. min: in illa linea, in qua unum est actus, requiritur esse potentia; sed existentia materiae, ex quo sit existentia, est actus, et actus ultimus: ergo existentia materiae non se habet ut potentia ad existentiam formae. prob. maior: quia intellectio est actus in genere intellectivo, nequit tamen intellectio comparari ad aliud, ut potentia: ergo. ac tandem ex aliis, quae videri possunt in nostris comitiis, cum [illegible] Universitatis [illegible] antiquitatis alias [illegible] argumenta, de modo ultimi illi: esse ens in actu physico completo, non modo in actu logico, eodem modo ergo distinguuntur actus in duplici linea: dicitur in linea logica seu entitativa, et in linea physica, seu componendi compositivi; et asseruntur, quod ex duobus entibus completis in actu physico non potest fieri unum ens per se; bene vero si alterum est in linea physica incompletum. Ad ergo existentia sit actus ultimus in linea logica, licet materia habeat propriam existentiam, est physice incompleta, et apta ad componendum unum ens per se, simul cum forma.

Sed hoc solo instat po: ex duobus entibus physice completis non potest fieri unum ens per se; sed existentiae sunt complementa physica: ergo ex materia et forma existentibus per proprias existentias non potest fieri unum ens per se. prob. min. po: complementa rei physice et a parte rei convenientia sunt propria physica, nisi termini abutimur; sed existentiae conveniunt rei physice et a parte rei: ergo sunt complementa physica. prob. 2 min: existentia non sunt complementa de linea logica: ergo sunt complementa physica. prob. ant: ad lineam logicam spectant entia intentionalia ut actus intus, qui juxta contrarios sunt obiecta logicae; sed existentia non sunt entia intentionalia, nec intentionaliter complent: ergo non sunt complementa de linea logica. instat 2o: ex materia et forma existentibus per proprias existentias nequit fieri unum ens per se existens, sed unum per se

in linea existentiali, ergo ex materia et forma
fit unum per se existens, quo ex duobus entibus in li-
nea existentiali, seu logico et entitativo
et contrarii aiunt, requirit fieri unum
per se.

Prob. mai.: ex duobus entibus completis in ali-
qua linea requirit fieri unum per se in illa linea
ergo materia existens per propriam existentiam est comple-
ta in linea existentiali: ergo ex materia et forma
non fieret unum existens per se. min. patet: quia iuxta
contrarios ex entibus sic completis requirit fieri
unum per se in linea sicut mi. etiam constat: quia
materia per propriam existentiam existens requirit
completa per existentiam formae in existendo: alias
existentia formae compleret et denominaret exis-
tentem existentiam materiae et esset in ratione existentiae,
ut, cum sit ratio formalis existendi, per se ipsam ex-
isteret. prob. nunc minor primi: si ex materia
et forma non fieret unum per se in ratione existentiae,
non fieret unum per se in ratione entis; ergo hoc est falsum,
alias nullum compositum fieret esset unum per
se in ratione entis: ergo ex materia et forma fit
unum per se existens. prob. mai.: quod non est unum
per se in ratione existentiae, non est unum per se in ratione
entis: quia iuxta rationem lineae existentialis,
entitativa, et logica, idem currit: ergo si ex ma-
teria et forma non fieret unum per se existens
non fieret unum per se ens.

Prob. 2 cl.: si materia per se
haberet propriam existentiam, esset completa
in ratione existentiae, ut fatentur contrarii
per universalem; ergo materia non est completa in
ratione existentiae: ergo non habet propriam existentiam.
prob. min.: si materia esset completa in ratione ex-
istentiae, non componeret per se totum; ergo hoc est
falsum: ergo non est completa in ratione existentiae.
prob. mai. pro: quia corpus est completum in
linea substantiae quantitativa, non componit
per se, cum per accidens convenit albedini: ergo si
materia esset completa in ratione existentiae

ñ componentes et se compositum, quod sanor.
licet elementa sint incompleta in ratione
mixti, quatenus tamen completa in specie
salvabit elementa, mixtum et se compone-
re et ñ possunt: ergo ex dictis deducitur, materia
et formae existere per eandem existentiam:
unica enim existentia sufficit, ut existant
materia et forma, sicut unica quantitas
materiae sufficit ut extendat omnes partes com-
positi; imo juxta antiatomistas quantitas,
identificatur identificata, ~~[illegible]~~ cum ma-
teria, reddit formam materialem extensam et
divisibilem in partes. Solvitur contrarium.

Solvuntur argumenta varia

Obes po. primo: materia si haberet propriam existentiam co-
nis [illegible] nale produceret aliquam formam in materia,
produceret materiam per [illegible] hoc [illegible]: ergo habet etc.
~~[illegible]~~ propriam existentiam distinctam ab existentia formae.
minor const: quia materia per solo Deo produci potest.
quod [illegible] [illegible] producit, quando producit ejus
existentiam. ad quod si materia per se existeret per pro-
priam existentiam [illegible] existentia formae, [illegible] ha-
bens nale producens formam, produceret existen-
tiam materiae: ergo produceret materiam per [illegible] quod mor.
de produci ē [illegible] de [illegible] possibilitate ad ra-
tionem actualitatis, [illegible] de [illegible] possibilitate
ad [illegible] actualitatis per existentiam: ergo tunc [illegible] pro-
ducit quando producit ejus existentiam. conf:
ñ materia existeret per existentiam formae generatae
et [illegible], sicut forma. [illegible] ē ingenerabilis
et incorruptibilis: ergo quod mor ideo forma generatur,
quia ejus existentia producitur per generationem: ergo imm.
etc.

Rndetur ad argumentum [illegible] ad [illegible] dicend: [illegible]
producit quando producit ejus [illegible] existentiam
[illegible], quando producit nova existentia
[illegible], [illegible] diminutionis [illegible]
[illegible]: itaque quando nova forma producitur
ñ adquirit materia [illegible] [illegible] ē cum [illegible]

antea jam habebat ex [illegible] forme praecedentis
d unice materie una existentia quin aliam
vero autem produci e incipere absolute ex nec
ut ipsi [illegible] potens, e transit de statu posi-
bilitatis ad statum actualitatis, et quando mate
ad quirit aliam existentiam n incipit ei exist
itidem cum jam antea existeret, nec transit de statu
possibilitatis: antea enim n erat possibilis forme
existens per aliam existentiam. ad confirmo resolu-
tionem cont: qa licet eadem sit existentia mate
et forme, tamen existentia mate n producitur
p generationem, qz habitu sit [illegible] prius: qa
generatio e transitus de n ee ad ee: mate autem
n transit de n ee ad ee, sed de uno ee in aliud, et
sic n generatur.

Obies 2 mate pa e subo et causa mati
forme: qo e prior et praecedit formam, d prior n
existit p existentiam posteriorem: qo mate n existit
p existentiam forme. instas argumentum [illegible] mate
pa e subiectum et causa matis sue existentie qua
supponit dicta: qo e prior sua existentia, d prior
n existit p posteriori: qo essentia mate pa n ex-
istit p suam existentiam. Respondetur concessa ante dis
cont: qo e prior et praecedens formam prioritate prae-
cedentie nature [illegible] cont, prioritate et praecedentia
reali, ac temporis, nego cont, [illegible]
n econtra: itaq3 et mate causa forme in genere
cause mate n requirit qd illo realiter et tempore
praecedat, sed qd sit prior forma prioritate in ne
intendo, d solum requirit qd sit prior prioritate
nature qz quidem prioritas cu sit prioritas intelli-
gentie n exigit qd mate realiter existat ante
formam d quod in aliquo signo cognoscatur mate
ut causa forme, quin forma cognoscatur.

Sed re-
plicabis mate pa [illegible] prius mate ad for-
me existit n p existentiam forme: qo ex-
istit p propriam existentiam. [illegible]
pa [illegible] ad formam n e [illegible] ex-
istens: qo existit: ans constat. qa pro

illo priori motu e causamatis, et subo forme:
forma autem requirit [illegible] in nihi
lo prior [illegible] est ē [illegible]
contradictoria: ḋ inter contradictoria ñ dat mediū:
ergo si pro illo priori materia ñ ē causa nil, ē [illegible]
[illegible] [illegible] pro illo
priori ad formam ñ habet formam ḋ dō ñ ha
bet formam requirit habere existentiam formae
[illegible] effectum [illegible] formae: ergo pro illo pri
ori ad formam materia ñ [illegible] existentiā
formae. illustrissimus Palanco [illegible] colegi [illegible]
se et magistri [illegible] solones acriter impug
nant communem [illegible] et asserit qd causa
efficiens [illegible] effectui debet pro priori ad
effectum existere, [illegible] causamatis [illegible] effectui
[illegible] formae ḋ [illegible] terminando dependentiā ipsius effectus ab illa [illegible]
[illegible] a subo.

Unde videtur [illegible] et [illegible]
probationis ad probandum prime [illegible]
[illegible] nil, licet ñ det mediū pro priori
[illegible] dat tamen mediū pro priori [illegible] ad
licet ñ det mediū [illegible] dat tamen [illegible]
[illegible] videtur [illegible]
[illegible]
[illegible] repugnant, [illegible] impos
sibile, et impossibile repugnantis [illegible] ñ dari
mediū, [illegible] ñ dari mediū
[illegible]
[illegible]
[illegible] probandum [illegible]
[illegible] pro diver
sis [illegible] ñ potest [illegible] habere formam, et ñ
habere formam in illo [illegible]
[illegible] habet formam [illegible]
[illegible] pro illo signo priori, licet
[illegible] ñ in [illegible]
habens formam.

Sed [illegible] dicere materia pro
priori ad formam; [illegible]

t. nisi existentia formae: ergo tunc intelligitur existens
per propriam existentiam. prob. min. quia materia pro
illo priori non intelligitur ex actu nil: ergo intelligitur
ex actu ens: ergo tunc intelligitur existens. prob.
2am mai: materia pro illo priori ad formam
intelligitur actualiter [illegible] formam: et
quod actualiter causat, actualiter existit: ergo
videtur nego ma. et per [illegible] quod intel +
ligitur ut ens in actu, non [illegible] ut actum in potentia
non tamen [illegible] intelligitur materia ex se pro illo
priori, quae modo est ens in potentia [illegible] medium inter
nihil et ens in actu, seu existens. ad 2am [illegible]
ma, in genere causae actualis non [illegible] in genere
causae potentialis [illegible] ut nec [illegible]
[illegible] causa potentialis ex [illegible] debet ex
[illegible] et non debet intelligi existens sed in potentia
ad habendam formam, et ejus existentiam. Obes 3.

Ex diversis actionibus producuntur diversas habent existen-
tias; sed materia et forma diversis actionibus producuntur:
ergo habent diversas existentias. min. constat:
quia materia producitur a Deo per creationem, et forma
producitur ab agente naturali per eductionem. prob.
mai: productio terminatur ad [illegible] existen-
tiam: ergo diversa productio terminatur ad diver-
sam existentiam: ergo [illegible] [illegible] quod diver-
sis actionibus completis producuntur diversas habent
existentias [illegible] incompletis [illegible]
[illegible] actionis et aliqua forma [illegible]
alicujus actionis [illegible] [illegible]
de ~~[illegible]~~ actionibus incompletis non [illegible]
actio incompleta requirit [illegible] terminaturam
ens completum, ut de se patet: si [illegible]
incompleta producitur materia [illegible]
[illegible] propria existentia terminatur
ad ens completum: [illegible] principiis [illegible]
[illegible] per propriam existentiam exi-
[illegible] [illegible] se completi-
[illegible] existentia.

Si dicas actio productiva formae est incompleta, quae non ab-
solute communicat formam propriam existentiam: ergo licet
actio productiva materiae sit incompleta, ipsi propriam ex-
istentiam communicat. Respondeo concedendo esse disparitatem: quia actio
productiva formae ipsi communicans propriam existentiam non ter-
minatur ad ens incompletum; sicut actio productiva materiae ipsi
tribuens existentiam terminatur ad aliud ad incompletum; quod
repugnat, cum sit actio incompleta et [illegible] terminative
[illegible]: ergo forma cum sit actus materiae [illegible] licet habeat
propriam existentiam, non existit per se [illegible]. Unde non habet ex-
istentiam [illegible] incompletum in ratione
existentiae: contra materia [illegible] in nullo recepta [illegible]
habet propriam existentiam [illegible] existit [illegible], sive per modum
[illegible] alterius existentis [illegible] et sic est completum in
existendo. [illegible] quod actio creativa materiae [illegible] Divina
subjective est completa et solum terminative dicitur incompleta,
quia [illegible] terminatur [illegible] incompleto quod nullam imper-
fectionem inducit.

Obiicies quod etiam propriam essentiam habet et propriam
existentiam; sed materia quia habet propriam [illegible] ergo et propriam
existentiam. Respondeo concedo quod habet propriam essentiam ac-
tualem eodem modo quo habet essentiam potentialem [illegible]
[illegible] actualis existentiae [illegible] correspondet essentia
actualis et essentia potentialis qualis est ipsa materia prima: aliter
[illegible] eodem modo quod habet essentiam completam eodem modo
incompletam [illegible] si dicas ergo [illegible] materia habet existen-
tiam partialem et incompletam: [illegible] existentia
partialis et incompleta materiae [illegible] repugnat: quia [illegible] exi-
stentia enim [illegible] ultimum inordinabile ad aliud, requiritque
[illegible] completi: [illegible] repugnat [illegible] ultimum [illegible]
linea ordinari: ergo non repugnat existentiam partialem materiae ad al-
terius ordinari [illegible]: intellectio est actus ultimus in linea
intelligibili [illegible] ordinatur ad [illegible]
[illegible] est actus ultimus: ergo repugnat [illegible] ultimum actuale
alicujus lineae ad alterum ordinari.

[illegible]
[illegible] ordinatur ad [illegible]: ergo [illegible] intellectio ordi-
natur ad aliud: ergo non repugnat [illegible] ad [illegible]
[illegible] quia dicimus quod intellectio est ultima actualitas
in linea intellectiva: [illegible] ultimus in
eadem linea existentiae [illegible] materiae existentia

formae etiam actus ultimus in eodem lineamentis ad com-
ponendum [illegible] sicut potentia ad actum necnon sicut causa ad
effectum eodem [illegible], itaque [illegible] primitivam non se habet ad
[illegible] sicut potentia ad actum per quem actuatur et
completur, quod est ratione actus ultimus et ordinatur causa
ad effectum pro complemento. Nota quod licet anima rationalis,
et cuius existentia sint similiter et quod spirituales, tamen
[illegible] quo corpore, quod sufficit
et materia per [illegible] proportionem et ipsam [illegible]
[illegible] existentem [illegible] materia per potentiam
existere divinitus sine forma.

Articulus quartus utrum materia prima possit existere divinitus sine forma.

Triplex communiter distinguitur dependentia unius ab alio: prima a priori, quando res ab alia dependet ut a sui causa; 2a est a posteriori, quando res ab alia ut ab effectu dependet; 3a a concomitanti, quando una res dependet ab alia, cuius nec causa est, neque effectus. Cum ergo ea, quorum unum ab alio dependet, inter se correlata sint, ex connexione sit triplex, scilicet essentialis seu metaphysica, naturalis seu physica, et moralis; triplex etiam erit dependentia: ea dependentia essentialis seu metaphysica, quando unum nec divinitus potest sine alio existere, sic unum relativum dependet a correlativo; ea dependentia naturaliter, quando unum naturaliter existere non potest sine alio, sic communiter est dependentia accidentis a subiecto; tandem moraliter illa dependentia, quando unum naturaliter existere potest sine alio, nemo tamen prudenter iudicaverit sine alio esse existiturum. Communiter supponunt Thomistae materiam primam naturaliter existere non posse sine forma; [illegible] tamen [illegible] omnes [illegible] Thomistae [illegible] [illegible] [illegible] proponimus sequentem conclusionem [illegible] stabilimus.

Dico pο: materia prima naturaliter exigit non posse existere sine forma; quamvis probatur: materia prima naturaliter exigit habere formam: ergo consequentia tenet: nam ideo accidens non potest naturaliter existere sine subiecto, quia naturaliter exigit in illo recipi. probatur antecedens: Deus in prima rerum productione earum exigentiis naturalibus se accommodavit, ut ipsi communiter docent; et produxit materiam cum forma: ergo naturaliter exigit habere formam. Dictum communiter defenditur a Theologis, et convincitur a Doctore prima parte quaestione [illegible] auctoritate Divi Augustini. probatur 2 antecedens: materia prima non potest naturaliter dependere una forma, quin alia adveniat: ergo naturaliter exigit habere formam. probatur antecedens: agens naturale, cum non intendat corruptionem, numquam expellit unam formam quin alteram introducat: ergo [illegible] 2 [illegible]: materia dependet exigitive a forma; et [illegible] contrarios non dependet [illegible] vel moraliter: ergo naturaliter dependet: ergo [illegible]. probatur maior: forma est causa formalis materiae: ergo ab illa dependet materia a priori. probatur antecedens: forma est causa formalis illius, quod actuat et informat; et forma actuat et informat materiam primam in qua recipitur: ergo est causa formalis materiae primae.

Dico 2: materia prima nec de potentia Dei absoluta potest existere sine forma. ita expresse Divus Thomas loco supra citato, ubi in corpore articuli ait: Agens non accipit informitatem materiae prout [illegible] omni formae; et sic impossibile est dicere, quod informitas materiae tempore praecesserit formationem ipsius: dicere igitur materiam praecedere sine forma est dicere ens in actu sine actu, quod implicat contradictionem. [illegible] contradictio [illegible] esse ergo non habet quod aliquid sit et non sit a Deo fieri non potest; nec

aliquid involvens, et hujusmodi ē
materia ēē sine forma: si singuid ergo
q.d n̄ potest ēē in actu, nisi in quantum
participat aliud: actus autem parti-
cipatus a materia nil aliud ē quam
forma; unde idem est dicere materiam
ēē in actu, et materiam habere formam:
dicere ergo q.d materia sit in actu sine
forma ē dicere contradictoria ēē simul.
Huic testimonio contrarius [illegible]
Lazari [illegible] Arriaga ac in D.
Tho ipsis ēē conversio: Huc tamen ab an-
gelico maximo Doctore argumento
[illegible] explicatio [illegible];
[illegible] dice [illegible] illud pro-
verbium [illegible]: occasione que-
rit qui vult recedere ab amico. Probatur 1.o

ratione deducta ex verbis D. Th.: q.d implicat con-
tradictionem, a Deo fieri nequit; s.d materia p.a existere
sine forma subali implicat contradictionem: ergo nec di-
vinitus existere potest sine forma subali. prob. min.:
materia p.a existere sine proxima capacitate ad existen-
dum implicat contradictionem; s.d materia p.a sine forma
ē omnino incapax ad existendum: ergo materia p.a existere
sine forma implicat contradictionem. prob. min.: ma-
teria p.a sine actu p.o ē omnino incapax ad actum ulti-
mum; s.d forma subalis ē actus primus materiae p.ae et
existentia actus ultimus: ergo materia p.a sine forma
ē incapax ad existendum: confirm.: forma subalis ē actus
p.us materiae, et existentia actus ultimus; s.d implicat
contradictionem materiam p.am habere actum ultimum quin
habeat actum p.um: ergo et existere sine forma.
prob. min.: si materia haberet actum ultimum sine
p.o actus ultimus n̄ esset ultimus, s.d p.us et
actus p.us n̄ esset p.us, s.d 2.us: aliud quippe actu
[illegible] repugnant [illegible] actum
ultimum n̄ sit ultimus [illegible]:
ergo

Contrari negant ultimum minim arguj, ergo
mo confirmationi: asserunt enim, qd illa actus
e primus mole, qi po in mata inuenit: quare, si ex
istentia potius repperit in Mata, quo forma, existen
tia edit actus pus. d hec doctrina aperte opponit
huic comuni forme subalii definitioni: quam pas ma
ze p.e et ciral definint existentia, quo tradit Du tho
quaestionica de anima ouo seqro ad 2o hic verbis:
actus ultimus qi participabilis e ab omnib. pot
ura inad solo, probando min: ille actus quo po
sito nil deficit ens, ut sit in re rer nata, e actus
ultimus in linea entis; qd posita existentia nil deficit
rei, ut existat in re rer nata: go existentia e actus ul
timus: min constat: qa existentia p se ipsa indepen
denter ab alio reddit rem existentem: prob mai illud
quo posito nil deficit intus, ut intelligat, e actus ul
timus in linea intellectiua; et illa actus, quo posito
nil deficit rei, ut operet, e actus ultimus de linea
operatiua: go etia illa actus et. sol ortum ooia.

Sol certa varia

Obes po sa 2o: magis dependet accidens a subo
quo mata a forma, d accidens potest difficilius
existere sine subo, ut patet in accidentis eucharisticis:
go etia mata sine forma. nec videtur constare eo
eo qd accidentis ee e in ee subo. hoc argumo sic obji
cit Qbes loco supra citato pe partii, ad qd videtur ndo mo: qa
accidens, ceterit forma, e quidd actus ex se capax ad essendum
in actu p existentiam; mata vero, cu sit pura potia, reddit
capax ad existendum p formam: quare in existendo magis depen
det mata a forma, quam accidens a subo. si dicas: mata pa,
cu sit subam, e perfectior accidente in linea entis: go majorem
habet proportionem cu existentia, qa e ultimus de linea entis.
ondet do ans: e perfectior essentialit in linea entis, sed non
comparatiua ad existentiam, ne ans et cons. itaqe accidens,
cu sit ex se aptus actus potens immediate existere, e per
fectior comparatiua ad existentiam, et magis proportionato
cu illa, quo mata, qa e pura potia.

Obes 2: quid puid

Deus facit media causa 2a potest et solo ipse[illegible]

ꝗ Deus media forma dat existentiam materiae: ergo etiam
poterit dare existentiam materiae nulla interveniente forma.
Reddendo rationem: quia quidquid Deus facit media causa 2a
efficienti, eodem modo media causa 2a formali, ne modo, et contra.
itaque supplere effectum causae efficientis nullam dicit imper-
fectionem: munus vero causae formalis essentialiter involvit
imperfectionem informationis, et receptionis; et sic a Deo
suppleri nequit. ꝗ dices: species intelligibilis concurrit ad
intellectionem per modum causae formalis; et Deus supplet munus spe-
ciei intelligibilis in intellectu beatorum: ergo. dices 2: existentia
materiae non est effectus formalis formae: ergo Deus potest supplere
concursum formae in ordine ad existentiam materiae. Resp.
ad primum replicam: quod species est causa formalis existentiam, et deter-
minativa intentionis ex parte obiecti quod nullam imperfectionem
involvit, ut docent communiter in materia de visione; forma
vero substantialis est causa intrinseca informativa materiae, cum
qua compositum constituit, quod penitus repugnat Deo.

Ad 2m replicam dico: etiam existentia materiae non est effectus formalis
formae, nec essentialiter dependet ab effectu formali formae,
non autem, et essentialiter dependet ab effectu eius formali
formae, eodem modo, et ne cond. itaque licet materia non existat
per formam, nec existentia materiae sit effectus formalis formae;
tamen materia in existendo essentialiter dependet ab effec-
tu formali formae, nempe ab actualitate, quam forma tribuit
materiae, et qua redditur capax ad existendum: et quia Deus non potest
supplere hunc effectum formalem formae, necessario praere-
quisitum ad existentiam materiae, ideo non nisi mediante
forma, potest tribuere existentiam materiae. ꝗ instabis: ergo
forma solum disponit materiam ad recipiendam existentiam,
ꝗ Deus potest producere in materia quoscumque effectus
absque dispositionibus: ergo poterit reddere materiam existentem
absque forma. Reddendo rationem: absque dispositionibus quae
ponentes in materia capacitatem proximam ad illos, eodem
modo, absque dispositionibus dantibus remotam capacitatem, non minus
et contra.

Itaque dispositiones sunt in duplici differentia: aliae
sunt quae supponunt [illegible] capacitatem formae, et solum determi-
nant [illegible]; et istae dispositiones,
[illegible] Deus supplere [illegible] reddunt [illegible] capacem,
[illegible] solum [illegible] dispositiones [illegible]

praedicata essentialiter requisita: ergo dispositiones ad recipiendum lucem et quantitas ad recipiendum figuram, et istas dispositiones nullatenus Deus supplere potest: quia divinitus fieri non potest, quod habeat incapax forma recipiat formam: cum autem forma disponat materiam illam proportionando et reddendo capacem ad existendum, inde est, quod Deus non potest reddere materiam existentem, nisi mediante forma. Si vero dicas: dispositiones praevias formae reddunt materiam capacem ad receptionem formae; et Deus potest producere formam in materia absque his dispositionibus: ergo licet forma reddat materiam capacem ad existentiam, poterit Deus etc. Respondeo distinguo: capacem respective ad agens naturale, concedo majorem; absolute capacem, nego majorem: hanc enim capacitatem absolutam jam habet materia ut res; forma vero tribuit materiae capacitatem absolutam ad existendum.

Obes 3: potuit Deus facere, quod materia existeret, et non per existentiam formae: ergo potest facere, quod materia existat independenter a forma: ergo. Antecedens constat: nam materia per humanitatis Christi Domini non existit per existentiam propriam animae rationalis, sed per existentiam Verbi Divini. Consequentia probatur: quia forma solum est necessaria, ut ab ea proveniat existentia materiae. Respondeo concedo antecedens, et ejus probationem: quia forma non est necessaria, ut praecipue reddat formaliter existentem materiam partialiter, sed, ut illam reddat proxime et immediate capacem existentiae; quod autem talis existentia sit formae, vel compositi, vel alterius, nihil facit ad nos: sed solum statuimus, materiam non posse existere sine forma. Si dicas: Deus potest tribuere eam materiae existentiam, quam naturaliter a forma petierit: ergo etiam capacitatem ad existendum. Respondeo nego consequentiam: quia tribuere materiae per existentiam non involvit essentialiter imperfectionem informationis et receptionis: tribuere autem reddere materiam capacem existendi importat essentialiter illas imperfectiones: materia enim reddit capax existendi per receptionem actus primi substantialis, qui est forma.

Obes 4: intellectus est pura potentia ad intellectionem, et potest existere sine intellectione: ergo licet materia sit pura potentia ad formam, et formas, poterit existere sine forma. Respondeo distinguo majorem: est pura potentia ad intellectionem

ut species reddat cognoscens vel capacem ad cognoscendum, ne maior ut reddat intelligens, sed e contra: adverte, quod sicut forma est actus purus in linea entitatis, reddens materiam capacem ad existendum, ita species intelligibilis est actus purus in linea intellectiva, tribuens intellectui capacitatem ad intelligendum: et ideo intellectus intelligere non potest absque specie intelligibili: quare in visione beata Deus gerit munus speciei, quod ut supra diximus nullam imperfectionem involvit. insuper nota, quod licet omnia, quae possunt realiter separari, realiter distinguantur; non tamen omnia, quae distinguuntur, possunt mutuo separari: quia pluries modi distinguuntur a re modificata, a qua separari non possunt: unde licet materia distinguatur ab omni forma, non potest separari ab omni forma collective sumpta, bene vero divisive. adhuc superest, an et qualiter materia appetat omnes formas.

Articulus quintus an et qualiter materia prima appetat omnes formas.

Appetitus nomine intelligitur a Doctoribus per parte quaestio orsa quae pondus, propensio, seu inclinatio appetentis ad bonum sibi conveniens: appetitus dividitur in naturalem et elicitum. appetitus naturalis, qui etiam appellatur innatus, quia inditus est ab auctore naturae, est propensio ad aliquem terminum nulla ejus cognitione praehabita, ut inclinatio lapidis ad centrum: elicitus est quidem appetitus post cognitionem se moventis ad aliquod bonum, per praeviam cognitionem appetentis: qui quidem dicitur sensitivus, si regulatur per cognitionem sensitivam, et rationalis, si regulatur per cognitionem intellectivam. certum est, materiam non appetere formas appetitu elicito, cum nulla gaudeat cognitione: unde conclusio nostra solum procedit de appetitu naturali sive innato, qui tamen per analogiam proportione ad appetitum elicitum, dicitur appetitus desiderii respectu boni absentis, gaudii vel delectationis respectu boni praesentis et possessi: et tandem dicitur appetitus, omnis respectu boni tantum, dum absentia appetentis aut ab absentia hi[...] appetibili

Dico po: mata pa sublunaris appetitu nato appetit formas substantiales, ubi quo naliter, hoc dico e communis inter philos, et probatur prio: quelibet res naliter appetit sui perfectione et conservatione; sed quelibet forma substantialis est perfectio mate: nam quelibet actuat matam, et ei communicat esse simpliciter substantiale: et preterea mata pa nequit sine formis substantialibus conservari: ergo naliter seu innate appetit formas substantiales. consulto dixi, mata sublunaris: quia seu materia celestis unica forma celesti, non appetit alias ex his dederim, mata omnes formas appetit et equaliter. omnes quidem: quia mata appetit formam, ut perpetuo conservetur; sed per solam formam, quam mata amissibiliter possidet, non potest perpetuo conservari: ergo preter eam appetit alias: ergo appetit omnes equaliter enim: quia mata appetit formas, ut ejus potentialitatem actuant et ipsa conservant; sed ad hoc omnes formae substantiales sunt aequales: ergo omnes equaliter appetit.

Dico 2: mata pa appetit formam, quam habet, appetitu gaudii, et formas, quibus caret, appetitu desiderii: prior dico: desiderium e boni absentis, et gaudium boni presentis et possessi: quia nemo desiderat, quod habet, nec quaerit per gaudium, nisi quod possidet: ergo mata appetit formam, quam habet, appetitu gaudii, et formas privatas appetitu desiderii. ex his infertur, appetitum mate, non distinguitur ab ipsa essentia mate: quia juxta Doct. Sub. in hoc po libro lectione decima quinta, nil e aliud mata, q potentia formarum quae est ordinata ad formam, et apta ad actum; sed mata per se ipsam e prorsa pota ordinata ad actum: ergo per se ipsam appetit actum seu formam: ergo appetitus mate non distinguitur ab essentia mate. nec valet: quia appetitus mate est aliquid distinctum a mata, et in ipsa recipitur; forma non est pars actus mate, nec datur illi per se: ergo appetitus mate non distinguitur a mata.

Dico 3: mata pa non appetit appetitu naturali, inspirituali seu elicito formas [illegible], sed appetit innatica ni et late accepto, qui vix dicitur appetitus simplicis complacentiae, et [illegible] partes elementis.

nulla res appetit naliter qd sibi e naliter im-
possibile; & reproductio formae amissae e naliter impo-
ssibilis; alias resurrectio mortui n̄ eet miraculosa:
ergo materia pa n̄ appetit naliter formas amissas. mai
constat: qa appetitus datus a natura nequid ee frustraneus;
appetitus autem ad terminu impossibile e frustraneus.
confirmatur: juxta Doct. Sa. secundo contragentes capite sexa-
gesimo: in cuiuslibet generis ordine potentia correspon-
det potentiae activae; & in nullo agente nali datur potentia
activa ad reproducendam formam amissam: ergo in
materia n̄ e fa potentia nalis passiva ad formam ami-
ssam. ergo. 2a pars clare constat: qa appetitus inclinans
materiae pae n̄ tendit ad acquisitionem formae amissae, qd
e naliter impossibilis; & respicit formas in [illegible]
re, qualiter dicunt proportionem cu materia pa, et a
possibilitate ac impossibilitate praescindunt. sol

Obes pa materia pa dum e sub una forma, n̄ appetit alias:
ergo n̄ appetit omnes formas. probatur ans: appetitus materiae perfecte
satiatur p formam, quam habet: ergo dum e sub una forma
n̄ appetit alias. probatur ans: materia pa, dum e sub una forma,
n̄ indiget alia: ergo appetitus materiae perfecte satiatur per
formam. confirmatur po: si materia pa, dum e sub una forma,
appeteret aliis, appeteret destructionem formae, quam actu
possidet; & n̄ appetit destructionem formae, quam actu possidet:
ergo dum e sub una forma n̄ appetit alias a priori. mai
constat; qa materia n̄ potest habere aliam formam nisi des-
tructa forma quam habet. probatur min: si materia pa appeteret
destructionem formae, quam actu habet, appeteret malu
compositi, scilicet ipsius destructionem; & materia n̄ appetit
malu totius: ergo n̄ appetit destructionem formae praesentis.
min constat: qa pars potius inclinatur ad bonu totius,
quam ad bonu proprium. confirmatur 2: materia pa n̄ potest ha-
bere omnes formas, & uno tempore: ergo n̄ appetit omnes
formas simul.

Resp. ad argumentu do. [illegible] ans: dum
e sub una forma, n̄ indiget alia, si absolute sit, cedo ans; ut
perpetuo conservetur, n̄ [illegible] ans. [illegible] materia appetit for-

mei, et perfecte conservet; sed autem hoc exigi
nō potest a forma, quae perdidit, ut p eo amissibi
liter informat; inde e, ut dā eius formae habi
tudo agens ad pd confirmd dis mē: agenus deinceps
tionē forme p se et aptimatio, nē mē, p accidens
et a secundario, eodo mō, et dicta nii ne cond. ad
onē mīs dis mīn: n agens mate totius, solu
propter proprio honē, q̄ est unio anim, proptr bo
nū universi, nē min et cond. Itaq; mata agens pro
prio conservationē, et universi pulcritudinē; Itaq;
autem sint in successiva variatione formarum, q̃s de
ficient, ni mata semper haberet nova formas; qd ra
tum est ex ratione et esse quod dicunt corporis et
forme, et unit p accidens et potest intendere: ad 2o
confirmd dis cons, simul et collective, eodo cons, successive
et divisive, ne cons et cons.

Obes: mata p posterius agens
forma corporalis quae spiritualem q̄ n agens aliqualiter
omnes formas prior cons: forma corporea ē ma
gis proportionata mate, quā spiritualis: q.
consit: mata p agens formas quatenus p illa
perficit; d forma perfectior perfectiori modo
perficit mate; q mata magis agens forma
perfectiorem: qu tendit ad ad aequaliter nō cons ad
formē dis cons: e magis proportionata mat sit
proportione mat et in ee enti, eodo cons. pro
portione forb et in ee actu ne cons et cond.
nō omnes forme amissibiliter informantes,
aequaliter proportionant mate in ee actus mate
qd formiter conducit, et appellant ad confirmd:
quamvis illa perficit perfectiore conservante
mate in ee eodo mō perfectione mabiliter et
initiative forme habente ne mō e dicta mis
ne cond. Itaq; mata e. conservat p amissio
nalem, ac p formd conducentia et cd amissibi
liter informet. Itaq; dic e valde vali agens
cadaverico: ne cave [illegible]

Obiic: res naliter potest inclinari ad id quod naliter
impossibile, ut illud apetere: ergo materia potest naliter
apetere formas amissas perpetuas: Disting. quae ...
negimus ... quod animae rationales separatae
a corpore habent naliter inclinationem ad corpus
... et similiter ... quantum ... docet
in damnatis ... apetitum naliter ad ...
hone ... ad ... comunis naliter impos-
sibilia: ... inclinatione et apetitu ...
... ad cujus ... Dis ... loqui
de apetitu et inclinatione ... de prox-
imo et immediate ... quod Dis ... deberi ...
de inclinatione et apetitu ... speculative ...
et fundamento in proportione quod anima ... corpore
... proprie ... et potentia ... hoc ...
... perfectionis magis proportionali: ... inclina-
tionem ad formas ... materia concedimus apetitum ...
... et a ... materia et ... negamus.

Ex dic-
tis colligitur quod ... proprietates materiae quinque enim
principales comuniter assignantur ... potentia, unitas
defectus, apetitus et ingenerabilitas ... unitate
defectu et apetitu materiae in dictis ... egimus.
Restat ultima proprietas de qua philosophus et dicit
... ubi docet
materiam esse ingenerabilem et incorruptibilem quod
sit ingenerabilis probatur illud proprie generatur quod
fit ex praesupposito subiecto ... materia ... sit ...
non supponit aliud ... fit ex praesupposito
subiecto ergo materia ... ingenerabilis ... materia
et incorruptibilis ... illud proprie corrumpitur quod
... manente subjecto ... materia ...
... subjecto ... comune subjecto ergo
materia ... est incorruptibilis ... incor-
ruptibilis ... corruptioni ... quatenus
apetendo novam formam ... corrupti-
onem proprie formae et ideo ... materia ...
ideo ... formae

Opones ca hanc resolutionem: si mata pa homis est incorruptibilis, ho absolute diceret incorruptibilis; & hoc e falsu: ergo n e incorruptibilis. prob mai: ex quo mata pa homis sit malus, ho absolute dicit malus: ergo confir: si mata pa est incorrbilis, est perfectior toto, et qualibet forma corruptibili; & hoc e falsum: ergo n e incorruptibilis. prob mai: incorruptibile e perfectius corruptibili: ergo si mata est incorruptibilis, est perfectior toto, et qualibet forma corruptibili. resp neg mai, ad probe ne conc: qa materialitas e de genere mali, et incorruptibilitas de genere boni: verum tum bonu ex integra causa, et malum ex quocumque defectu, et compositum dicitur male sentit, qd una pars sit malis; et tota dicitur incorruptibile, quia, qd utraque pars sit incorrbilis, et unio inter illas indissolubilis. ad confirm neg m; ad probe dis ans: incorruptibile p modu actus, vel habentis actu, conc ans; incorrbile p modu pote, qualis e mata pa, neg ans, et conc. questio de forma subali.

Questio tertia de forma substantialis.

Post quam de pa entis naliter mobilis principio, sc. de mata pa, disseruimus, restat ut de parulatis et de forma, quae e secundu entis mobilis principiu, sermonem instituamus, ea difficultates ad ea spectantes excogitemus. unde sit articulus pus quid sit forma subalis

Articulus primus quid sit forma substantialis?

Forma aliquando accipitur pro corporis pulchritudine, juxta illud psalmi quadragesimi quarti, speciosus forma prae filiis hominum: et etiam sumitur pro qualitate resultante ex terminatione quantitatis. verumtamen in libris physicorum nomine formae intelligitur actualitas et determinatio rei, vel actus a quo provenit talis determinatio. in hac autem acceptione forma alia e intrinseca, et forma alia intrinseca, quae intrinsece

recipit in subo, qd denominat, et reci tribuit ali
quod esse: ratio e, qz n recipit et inclinat in
subo, d solo illud aquirunt denominat, vg cognitio
supernaturalis cognitio, et idea [illegible]. De inde
forma alia e per se subsistens, et alia informans. For-
ma per se subsistens e entitas actualis completa, a co
cursus subo independens, et subo Angeli. Forma infor-
mans e entitas actualis incompleta, aliqd subo infor-
mans, vg forma leonis. insuper forma informans
alia e spiritualis, et animata [illegible], et alia materialis,
et forma lapidis et leonis.

Preterea forma informans alia
e substantialis, qz tribuit subo esse substantiale, denominatio, et
alia e accidentalis, qz tribuit subo esse [illegible] quid et acci-
dentale, vg albedo. tandem forma accidentalis alia e
naturalis physica, scilicet accidens ordinis naturalis ab intrin-
seco debitum subo, vg ~~animalitas~~ quantitas, et alia
supernaturalis, scilicet accidens ordinis supernaturalis, vg gra-
tia sanctificans, et alia artificialis, illa scilicet, qua ab ar-
te provenit, vg forma imaginis sculpta in ligno. forma
substantialis alia dicitur incompleta, qz simul cum materia compo-
situm constituit, et alia completa, scilicet natura substantialis
prout a supposito distinguitur, vg humanitas. advertere, for-
mam substantialem et accidentalem discriminari in eo, q
ex subo et forma substantiali resultat unum compositum substa-
le per se; n vero ex subo et forma accidentali. insuper
differunt in eo, qd forma accidentalis supponit subm
ultimo substantialiter completum; forma vero substantialis tri-
buit subo aliquod esse substantiale, n supponit illud ul-
timo substantialiter completum. His praelibatis

Dico: recte sic de-
finiri formam substantialem: actus primus materiae, qo quo sit
unum per se. Bonitas hujus definitionis constat: quia
per actus convenit forma substantiali cum accidentali
et differt a materia, quae e pura potentia per primus differt
ab accidentibus, et a subsistentia, ac existentia, qz licet
sint actus, n tamen actus primi: qa forma substantiale
[illegible] praesupponunt in compositio. deinde ponitur materiae
ad excludendum formam per se subsistentem, scilicet subo
angeli, qz licet sit actus primus, n tamen materiae pri-

ex enim excludit forma completa seu substantialis, ly [illegible], etc. n. e. actus purus materie, et ō ipsū compositum ex materia prima et forma. addit, ac quo sit unum cum per se; vel propter meam explicationem, vel ad exprimendum finem intrinsecum forme substantialis, scilicet ut componat totum: sine hoc enim conseptus quidditas forme substantialis n. perfinitur per-fecte.

Opones primo contra diffinitionem: si forma est actus purus, est actus purus; et hoc ē falsum, quia solus Deus ē actus purus: ergo forma substantialis n. ē actus purus. prob. maior: si forma est actus purus, est actus simplex n. compositus ex potentia et actu: ergo est actus purus. Nego maiorem, ad probationem nego cons.: quia ut sit actus purus, debet excludere omnem potentialitatem, et qd. n. solum sit n. compositum ex potentia et actu, et amplius requirit n. recipi in subiecto, nec aliquid recipere: forma autem recipitur in materia, et recipit existentiam. si dicas: forma substantialis n. recipitur in materia, ut in subiecto: ergo nulla ē solo. prob. ant.: recipi in subiecto ē proprium accidentis: ergo. Concedo dō ant.: forma substantialis n. recipitur in materia, ut in subiecto substantiationis completo, seu inesse, cedo ant.: hoc enim proprium ē accidentis, ut in subiecto substantiae eo incompleto, seu informationis, nē ant. ex cons.: forma enim recipitur in materia sicut in subiecto, qd. substantialiter complet.

Opones 2: magis infima et immediata materie ē quantitas, quam forma: ergo forma n. ē actus primus materie. prob. ant.: quantitas ē proprietas materie et c.: ergo ē magis infima et immediata materie, quam forma. Concedo ant., ad probationem nē ant.: quantitas enim, licet proveniat radicaliter a materia prima, n. tamen ē illius proprietas: ergo ē proprietas totius compositi materialis, nec recipitur in materia nisi materia substantia prius informata sub forma, ut docet Dus Tu. [illegible] nisi in corpore [illegible] dicens: impossibile ē intelligere materiam prius esse quantitatem, vel quam sit in actu; et nihilominus habet per formam substantialem. si tandem dicas, esse committere circulum vitiosum, quia materia per formam et forma per materiam

definiens videtur, quod unum per alterum mutuo definiatur,
si utrumque in definitionem ingrediatur in obliquo, non
committitur circulus vitiosus. imprimis, quia ita, per
quod materia minus nota per formam explicatur, per materiam
non definitur forma; sicut fecit in qualitate. utrum
forma an detur forma materialis substantialis realiter a materia pura distincta

Articulus secundus an detur forma materialis substantialis realiter a materia pura distincta?

Dico primo: vere datur forma materialis realiter a materia pura
distincta. Haec est omnium philosophorum et theologorum
usque ad quosdam novatores, qui sententiam inducentes
Cartesianam negant antedictas formas ligni, leonis,
equi, et alias formas materiales non esse entitates absolutas
distinctas a materia pura, et solum quiddam esse ex
contemperatione partium materiae, seu atomorum (ut
ipsi aiunt) a partibus materiae indivisibilibus. Probatur primo
contra: equi et leones cotidie generantur et corrumpuntur;
et ad hoc necessaria est forma a materia pura distincta: ergo.
Probatur minor. Tunc res generatur, quando ejus materiae ali-
quid advenit, et tunc corrumpitur, quando materiae
aliquid deficit; et illud, quod advenit et deficit materiae,
est forma realiter a materia distincta: ergo ad generationem
et corruptionem necessaria est forma a materia distincta. Major
constat: quia generari est transire materiam de non esse ad esse, et
corrumpi est transire de esse ad non esse, ad differentiam creationis,
annihilationis, in quibus totum producitur et de-
ficit.

Probatur 2 contra: ideo in homine datur vera forma, a partium
materiae contemperatione distincta, quia homo elicit aliquas ope-
rationes, quae non a contemperatione, sed debent superiori
radicari in aliquo principio, quod in equo et aliis com-
positis partibus materiae experimur similem opera-
tionum varietatem: ergo in illis debet admitti hoc
ejusmodi principium, quod ab illis distinctum nominetur
forma materialis. Hoc radicale principium est
certa datur forma composita in aliis a materia

qa dicta consid: operationes varietas, quae in equo et non in lapide experimur, proveniret nequid a materia pr, quia de se e indifferens ad as vel illas operationes; et nec a specie mat. seu a remota diversa confirmatione proveniret variari: ergo debet provenire a forma, quae sit illarum radix. prob. min: in hone visi reperitur diversitas partis contemporanie; et in hone non provenit ab illa diversitas operationum. ergo nec in equo. min constat: qa anima honis non solum e principium intellectionis et omnium operationum vitalium.

Dico 2: vera dantur formae substles mles. ita communiter phili contra scotos et alios desensores hujus communitatis, qui reperiunt reali distinctione inter formam mlem et mlem, ponunt formas mles non e substles, et quando accidentia sint. ane clone adhaerimus ratione superleve judicio, et ab ipsis contrariis fatetur e maxime omnium consensu. unde prob. prim. rone: omnis distinctio specifica substlis provenit a forma substli; et quae plura composita plura mlia inter se specifice substlr distinguuntur: ergo constare forma substli mli: ergo datur forma mlis substlis. mai constat: qa omnis distinctio provenit ab actu, et sic distinctio specifica substlis proveniens debet ab actu specifico substli. prob. min: equus et leo sunt composita pura mlia, et specifice substlr distinguuntur: ergo. prob. min: equus et leo substlr specifice inter se distinguuntur inter alios, et ita alii e constat: ergo specifice substlr distinguuntur.

Prob. 2 clo: in equo et leone admittit a contrariis forma, quae e primum principium radicale operationum vitalium; et primum principium radicale aliquarum operationum e substa: ergo forma equi et leonis e substa. prob. mi. po: in hone principium radicale operationum vitalium e substa: ergo etiam in equo et leone. conc tenet a paritate. ans constat: qa in hone hujusmodi principium e anima ralis, quae abs dubio e substa. prob. 2 min: primum principium radicale operationum e illud, in quo

operationes et principia proxima eadem pro radicand;
& operationes et principia proxima n̄ nisi in sub-
stantia radicant: ergo primum quod radicale illarum oper-
ationum ē substantia. prob. min: illud, in quo pro radi-
cant operationes n̄ radicat in alio, aliasque n̄ ei parta-
diceo; & sola substantia n̄ radicat in alio: ergo operationes et
principia proxima n̄ nisi in substantia radicant.
min. constat: quia accidentia radicant et recipiunt
in substantia. confirm: productio leonis, cum sit generatio sub-
stantialis, aliquod ē substantiale producit; & n̄ aliud nisi for-
mam producit: ergo.

Prob. 3 clo: forma panis ē materialis; &
ē substantialis: ergo prob. min: forma panis convertit per vi
consecrationis Eucharisticae in corpus christi; & sola
substantia panis convertit in corpus Christi: ergo forma
panis ē substantia. min constat: quia conversio ē transubstan-
tiatio et in eucharistia manent omnia acciden-
tia panis. prob. maj: per vi consecrationis conver-
tit totus panis in corpus christi; & panis essenti-
aliter et constitutiva importat formam panis sicut
quodlibet aliud compositum importat formam ex
quo componit: ergo maj. confirmatur ex militia
fidelibus et traditur a Do Sancti Patri ad corporis Christi
per hoc verba: verba cum panem verum verbo
carnem efficit. confirm: si forma panis et acciden-
talis, panis tunc solum accidentaliter distin-
gueretur ab ordinario; & hoc ē falsum: ergo prob. min:
si panis triticus accidentaliter distingueretur
ab ordinario, panis ordinarius esset materia sacra-
menti Eucharistiae; & hoc ē falsissimum: ergo maj.
constat: nam quia aqua calida solum accidentaliter
distinguit a frigida, utraque ē materia sacramen-
ti baptismi. solutio sequitur.

Sol Art varia

Obiiciunt pro: eadem facultas operativa, quam
nos vidimus formis naturalibus videtur posse con-
tinuationi, et contemperationi exornanda nulla: ergo n̄ ē
necessaria forma aliqua distincta ab aliis. prob.
ant: per variam continuationem literarum formatur

cabula, qui replent libros: ergo etiam est combinatio atomorum provenire possunt variae operationes; ergo eadem facilitate etc. confirm.: in rebus physicis nos debemus sequi sensum; et in compositis per sensum solum percipimus atomos seu particulas, hoc vel illo modo concorporatas: ergo non datur in illis forma aliqua ab atomis diversa. videtur ideo ant.; ad probationem cons.: ergo literae dum coordinantur, nil agunt, et mere passivae se habent; si autem semel dissolvantur, et ipsis coordinari non possunt compositum constituent alios effectus producunt et per se ipsa recuperant eadem coordinationem m.: quamvis licet sensationes beneficio veniamus, et res cognoscamus, tamen non solum debemus cognoscere illud quod sentimus: in physica enim speculamur etiam essentias, quae a sensibus non percipiuntur.

Obers. 2a. 2a:

Formae materiales non sunt entia per se: ergo non sunt substantiales. prob. ant.: formae materiales inhaerent subiecto: ergo non sunt entia per se. prob. ant.: inhaerere subiecto est dependere a subiecto in esse, fieri, et conservari; et formae materiales dependent a materia in esse, fieri, et conservari: ergo inhaerent subiecto. videtur dist. ultimum: inhaerere est dependere a subiecto substantialiter completo eodem modo, substantialiter incompleto, nego min. et consequentiam minime cons.: ergo ideo accidens, et saepe dicimus inhaerere subiecto, quia illud substantialiter completum supponit, et nullum esse substantiale subiecto tribuit, imo possit ab illo totum suum esse accipit: accidentia enim est ens entis: quae propter, cum formae materiales sint esse substantiale, et esse substantiale complementum materiae tribuant, et nullum esse a materia accipiant, materiae non inhaerent. et ex ea doctrina facile colligitur discrimen inter albedinem et formam ligni: haec enim recipitur in materia et substantialiter incompleta, albedo vero recipitur in subiecto substantialiter completo.

Obers. 3: nulla datur necessitas admittendi formas materiales esse substantiales: ergo non sunt substantiales. prob. ant.: omnes effectus, quos in compositis physicis mixtis experimur, provenire possunt a forma accidentali: ergo. prob. ant.: accidentia est potentia

consequenter accidentis non separat ea producendo alterius accidentis: ergo videtur nodo ans: ad ponendum dis-ans: procedit ergo a forma accidentali, et a radice, ita quod principio radicali, non ans, et a principio proximo et immediato, cedo ans, et non sequitur ad ponendum autem dis ans: non separat eo proxime producendo, cedo ans, ea radicaliter producendo, nego ans; ratio est: solo ratione quod principium radicale operationum effectivum; quia et quod principium radicale solum convenit illi, quod in operatione ab alio dependet neque in alio subjectatur: unde cum accidentia non sit in operatione dependentia a subjecto, radicaliter non sunt principia radicalia, et proxima. utrum plures formes substantiales possint simul informare eandem ma-

Articulus tertius an plures formes substentiales possint simul informare eandem materiam primam.

Ante resolutionem notandum oportet, quod formae in praesentia aliae dicuntur subordinatae, et aliae non subordinatae. formae subordinatae dicuntur illae, quae sunt in compositione ordine prioris et posterioris, ita ut illa quae prior una ad aliam disponit; sic aliqui admittunt in homine plures formas, quarum una tribuit materiae gradum substantiae, alia gradum viventis, alia alium &c; sic etiam admittunt nonnulli in viventibus formam corporeitatis, quae materiam disponit ad recipiendam formam viventis. non subordinatae formae dicuntur illae quae nullum inter se ordinem servant, et disparato modo se habent, ut forma hominis et leonis, vel duae formae hominis, aut equi. Secundo supponendum nostro non distinguere formas penes diversos gradus metaphysicos: quia isti inter se non distinguuntur realiter, sed solum per rationem; et sic plures oriuntur ab una et eadem forma procedente, imo procedentes de facto, et procedere debent hic probabiliter.

Dico p°: duæ formæ substles n̄ subordinatæ n̄ possunt
naliter eandem informare mater: incompossibiliter se-
mittere, et communiter patres societatis: oppositu tamen
frequentius defendunt hujus universitatis antiquiores.
prob. 1°: si formæ n̄ subordinatæ essent naliter com-
possibiles in eadem mata, in una eademq mata
nunc de facto essent innumerabiles formæ; ꝯ
hoc ē falsũ: ergo mir. consequ: qa alias in mata ligni
esset forma ligni, forma vegetativa qua infor-
mabatur ante quam separaretur ab arbore et aliæ fere
infinitæ formæ. prob. maj: si formæ n̄ subordinatæ
essent compossibiles, nulla daretur ratio nalis cur dum
una forma generatur, alia corrumpitur: ergo in eadem
mata de facto essent innumerabiles formæ. si forte
recurrant ad suspensionem concursus Dei, quo
conservabatur illa forma, q̄ corrumpitur. Sed p°:
Deus dū operatur ut causa nalis nec concurrit, neq̄ sus-
pendit concursum, nisi ob aliquam nalem rationẽ: ergo sus-
pensio concursus Dei n̄ ē sufficiens n̄ sufficiens ratio
nalis corruptionis formarum.

Da 2: Deus n̄ suspendit con-
cursum conservativum formæ præcedentis vi cuius propter ejus
destructionem: ergo concursum suspendit ob illius destructio
exigitur a natis formæ de novo genitæ, ex male p̄i: ergo juxta
exigentiam natis, rerum incompossibiles sunt illæ formæ. prob.
ant: destructio illius formæ et conjunctionis communis nalis ē
multo nalis, ꝯ forte philos agens nale intendens inna
id n̄ operatur: ergo cum Deus se gerat ut agens nale n̄
suspendit concursum &c. confir: una forma naliter ex-
pellit aliã: ergo ē naliter incompossibilis cum alia. prob.
ant: ē commune philosophorum proloquium, quod introductio unius
ē expulsio alterius: ergo. confir: unum corpus naliter ex-
pellit aliud a suo loco: ergo etiã una forma expellit
aliã a mata. prob. cons: sicut unum corpus replet
totum locum, quem occupat, ita una forma informat
totam matam in qua recipitur; ꝯ unũ corpus naliter ex-
pellit aliud a suo loco: ergo etiã una forma naliter
expellit aliã a propria mata.

Dico 2: duæ plures formæ
substles n̄ subordinatæ nec divinitus possunt eandem

in formam materiae, ita una simul committitur
Deo Sed, qui pluries in locis, et pluribus per partes quaestio
superiori gesima segmento 5 in corpore vivo hoc habet:
si possemus animam corpori vivo ... formas omnino
non impossibile videtur plures animas per ...
differentes in uno corpore ec. probatur per ... formae:
quod implicat contradictionem vicino a Deo fieri non posse
duas formas substantiales eandem informantes materiam
involvit contradictionem: ergo. probatur minor; si duae for-
mae substantiales eandem informarent materiam, quaelibet
ex illis esset actus primus, et aliqua non esset actus primus materiae
pe: ergo eandem informare materiam involvit contradictionem
probatur consequentia: in primis quaelibet ex illis esset actus primus materiae,
quia forma definitur et essentialiter est actus primus materiae pe,
et deinde aliqua ex illis non esset actus primus: ergo. probatur minor;
vel illae formae introducerentur in materia successive, vel
simul; et utrumque dicere aliquam ex illis non esse ac-
tum primum: ergo aliquam non esse actum primum.
Probatur minor quoad
ad primam partem: si una forma introduceretur successive
post aliam supponendo in materia aliam actum, sive esset
forma prius introducta: quod si illa forma introduceretur
vero successive aliqua ex illis esset actus primus. probatur
minor quoad 2am partem: esse actum primum materiae est
tribuere materiae primum esse materiale; et si formae simul
introducerentur, aliqua non tribueret primum esse materiae: ergo
aliqua non esset primus actus materiae. probatur minor: illa forma
tribuit materiae esse absolute primum, quae tribuit materiae
esse, quod est prius quocumque alio esse materiae; et in illo casu
nulla forma tribueret materiae esse, quod sit prius quo-
cumque esse materiae: ergo aliqua forma non tribueret
primum esse materiae. minor constat: quia una ex illis formis
non posset tribuere materiae esse, quod sit prius alio esse
quod alia forma tribuit; alias haec alia forma
non tribueret primum esse, et 2um. probatur maior: esse absolu-
te primum est esse primum respectu cuiuscumque; et esse
primum respectu cuiuscumque est esse quocumque prius: ergo
illa forma tribuit materiae esse.
Si dicas, formae esse
actum primum compositi, et quod in illo casu illa duplex

formae continentes duplex compositum inadequate dis-
tinctum: unde quaelibet est actus pars respectu sui compo-
siti. 2o. pro: forma substantialis est actus pars materiae: ergo nulla
totalis. prob. ant: forma est actus respectu illius, quod actu-
at, et actuat materiam: ergo est actus pars materiae. prob. min:
forma actuat illud, quod informat; et informat materiam
ergo. ergo 2: quia ratione illa duae formae non sunt actus
ens per respectum ejusdem; et nec respectu diversorum:
ergo nullatenus sunt actus pars. prob. min: una for-
ma est actus pars compositi inadequate sumpti
[illegible] ex parte quo non distinguitur ab alio com-
posito: ergo [illegible] est actus pars respectu diversorum.
prob. ant: una forma est actus pars compositi
[illegible] ex parte qua dicit materiam; et tamen compo-
situm ex parte materiae non distinguitur ab alio, quia
[illegible] supponitur eadem: ergo [illegible]:
quia forma non est actus pars compositi ex parte
formae, alias esset actus pars sui ipsius. 3: forma
[illegible]: ergo est actus materiae. prob. min: forma accidentalis
est actus illius, et denominat illud, in quo recipitur: ergo
etiam forma substantialis.

Prob. 2do: si duae formae continentes
[illegible] materiae, quaelibet esset substantialis, ut supponitur; et ali-
duas formas substantiales esse in eadem materia. prob. min:
forma substantialis advenit enti in potentia, ad differen-
tiam accidentalis, quae advenit enti completo et substa-
ntiali constituto; et in casu nostro quaelibet ex illis for-
mis adveniret materiae [illegible] alia forma, quae
esset substantialiter completa: ergo nulla ex illis formis
[illegible] ens per se cum subjecto recipiente ejusdem; et in
[illegible] nulla forma continens [illegible]
[illegible] ex illis formis [illegible]
[illegible] formis, et ex pluribus entibus in actu non fit unum
ens per se, et quaelibet ens per accidens: ergo si duae formae
informarent eandem materiam, nulla ex illis continentibus
unum per se simul cum subjecto ejusdem.

Prob. 3. cl.: si due formae non subordinatae possent esse in eadem
materia, etiam forma hominis et leonis, et forma viventis ac
cadaveris; sed istae formae non possunt simul esse in eadem materia,
ergo nulle. prob. maior de forma hominis et leonis: si forma
hominis et leonis reciperent in eadem materia, esset verum di-
cere homo est leo; sed hoc repugnat: ergo forma hominis et leonis
non possunt esse in eadem materia. prob. maior: quia albedo et dul-
cedo recipiuntur in eadem entitate sacchari, verum est dicere
album est dulce: ergo si forma hominis et leonis reciperent etc.
prob. nunc minor de forma viventis, et cadaveris: si
forma viventis et forma cadaverica informarent
idem corpus, idem corpus denominaretur vivum et cadaver,
sed hoc repugnat: ergo prob. maior quia da ad parem: ca-
daver, seu corpus cadavericum est corpus mortuum;
sed illud corpus esset cadavericum: ergo esset mortuum. confirm.
si duae animae simul essent in eodem corpore de sedente
una in gratia, et altera in peccato, una esset in caelo
et altera in inferno; sed hoc videtur absurdum: ergo duae
animae non possunt esse in eodem corpore. Dico 3: forma
corporeitatis et forma viventis, sicut et aliae formae
subordinatae nec dimensiones realiter possunt esse
in eadem materia. ostenditur primo clarius advertendum est quod
corpus late accipitur pro conveniente sive spiritualis sive
sit accidens, sive substantia; secundo corpus materia-
le trina dimensione. praeterea accipitur pro persona quae
materia organizata et debitis dispositionibus eidem sup-
posita, quia probant dimensiones accidentales, aliqui putant hec
clara realiter, ut aliis formis accidentalibus in
collisione viventis formis corporeitatis constituitur cor-
pus in esse corporis organici, forma viventis vero
doceat enim ... a ... superius dictis,
superius ... hec verba: unde dicendum est quod nullam
formam substantialem in homine nisi solam animam intellectivam
et sed ipsam, sicut virtute continet animam sensitivam
et nutritivam, ita virtute continet omnes inferiores
formas, et facit ipsa sola quod quid imperfectae
secundae formae in aliis faciunt.

Prob. tertio rone: si in hoie daretur forma corporeitatis probet
antecedem rationem, corporeitas homines per adventum animae ralis
n. generaretur simpliciter, neque per ejus recessum simpliciter
corrumperetur; sed ho simpliciter generatur per adventum a-
nimae ralis, et corrumpitur per ejus recessum: ergo in hoie
n. datur forma corporeitatis praeter animam ralem. prob.
min.: mi. fere simpliciter generatur, quando ejus materia
transit de n. ee simpliciter ad ee simpliciter; sed materia
pr. hominis in illo casu per adventum animae n. transitet
de n. ee ad ee simpliciter: quia ante ejus adventum mate-
ria habebat ee simpliciter per formam corporeitatis quod
consistit: in illo casu anima supponeret materiam substantiam
actuatam per formam corporeitatis: ergo anima n. eet prima
simpliciter pars materiae; sed hoc repugnat simplicitati: ergo et
similiter hoie in rone corporis organici: ergo simpliciter
habet formam corporeitatis, quia anima rationalis cons-
tituit hoiem sensitivum: ergo etiam praeter illud constituere
organice corporeum. et haec de ratione

Solvunt argumenta varia

Obes. ergo saepe duae formae accidentales possunt naliter
ee, et actu sunt simul in eodem subjecto: ergo etiam duae formae
subales possunt naliter ee in eadem materia. prob. cons.:
ideo duae formae accidentales possunt ee in eodem
subjecto, quia n. exigunt dispositiones contrarias; sed plures
formae subales n. exigunt dispositiones contrarias:
ergo. resp. conc. ant. neg. cons. et instar atque pa-
ritatem ant.: ergo etiam duae contrariae possunt ee naliter
in eodem loco ad probationem cons. neg. mai.: ratio enim discri-
minis inter formas accidentales et subales stat in eo
quod una forma subalis essentialiter expellit aliam formam
substantialem a materia: quia forma expellit a materia omne illud
per cujus introductionem ejus essentia destruitur; sed per in-
troductionem alterius formae subalis destruitur essentia
illius, si dicat ee actum primum materiae, et simpliciter consti-
tuere unum cum ea; ideo altera forma expellit: et eae
formae accidentales, cum sint actus 2i, nullam dicunt in-
compossibilitatem; et sic una aliam permittit in subjecto vel
4 una sequitur per se.

Obes 2: in ferro candente est forma duo, ferri, et forma ignis, ergo naturaliter possunt esse duae formae in eadem materia. ans. quo ad 2um partem conseq: quia post infrigidationem reperitur ferrum, et forma ferri. prob. quo ad 2am partem: quia de experimur, ferrum candens [illegible] combustionem [illegible] producere ignem: ergo in ferro candente datur forma ignis. confir: Moises [illegible] dicitur Exod. 3o, rubus quod [illegible] bat ardebat et non comburebat: ergo in eadem materia erat forma ignis et forma rubi. Resp. [illegible] ans: et dico dari duplicem materiam, [illegible] ans, et solum est una materia [illegible] ans. et conseq. [illegible] in ferro datur materia quaedam solida informata forma ferri, et in ea, dum ferrum candet, non introducitur forma ignis, [illegible] forma ferri; et datur alia materia [illegible] in qua [illegible] ligno igne applicato ferro introducitur forma ignis quae postea per infrigidationem ferri [illegible] convertitur in cineres ut experientia docet. ex hoc etiam patet confirmatio una materia informata forma ferri, et alia forma ignis.

Sed replicabis: si forma ignis existeret in poris ferri, ferrum magis combureret, si plures haberet poros, quod hoc est contra experientiam: experimur enim ferrum multo magis comburere quanto est magis solido et denso: ergo [illegible] magis comburere extensive, sed non intensive, [illegible] dum in ferro [illegible] plures pori, formae ignis plures partes materiae occupant, [illegible] combustiva ad magis se extendit, quam in ferro denso: at vero intensive magis comburit ignis existens in ferro denso, vel quia in eo [illegible] ignis est magis unitus, et sic fortior, vel quia in illo materia [illegible] informata forma ignis est magis apta ad comburendum. hoc autem evidenter patet in diversis lignis [illegible] ob aptitudinem materiae fortius comburit, quod aliud est confirmatio [illegible] dicendum, quod in rubo Moisis forma ignis non erat in materia rubi, sed in aere circumstante: et miraculose [illegible] in eo, quod ignis [illegible] rubo, non combureret illum.

Obes 3o: [illegible] duae qualitates contrariae in gradibus intensis possunt divinitus esse in eodem subiecto: ergo etiam duae formae non subordinatae in eadem materia. conseq. prob: duae qualitates contrariae

in gradibus [illegible] summa frigiditas, et summus ca-
lor sunt ultime dispositiones ad formas aque et ignis;
d[illegible] cum ultima dispositione ad formam non possit non poni
forma: ergo si due qualitates contrarie [illegible] reddunt ad[illegible].
quia juxta D. Thom. 2 contra gentes capite vigesimo quinto,
et juxta probabiliorem sententiam [illegible] duas qua-
litates contrarias in gradibus intensis esse in eodem subiecto
implicat contradictionem aliter posset reddi [illegible]
ne cond, et non discrimen: quia forma substantialis essentialiter
ordinatur ad constituendum unum ens per se simul cum materia.
quod utique deficeret, si due informarent eandem materiam:
qualitates vero non ordinantur ad constituendum unum per se.
ad probationem dicimus: quando [illegible], cedo minorem
[illegible], [illegible] minorem, et consequentiam; itaque ultima dispositio
solum in quomodolibet connexa cum forma; et sic
Deus absolute potest suspendere introductionem forme.

Obes 4: quod due forme substantiales sint in eadem materia
nullam dicit contradictionem: ergo possunt divinitus esse
in eadem materia. probatur antecedens: quaelibet ex illis formis
unica est actus purus materie: ergo. probatur antecedens: forma est actus
prime materie constituendo cum materia compositum substantiale:
sed ille due forme constituerent duplex compositum substantiale:
ergo est actus purus: [illegible] reddo antecedens, ad probationem nego:
quia licet suponatis, illas duas formas introduci
in eodem instanti, tamen nulla daret materie esse substantiale
simpliciter purum, et sic nulla est actus purus: ad probationem autem
primi materiae dicimus: constituerent duplex com-
positum substantiale [illegible] duplex, cedo minorem, solum duplex
non minorem et consequentiam: itaque illud compositum esset unum
numero quia unitas numerica sumitur a materia [illegible] de materia suppo-
nitur una: aliunde esset duplex compositum imperfecte com-
pletum, quia distinctio specifica sumitur a forma substantiali;
et sic in illo casu compositum esset unum, et non esset unum.

Obes 5: duo corpora possunt divinitus existere in eodem
loco: ergo etiam due forme in eadem materia. consequentia videtur
constare a paritate et insuper probatur: sicut expulsio unius
corporis a loco alterius efficitur secundarius cor-
poris [illegible] quantitatis, ita expulsio forme a materia

e effectus secundarius formae, et Deus potest impedire expulsionem unius corporis a loco alterius ut iam existentis in eodem loco; ergo etiam potest impedire expulsionem formae ex existentis in eadem materia; ergo si id corpora &c. Respondeo transeat antecedens; negando consequentiam, et est disparitas, quia quando duo corpora sunt penetrative unita in eodem loco licet materialiter, et [illegible] duo tamen formaliter se habent per modum unius loquendo, sive per ordinem ad ubicationem, ac proinde repletio passiva loci non provenit nisi ab unica causa formaliter: e contra formae substantiales semper sunt non solum [illegible], et etiam formaliter [illegible] in informatione dicta, ac proinde una semper tribuit materiae effectum incompossibilem alteri.

Ad primam confirmationem: quia quando una forma alteram expellat est effectus primarius non essentialis formae substantialis: tunc enim forma essentialiter expellit aliam ut diximus in ratione ad primum argumentum. Si dicas: effectus primarius formae substantialis est aliquid positivum; et expulsio formae est aliquid negativum: ergo non est effectus primarius. Respondeo distinguo: quoad primam expressionem concedo majorem; quoad secundam expressionem nego majorem, itaque constituentia et effectus primarius rei positivae potest esse quid negativum quoad secundam expressionem, ut patet in substantia constitutiva, scilicet [illegible] quae dicit exprimit essentialiter dicta negationem essendi in alio: unde effectus primarius formae substantialis scilicet prima actuatio materiae in sua expressione est aliquid positivum essentialiter tamen dicit exclusionem alterius formae tollentis ab ipsa [illegible] sive actum primi [illegible]. Argumentum 2 [illegible] non est disparitas: quia expulsio alterius formae licet sit effectus secundarius est tamen indivisibiliter connexus cum effectu primario formae: ad [illegible] expulsio alterius corporis non est essentialiter connexa cum effectu primario, scilicet expansione in ordine ad se.

Obes 6: subsistentia divina potest terminare duplicem naturam adaequate diversam, ut evenit in Christo Domino: ergo etiam eadem materia principium

plicē formae subalem, prout sicut virtus terminan-
di subsistentiae divinae ē infinita, ita virtus suppletiva a
materiae infinita, et ad omnes formas se extendit; ergo
si eandem tantum videtur esse cons.: ad primum consequentiam ne
cons.: quia potentia suppletiva materiae solum infinita simultane-
ita ad omnes formas n̄ simul: e contrario habendas virtus
terminativa divinae subsistentiae ē similiter infinita ad simul
terminandas quascunque naturas: quare subsistentia ob
suam infinitatem a nulla natura extensiva et intensiva
adequatur: cum materia pura sit limitata et adeo imper-
fecta licet ejus potentia suppletiva sit simultaneam infinita
a qualibet forma subali tam intensiva quam extensiva
adequatur.

Sed dices: nulla forma subalis ē actus adequatus ma-
teriae; ergo materia n̄ adequatur cum una forma subali prout
ac materia pura capit omnes formas. ergo. dices 2° natu-
ra humana ē finita et limitata, et potest simul termi-
nari a duplici subsistentia, relativa divina: ergo
licet materia pura sit finita et limitata poterit
informari a duplici forma. videtur ad pd. re-
plicā do ant.: quoad perfectibilitatem asserta
nē ant.; hoc autem solum probat materiam primam esse suc-
cessive receptivam plures formas quoad ad asser-
tum, nē ant.: quia qualibet forma dat esse specificum
materiae et in hoc materia adequatur. ad 2m replica
uti indefinibilem videtur nē cons.: quia subsistentia di-
vina ob suam infinitatem virtutem terminandi
et una n̄ limitat naturam, quam terminat, et sic solum
intensive adequatur: quare permittit illam terminari
per aliam tamen non habet virtutem informativam
divinam ob alia et limitat materiam quam informat
et sic illa tam intensiva quam extensiva ade-
quat.

Obs. septimo ratione Scoti: in viventibus praeter ani-
mam dat forma corporeitatis continentem materiam
primam in ratione formae corporis organizati: ergo
n̄ repugnant duae formae subordinatae in eadem ma-
teria: prout ante animam supponit corpus organice
constitutum: ergo prout ante animam jam ...

e actus corporis physici organici in potentia vitam habentis: ergo supponit corpus organicum constitutum ... animam: e actus corporis physici organici constitutivus consid... animam ... formationa ... et consol: itaque sicut anima talis dicitur formationis et actus ... constitutum ... quia illud constituit ... dicit actus corporis organici ... informantia, ... constitutiva: unde ... supponit corporis organici constitutum ... illud constituit, ... propter ... formam ... organici ... per ... formam ... organizatam ... quoniam ... informat ... quod corporis ... quod ... viventis ...

Sed replicabis: forma constituens materiam pro organizatam tribuit uni parti materiae mollitionem, et alteri duritiem, et ... determinat ad esse carnem, et aliam ad esse ossis, et hoc requirit ... ab anima viventis: ergo animam constituit materiam pro organizatam. prob. min. quia omnes animae viventium sunt indivisibiles et inextensae; ... effectus ... debent a forma divisibili et extensa: ergo ... requirunt ab anima viventis constitui: ... in hoc ... distinguuntur, ... materiam ... quod est ejusdem rationis, ... animam talem, quae est ... in omnibus partibus materiae: ergo ... ab aliqua forma ... ab anima distincta. ... ad replicam ... ad ... dicimus: sunt formaliter indivisibiles et inextensae ... virtualiter, et eminenter ... et divisum: ... debent ... radicaliter ... formaliter ... a forma divisibili ... accidentali ... et ... constituta

Itaque organizatio formalis e accidentalis consistens in qualitatibus disponentibus materiam ... temperamento in mollitie et duritie. Unde formaliter provenit organizatio a formis accidentalibus in se divisibilibus et extensis, radicaliter tamen et eminenter provenit ab anima, quae licet sit formaliter una ... indivisibilis in omnibus partibus materiae e tamen radicaliter divisibilis, quatenus radicat praedictam organizationem.

accidentalem, juxta diversitatem partium materiae quae
ratione unius virtualitatem correspondet uni parti
quae ob propriam dispositionem determinat ad eam, et ratio
ne alius virtualitatem correspondet alteri
parti, in qua radicat temperamentum opus: sicut
visus propter similem multiplicitatem virtualem
radicent potentia visiva in oculis, et non in pedibus. ad
confirmationem videtur ndo ma: quia solum differunt acci
dentaliter, quatenus habent diversas dispositi
ones accidentales aliter potest distingui mat:
per diversas virtualitates ejusdem animae eodo
modo, per diversum est entitative, ut ma.

Obes octavo: ho
non constituit corpus per animam vitalem: ergo debet con-
stitui per formam corporeitatis distinctam ab anima
prob. ant. anima vitalis non est corporea, sed spiritualis:
ergo communicare nequit, quod anima est formaliter spiritu
alis et virtualiter seu eminenter corporea, quod
sufficit, ut habeat in se corporis constitutivum communicare
solum dicitur collegium repono ad: quia
nulla forma continet eminenter effectum sibi
repugnantem, ad: quia causa formalis causat se co-
municando, et ejus effectus formalis est ipsa forma
communicata subjecto, a differentia causae efficientis
quae continet virtualiter eminenter effectum sibi
repugnantem, et patet in sole qui cum non sit calidus,
calorem efficit. unde tenditur distinctio ant.: anima
vitalis non est formaliter eminenter corporea ut quo non
ant., non est formaliter eminenter ut quod corporea
eodo ant., et ne conse. itaque sicut anima vitalis est en-
titative intellectiva, et formaliter eminenter, et
ut quo vegetativa, et sensitiva; sic etiam est enti-
tative spiritualis, et formaliter eminenter cor-
porea ut quo.

Obes nono: du homonis permanet
vera corporeitas non permanet anima vitalis, nec ge-
nerata alia forma substantialis: ergo corpus constituitur
per formam corporeitatis distinctam a forma corpo
ris. prob. anti. quia ad id ad enim: si aliqua for-
ma produceretur, produceretur a causa mortis, quia

ex mortis nulla forma producit: quod generat
alia forma substantialis. prob. min. morte causata
a diversis causis: v.g. a gladio, frigore, et
calore, et sic requiro produci aliqua forma
substantialis: quod prob. min. sive homo interficiatur
a gladio sive a calore, eadem est forma cadave-
rica, et eadem forma nequit a diversis causis
produci: quod resolvit nego min. corruptio enim unius
formae est generatio alterius, et agens naturale semper
non operatur per se quod intendens in malum: ad probationem di-
cimus, quod causae accidentales non sunt causae per se cadaveris,
et solum per accidens, quatenus introducunt in materia dis-
positiones sibi contrarias, quibus positis forma ca-
daverica per se generatur a Caelo, vel elemento tunc
praedominante.

Tandem obiicitur: per eandem formam consti-
tuebatur Christus in ratione corporis, dum erat vivus, ac
in triduo mortis, et in triduo mortis non constituebatur
in ratione corporis per animam rationalem: quod nec dum erat
vivus. prob. mai.: idem numero corpus Christi
quod fuit in sepulcro fuit de Virgine natum et cru-
cifixum iuxta fidem et sanctos patres; et idem corpus
per eandem formam in esse corporis constituitur: quod confirmatur;
ex vi verborum ponitur in eucharistia forma constitutiva
corporis Christi, et ex vi verborum non ponitur in eucharis-
tia anima rationalis, iuxta communem Theologorum senten-
tiam, quod anima rationalis non est forma constitutiva cor-
poris Christi: resolvit ad obiectionem ex doctrina D.
Thomae 3 parte quaest. quinquagesima art. 5 negando
min., ad probationem dicimus: idem esse corpus Christi quo
ad suppositum et materiam primam eodem modo, quo ad formam
substantialem non vero: in quo sensu salvantur locutiones
patrum, et symboli fidei: vere enim dicitur unum
numero illud, quod una subsistentia subsistit,
licet forma non sit una et eadem.

Ad confirmationem
dicitur, quod ex vi verborum ponitur in eucharistia corpus
Christi [illegible] vivus vel mortuus, quatenus
constituitur per formam, vel substantiam corporeitatis, vel
cadavericam, vel [illegible] communiter corporeitatis

ut f. anima rationis: quod si quis consideret ma-
teriam consideratam praecise sub speciebus corporis Christi
a forma cadaverica constitutam, non [illegible]
tunc corpus Christi per formam viventem constitutum:
unde dicimus: non ponitur anima rationalis ut tribuit gra-
dum rationis, sed solum nomine, ut tribuit gradum corporis; ne-
minem ut tamen [illegible] dicimus in hoc arte [illegible] deducitur
una forma substantialis [illegible] [illegible]
[illegible] plures materias primas: quia sicut forma
[illegible] per materiam, ita materia [illegible] formae: quo
si una materia requirit informari a pluribus formis, nec
una forma potuit recipi in pluribus materiis.
[illegible]: quia repugnat multiplicari [illegible]
[illegible] multiplicatio formae; [illegible] formam in-
[illegible] plures materias multiplicetur [illegible]
[illegible] talis formae ipsa [illegible] multiplicatur: quo [illegible]
[illegible] quid sit eductio formarum ex potentia materiae.

Articulus quartus quid sit eductio formarum ex potentia materiae?

Plures antiqui philosophi admittentes formas substantiales
realiter a materia distinctas, asserebant omnes formas prae-
existere in materia ab initio suae creationis, ibi in ea
latentes; itaque per novas generationes non produci
novas formas, sed ipsas formas jam praeexistentes detegi,
et in lucem prodire: quod asserebant, quia formam non educi
ex materia nude considerata [illegible] inquirere et
impossibile [illegible] ipsius formae in materia latentis: [illegible]
hic modus opinandi abunde impugnatur a recen-
tioribus communiter et [illegible] deinde: illud est formae,
quod praecedit in materia, vel id [illegible] formae [illegible]
[illegible] identificatur cum forma [illegible] forma [illegible]
ex nihilo [illegible], quod [illegible] contra forma
identificatur forma [illegible] in materia [illegible]
[illegible] educatione, quia illud [illegible]
[illegible] identificari [illegible] in materia, forma
requisita praecedere in materia [illegible] eductionem

alias plures formae existentes in materia, ante quam producerentur: ergo formae educuntur ex [illegible] materia nullo, et non ex aliquo est formae.

Sed opones: nullum agens creatum habet vim educendi formam ex nuda materia: ergo formae non educuntur ex materia nuda secunda prob. ant: quia agens naturale non habet vim efficiendi formam ex nihilo sui, et materia secundum se est nuda omni formae: ergo [illegible] videtur educi ex illo axiomate: ex nihilo nihil fit per generationem. ante solum ad - verte quod creatio est productio rei ex nihilo, idest ex nullo praesupposito subiecto, seu materia: eductio vero seu actio eductiva est productio rei ex aliquo prae - supposito subiecto, seu materia. hoc supposito distinguendo ante ad probandum dicimus: ex nihilo sui, et subiecti, simul quod forti, et cumulativo, eodem modo, ex nihilo sui solum forti et cumulativo, nego, et dicta [illegible] concedo. aliter [illegible] distinguendo potest maior: ex nihilo sui, et ex nihilo subiecti, concedo, ex nihilo sui, et ex aliquo est subiecti, nego minor: agens enim naturale potest efficere formam ex nihilo formae, dummodo praesupponat subiectum ex quo fiat forma: nec ideo formae creantur, quia creatio ad differentiam eductionis est productio rei ex nullo praesupposito subiecto.

Hinc [illegible] cum communi Thomistarum sententia, formae educi de potentia materiae nil aliud est, quam formam, quae prius erat in potentia passiva materiae fieri actum per actionem agentis. hoc resolutio in terminis habetur in D. Thoma [illegible] quaestione [illegible] 2 hic [illegible]: [illegible] educi de potentia materiae nil aliud est, quam aliquid fieri actum, quod prius erat in potentia. insuper constat ex eo quod [illegible] educi ex aliquo est educi ex illo, in quo aliqualiter con - tinetur: sed quod forma non sit actu in materia, sicut aqua est in vase, quod solum in potentialibus subiectis [illegible] formae educi erit formam actum fieri dependen - ter a materia. [illegible] materia duplex est causa materialis circa formam, scilicet subiectum in quo recipi - tur forma, et [illegible] ex quo forma educitur, advertendum est quod forma in sui eductione a materia

dependet non solum, ut a subjecto in quo, aliter anima rationalis, cum in materia recipiatur, per eductionem produceretur; sed debet dependere a materia tanquam a subjecto ex quo, itaut materia concurrat in forma, et in fieri formae.

Ex hac doctrina deducuntur conditiones requisitae ad eductionem; prima conditio est, quod forma dependeat a materia in esse, fieri et conservari: quando anima rationalis cum possit esse separata a materia, non producitur per eductionem, sed per creationem. 2a conditio est quod materia praesupponatur producta per aliam actionem distinctam ab actione productiva formae; quia actio productiva materiae est creativa, et sic debet esse distincta ab actione productiva formae, quae est eductio: ex ideo formae animarum, formae coelorum et elementorum in sua prima productione est creatio: possunt enim fieri per eandem actionem, ac materia, uno verbo: forma habet quidquid quod requiritur ut educatur dummodo in fieri a materia dependeat; nam hoc ipso ipsa dependet a materia in esse, quod dependentiae a materia non sit ex materia, sed ratione dependentiae a materia: unde eo ipso quod materia fit per distinctam actionem, ac forma, ad cujus fieri debet praesupponi materia prior ad minus natura, et ab ea tanquam a subjecto ex quo dependeat fieri formae. Utrum ergo formae coelorum et elementorum in sua prima productione fuerint deductae, aut educibiles de potentia materiae.

Articulus quintus Utrum formae Celorum et elementorum in prima productione fuerint deductae, aut educibiles de potentia materiae.

Certum est, formas materiales et corruptibiles nunc de facto ab agente produci per eductionem: quia materia praesupponitur non solum natura, sed etiam tempore prius producta; et quidem per diversam actionem ac formae, quae est creatio, et ab agente creato fieri nequit, sed sibi ex praesupposito

celo, in a quo in esse, fieri et conservari dependet; et sic habet omnia requisita ut educat de potentia materiae. quaeres difficultas est, an formae celestes et elementales in sui prima productione, quando scilicet Deus primo produxit celorum et elementorum materiam et formas substantiales, fuerint deductae, seu per potentiam deduci ex eorum materia. Affirmative communiter propugnant formas celorum educi ex prima de potentia materiae; Negative tenet Suarez opinionem docens eas concreatas simul cum materia: celarum pluries defenduntur in prima productione formas educi ex illustrissimis probant et alios, asserentes ad eductionem formae debere materiam tempore praecedere.

Dico primo formae celorum et elementorum in prima productione non fuerunt eductae de materia. haec est doctrina Doctoris Subtilis prima parte quaestione hexahemerae articulo 4, in compendio theologiae quaestione septima et alibi in locis prout primo et secundo dicitur ex pagina ... Genesis dicitur: In principio creavit Deus celum et terram ergo Deus in prima productione creavit formas celorum et elementorum. Videtur communiter ... quia verbum creavit debet accipi in rigorosa acceptione prout est idem ac productio rei ex nihilo, seu independenter a subjecto; et haec probatur idem ac productio de ... juxta regulam Divi Augustini verba sacrae scripturae debent accipi in stricto et rigoroso sensu, quando evidenter sequitur aliquod inconveniens, nec datur ... inconveniens; et ex quo verbo creavit ... in rigorosa acceptione nullo evidenter sequitur inconveniens, nec datur ... inconvenientia, ex ... creavit debet ... accepta a Sanctis patribus Basilio, ... Gregorio, Augustino et ... explicant unanimiter de rigorosa creatione ex nihilo. ergo.

Probatur 2° Deus eadem actione qua produxit materias celestes et elementales, produxit formas ... celestes et elementales ... per creationem ... ergo ... formae ... Deus ... operans produxit eadem actione ... unica actione producit ... formam ... celestes ...

elementales potuerunt unica actione produci; et illas Deus se solo produxit: ergo maior constat: minor sic probatur: non sufficerent per duas actiones illas res, quae unica produci possunt; tum quia necessaria est illis esse otiosa et [illegible], quod de actione Dei dici nequit. Videtur contrarium, quod Deus in prima sua productione se acomodavit naturis et exigentiis rerum: verum ex ipsis materiae natura exigunt, quod forma producatur per diversam actionem dependentem a materia: ergo: Deus cum materia producit a solo Deo non exigit quod ipsa forma producatur per diversam actionem et dependentem a materia, tum quia ex solo est quae; et Deus solus produxit coelos et elementa: ergo se acomodando eorum exigentiis coelos et elementa unica actione produxit.

Prior maior: formae materiales solum exigunt produci per propriam actionem dependentem a materia quando agens eas producens debeat expectare dispositionem productionem materiae et ejus conatum in formas; et quando Deus se solo operatur non indiget materiae dispositione, nec ejus conatu: ergo. Ratio 2: licet formae materiales exigant produci per propriam diversam actionem et ex parte materiae eductae, quando producuntur ab agente creato, non tamen dum a solo Deo producuntur: ergo Deus se acomodando etc. Probatur antecedens: licet forma, quando producitur ab agente creato, exigat introduci in materiam praevia dispositione, non tamen dum a solo Deo producitur: Deus enim produxit formas coelorum in materia in hac praevia dispositione: ergo licet formae materiales exigant etc. probatur 2 antecedens: licet in hoc praesertim et ex lacuna naturalis concedunt [illegible], et in [illegible] semina producunt per colores et flores producunt [illegible] respectu agentis creati, tamen Deus in creatione producit bene in solo [illegible], et herbas eo [illegible]: ergo licet etc.

Dico 2: formae coelorum et elementorum in prima productione potuerunt non educi de potentia materiae. Probatur prior pars: ut aliqua forma educatur de potentia materiae, sufficit quod producatur dependenter a materia; tum quia a solo est quo; et formae coelorum et elementorum sic potuerunt produci: ergo potuerunt

deduci de pota materiae: probatur min: ut aliqua for-
ma producatur dependenter a materia tamquam a
subiecto, quae sufficit formas contineri in pota
materiae, et quod materia supponatur producta pro priori
naturae per dictam actionem; sed formae colorum et ele
mentorum continentur in pota materiae, ut sine motus,
et possunt produci per actionem dictam supponendo
materiam pro priori productam: ergo formae colorum et el
ementorum possunt produci dependenter a materia
ut a subiecto, quod duplicibus tradunt contrarii communiter
aliqui enim negant min; asserentes ad eductionem requiri
veram et realem transmutationem materiae, et non posse dari
nisi materia praecedat temporaliter formam educendam, ut inde
transeat de privatione ad formam.

Illustrissimus Poto
docet materiam pro priori ad formam non posse produci seu
terminare actionem productivam; ac proinde formam cae-
lorum et elementorum non potuisse a Deo produci per actionem supponendo
materiam pro priori productam: unde concessa maiori, negat minorem.
Sed contra probatur prop min: illud, quod sufficit ut forma producatur
per creationem, sufficit etiam ut per eductionem producatur; sed ut forma
non producatur per creationem, sufficit quod supponatur pro priori natura
subiectum per aliam actionem productum: ergo etiam hoc sufficit ut
forma educatur ex pota materiae. Maior constat: nam productio
est vel eductio, vel creatio. Min etiam constat: quia si ad pro
ductionem formae praesupponitur subiectum, forma non fit ex nihilo,
sed ex praesupposito subiecto. Sed 2: sufficit prioritas naturae ut efficien
ter producatur dependenter a causa efficienti, ut patet in
sole respectu illuminationis: ergo etiam sufficit prioritas
naturae, ut formae dependenter a materia, et educatur ex illa.

In 3 quando dicitur species transmutationes ge
nerationes virtute agentis naturalis
forma formis educitur ex pota materiae; sed materia
praecedit tempore formam [illegible]: ergo ad eductionem
formae non requiritur quod materia sit prior forma pri-
oritate temporis. Min constat: quia juxta formas
in quas disputamus, in eodem instanti generationis
formae [illegible] vel educatur materia vel generationis
concomitanter in materia: non dicatur quod in generatione

veritatis materia non praecedit tempore in se ipsam; prae-
cedit tamen ordine constitutivo, sic dicit quantitas
formam dicens talis tale ex quo sed id dependet
a subo in fieri, dependet a subo in esse; et forma ta-
men non dependet in esse a quantitate, quia fieri illos in-
cipit in quantitate: ergo non dependet a quantitate in fieri: ergo non
dependet ab illa tamquam a subo ex quo. prob. ma-
ior: id non dependet a subo in esse non dependet a subo
in fieri: ergo id dependet a subo in fieri, dependet
in esse. ans constat: nam ideo anima rationalis non dependet a materia
in fieri, quia non dependet in esse. consequentia: oppositum enim
a contradictorio consequentis ad contradictorium antecedentis.

Resistit nunc pro solo illustrissimo Palanco: licet materia
pro priori ad formam terminat ad actionem productivam
non existit per propriam existentiam: ergo potest pro pri-
ori ad formam terminare actionem sui productivam.
prob. ant: actio productiva materiae est actio incompleta;
et actio incompleta ad materiam terminatam non terminatur
materiae propria existentia, sed cum quidem ratione ad
[illegible] adquirit actu existentiam: ergo impugnatur 2.
materia pro priori ad formam ex natura sua habet
aliquod esse productum ex creatura, et non per actionem pro-
ductivam formae, quia pro illo priori non datur in actu ipsa
forma nec actio eius productiva: ergo pro illo priori
habet aliquod esse productum per actionem, ac for-
ma: ergo pro illo priori terminat actionem sui pro-
ductivam. prob. maior: materia per naturam suam est pro pri-
ori ad formam habet quoddam esse subiectivum per quod
distinguitur a puris possibilibus, et esse, per quod distinguitur a
pure possibilibus non producibile, est productum: ergo.

Prob. 2 concl: Deus potest in eodem instanti creare materiam,
et educere formam: ergo formae celestis et elementaris in sua pro-
ductione possunt [illegible]. prob. ant: Deus in eodem in-
stanti, in quo produxit Angelos, creavit omnia cae-
lorum [illegible], ut docent communiter theologi cum D. Thoma [illegible]
et D. [illegible] quaestione sexagesima 2 art. 3: ergo
Deus potest in eodem instanti creare materiam, et educere
formam. consequentia: possunt in eodem instanti in quo

[illegible] accidentia, ex illorum potentia [illegible] considerari educi: ergo [illegible] potest in eadem instanti in quo [illegible] ille materia ex ejus potentia educi formas substantiales [illegible] Deus &c. Si dicas, tales [illegible] [illegible] actione sui productiva, [illegible] materia [illegible] potest terminare actionem productivam: ergo nulla est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible] priori ad formam terminat actionem Dei conservativam: ergo [illegible] productivam [illegible] [illegible] educit formam [illegible] priori ad formam [illegible] formae eductionem [illegible] a Deo [illegible].

Solvunt A. ⅁

Obes. [illegible] Deus [illegible] [illegible] corpora caelestia conservare [illegible] eductione suae formae de potentia propria materiae [illegible] [illegible] [illegible] alterationem praecedentem: ergo formae [illegible] [illegible] [illegible] de potentia materiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] productionem [illegible] [illegible] tempore [illegible] formas: ergo materiae caelestis [illegible] [illegible] productae per actionem [illegible] productionem formarum: ergo formae [illegible] per eductionem productae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in editione romana [illegible] [illegible] edita [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eductione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actionis productivae formae ex [illegible] materia praecedente; [illegible] [illegible] terminative [illegible] [illegible] actione productiva formas dependentem a materia [illegible] [illegible] eductione formae [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formas substantiales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] materiis communicavit.

Obes. 2 formae [illegible] dependentes a materia in fieri, de potentia materiae educuntur; [illegible] formae caelestes [illegible] [illegible] [illegible]

productione sufficienter dependentiae a materia in fi-
eri: ergo pariter a simili. prob. min.: formae, quae depen-
dent a mat. in esse et conservari, dependent a mat.
in fieri; sed formae caelestes et elementales, et mix-
torum etiam, dependent a mat. in esse et conservari:
ergo dependent in fieri. prob. maior: fieri proportionatur
ad esse, et conservatio est continuata productio: ergo
formae, quae dependent a mat. in esse et conservari,
dependent a mat. in fieri. Habet idem minor,
et probatur etiam: ergo, si formae dependent a mat.
in esse et conservari, sufficit quod nequeant subsistere et
et conservari sine mat.; sicut solum requiritur, ut
sint et conserventur dependenter a mat. tamquam subiecto
in quo non subsistunt ex se: ad hoc etiam ut depen-
deant in fieri, sufficit ut producantur per eandem ope-
rationem, per aliam actionem, et sic formae possint
produci dependenter a mat. tamquam subiecto ex quo.

Ad primum, permissa maiori, respondeo quod propositio
non stat in eo, quod si formae dependeant in esse, non depen-
deant in fieri, sed solum in eo, quod si numquam sine mat.
naturaliter quorumlibet dari possit sine materia. ad 2um
probationem dicimus, quod conservatio est productio eodem
modo ac est conservatio: et ergo si conservatio for-
marum caelestium et elementorum sit in mat. non ex
mat., sic etiam et habebit earum productio. nihilominus: ergo
anima rationalis non dependet a mat. in esse et conser-
vari, et dependet in fieri: ergo absque a specie et formae
caelestes et elementales, dependentes a mat. in esse et
conservari, sint independentes in fieri. reddendo rationem
est discrimen: quia forma, quae non dependet in esse, non continetur in
potentia mat., sed illius capacitatem excedit; ideo non potest educi
de potentia mat., neque a mat. in fieri dependere: at vero forma
quae dependet in esse a mat., potest non dependere in fieri: quia potest
a Deo fieri et produci per eandem actionem productivam mat.

Obiectio 3 praecipuum fundamentum contrariorum: formae
caelestes et elementorum in primis sui productione
debuerunt deduci: ergo debuerunt produci et educi
non consistentes formae caelestes et elementales, ut patet

materiae exigunt fieri dependenter a materia, et Deus importaverit conditionem a materia adhaesive exigentiam, nec quando fieri potuit: ergo si formae [illegible] elementorum te reddet consensum [illegible] [illegible] nec ponendum: exigunt fieri dependenter a materia, et a [illegible] subiecto in quo, cum non [illegible] constitutae ex quo sub [illegible] ordine ad agens particulare creatum, et cum [illegible] ordine ad Deum solo [illegible], et conservari non [illegible] [illegible] formae materiae, quia materia absolute solum exigunt dependentiam a [illegible] a subiecto in quo recipiantur: dependentiam vero a materia, et a subiecto ex quo, solum exigunt formae materiae [illegible] ad agens, cuius actionibus [illegible] debet concurrere materia in fieri formae [illegible] formae producendae.

Replicabis: Deus [illegible] produxit plantas et viventia, et earum formas eduxit ergo licet Deus solus produxisset elementa et caelos, eorum formas eduxit. Sed [illegible] non [illegible]: quia ante formas plantarum et viventium praeexistebat materia, ex qua Deus illas eduxit; caelos vero in [illegible] colorum productione: unde debuit Deus per eandem actionem formae et materiae caeli producere, nec [illegible] multiplicare actiones. Si dicas: in colorum [illegible] in qua Deus creavit materiam angeli, [illegible] eduxit, quin [illegible] multiplicaret actiones: ergo [illegible] [illegible] in productione colorum. Negatur consequentia, quia in modo [illegible] Deus [illegible] e scriptura, ut testimonium [illegible] [illegible]. Augustinus [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Deum [illegible] [illegible] angelorum, et opposita docens de formis colorum; et sic [illegible] e [illegible] [illegible] dici potest, quod natura [illegible] angeli [illegible] naturali et diversi ordinis a gratia, quae est supernaturalis; [illegible] exigebant produci per diversas actiones: forma vero et materia caelorum sunt eiusdem lineae naturalis.

Obiicies 4: forma et materia elementales [illegible] produci per [illegible] actiones: ergo formae elementales [illegible] produci per eductionem [illegible] [illegible]: conservatio est continuata rei productio; [illegible] conservatio materiae elementalis distinguitur a conservatione formae: ergo [illegible] [illegible] quando corrumpitur forma [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] planta, deficit conservatio formae elementalis, et [illegible] [illegible] conservatio materiae [illegible] [illegible] [illegible]

dispositionibus ad conservationem formae. respondeo ad quaestionem nobiliorem minorem: quia licet conservatio illarum partium non solum deficit conservationi formae [illegible] conservationem solae partes, quia licet materia conservet non tamen perdit conservationem aliquam, et per dictam conservationem; per enim accessionem productionem materiae, licet aliquam non deficiat quia ipsa [illegible] minorisve tamen deficit vi eius conservationis, quia totius materiae nova forma acquiritur per dictam actionem conservationis.

Obies 3.o contra 2am: formae caeli solum possunt educi ergo non est deducibilis [potentione] de potentia materiae. probatur antecedens: caelum est essentialiter ingenerabile ergo formae caeli etc. probatur antecedens: quidquid quod est [illegible] est ingenerabile et caelum est essentialiter incorruptibile: ergo. Nego consequentiam; distinguo minorem: quidquid quod est incorruptibile propter dependentiam formae a materia ingenerabile [illegible], quod est incorruptibile quia forma [illegible] adaequate satiat capacitatem materiae est ingenerabile [nego] quia forma sit independens et quia [illegible] informat materiam caelorum cuius capacitatem satiat adaequate; hoc autem non impedit quod caelum sit generabile: unde quando D. Thomas ait caelum est ingenerabile intelligi debet quod caelum est ingenerabile ab agente creato, vel ab ipso Deo quem [illegible] providentia ordinaria absolute et ex formi

[illegible] caelum est ingenerabile

Obies 4.o: ad eductionem requiritur transmutatio materiae; atqui in prima productione non potuit materia caelestis et elementalis transmutari: ergo formae caelorum et elementorum non potuerunt educi. probatur minor: ad transmutationem materiae necesse est materiam praecedere sub privatione formae; atqui in prima productione non potuit praecedere materia sub privatione formae: ergo minor [illegible] confirmatur: quia in prima productione materia in primo instanti sub sua productione [illegible] habuit formam [illegible] ad [illegible] formam: ad eductionem formae [illegible] transmutatio [illegible] ad eductionem formae, ut est a potentia Dei absoluta [illegible] potest, [illegible] est [illegible] essentialiter [illegible] [illegible] ad eductionem enim solum requiritur [illegible] materiae, quia [illegible] dispositionis materiae [illegible] quo immediate formae: et ergo Deus nullis indigens dispositionibus [illegible] non praesupponit materiam sub privatione et sic non eget transmutatione materiae.

Obs: exceptione de forma educta de pot. materiae a qua
praesupponi solet productam ante productionem formae; d
in pa: realis productiona mat. requiri d supponi producta
ante productionem formae: ergo n. potuerunt formae educi
de pot. mat. prob. min: actio productiva tribuit rei
existentiam, p quod constituit extra causas; d mat. ante
productionem formae requirit supponi existens, et extra
causas constituta: ergo min. redditur assumptum neg. min,
ad prob. dis. mai: actio productiva completa, et adaequata, actio
productiva incompleta, n. mai, et conversa min. n. cons. itaq.
mat. ante productionem formae terminat actionem incom
pletam, p quam nec reddit existens nec extra causas totaliter
constituit. dices ergo: quaelibet actio productiva consti
tuit term. extra statum merae possibilitatis, d eo
constituit seu terminat possibilitatem et existentiam:
ergo quaelibet actio terminat ad existentiam.

Dices 2:

si mat. pro priori ad formam terminaret actionem incomple
tam, completam et adaequatam etc., d hoc est falsum: ergo. prob.
mai: mat. pro illo priori creata n. specularet aliam actionem
p quam completam crearet; d ad nihil specta ut completa
creet est complete creare: ergo ad prob. replico dom.
vel formaliter, et est causativa, esse mat., potius formaliter n. mai,
et sic dicta mai. n. cons. itaq. actio completa ponit term.
extra merae possibilitatem formaliter, ipsi tribuendo esse forma
et existentiale: actio vero productiva incompleta ad mat.
p. terminata tribuit mat. esse physicum, sub. p. esse
sensibile, p quod causativa excludit a possibilitate, et ad
purae possibilitatis discrepit: ad term. n. mai, ad prob. conversa
minori neg. min: quia licet mat. nil speciat p. esse
nova completa creati n. est completa creata, quia creata
est p. actionem n. cons. completam d incompletam, terminata
existentia p. actionem productivam formae tribuit mat.
esse forma et existentiale.

Tandem obs: mat. coloris in qua
vel productione solet ponit produci p. actionem terminativae
distinctam ab actione productiva formae. d hoc n. sufficit, ut forma
coloris educatur. ergo forma coloris n. potuit educi in pa
productione coloris. mat. constat: quia mat. in forma

celestis producitur de potentia passione Dei ... visioni ... in ... terminative multiplicatis ... in sua productione ... terminativa dicta ab actione productiva formae; ergo et forma caelestis educitur ... ex passione terminative dicta ab actione productiva formae ... actione terminative distingui ... alioqui ... actiones ... productiva materiae ... distinguitur a forma ... actioni productivae formae ergo ... in sua productione ... formae caelestis ... actio Dei ... actio Dei requirit ... dependere ... formae caelestis ... dependere a materia: ergo non potuit educi.

Respondeo ... do ultimum ... terminative distingui ... in ... eodem modo ... de facto ... distinguitur a forma, eodem ... in ... actionis ... de facto in productione ... actio Dei ... in ... compositio caeleste ... terminative ... potuit actio Dei ... pro ... forma ... actionem ... terminative ... et ... actio Dei ... terminative tamen ... dependere ... distinguitur ... eodem modo ... et distinguitur ... eodem modo ... forma educitur ... pro ... sione ... dependere ... anima rationalis educitur ... de potentia materiae.

Articulus sextus utrum anima rationalis educatur vel posse deduci de potentia materiae.

Dico primo: anima rationalis non educitur de potentia materiae, sed a Deo creatur. Haec est de fide certa, et opposita propositio erronea [illegible] ... generationem [illegible] docet D. [illegible] quaestione nonagesima [illegible] 2, et quaestione [illegible] ... ratione: illa forma educitur de potentia materiae, quae in ejus potentia continetur; sed anima rationalis non continetur in potentia materiae: ergo non educitur ex potentia materiae. Probatur minor: anima rationalis est spiritualis, [illegible] immaterialis; sed forma immaterialis non continetur in potentia materiae: ergo anima rationalis non continetur in potentia materiae. Probatur minor: non minus distant res immaterialis [illegible] quam res supernaturalis a causa naturali; sed res supernaturalis non continetur in potentia causae naturalis: ergo. Confirmatur: si anima rationalis produceretur per generationem, per corruptionem corrumperetur [illegible] sicut aliae formae per generationem producuntur, et hoc est falsum, quia non generatur: ergo credendum est de fide certa, quia in concilio Lateranensi definitum fuit, animam rationalem esse immortalem.

Dico 2: anima rationalis nec divinitus potest educi ex potentia materiae. Contra [illegible] ... Suarez, Chadinger, Chivos, C. Alfonsus et alii Complutenses hujus Universitatis, itemque Angelicus Praeceptor, qui [illegible] ... probat; et insuper Complutenses [illegible] ... hoc habent: omnis intellectiva non potest educi de potentia materiae, quia excedit totam potentiam materiae. Probatur 2 conclusio ratione: forma, quae non potest contineri in materia, non potest educi de potentia materiae; sed anima rationalis non potest contineri in potentia materiae: ergo ex potentia materiae educi non potest. Major constat: nam forma educi est exire de potentia materiae, nihil autem exire potest ab eo, in quo non continetur. Probatur minor: anima rationalis essentialiter habet esse [illegible] elevatum supra materiam; ergo non potest contineri in potentia materiae. Probatur ant.: anima rationalis essentialiter habet esse [illegible] spirituale, ~~[illegible]~~ et est [illegible] ens spirituale [illegible] elevatum supra omnem materiam continentiam.

Probatur 2 conclusio: anima rationalis non potest [illegible] fieri a materia dependenter: ergo non potest educi ex potentia materiae. Probatur ant.: forma, quae non potest in esse a materia dependere, non potest in fieri [illegible] a materia;

et anima rationalis non potest fieri dependenter a materia;
ergo non potest dependenter a materia in fieri. prob. ant.:
anima rationalis est essentialiter independens a materia;
ergo non potest in esse dependere a materia. prob. ant.: ani-
ma rationalis est essentialiter immaterialis; et anima
essentialiter immaterialis est essentialiter in-
dependens a materia. ergo. Dicebat contrarius, quod ani-
ma rationalis non est essentialiter actu independens a
materia, et solum aptitudinaliter: quia anima rationalis non consti-
tuitur immaterialis per particularem independentiam a
materia, et per exigentiam independentiae: tunc licet actu
dependeret a materia, tamen esset immaterialis
et sic per actualem independentiam [illegible] est es-
sentialis animae rationali: ergo nulla est solutio. prob. ant.: forma
cui est essentialis actualis spiritualitas, est essentialis
actualis independentia a materia; et actualis spiritua-
litas est essentialis animae rationali. ergo.

Prob. min. per: sicut
essentia immaterialitatis denominat ab essentiali
independentia a materia, ita etiam actualis immate-
rialitas denominari debet ab actuali independentia
a materia; et formae cui essentialis est essentia
immaterialitatis, essentialis debet esse essentialis in-
dependentia a materia, ergo cui forma est essentialis
etc. prob. 2. min.: Angelo cui essentialis est actualis
spiritualitas, essentialis est actualis independentia a
materia. ergo. Ra 2. licet forma materialis possit in fieri
actu independere a materia, propter quod a subiecto ex quo
formaliter spiritualis est incorruptibilis non potest in
fieri actu a materia dependere: ergo actualis indepen-
dentia a materia est essentialis animae rationali. prob. ant.: li-
cet accidens possit [illegible] [illegible], et ab illo re-
tractive independere in esse, fieri, et conservari;
[illegible] non potest [illegible] [illegible], et ab illo
dependere in esse, fieri, et conservari: ergo licet forma
materialis possit in fieri actu a materia independere, tamen
forma spiritualis etc.

Prob. 3. [illegible]: [illegible] forma [illegible]
[illegible] [illegible] debere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] formae, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

causalitatem ergo anima eadem: ergo anima rationalis requirit educi ex potentia materiae. prob. min: nam materialis educi requirit materiae causalitatem ergo effectum immaterialem anima rationalis est immaterialis: ergo prob. mai: causa materialis requirit ... ad suam causalitatem [illegible] influxum [illegible] immaterialem [illegible] causalitatem immaterialem ergo [illegible] materialis [illegible] influxus [illegible] effectum immaterialem [illegible] immaterialis: ergo prob. mai: causa materialis requirit influxum in effectum [illegible] influxum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] influxum: ergo [illegible] [illegible]: quia anima rationalis [illegible] [illegible] [illegible] effectum [illegible] [illegible] causa materialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formam immaterialem sol. [illegible]

SOL. ARTA. IARIA

Obiicies primo: anima rationalis in fieri dependet a materia: ergo educitur ex potentia materiae. prob. ant: anima rationalis dependet a materia in esse: ergo etiam in fieri. prob. ant: forma quae in operari dependet a materia etiam dependet in esse: ergo operari sequitur ad esse, ergo anima rationalis dependet a materia in operari: ergo dependet a materia in esse. prob. min: operationes vegetativae et sensitivae sunt operationes animae rationalis et dependent a materia: ergo anima rationalis in operari dependet a materia. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma quae in operari [illegible] omnes operationes vel secundum [illegible] dependet a materia, [illegible] quae secundum aliquam operationem dependet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a materia [illegible] operatio [illegible] dependet a materia: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo anima rationalis in intellectione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a materia dependet.

Sed replicabis: quia anima rationalis in intelligere depen-
det a materia: ergo dependet in omnibus operationibus;
prob. antecedens quia anima rationalis intelligit non dependenter
a phantasmatibus quae sunt ministeria sensus:
ergo in intelligere dependet a materia. Replicabis
2: non anima rationalis in esse dependeat a materia, suf-
ficit quod in aliqua sui operatione a materia depen-
deat. ergo in nullo est solo. prob. ant.: non anima ratio-
nalis [illegible] sufficit quod in aliqua operatione a materia
dependeat. ergo [illegible] sufficit ut in esse
dependeat a materia [illegible] nego [illegible] ad
rationem materiae requiritur quod sit principium operationis
[illegible] dependentis [illegible] in esse [illegible] a materia
dependentis exigit quod sit principium operationis
a materia dependentis. Redditur [illegible] exemplo de
[illegible] dependet in intelligendo [illegible] esse
[illegible] coniunctione ad corpus [illegible]
[illegible]
est forma requisita ad operationem [illegible]
omnino [illegible]

Ad 2m nego consequentiam

discrimen: quia ad rationem materiae juxta [illegible] definitionem, non singulis
requiritur quod sit principium motus [illegible] quod [illegible]
modo in aliqua operatione a materia dependeat: [illegible]
dependentia a materia in esse non [illegible] si aliqua operatio
a materia independeat: quia operatio non [illegible] perfectior
suo principio radicali [illegible] ad minus anima ratio-
nalis [illegible] in esse dependeret a materia: ergo [illegible]
[illegible] omnes operationes
provenientes [illegible] anima [illegible] independen-
[illegible] anima [illegible] in suis operationibus a
materia dependeat [illegible] a materia
[illegible] sensitiva [illegible]
[illegible] dependendo [illegible] intellectivae independente
[illegible] sensitiva [illegible] motus et producendo [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] producendo quod [illegible]

Obes 2da secundum eductio est productio formae ex praesupposito
Sub. anima rationalis producitur ex praesupposito subiecto: ergo educitur.
[illegible] ad producendam animam rationalem [illegible]
materia vel subiecto: ergo consistit: forma quae continetur in
potentia passiva materiae, ex materia educitur; sed anima
rationalis continetur in potentia passiva materiae: ergo probatur minor.
materia passive habet capacitatem animae [illegible], et nulla
ratione quae de potentia naturaliter perfectionem in sua potentia
[illegible]: ergo [illegible] minorem ad probationem dicendum ante
praesupponit materiam vel subiectum, in quo recipitur, cui
unitur, eodem ante subiectum ex quo producitur, negamus consequentiam
ad consistentiam dicimus: forma quae continetur in potentia passiva recep-
tiva materiae, nego; quae continetur in potentia eductiva, eodem modo
ad dictam minorem concedo; itaque anima rationalis non continetur in
potentia eductiva materiae, licet ut [illegible] forma
in [illegible] quod requiritur ad eductionem, sed solum in potentia receptiva
materiae: [illegible] materia animae naturaliter capacitatem [illegible]
[illegible] naturaliter unitur, et illam recipere.
Obes 3: anima
+ rationalis producitur per generationem: ergo educitur. probatur ante:
per generationem homo aliquid producitur, sed non materia nec
modus unionis: ergo producitur anima. consequentia: qui ponit
ultimam dispositionem ad formam producit formam; sed homo per
generationem ponit ultimam dispositionem ad animam
talem: ergo per generationem producit animam talem.
[illegible] ad [illegible] ante [illegible] permissa [illegible]
discursu: ergo producitur anima, quoniam ad [illegible] concedo, quoad
[illegible] unitur, eodem concedo; itaque homo per generationem [illegible]
quid producit, scilicet hominem, ad quod non requiritur formam ex
materia quae [illegible] producere, sed sufficit quod formam [illegible]
ad materiam: [illegible] homo et de aliis [illegible] producat
[illegible] sufficit quod [illegible] unitur [illegible] ad [illegible]
[illegible] qui ponit ultimam dispositionem ad for-
mam producendam producit formam eodem; ad
formam [illegible] materiae, nego; generat enim [illegible]
solum disponendo materiam, vel ad animam rationalem per creationem
a Deo producendam unitur.
Obes 4ta 2da [illegible]: forma [illegible]
[illegible] divina [illegible]: ergo anima rationalis [illegible]
educi. probatur consequentia: [illegible] anima rationalis ex [illegible] [illegible]

dari independenter a materia in forma materiali exigit dari;
ut produci dependenter a materia, et forma materialis divini
in specie est creata, etc et independenter a materia produci:
ergo etiam animam rationalis divinitus produci ex eadem mate-
ria dari videtur eodem modo, ubi discrimen quia conceptus
formae materialis salvatur absque actuali dependentia a materia
in fieri et conservari dummodo exigat fieri et con-
servari dependenter a materia: conceptus essenti-
alis formae spiritualis non compatitur cum actuali indepen-
dentia a materia et sic forma spiritualis nullatenus
potest a materia in fieri et esse dependere. Dices primo
conceptus essentialis formae materialis salvatur cum actuali
independentia a materia dummodo forma materialis exigat
dependere a materia: ergo etiam conceptus essentialis for-
mae spiritualis compati potest cum actuali dependen-
tia, dummodo exigat independentiam a materia.

Dices 2: licet
forma spiritualis ex vi suae productionis dependentiam a materia
potest exigere independentiam a materia, et hac ipsa forma ra-
tionalis: ergo conceptus essentialis formae rationalis compa-
ti potest cum actuali dependentia a materia. Videtur
ad primum respondeo nego consequentiam, et ratio discriminis est quia forma
quae exigit ex se requirit et fieri dependenter a materia,
et continetur intra limites et capacitatem materiae, ac
inde est materialis, licet actualiter independenter; for-
ma vero, quae non est et fieri actualiter dependenter a materia, de-
bet continere in se potentiam materiae, et ideo licet a potentia non
educatur, per hoc inde non est non potest materialis quatenus per actu-
alem dependentiam a materia destruitur conceptus formae
immaterialis. Ad 2um nego minorem: quia ipsa forma illa, quae de-
pendere a materia ... ...
... ...
... ...
... ... non substa-

Forma ...
videri potest ad ... ... quia Deus potest
ex ... ex materia illud quod in potentia ... continetur
ipse educere ex nihilo producendo proprietatem infinitam
virtutem, et in potentia producendi formam materialem,

in pota materiæ continetur: ergo Deus n̄ potest exprimere vel educere ex materia illud, qd in pota materiæ obiectiue in materialiter non continetur n̄ potest qualiter se habeat animmatalis colligit: [illegible] in [illegible] [illegible] argumenti [illegible] docet, qd Deus n̄ potest producere formam materialem independenter a materia, tanquam a subiecto in quo, et si formam materialem producit, illam debet producere in materia: potest tamen independenter a materia tanquam a subiecto ex quo illam producere, nimirum per creationem ex nihilo: qa de essentia formæ materialis n̄ est dependere a materia tanquam a subiecto ex quo, sed tantum a subiecto in quo; [illegible] materialis essentialiter dependens a se, cujus tamen modi [illegible] quod a subiecto in quo n̄ vero a subiecto ex quo: ergo [illegible] in fieri n̄ dependere a materia ut subiecto in quo, [illegible] a subiecto n̄ dependere n̄ potest.

Ex ac doctrina

Facilime [illegible] ad argumenta contraria [illegible]. Ad primum [illegible]: qa forma materialis absolute exigens [illegible] educi ex pota materiæ, [illegible] independenter a subiecto fiat, vel a Deo per creationem, [illegible] independenter a subiecto ex quo, [illegible] per eductionem [illegible] dependenter a subiecto ex quo, [illegible] qa forma materialis essentialiter continetur per [illegible] subiecto: qa forma materialis [illegible] dependentiam a materia [illegible] [illegible] n̄ potest: forma vero [illegible] essentialiter [illegible] independenter a materia in esse, [illegible] ergo [illegible] independenter ab illa in fieri n̄ dicitur: licet forma materialis essentialiter dependeat a materia in esse, potest in fieri n̄ dependere: qa licet forma [illegible] n̄ dependeat a materia in esse, potest in fieri dependere. [illegible] ad secundum: qa forma [illegible] dependet in esse a materia, potest a Deo produci per [illegible] actionem [illegible] [illegible] in fieri n̄ dependet: forma [illegible] in esse n̄ dependet a [illegible] [illegible] in pota [illegible] n̄ potest [illegible] educi de pota materiæ, [illegible] de eductione formarum accidentalium.

Articulus septimus de eductione formarum accidentalium

Articulus septimus de eductione formarum accidentalium

Dico sexto formas accidentales non generari: quaedam enim formae accidentales habent necessariam connexionem cum subiecto, et ad illud necessario connectuntur, ut frigiditas respectu aquae, et calor respectu ignis; quae quidem non sunt nisi servitia communia, et propria subiecti: aliae vero formae accidentales habent connexionem necessariam cum subiecto, et illi contingenter adveniunt. De his omnibus dubitatur: an educantur de potentia subiecti, sicut formae substantiales de potentia materiae, ante resolutionem advertendum est, quod in subiecto triplex reperitur capacitas: naturalis, obedientialis, et violenta; potentia subiecti est aptitudo seu capacitas naturalis subiecti ad formam sibi debitam, qualis est capacitas intellectus ad scientiam; potentia obedientialis est ipsa capacitas creaturae, seu capacitas subiecti ad illa accidentia quae sibi connaturalia non sunt, ut est capacitas animae ad gratiam, et ligni ad formam artificialem statuae; denique potentia violenta dicitur illa capacitas subiecti ad accidentia violenta, ut capacitas aquae ad calorem. His praenotatis

Dico primo: accidentia quae habent necessariam connexionem cum subiecto, ut proprietates omnes, et potentia subiecti non educuntur: ita communiter philosophi et probatur ratione: ut aliqua forma educatur ex potentia subiecti, necessario requiritur, quod subiectum sit formatum per diversas actiones; sed huiusmodi formae accidentales, seu proprietates non producuntur per diversam actionem ab actione producente formam compositi: ergo non educuntur ex potentia subiecti. Probatur minor: accidentia necessario resultant ad formam producentem per eandem actionem producentem formam, juxta illud: qui dat formam, dat consequentia ad formam; sed huiusmodi accidentia necessario consequuntur formam et compositum: ergo. Unde actio productiva formae, sive sit creatio, sive eductio, a primario terminatur ad formam, et a secundario ad proprietates: quare ipsa forma educitur, producuntur, sicut in forma ipsa continentur virtualiter, quod patet exemplo in hoc homine si accedit ad animam talem creando illam vel ad ipsam unitur corpori, vel ad totum hominem; et sic per actionem unitivam animae cum materia, et producitur homo producitur.

Dico 2 formae accidentales non habentes necessariam connexionem cum subiecto, sed ei contingenter advenientes ex potentia subiecti educuntur, probatur: de formae, quae in fieri dependent a subiecto

ex pote subi educunt; & predicte forme dependent in fieri a subo: ergo ex pote subi educuntur. prob. min. forme, q. sunt et conservati dependent a subo, ex eo q. supponunt subm productum per sua actione dependent a subo in fieri; & predicte forme accidentales dependent a subo in esse et conservari, ex supponunt subm per dictam actione productum: ergo modo enumerat omnes conditiones ad dependentiam in fieri et ad eductione requisitas. min. const. qa predicte forme subsistunt permanent et et conservantur a subo, cui qd antecedenter producto contingenter adveniunt: contra et notandi opositur qd accidentia naturalia educuntur ex pote nali, accidentia preternaturalia corruptiva ex pote obedientiali et accidentia violenta ex pote violenta solumm.

Solvuntur arta parita

Obes pmo. 2m. forme violente n. continent in pote passiva subi: subo enim illi recipit, ut patet in aqua recipiente colorem: ergo n. educunt ex pote subi. const. in modo vestis, ex in ligno, nulla [illegible] pote nalis, ex inclinatio ad formas artificiales: ergo [illegible] cum ex pote subi. verdo. ad ergo ad do. implicite prone omni subductione forme illi recipit, edo, [illegible] et cono. itaqz respective pe nulla forma dicit violentam qa modo naliter inclinat et aponit cum alicui formi qua ratione aponit forme ignis, ex illorum ad ipsa disponitur. hoc solo negat pote violento: unde conced. min. et dicendis concl. cons: ergo n. educunt ex pote violenta subi, n. cono, ex pote nali, edo cono. ad const. dicendis cons: ergo n. educunt ex pote nali subi; edo cono, ex pote obedientiali n. cono. itaqz modo vesti habent pote obedientiales, qz [illegible] et obedit. [illegible] et in forme ex [illegible] educunt ab artifice.

Obes 2. [illegible] n. continet in pote subi: ergo ex illius pote n. educit. prob. ant. subo continens forme dicit inclinationem ad illa: & anima qz subo gratie, n. dicit inclinatione ad gratiam: ergo ant. solvo do. ant. n. continet in pote nali subi, edo ant. in pote obedientiali, ne ant. et cono in isto dicit contr. itaqz gratia continet in pote

obedientiali animae, quod consistit in non repugnantia, et subjectione animae ad Deum, ut in ea, et ex ea quid quid voluerit faciat; at quod non requirit quod anima habeat inclinationem, sed solum non repugnantiam ad gratiam. Dices 2o: potentia obedientialis animae est ipsa anima substantialis, et entitative naturalis, et gratia supernaturalis; sed supernaturale non potest contineri in naturali: ergo gratia non potest contineri in potentia obedientiali animae. Dices 3o: magis excedit gratia substantiale, quam anima naturalis modo pro; sed anima rationis non continetur in potentia animae obedientiali modo pro: ergo.

Respondetur ad 2o explicando dominium supernaturale non potest contineri in naturali, continentia naturali; potest tamen continentia obedientiali, probatur ex eo, et est in causa efficienti; potest tamen passive, ut est in causa materiali, nec enim est contra rationem subordinate proportionem cum forma supernaturali proportione non repugnantiae, et in illa continetur continentia non repugnantiae, seu obedientiali: non tamen anima continetur gratia, ut prius [illegible] est efficienter in illa influere; sed solum illam passive per modum causae materialis continet. Ad 3um dicendum: in ordine eodem modo, quod gratia in ordine supernaturali, in infinitum excedit, et multo excedit in ordine modo quo anima habet et fit [illegible] et inde [illegible] [illegible] gratia in sacris litteris [illegible] [illegible] intelligi debet de creatione physica, sed morali, quatenus [illegible] animae nullo praecedente merito. [illegible] [illegible] de [illegible].

Quaestio 4. de privatione.

Privatio inter principia entis naturalis primum locum occupat quod licet entis naturalis solum per modum termini a quo deserviat, tamquam concurrit, de ipsa modo in quaestione praesenti agimus, de materia et forma egimus et aliquid de composito. Agemus ergo primo [illegible] privationem [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] quae consistit [illegible]

Articulus unicus in quo consistit privatio.

Ante resolutionem, [illegible] de carentia [illegible], sive sit carentia formae in subiecto capaci ad habendum formam, quae est et dicitur privatio, sive sit carentia formae in subiecto incapaci, [illegible] negatio; [illegible] eadem [illegible] carentia [illegible] loquendo de carentia [illegible] non [illegible], [illegible] carentia vel oppositi: quare [illegible] opinionem [illegible] formalis carentia [illegible] consistunt in ente positivo [illegible] carentia, [illegible] negativo [illegible] aliquid ex parte [illegible] vel nomen [illegible] ex parte [illegible] positive, [illegible] negative, [illegible] aliquid [illegible] [illegible] denominat [illegible]

Dico [illegible] carentia [illegible] positivo [illegible] carentia [illegible] contradictorio [illegible] positivi [illegible] contradictorio [illegible] positivi [illegible] positiva [illegible] carentia [illegible] contradictorio [illegible] positivi [illegible] positivae: [illegible] oppositio contradictoria [illegible] contradictorio [illegible] positivi [illegible] positivi; [illegible] contradictorio [illegible] positivi [illegible] positivi [illegible] contradictoria opposita [illegible] contradictoria [illegible] positivi [illegible] contradictorio [illegible] positivi [illegible] [illegible]

Dico 2. carentiam consistere in ipso ñ esse, qd e' purum nihil.
ita communiter cum toto collegio Dr Se. [illegible] ibidem
ex philo hic capite octavo, ubi de privatione hec habet,
privatio quae ñ est ens. idem docet Dr Suarez pluribus in locis su-
per libros Aris. qd etiam tradit a Do Augustino in soli
loquiis capite 3. his verbis: mors est, imo ñ e' mors, quia mors
nihil est. firmatur Dus Dionisius libro de divinis nominibus
capite 4 ait: carentiae neque sunt, nunquam neque fuerunt
neque sunt, nec esse possunt. prob. 1o ratione: carentia ñ
e' ens realiter existens: ergo e' purum nil. prob. ant.:
quod realiter existens e' ens reale positivum; sed carentia est,
ñ e' ens positivum: ergo ñ realiter existit. prob. maior: ens
reale positivum e' illud, qd dicit ordinem ad realem habitudinem
nec ad existendum a parte rei: ergo. confir.: ab eterno nul-
lum ens vere et realiter existit praeter Deum; sed carentia al-
terius mundi datur ab eterno: ergo vere et realiter ñ existit.
videtur hec subtilis carentia, quia in se e' purum nil, dicitur
concipi ab intellectu ad modum entis, e' ens rationis sol. [illegible]

Soluuntur argumenta varia

Obiicies primo: carentia alterius Dei formaliter consistit in
ipso Deo vero; sed Deus e' ens positivum: ergo aliqua carentia con-
sistit in ente positivo. prob. maior: carentia alterius Dei
e' illud, qd formaliter excludit alterum Deum; sed Deus verus ipse
est formaliter excludit alterum Deum: ergo. confir.: quia Deus
per se formaliter sive intrinsece excludit divini-
tatis multiplicationem: confir.: sicut tenebrae excludunt
formaliter lucem, ita lux excludit formaliter tenebras; sed
quia lux excludit formaliter tenebras e' aliquid positivum: ergo
etiam tenebrae sunt aliquid positivum. Reddo ad argumentum
concesso primo: ergo aliqua carentia [illegible] con-
sistit in ente positivo, nego conseq. aliqua carentia, quia ñ potest
[illegible], toto [illegible]: in praesenti solo loquimur de carentia,
quae ñ potest [illegible] facile contradictorie entis positivi;
ñ vero de carentia carentiae, quae e' contradictorie [illegible]
[illegible], sed [illegible] contradictorie entis negativi, nempe
carentiae.

Ad [illegible] carentia alterius Dei e' carentia divinitatis
inter Deum et Deum: [illegible] divinitatis [illegible]

[illegible]plicata **identitatis** carentia alterius rei ē mera carentia, ꝗ carentia carentiæ, scilicet carentia distinctionis, quæ ē carentia identitatis, sic ē contradictorie contra negativum: et sicut forte contrarie ratio positivi ē negativi, et sic propria carentiæ, ita forte contrarie carentiæ ē contrarii positivi. Id confirmabimus, si omnino modo positivæ intendis: quia maxime ē dicendum: tenebræ enim excludere dicuntur lucem, quæ sub ratione contrarii positivi, negativi ē solum contradictorie excludi per aliquid positivum, ꝗ per carentiam privativi, ut sunt tenebræ: lux vero excludit tenebras, sicut contrarium positivum excludit negativum; et ideo ē aliquid positivum, et carentia carentiæ, non vero pura carentia. Unde ad illud Damiani: benedicite lux et tenebræ Domino, intelligit cum Augustino, quod omnes creaturæ, tam in luce quam in tenebris, benedicant Domino, non quod ipsæ tenebræ benedicant.

Replicabis: carentia identitatis Petri cum Paulo ē carentia entis positivi et pura carentia; ꝗ carentia identitatis inter Pm et Pm ē ipsa entitas Petri: ergo pura carentia consistit in entitate positiva. Prob. min: carentia identitatis Pi cum Paulo ē distinctio Petri a Po; ꝗ Petrus per entitatem constitutivam in se, et distinguitur a Paulo: ergo carentia identitatis inter Pm et Pm ē ipsa entitas Petri. [illegible] forte, [illegible] forte [illegible], [illegible] cum illatione, et [illegible] nego min. [illegible] identitatis inter Pm et Pm [illegible] [illegible], [illegible] et illatione [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consistit [illegible] in eo [illegible] [illegible] alio: in hoc [illegible] duo [illegible], nempe [illegible], et [illegible] identitatis, [illegible] tamen [illegible] [illegible] carentia identitatis, quæ formaliter ē aliquid negativum et pura carentia.

Objiciunt: carentia [illegible]

ostendo dicendo homo a parte rei esse risibil, et adhuc esse [illegible]: ergo existens terribile verd. [illegible] a parte rei. [illegible] ad primum [illegible] aliquam [illegible] ad [illegible] dicemus: [illegible] impropriis et [illegible] acceptis, [illegible] proprie et rigorose acceptis, [illegible] et consequentia [illegible] non conc. [illegible] istae propositiones, in homine dari [illegible], hoc est [illegible] et alia hujusmodi non [illegible] a parte rei [illegible], si [illegible] accipiatur rigorose, [illegible] praedicatum est aliquod ens [illegible] realiter conveniens [illegible] et solum [illegible], si [illegible] per [illegible] [illegible] ad [illegible]: homo est non habens [illegible].

Obes 3: [illegible] alterius mundi est aliquid ex parte obi.: ergo non est pure nihil. [illegible] per [illegible] alter mundus non existit, repraesentat aliquid ex parte obi. [illegible] [illegible] repraesentat per contradictorio affirmativo; [illegible] repraesentat [illegible] alterius mundi: ergo [illegible] alterius mundi est aliquid ex parte obi. [illegible] [illegible] ad [illegible] dicemus: repraesentat aliquid ex parte obi., quod de ipsa [illegible] aliquid, [illegible] quod de ipsa est nihil, et ex parte modi concipiendi est aliquid, [illegible], et [illegible] conc. [illegible] infertur: ergo illud judicium nihil de ipsa repraesentat: ergo non repraesentat, quod est ex parte falsum. [illegible] [illegible] conc.: quia licet illud judicium [illegible] quod est de [illegible] nihil, aliquid tamen [illegible] [illegible] positive aliquid, [illegible] negative [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] negando illud [illegible] hoc verbo: illud aliquid non est [illegible] aliquid, [illegible] [illegible] [illegible].

Colligitur [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] consistere in non esse rei; [illegible] [illegible] a communi [illegible] [illegible] [illegible], quod hoc non esse rei [illegible] modo [illegible] existit, [illegible]: quod [illegible] appellant aliqui ens reale [illegible], id est, [illegible] [illegible], cujus esse [illegible] in [illegible] [illegible] aliquid [illegible]: quia hoc est proprium entis positivi: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: illo [illegible] [illegible] aliquid negative [illegible], [illegible] [illegible] alterius mundi non esse: ergo alterius mundi non esse aliquid est negative: ergo [illegible] alterius mundi est ens reale [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Res vere realiter existit, et dari defectum rerum; et de-
fectum rei est contra rei: ergo contradictorie realiter existere potest
maxime: defectus rei est contradictorium primi; et dari non
dari rem vere ac realiter dari contradictoria est: quia ad
contradictoria necessaria est, ut alterum vere sit alterum [illegible]: ergo

Prob. 2a pars: Primo existere est vere dari: ex [illegible] rei, et
rem existere est vere dari contra rei: ergo res vere defuit
et vere dari defectum rei: et dari non dari rem, rem vere defuisse: ergo
dari non dari rem vere et realiter existit defectus rei: nihilo-
minus ex his probationibus deducitur, totum desinit eo de-
nomine: unum scilicet causa, sed non est rei positiva, appellari
ens reale remotive, uti non alii negant asserentes, quod licet
e. dari, et aliquid solum etiam [illegible] et improprie
verificant de rebus: colligitur responsio [illegible] adducen.
Dico 1o explicatos antiquos terminos, certe vel proprie
ente appellat ens non absolute; quia absolute
vel sicut de re positiva, et cum hoc addito, remotive: unde
testimonia, et pro ratione superius adducta debent intelligi
absolute loquendo, quod non obstat quominus contra est
cum addito remotive existat, et sit aliquid: ad confirm.
negatur min: quia ab aeterno est contra alterius mundi ens
remotive a Deo non positive, et negative producitur, et non pro-
ductione ab aeterno alterius mundi: [illegible] ergo [illegible]
[illegible]

Pro complemento hujus quaestionis advertendum est
quod privationem formae distingui realiter a materia et
forma: vel: quia privatio formae realiter separatur a forma
et a materia: quando enim forma est in materia, jam
non est privatio formae: ergo. vel etiam: quia ens positivum re-
aliter distinguitur a [illegible], sive ente negativo; et materia et
forma sunt entia positiva, et privatio est ens negativum
vel convenientia [illegible]: ergo realiter distinguuntur. Immo distinguuntur
supremo distinctionis genere, ita ut non possint plus distingui:
quia [illegible] inter ens positivum et ejus carentiam, est oppositio contradic-
toria, nulla reperitur convenientia, et diversitas omnino
maxima. Advertendum tamen, quod distinctio ex parte
inter privationem et ens positivum non est positiva, sed
negativa: quia distinctio absolute [illegible]

entis ratio positiva, quoniam enim non est alius et in divinis dicant absolute negativa sufficit quod unum ex terminis sit negativum: nil hominem [illegible] positivo ex parte alterius positivi.

Advertendum est quod ratio principii entis naturalis non est univoca ad materiam, formam, et privationem: quia materia et forma sunt formaliter entia, nulla ratio univoce convenit; ergo ratio principii convenit materiae et formae, tamquam formaliter entibus, et privationi, prout haec est non ens: quia ex hoc deducitur divisionem [illegible] univoce ad materiam, formam et privationem, ex ratione principii: quod quidem non in eo, quod ad rationem [illegible] parte materiae se habeat ratio entis; ad rationem tamen principii de [illegible] se habet privationem, quod sit non ens, ex terminis a quo generationis. Advertendum est 3. quod in materia tot sunt privationes, quot sunt formae, quibus caret materia: quia quando materia advenit aliqua forma, non est privatio in materia illius formae et aliae privationes perseverant: quia non est una privatio respectu omnium formarum: ergo tot sunt privationes, quot sunt formae quibus materia caret. Tertio advertendum est quod non datur [illegible] contra [illegible]: quia ex [illegible] est contradictoria ei non ens positivum; [illegible] est ens positivum. Quaestio 5. de composito substantiali.

Quaestio 5. de composito substantiali.

Posquam in quaestionibus antecedentibus egimus de materia, forma, et privatione, quae sunt entis naturalis principia, determinandus exigit ordo de principiato ab illis [illegible]: dicimus quod compositum substantiale sit ex materia et forma principiatum ac compositum, illius in praesenti [illegible] videmus. Unde [illegible] utrum materia et forma sint partes intrinsecae et essentiales compositi substantialis.

Articulus primus utrum materia et forma sint partes intrinsecae et essentiales compositi substantialis.

Dico: materia et forma sunt partes intrinsecae et essentiales compositi substantialis, seu omnium rerum naturalium, ut communiter philosophi cum Aristotele in primo physicorum capite septimo docentes, ens naturale per se et essentialiter ex materia et forma constitui. Probatur: illud quod ponitur in definitione essentiali physica compositi, est pars essentialis illius; sed in definitione physica compositi non solum ponitur forma, per quam differt ab aliis compositis, sed etiam materia, per quam convenit cum aliis, ad modum quo in definitione metaphysica ponitur differentia et genus: ergo tam materia quam forma sunt partes essentiales compositi substantialis. Confirmatur primo: compositum substantiale, seu naturale essentialiter est ens per se completum: ergo essentialiter debet constitui ex partibus quarum una se habet per modum actus et altera per modum potentiae; sed materia per se habet per modum potentiae et forma per modum actus: ergo compositum substantiale ex materia et forma essentialiter constituitur: ergo. Confirmatur 2: si forma, scilicet anima solius esset tota essentia hominis, homo non esset totum naturale sensibile, sed hoc est falsum: ergo materia etiam est pars essentialis compositi. Probatur minor: aliqua pars totius sensibilis debet esse sensibilis, sed anima rationalis non est sensibilis: ergo sicut vel certe.

Solvuntur argumenta varia.

Obiectiones primo: sola forma substantialis constituit compositum: ergo materia non est pars essentialis constitutiva compositi. Probatur antecedens: id dicitur constitutivum, et distinctivum rei idem sunt, sed sola forma substantialis distinguit compositum ab aliis: ergo constituit. Materia per nullum est tribuit composito: ergo non est pars essentialis compositi. Probatur minor: ad esse substantiale rei sequitur operari, sed materia non tribuit composito esse, ad quod sequitur operari: ergo. Respondeo nego antecedens ad probationem distinguo: constitutivum per modum partis potentialis, nego; per modum constitutivi formalis et particularis, concedo majorem et permissa minori nego consequentiam. Itaque cum distinctio proveniat ab actu, solum constituit per modum actus et distinctionem rei, quod non impedit materiam constituere totum per modum partis potentialis. Ad confirmationem nego antecedens, ad probationem respondeo quod operari requirit ad esse rei per modum actus, quod habet essentia res operans, prout est ratio eius, cum ergo materia praebeat compositio esse quasi potentiale, nullam tradit operationem.

Obes 2: si materia periret, partes essentiales hominis non possent idem hominem constituere in die judicii: hoc e[st] contra illud Job dicentis: <u>in carne mea videbo Deum salvatorem meum</u>
q[uo]d prob[atur] min[or]: [illegible] casus in quo homo resurgat cum eadem materia [illegible] prob[atur]: [illegible] contingere posset imo [illegible] resurrectionem, q[uo]d [illegible] homo comedat carnem alterius, et ejus materia in propria [illegible] convertat; d[icitur] in eo casu [illegible] homo comedente Deus [illegible], et alterius hominis [illegible] [illegible] [illegible] respondeo [illegible] ad cujus [illegible] dicimus, [illegible] q[uo]d Deus de novo [illegible] materia, [illegible] materia animae [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] idem [illegible] [illegible] materia hominis [illegible] separandos a corpore comedentis, [illegible] illius cui [illegible] fuit [illegible] de novo [illegible] providentia Deus [illegible] in comedente materia [illegible]

Obes 3: q[uo]d in [illegible] perfectio [illegible] non potest ei ejus partes essentiales; [illegible] materia [illegible] [illegible] perpetuo [illegible]: ergo [illegible] partes essentiales compositi [illegible] constant: [illegible] plures partes materiae [illegible] compositi deperdunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] novas partes adquirunt. [illegible] [illegible]: q[uo]d [illegible], non potest [illegible] partes essentiales [illegible], q[uo]d [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deperdant partes materiae, et ad- quirant [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] partes [illegible] de novo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eadem forma [illegible] ordine [illegible] dispositione, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], q[uo]d quando [illegible] [illegible] forma [illegible] compositi, [illegible] [illegible], q[uo]d [illegible] adaequatae, [illegible] q[uo]d [illegible] principale [illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formam [illegible]

Articulus 2us Utrum detur unio inter materiam et formam realiter ab utro= que distincta?

Ante resolutionem notandum est unionem formae cum
subiecto concipi posse dupliciter seu effective pro actione
causae efficientis unientis materiam cum forma, quae
potius dici debet unitio, quam unio. 2° formaliter
ut dicit pro eo quod formaliter resultat materia cum forma
ex quo ut sic est unio formalis et relativa, nempe pro
relatione resultante inter materiam et formam [illegible]
one formali de unione formali inter materiam et formam
quae est [illegible] unionis [illegible]
in fundamento ad unionem [illegible]
[illegible]
difficultas, in qua diversi sunt [illegible]
[illegible] enim Barrigerius [illegible], collegium Compl-
utense, Illustrissimus Godoy [illegible] Polonus
[illegible]
materiam et formam uniri per modum substantialem unionis
realiter superadditum materiae et formae, e contra [illegible]
[illegible] Gabriel, Soto, Alvarez, Medina, Joannes
a S. Thoma, collegium [illegible], collegium [illegible]
[illegible] materiam et formam se ipsis uniri
absque alio medio realiter ab ipsis distincto, cum quibus

Dico: materia et forma immediate se ipsis uniuntur
absque alio medio [illegible] realiter distincto [illegible]
[illegible] D. Thomas [illegible]
[illegible]: aliqua enim aliqui ex
[illegible] quod [illegible]
[illegible] aliquod medium [illegible]
[illegible]
[illegible]: forma unit materiam absque
omni medio: quia [illegible] competit formae quod sit actus
corporis et non per aliquid aliud: unde non est aliquid aliud
[illegible] forma [illegible]
[illegible]
[illegible] forma [illegible] unio [illegible]
mente: [illegible]
[illegible] forma [illegible] materia [illegible] aliquod medium
[illegible] forma [illegible]
[illegible] absque omni medio et non aliquid [illegible]
admittunt interpretationes.

Prob. primo conclusionem: posita actione causæ efficientis, quæ [illegible] formam materiæ, materia per se ipsam unit formæ: quia unio materiæ cum forma non distinguitur a materia et forma prout sunt: materia per se ipsam est proportionata cum forma, et forma cum materia: ergo supposita applicatione causæ efficientis, materia per se ipsam unitur cum forma prout sunt: materia per se ipsam est pura potentia, et forma est actus purus per se ipsam; quæ pura potentia et actus purus per se ipsos proportionantur: ergo unio convenit: nec ideo potest [illegible] non proportionari immediate, nec per se ipsas uniantur, quod medijs indivisibilibus, quæ [illegible] [illegible] et potentia [illegible] se habeant per modum actus [illegible] dent [illegible]; materia et forma per suas essentias sunt proportionatæ in ratione actus et potentiæ in actu 2° exercite, quod solum quærit in actu primo: hæc autem proportio non sufficit ad actualem unionem, sed supposita applicatione agentis, quod requirit modos unionis distinctos et per applicationem agentis productos.

Sed contra primo: materia et forma immediate per se ipsas absque modo unionis superaddito exercite et in actu 2° proportionantur: ergo [illegible] est solum prout sunt: proportio in actu 2° inter materiam et formam consistit in eo, quod materia in actu 2° sit per [illegible] recipiens formam, et forma actus purus dans esse materiæ; sed supposita applicatione agentis materia per se ipsam est in actu 2° [illegible] recipiens formam, et forma actus purus dans esse materiæ: ergo [illegible] videtur concedi: quod modus unionis in actu 2° nec est [illegible], neque actus purus [illegible] prout sunt: materia [illegible] est [illegible], et forma actus purus: [illegible] quod [illegible] immediate per se in actu 2° et exercite [illegible] [illegible] supposita actione ipsius producentis: ergo [illegible] in actu [illegible] proportionantur [illegible] proportionantur in actu 2°: ergo si materia et forma [illegible] prout sunt [illegible] proportionantur in actu [illegible], et modus unionis a contrariis admittitur [illegible] [illegible] proportionantur in actu 2°: ergo.

Prob. 2° conclusionem: materia per se ipsam recipit formam, et forma per se ipsam informat materiam; [illegible] unio inter materiam et formam consistit in receptione [illegible] [illegible] informatione formæ: ergo materia et forma per se ipsas uniuntur: ergo si [illegible] unio [illegible] a materia et forma [illegible] [illegible]: si materia per se ipsam recipit formam, et forma informat materiam [illegible]: hoc est materia est illud, quod recipit et

forma ē illud, qd informat: ex eo enim in actu 2° ū
consideraret cujus determinatione aliqua, sicut ex unione
q sit ratio formalis informandi, et recipiendi: & ita pa.
anima subsistentia in actu 2 informans mat.
p illud, p qd in actu 2 unitur corpori & animat ei
unitur in actu 2 corporique aliquid dicit de ipsa: ergo
p se ipsa independenter a quolibet alio informat mat.
prob. min: anima p suam essentiam [illegible] ex qua est in actu 2 u-
nitur corpori: ergo si unitur corporique aliquid dicit
de ipsa prob. ant: anima [illegible] id, qd unimur,
sentimus, locomovemur, et intelligimus: ergo p suam
essentiam in actu 2 [illegible] ex qua unitur corpori.

Par 2:

repugnat aliquid medium informans ex formas, ex
cujus forma in actu 2 informet mat: ergo forma p
se ipsa, quolibet alio exclus., in actu 2 informat
mat. prob. ant: repugnat aliquid prius informans,
et actuans mat, quam ipsa forma, sicut repugnat
forma [illegible] p se materiae; & illud medium inter mat.
informaret prius mat, quam ipsa forma [illegible]
prob. min: in primis illud medium inter mat.
et formam prius esset in mat, quam forma: nam medium et
tale prius pertinere ad unum extremum, quam ad al-
terum ad aliud: & aliunde mat informabat: ergo illud
medium prius informaret mat, quam ipsa forma. prob.
min: illud medium ~~[illegible]~~ ex cujus forma in actu 2 in-
formaret mat, esset ratio formalis in actu 2 informan-
di mat, & ratio formalis informandi mat. mat.
informat, sicut ratio formalis uniens mat. cum for-
ma uni ex forma unit: ergo illud medium inter mat.
et formam mat. informaret.

Prob. 3° clo: si mat.
et forma unirentur unione ab ipsis realiter distin-
cta, [illegible] de se indifferentes, et unirentur [illegible]
non unirent; & hec tamen ē nulla: ergo unio inter mat.
et formam non distinguitur a mat. [illegible] forma. prob.
min: hec indifferentia mat. ad formam [illegible]
[illegible] unione [illegible] applicatis formam mat.
ultima et completa dispositio: ergo et mat. [illegible]
[illegible] prius [illegible] unio aliqua

differentia prout [illegible] per contrariam indifferentiam quam habet materia [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] passione productiva [illegible] absque novo modo superaddito: ergo etiam prout [illegible] indifferentiam quam habet unio ad hanc et ad illam animam [illegible] [illegible] productione alterius alii: ergo [illegible] indifferentiam [illegible] prout conv: sicut repugnat unio [illegible] alteri [illegible] producto, ita repugnat quod forma [illegible] ultimo dispositam [illegible] [illegible] alterius [illegible] sufficit alterius [illegible]: ergo etiam sufficit agenti applicatio [illegible] vel ornatoria

S. A. D.

Obergo [illegible] [illegible] [illegible]: secundum se convenit animae corpori [illegible] unitam, sicut secundum se convenit corpori levi esse sursum; et corpori levi convenit [illegible] esse sursum [illegible] a corpore ex loco [illegible]: ergo etiam animae convenit uniri corpori per modum unionis superadditae [illegible] perficiendo animam et corpore levi [illegible], quod sicut corpus leve indiget [illegible], quae sursum ascendat [illegible] in locum [illegible]: et ideo non semper est sursum: ita etiam anima ut uniatur corpori, indiget actione generativa ipsam animam [illegible] applicante, et ideo potest esse sine unione, hoc autem colligitur ex ipso textu: sic enim prosequitur [illegible]: et sicut corpus leve manet quidem leve, cum a proprio loco fuerit separatum cum aptitudine tamen et inclinatione ad proprium locum: ita anima humana manet in suo esse cum fuerit a corpore separata habens aptitudinem et inclinationem naturalem ad corporis unionem.

Obes 2:

[illegible] separari realiter distinguuntur et materia et forma [illegible] separantur ab unione: ergo realiter ab unione distinguuntur. [illegible] [illegible] agitante materia et forma [illegible] [illegible] [illegible] unio inter illas: ergo materia et forma realiter [illegible] ab unione. hoc est praecipuum contrariae sententiae fundamentum [illegible] [illegible] [illegible] solvi [illegible] tendunt [illegible] materia et forma ut applicatae per actionem generativam, et [illegible] per dispositiones [illegible] materiae et formae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispositioni [illegible] quid [illegible] materia et forma [illegible] applicatae [illegible] ipsa secundum se [illegible] materiae informativa formae et formae [illegible] materiae [illegible] informati

a forma, et forma recipi in materia quod amplius in [illegible] ipsius materiae et formae [illegible] materia informata a forma, impertiendo formam sibi communicatam, et forma recipi in materia, impertitur in materia:

Aliter [illegible] communicationem [illegible] materiae et formae [illegible] ab unione quoad entitatem, non minus ab unione quoad exercitium actuale uniendi, solummodo [illegible]: ab unione [illegible] quoad [illegible] solum in [illegible] quoad est [illegible] non minus [illegible]: imo unio quoad entitatem [illegible] quoad est [illegible] materiae et formae, [illegible] in [illegible]: [illegible] deficit actualis exercitio unionis, sive mutua [illegible] communicatio: quare unio entitativa et quoad [illegible] non distinguitur a materia et forma sed [illegible]: ergo unio quoad exercitium inter materiam et formam [illegible] a materia et forma distinguitur, [illegible] sola est vera et propria unio: ergo vera et propria unio distinguitur ab extremis [illegible]: illa est vera unio, qua posita extrema sunt unita et composita [illegible] et qua deficiente non sunt unita nec est compositum: [illegible] unio quoad exercitium, ergo illa sola etc.

Resolvo [illegible]: ergo unio quoad [illegible] actualis hoc est [illegible] illud quod exercitium uniendi in [illegible] distinguitur a materia et forma, [illegible] quoad [illegible] et [illegible] exercitium, hoc est [illegible] illud quod exercitium uniendi [illegible]: [illegible] exercitium uniendi [illegible] materiae et formae [illegible] unita in se [illegible] ipsius entitatis materiae et formae, [illegible] tamen [illegible] ipsa actione agentis applicantis formam materiae: quapropter [illegible] formae a materia deficit unio [illegible] in actuali exercitio uniendi, non [illegible] deficiat [illegible] unioni [illegible] deficit illud quod [illegible] scilicet actio unitiva [illegible]: [illegible] materia et forma [illegible] actionalis actione unitiva est integre constitutio unionis denominantis extrema in actu [illegible] unita, vel non [illegible] ergo [illegible] actione unitiva extrema in [illegible] in actu [illegible]: ergo unio in [illegible] denominans materiam et formam [illegible] constitutive [illegible] aliquid [illegible] distinctum

[illegible] a [illegible] de media [illegible]

conditiones essentialiter connotatas et requisitas: insuper realiter
se committi: quam in ista facultate intrinseca ad dispo-
nendum, dat integrum constitutivum facultatis in actu 2
denominantis ipsam facilem ad dividendum, vel non inc-
lusit in se accidentibus constituentes eas rationis in esse
suis dualitas et acquisitione applicata in actu: existente modo
unionis et deficientia possibile vel insufficienti ut
forma, vel dans integrum constitutivum unionis in actu
2 denominantis aequivoca unita, vel non et ii quod: ergo ex-
mani existentia denominans in actu 2 unitum non 2o:
quod unio in actu 2 constitutive importat modum et formam:
quod non consistit in modo adequate dicto a materia et forma
videtur dari quod dat integrum constitutivum unitatis, id est, dan-
do unitatem, et quia constitutivum convenit non datur quod est in actu
2 constituens unione: et enim in actu 2 unionem consti-
tuat per essentialiter connotans actionem agentis.

Obes 3: quod
ens quod est indifferens ad aliquid, determinatur ad illud per aliquid
intrinsecum sibi superadditum: sed materia et forma ut sunt
indifferentes ut uniantur: ergo determinantur ad actu-
alem unionem per aliquid intrinsecum superadditum.
Et hoc intrinsecum nihil aliud est quam nexus, quemadmodum uni-
onis: ergo materia et forma uniuntur per modum uni-
onis ab ipsis distinctum probatur ma: quod si res intrinsece indi-
fferenti nihil intrinsece superadditur, remanet intrin-
sece sicut erat antea, et antea erat et supponitur intrinsece
indifferens; ergo manet intrinsece indifferens: ergo debet de-
terminari per aliquid intrinsecum de novo superadditum
probatur mi: quod subjectum est indifferens ut sit album, vel non
sit album, ut sit agens, vel non sit agens, ut sit operans, vel
non operans, ut sit in loco vel non sit in loco, ad haec
omnia determinatur per aliquid intrinsecum, quod sit forma,
vel modus aliquis: ergo quod dum est intrinsece indifferens
ad aliquid, determinatur ad illud per aliquid intrinsecum
sibi superadditum.

Respondetur ergo ad argumentum, concesso pr: illo
modo minimo subdistinguo: materia et forma uniuntur
ad id intrinsece et unitatem et denominationem intrinsecam unitate
pro hoc quod supponit applicatione agentis, et in
termino constitutive superadditur materia et forma

formae repugnantiis, e quo modo unioni adveniendi de
novo: per aliquid immanens, licet per innovationem actio
cujus effectus maneat idem, prius et per aliquid innova-
tum: sicut relatio ad patrem filii nec indifferens
ad potentiam relativam ad [illegible] filii, manet tamen
potentia [illegible] quae [illegible] media, dilatatis
de nihilo [illegible] filii de novo producti: sic
[illegible] forma [illegible] unionis [illegible]
[illegible] applicationis formae materiae: [illegible]
[illegible] sit proportionata cum forma [illegible]
[illegible] ad illam recipien-
dam, eo ipso quod disponatur ad recipiendam formam ex
forma applicata materiae, [illegible] per se ipsam [illegible]
unita, ea quae potest solo ad [illegible] materiae.

Ad 2um probationem [illegible] quod [illegible]
solam, [illegible] omnino [illegible]: duplex enim
[illegible] discrimen [illegible] in eo, quod forma tribuente [illegible]
denominationem [illegible] relati pertinent ad
diversa praedicamenta, [illegible] enim praedicamenta [illegible]
praedicamenta [illegible] et illae formae [illegible] praedicamento qualitatis,
[illegible] actioni, et relationi, et [illegible] realiter distinguuntur
a [illegible]: quapropter [illegible] illae denominationes advenire
[illegible] aliquid immanens, [illegible]
[illegible] deficiat: [illegible] ad prae-
dicamentum [illegible] formam denominari
[illegible] unita [illegible] alio [illegible] ipsius [illegible] discrimen
[illegible] in eo, quod denominatio [illegible] unionis [illegible] primario [illegible]
[illegible] unionis; denominationes [illegible]
[illegible] primario: [illegible] adveniens [illegible] ad [illegible]
adveniente denominatione primaria [illegible]
[illegible] forma [illegible] materiae.

Obes 4: forma [illegible]
materiae media informatione, [illegible] informatio realiter distinguitur
a forma [illegible] unio [illegible] informatio [illegible]
e [illegible] materiae) [illegible] forma
et [illegible] ultimo [illegible]
[illegible] realiter distinguitur a [illegible]: ergo informatio realiter
distinguitur a forma [illegible] ultimo
[illegible] ultima

et aliae partes: ergo aliter accidit ex ultima ratione [illegible] in creatis de [illegible] distinguitur a [illegible] cujus [illegible] probo: non ideo [illegible] terminari [illegible] identificari existen- tiae infinitae et aliis partibus quae existentiam ultimam actu- alem in linea [illegible] [illegible] creatam non potest nisi identificata [illegible] nec [illegible] [illegible] ergo in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]: ergo [illegible] identificari [illegible] ultimam [illegible] [illegible] [illegible] infinitam et [illegible] secundum.

Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] ultima [illegible] [illegible] dicentem [illegible] [illegible] dicentem [illegible] [illegible] et [illegible] informatio et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in linea [illegible] identi- ficari [illegible] [illegible] ratione dei [illegible] [illegible] per [illegible] terminatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identificari [illegible] et informatione: [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] perfectione; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identificari non possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] genere in quo [illegible] [illegible] identificari [illegible] et [illegible] secundum: [illegible] [illegible] in genere [illegible] [illegible] in genere causae [illegible] non [illegible] identificari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] secundum: [illegible] [illegible] [illegible] existentiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2a.

Obiicies: si per generationem hominis aliquid producitur, et per ejus corruptionem aliquid destruitur, et neque materia neque forma: ergo unio [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible]: per gene- rationem enim et corruptionem producitur et destruitur [illegible] compositum [illegible] [illegible] aliquid amplius [illegible] [illegible] modus uni- onis: unde distinguitur [illegible]: quantum ad [illegible] [illegible] quantum ad in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: generatio homini e deductio; et compositum [illegible] [illegible] non educitur: ergo [illegible] [illegible] modus unionis: ergo modus unionis producitur. Dices 2: compositum non producit nisi [illegible] [illegible] [illegible] in ipso in- [illegible]; et nec producit [illegible] [illegible], neque [illegible] formae: ergo pro- ducit [illegible] unionis [illegible] [illegible]: per generationem homini nec producit materiam nec formam [illegible] compositum non producit

unientis ad rone formae; dices: licet compositum sit terminus qui generationis, assignandus tamen terminus quo et animatis, ni terminus quo. go. probat mit: terminus quo generationis debet per generationem produci; et anima rationalis non producit per generationem; ergo non est terminus quo.

Respondeo ad probationem dicendum: actio enim generativa hominis necessario est actio praecedentis, neque conversio et unitio, id est actio transformativa unitiva partium, et haec producit totum generatum per hoc precise quod facit animam esse in materia sub [illegible] anima. ad 2um dicendum: rone cuiuslibet partis sive de novo producitur, sive de novo applicetur, [illegible] a [illegible] de novo producitur [illegible], ut dicitur [illegible]. ad 3um nego minorem ad probationem nego ma: quia actio producens compositum, quod est terminus qui, solum debet producere terminum quo, et aliquam materiam compositi, si illam non supponit productam: [illegible] terminum quo ut [illegible] supponit, et in nostro casu communicat [illegible] formam, et [illegible] terminus quo [illegible] formae. quapropter actio generativa hominis [illegible] est mere unitiva, et respectu totius est productiva. Hoc [illegible] in actione incarnationis, quae producit terminum qui, scilicet Deum hominem, quin humanitatem vel personalitatem [illegible] producat, [illegible] terminus quo.

Tandem obstas: accidens unitum [illegible] ultimo [illegible] aliquid a subiecto et accidenti distinctum: ergo forma unita materiae similiter recipit [illegible] aliquid ab entitate distinctum. consequentia patet. probatur antecedens unio humanitatis [illegible] distincta: ergo consequens. Praeterea quantitas unitur [illegible] dicendum [illegible] in probabiliori sententia [illegible] accidens [illegible] unitum [illegible] [illegible] nego consequentiam: quia materia est [illegible] forma [illegible] accidens vero [illegible] [illegible] [illegible] materiam et formam, [illegible] [illegible] ad probationem [illegible] in probabiliori sententia [illegible] [illegible] [illegible] in eo quod [illegible] Deus infinita distantia [illegible] [illegible] forma [illegible] ad 2um [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

habent ex modo unionis per quam materia et forma, alias totum realiter distinguitur a partibus simul sumptis et unitis.

Articulus tertius utrum totu[m] realiter distinguatur a simul sumtis et unitis.

Cum totum sit compositum ex partibus, ad eius [illegible] [illegible]: totum enim constans partibus [illegible] alicuius generis et speciei, dicitur metaphysicum; si vero constat partibus essentialibus physicis, scilicet materia et forma, dicitur essentiale physicum; si vero ex partibus integralibus componitur, dicitur integrale. Totum autem integrale est duplex: aliud est heterogeneum, cuius partes sunt diversarum rationum et denominationum, ut homo, cuius partes integrales, scilicet caput et brachia, non denominantur homo; aliud est homogeneum, cuius partes sunt eiusdem rationis, et participant denominationem totius, ut aqua, cuius quaelibet pars denominatur aqua. Est etiam aliud totum accidentale, quod quidem est unum per aggregationem, ut acervus lapidum constans ex pluribus [illegible]; aliud unum per compositionem [illegible] difficultas, licet possit de omni toto, praecipue tamen de toto essentiali physico [illegible]: an scilicet realiter distinguatur a materia et forma simul sumptis et unitis hic praecipue [illegible].

Dico:

totum physicum non distinguitur realiter a suis partibus simul sumptis et unitis. Haec est communis, et fere omnium Thomistarum [illegible] [illegible]; et probatur a philosopho [illegible] textu vigesimo 3o [illegible]: aliquando est aliquid in aliis, ut totum in suis partibus; [illegible] aliquid est totum quod partes. Confirmatur ex D. Tho. [illegible] contra gentiles [illegible]: de [illegible] intelligendum quod sit quaedam forma resultans ex coniunctione formae ad materiam, quam realiter [illegible] [illegible] in corpore [illegible]: animal [illegible] corpus [illegible]

solo! [illegible] ... doctrina ... [illegible] principio ex Augustino, capite de [illegible] capitulo 4 dicente: homo nil aliud est quam anima et corpus: et ex illo [illegible] ... [illegible] ... corporis, [illegible] ... tamen [illegible].

[illegible] ... in [illegible] distinctione 2a quaestione 2a [illegible] ergo forma totius et accidentium distinguitur [illegible] partibus simul sumptis et unitis: ergo idem [illegible] totius substantiae.

Prob. de [illegible] totum non distinguitur realiter adaequate a partibus simul sumptis et unitis, sed illas includat; et nec distinguitur realiter inadaequate: ergo nullatenus distinguitur realiter ab illis. Prob. min.: totum nullam entitatem importat praeter partes simul sumptas et unitas: ergo non distinguitur realiter inadaequate ab illis. Prob. min.: haec entitas [illegible] constitueret totum, et partibus [illegible] addita, nec esset substantialis nec accidentalis: ergo [illegible] prob. ant. quoad [illegible] [illegible] ... [illegible] ... forma substantialis, neque est substantia [illegible] ... [illegible], et illa entitas adveniret materiae in actu constitutae per formam substantialem: ergo prob. ant. quoad [illegible]: si illa entitas constitutiva totius esset accidentalis, totum non esset substantiale, et hoc est [illegible]: ergo [illegible]: illa forma [illegible] ... forma [illegible] est ens in actu [illegible] ... forma substantiali: ergo totum substantiale constitueretur [illegible] ... ergo non esset [illegible] ens per se; et hoc est falsissimum: ergo [illegible].

Solvuntur argumenta varia

Obiicies primo: concilium [illegible] ... [illegible] ... Christus: ergo concilium [illegible] Christum distinguit a natura humana et divina, [illegible] ... ergo totum distinguitur a suis partibus [illegible] ... [illegible] libro septimo [illegible] ... [illegible] ... libro duodecimo [illegible] ... in materiam, formam et compositum [illegible] ... [illegible] ... compositum est substantia [illegible] materia et forma [illegible] ... distinctione 2a in [illegible] ...

intelligendo emanationem e animo et corpore,
quasi proprie ibi posita emanatione animae et cor-
poris ibidem quia primo 3 quaestionis probavimus asserit,
q(uo)d in Christo fuit corpus et anima, et formalissime
go juxta [illegible] importat [illegible]
e materia et forma dicta.

Ad aliud dicitur, q(uo)d omni-
[illegible] illud [illegible] philosopho
[illegible] divina et humana [illegible]
[illegible] illud compositum, ad dicitur Christus, [illegible] illud dem-
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] unitatem Christi
n(on) e(st) denominando ab unione naturae humanae et divinae [illegible]
[illegible] [illegible] ab unitate divina [illegible]
[illegible] ad [illegible] philosophi dicimus, q(uo)d in [illegible]
negat, q(uo)d [illegible] [illegible], [illegible] duo
[illegible], quare [illegible] constituit [illegible] unitatem
[illegible] formae, [illegible] numerus [illegible], q(uo)d [illegible]
[illegible] [illegible] dicit [illegible] formae,
[illegible]: n(on) tamen negat, q(uo)d [illegible] sint
[illegible] quinque [illegible], et [illegible], forma
[illegible] [illegible] in [illegible] loquitur de
[illegible] [illegible] animalibus [illegible] ordine, [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], vel [illegible] [illegible] con-
[illegible].

Dicimus philosophi [illegible] loco e(st) compositum [illegible]
distinctum a materia, et forma [illegible], n(on) [illegible] simul
[illegible], et unitis; vel si ab his [illegible] unitis, asserit, e(st) dicendum
intelligendum e(st) de sola divisione [illegible]. similiter [illegible]
ipso loco solum negat emanationem e(st) [illegible] animae
et corporis in [illegible] n(on) [illegible] in [illegible], et
identitate, ad q(uo)d sufficit distinctio [illegible] [illegible]
[illegible] simul [illegible], et unitur in 2 loco solum intendit,
[illegible] divina n(on) [illegible] corporis [illegible] nec [illegible]
animae, nec [illegible] secundum [illegible] [illegible] unitam,
in quo [illegible] materia et forma unitur [illegible] [illegible]
[illegible] q(uo)d ab illis [illegible] in [illegible]
[illegible] deducit, q(uo)d [illegible]
e solo distinguit [illegible] [illegible] [illegible]
simul [illegible] et unitis, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] simpliciter et [illegible].

est totius intrinsece constitutiva sicut et tam constitutiva

Obes 2: causa realis sive intrinseca sive extrinseca realiter distinguitur a suo effectu; alias idem posset realiter se ipsum causare, et a se ipso in suo esse intrinseco dependere, quod est absurdum et rejicitur ab omnibus philosophis, etiam a Do(ctore) S(ubtili) [illegible] capite [illegible]: sed materia et forma unitae sunt causae reales intrinsecae totius: ergo realiter distinguuntur a toto. Resp. conced. maj.: quia materia et forma sunt causae intrinsecae totius pro illa distinctione et componunt, illud vero constituunt et unitae pro ratione majoris atque dividuntur licet omnes nostrae opinionis auctores: probabiliter videtur dicendum distinguo; materia et forma unitae simul et collective sumptae, nego minorem, divisive acceptae, concedo minorem, et distinguo consequens eodem modo. itaque partes possunt accipi collective, ut sic per modum unius collectionis, et possunt sumi divisive, qualiter sumuntur dum materia accipitur ut recipiens formam, et forma ut informans materiam; primo ut sic sunt totum, et ab illo realiter inadaequate distinguuntur

Si dicas dari debet aliqua causa adaequata totius compositi: atqui materia et forma divisive acceptae non sunt causa adaequata totius: ergo collective acceptae sunt causa adaequata totius: ergo pro ut sic a toto realiter distinguuntur. Resp. nego minorem: quia materia divisive a forma est causa totalis et adaequata in suo genere causae materialis, et similiter forma divisive a materia; et ex duabus causis totalibus in suo genere [illegible] concludi potest una causa totalis collegialis [illegible] realiter pro motu distinguitur in materia et forma [illegible] causandi et [illegible] considerandi totum: sub primo materia causat totum, quatenus praecise hanc dicit formam, et forma causat totum quatenus praecise dicit materiam; quae causant recipiendo et informando ac [illegible] totum et [illegible] realiter distinguitur a materia et forma [illegible]. Ex sub secundo [illegible] materia constituit intrinsece totum, quatenus [illegible] forma [illegible] quae dicit formam [illegible] constituit intrinsece [illegible] constitutiva [illegible].

Obiecti: compositum n distinguitur a materia et forma [illegible]: compositio e materia et forma; & hoc [illegible]: ergo compositum distinguitur a materia et for-ma [illegible] hec com-positio e materia [illegible] [illegible] [illegible] compositio e materia et forma [illegible] compositio e materia; [illegible] sunt idem [illegible] sunt idem [illegible] materia et forma sunt idem [illegible] n sunt idem [illegible] compositio e materia et forma [illegible] [illegible] compositio [illegible]

Obiec. 4 aliquid [illegible] de toto [illegible] de partibus simul sumptis et unitis: ergo totum [illegible] distinguitur a partibus simul sumptis et unitis [illegible] de toto [illegible] generatio, et corruptio, et [illegible] principium operationum [illegible] de materia et anima [illegible] in ma-nus scripti docet [illegible] de toto [illegible] de partibus [illegible] in principio [illegible] ad [illegible] de partibus simul et collective sum-ptis [illegible] generari et corrumpi: [illegible] collectionis [illegible] collective [illegible] de partibus collective acceptis [illegible] et principium operationum [illegible] de ipso com-posito. [illegible] de complementis compositi naturalis

Quaestio 6a de complementis compositi naturalis.

[illegible] materia [illegible] et forma com-positi naturalis, [illegible] complementum [illegible]

[illegible] experientia, ergo licet ad multa [illegible], quae [illegible] [illegible] compositi naturae intellectualis [illegible] [illegible] in substantiis, [illegible] in [illegible] complementum compositi [illegible] [illegible]. Unde [illegible] subsistentia creata realiter distinguatur a natura.

Articulus primus utrum subsistentia creata realiter distinguatur á natura:

Duo sunt entis naturae, vel compositi substantialis complementa, scilicet existentia, et subsistentia: existentia est complementum naturae in esse entis, et ideo omni entitati substantiali, et accidentali convenit et nihil aliud est quam modus reddens naturam formaliter existentem, vel illud constituens formaliter completae existentiae; subsistentia complementum naturae in esse subsistentis, et illo solo substantiae convenit. Certum est, subsistentiam divinam non distingui realiter absolute a natura Divina, de qua [illegible] tradit. Difficultas solum procedit de subsistentia creata; quod enim est certum, ad minus [illegible] a natura distingui; probatur: quia illud complementum [illegible] non est omnino idem compositum, et suppositum: nomine enim compositi intelligitur natura substantialis, seu resultans ex materia et forma collective, seu compositum, independenter a complemento subsistentiae: nomine vero suppositi exprimitur natura habens esse et quod est in esse subsistentiae completo.

Advertendum est quod subsistentia naturae rationalis dicitur personalitas, et personam constituit: persona enim juxta Boetium est: rationalis naturae individua substantia; subsistentia vero naturae non intellectualis, ut lapidis, arboris, leonis dicitur absolute subsistentia, seu suppositalitas, et non constituit personam sed suppositum: unde licet omnis personalitas sit subsistentia, seu suppositalitas, et omnis persona sit suppositum; non omnis subsistentia est personalitas, nec omne suppositum est persona. Quando vero subsistentia completa [illegible], [illegible] non constituit [illegible] nec suppositum [illegible] [illegible] suppositum [illegible] [illegible] licet [illegible] [illegible] nomine [illegible] [illegible] naturae; [illegible] [illegible] naturae [illegible]

defendit in Do dasilno natos, et Ver. Sponsorio.
hic [illegible]

Dico: subsistentiam creatam realiter distingui a natura subsistenti, siue quod idem est, superaddi aliquid realiter. Ita illo dicto [illegible] in communi Theologi et Philosophi [illegible] gradus, [illegible] ver [illegible] opinionem communem, quam opinionem defendunt omnes [illegible]. [illegible] quibus aliquas [illegible] hac de [illegible] doctrina [illegible] in Do [illegible] in [illegible], [illegible] idem [illegible] errore circa mysterium incarnationis; quod [illegible] idem est natura et persona, seu supposito. [illegible] Damascenus libro 3 de fide orthodoxa, capite 3 dicens: Dicunt hi, daemon [illegible] in errorem induxit, ut naturam et personam idem esse [illegible]. idem [illegible] Epiphanius in [illegible] sinodo [illegible] per haec verba: idem est naturam [illegible] nihil [illegible] quod [illegible] naturam et hypostasim idem esse, [illegible] Catholicae Ecclesiae [illegible] agnoscunt.

Probatur ratione theologica: [illegible] realiter separantur, realiter distinguuntur; sed natura creata realiter separatur a propria subsistentia; ergo subsistentia creata realiter distinguitur a natura. [illegible] Verbo divino [illegible] humanam naturam, et [illegible] eius subsistentiam, seu personalitatem: ergo [illegible]. probatur [illegible]: [illegible] Verbum divinum [illegible] natura humana [illegible] propria personalitate, in Christo Domino datur duplex natura, humana scilicet et divina, et haec [illegible] [illegible] Nestorius: ergo [illegible] Verbo divino [illegible] subsistentiam et personalitatem humanam [illegible] si natura humana realiter identificaretur cum propria personalitate, [illegible] Verbum divinum [illegible] naturam humanam, [illegible] personalitatem [illegible] realiter [illegible], et hoc est [illegible]: ergo eadem ratione [illegible] subsistentia Angeli realiter distinguitur a natura [illegible] Deus [illegible] naturam Angelicam, [illegible] personalitatem [illegible] omnes Theologi cum Do Th. docentes [illegible] Verbo divino [illegible] naturam Angelicam [illegible] [illegible].

Obiicies: [illegible] 2 [illegible] in [illegible] haec habet: natura dicit continentem suppositum, [illegible] [illegible] suppositum [illegible] [illegible] modo

significandi natura signat ut partes, vero suppositum si-
gnificat [illegible] ut toto natura signat ut constituens ex sup-
positum ut constitutum: ergo [illegible]. Dices suppo-
situm non distinguitur a natura realiter et solum per rationem
vel ad modum significandi [illegible], excepto illo suppo-
situm dedisti, quod natura et suppositum non differunt tamquam duae
res; [illegible] quod realiter distinguuntur tamquam res et modus
[illegible], quod natura sit res quaedam et illud quod addit supposit[um]
naturae semper [illegible], sit quidam modus, quasi distinguere
[illegible], non distinguitur a natura realiter [illegible], [illegible]
modaliter [illegible]. Dices solum [illegible], suppositum
et natura non distingui tamquam duas res et mutuo excludentes,
quod [illegible]: suppositum enim [illegible], ipsa natura includit

Obs 2: in Angelis subsistentia non distinguitur realiter a natu[ra]
[illegible] nomine [illegible] natura realiter distinguitur [illegible]
[illegible] tertia parte quaestio 3 articulo 2 in corporeis [illegible]
[illegible], quod non sunt compositio ex materia et forma, in
quibus individuatio non est per materiam individualem, [illegible]
[illegible] materia et ipsa forma per se individuatur; [illegible]
quod ipsi formae sint [illegible] subsistentia: Unde in iis non
differt suppositum et natura; sed Angeli non sunt compositi ex
materia et forma, ergo in angelis non distinguitur realiter
[illegible] a natura. haec et similia. Dices [illegible] magis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non potest: [illegible] quod [illegible] 2 [illegible]
[illegible] in Angelis idem sit suppositum et natura
[illegible] non est idem quod [illegible] docet 3 parte quaestio 4 articulo 5
[illegible]: [illegible] natura Angelica [illegible] a Deo [illegible]
[illegible]: [illegible]; [illegible]
[illegible]

Nunc ad [illegible] videtur praemonendo [illegible]
[illegible] forma [illegible] completus, quod [illegible]
[illegible] duplicit[er] accipi, scilicet radicaliter, et formaliter; [illegible]
radicaliter acceptum est ipsa natura [illegible], ut individua
et singularis, ad quod sequitur subsistentia [illegible]
complemento de linea [illegible] incommunicabili [illegible]
formaliter acceptum importat [illegible] natu[ram]
[illegible] individualem, et pro [illegible]
[illegible] [illegible] quod natura reddit formaliter incom[municabilem]

nicabilis. hoc supposito dicimus D. Thomam in praedica-
mento loqui de supposito praedicabiliter accepto pro natura
substantiali individua, et singulari; quae in Angelis nil
aliud importat, quam entitatem naturalem completam:
quod contingit in compositis ex materia et forma, quae
quidem praeter entitatem naturalem essentialiter
connotant aliquid aliud nempe quantitatem,
ut redderent individuam et singularem, ac proinde in his
suppositum praedicabiliter distinguitur a natura substantiali, non ita
vero in Angelis: suppositum formaliter in omnibus.

Sed explicabit idem Angelicus praeceptor quarto contra gentes capite
quinquagesimo septimo ex quo in angelis natura et divinis
quia supposito inferiori naturae eius magis assump-
tibilem a Verbo divino, quam Angelicam; ergo ad eius iden-
titatem suppositum praedicabiliter acceptum, et ipsa natura nil ob-
stat ut natura humana a Verbo, et sola identitas inter suppositum
formaliter acceptum, et naturam: ergo juxta mentem D. Thomae in An-
gelis suppositum formaliter acceptum identificatur cum natura. Probatur minor
enim: quia identitas inter suppositum et naturam opponitur assump-
tioni, quae maior est identitas magis obstat: sed ergo in Angelis
suppositum praedicabiliter acceptum, hoc est individuatio seu singularitas
identificatur cum natura, non vero in homine, ideo magis est assum-
ptibilis a Verbo natura humana quam Angelica: natura ta-
men Angelica absolute est assumptibilis a Verbo immediate
quia personalitas non obstat ad quod necessario, quod personalitas Angelica
formaliter accepta, realiter distinguitur a natura. Articulus 2us
in quo formaliter subsistentia [illegible]

Articulus 2us in qua formaliter subsistentia create consistit?

Sub hoc conditione in alia negative defendunt contra
communem Doctores, quia adstant [illegible] et [illegible]
ex [illegible], et [illegible]
[illegible] aliqualiter in modo explicandi differunt a com-
muni: consideremus docent suppositum addere supra naturam

negationes, nempe negationem dependentiae [illegible] [illegible] [illegible] dependendi [illegible] [illegible] negationem dependentiae [illegible] [illegible] ad alienam [illegible], et ideo [illegible] anima separata non subsistit, [illegible] dependentiae a corpore, et humanitas Christi non subsistit, [illegible] dependentiae a Verbo [illegible] [illegible] consistere [illegible] in negatione [illegible] complete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] addere [illegible] aliquid reale positivum inter ipsos tamen aliqualis datur [illegible].

Dico primo: [illegible] [illegible] non consistit in aliquo negativo, sed est aliquid positivum [illegible] [illegible] [illegible] fundamento [illegible] [illegible] negativo [illegible] [illegible] [illegible]. Dicitur [illegible] divisione [illegible] quaestione [illegible] [illegible] opinionem [illegible] [illegible] [illegible] dicere negationem, ait: et hoc non videtur sufficiens, [illegible] de [illegible] ratione non dicit negationem [illegible], sed positionem [illegible] deinde [illegible] [illegible] quaestione [illegible] ait: hoc habet aliquid quod non habet [illegible]; sed hoc aliquid est [illegible]: ergo [illegible] non est negatio, sed aliquid positivum [illegible] [illegible] divisione [illegible] quaestione [illegible] docet: subsistere [illegible] [illegible] modum essendi; tandem [illegible] [illegible] quaestione [illegible] [illegible] quit: persona significat id, quod perfectissimum est in tota natura; [illegible] [illegible]; ergo [illegible] quid perfectissimum, ergo aliquam habet perfectionem; sed [illegible] [illegible] [illegible] convenit: ergo [illegible] est [illegible] positivum.

Probatur secundo [illegible]: [illegible] [illegible] ultimo complet in linea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nequit compleri per aliquid negativum, [illegible] [illegible] per negativum non completur: ergo [illegible] [illegible] non consistit in negativo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non completur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultimo completur; sed hoc est falsum: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultimo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ad complendam personam: ergo natura humana sine subsistentia est ultimo completa. probatur minor: ea dicitur ultimo completa, cui nequid deest ad [illegible] [illegible] quam [illegible] consistit in intrinseca non [illegible] aliquid complens, et perfectionem natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultimo completam, et perfectam in linea substantiae, siquidem nulla est deficientia [illegible] [illegible] [illegible] sola negatio [illegible] [illegible] perfectioris, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ergo

Prob. 2 clo: subsistentia constituit naturam principium quod maxime operationum, et hoc prestare nequit aliquid negativum: ergo subsistentia non est aliquid negativum. prob. maior: operationes tribuendae naturae ut principio [illegible] subsistentiae, juxta illud [illegible] Theologi: actiones sunt suppositorum: ergo natura constituitur principium quod [illegible] operationum per subsistentiam. [illegible]: si subsistentia [illegible] posset [illegible] [illegible] [illegible] unionis cum digniori supposito, [illegible] [illegible] [illegible] subsistentia, quod habet [illegible] unionis cum digniori supposito, et hoc est falsum: ergo subsistentia creata non [illegible] [illegible] in aliqua [illegible]. prob. minor: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet subsistentiam, et ejus natura habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digniori suppo.: ergo [illegible] non habet [illegible] subsistentiam, quod habet [illegible] unionis cum digniori suppo. prob. minor: natura [illegible] habet [illegible] unionis cum persona patris, cum supposito filii, et cum suppo. spiritus sancti; et [illegible] cum suppo. patris est [illegible] [illegible] cum suppo. filii, et ~~cum suppo.~~ [illegible] unionis cum suppo. spiritus sancti: ille enim [illegible] [illegible] [illegible]: ergo natura [illegible] habet [illegible] [illegible] unionis cum digniori suppo.

Prob. 3 clo: subsistentia verbi Divini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanitatis Christi Domini; et hoc [illegible] [illegible], si subsistentia creata consisteret in [illegible] unionis cum digniori suppo.: ergo [illegible] constat: quia subsistentia verbi per unionem [illegible] cum natura humana nequid explere illud, quod prestaret [illegible] unionis, [illegible] [illegible] [illegible]. prob. [illegible]: subsistentia divini verbi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subsistentia humana, si [illegible]: ergo [illegible] ejus [illegible]. prob. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantiae, denominatur persona, est [illegible] supposito creato incommunicabilis, est [illegible] est principium quod [illegible] operationum, et [illegible] hoc habet [illegible] [illegible] [illegible] verbi divini: ergo subsistentia verbi divini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subsistentia humana, si [illegible] [illegible] [illegible] quo ad ultimam [illegible] [illegible]: [illegible] natura humana Christi

7

Domini medii non posse operationi alteri alii quam opera-
tione, quae ex defectu Verbi divini dignitatem, et valorem
valoris infiniti.

Dico 2. rationem creatam formaliter consistit in quodam
modo subsistendi positivo realiter a natura distincto: ita quia ad omnes partes
evidenter deducitur ex dictis: subsistentia enim modum et rationem
docet D. Tho. in quaestione nona de potentia art. 3 his verbis: persona
significat naturam cum quodam modo existendi: quare natura sepa-
rabitur a persona, si subsistentia a natura: quod autem hic modus sit
substantialis, etiam constat: quia collocatur videlicet in praedicamento
substantiae, quod completur et terminatur illa continentia tendens ad
se: ex quo recte colligitur quod dicere subsistentiam creatam videtur nihil
subsistentiam independentem ab alio, et alteri supposito communicari
[illegible], [illegible] in natura per propriam subsistentiam
nec divinitatem ... alteri supposito communicari; tamen haec
incommunicabilitas et independentia non constitutive
sed [illegible] primarias subsistentiae: subsistentia enim per se
terminat et complet naturam in se, ita ut ex hujus per-
fecti complemento reddatur natura independens, et incom-
municabilis: sicut enim ... prius invenitur in substantia
... quae ... independens a subsistentia ...

S. A. I.

Obiicies primo: si subsistentia creata est aliquid positivum et perfectio et pro-
prietas naturae subsistentis; ergo haec in Christo: ergo non convenit in aliquo
positivo, quod probatur: si subsistentia est perfectio et proprietas naturae subsis-
tentis Verbi divini communicet subsistentiam est personalitatem
humanam: quia non perfectio naturae subsistentis, probatur: persona
... Verbi assumit humanitatem cum
omnibus perfectionibus et proprietatibus, ergo Christus Dominus noster
assimilatur in omnibus absque peccato: quod videtur ad argu-
mentum magnificentiae adhaerere domini et perfectionis et propri-
etatis pertinentis ad constitutionem naturae non vero pertinens ad
constitutionem suppositi eodem modo, ... ratione [illegible]
... solum docent Verbum divinum assumpsisse om-
nes proprietates et perfectiones pertinentes ad in-
tegritatem naturae humanae excepto peccato, quod etiam
naturae ... principium quo tribuit, similiter Chri-
sto nobis assimilari in humanitate assumpta et in
praedicamentis ad hujus constitutionem pertinentibus.

Obiic 2: sancti patres probant contra Nestorianorum
in Christo Domino non permansisse personam humanam,
quia humanitas fuit stricte unita Verbo divino, et
nullo fuerunt mentionem de aliquo positivo
quo privata sit natura humana; ergo sanctos
patres censuisse naturae humanae
consistit in sola unione stricte cum divino supposito.
Respondeo concesso antecedente nego consequentiam: quia patres adver-
sus Nestorianos non procedebant contin-
uatim, ut ostenderent stricte unione, et unice ostendebant via ade-
quata personalitatem humanam non permansisse in
Christo Domino, eo quod assumpta natura humana sit
stricte unita Verbo divino; inde bene poterant
ostendere infertur defectus proprie subsistentiae
non determinando per proprium subsistentiae dependentiae
assumi a Verbo divino ut docent Theologi
in tractatu de incarnatione: quia proprietate stricte sunt
a contingentibus causa quadragesima, 3 art. 11 Verbo
assumente naturam prius substantiam, aliquid
debet corrumpi in illa substantia.

Obiic 3 Durandus in 3

dist. 1. q. 3 art. 3 dicendo quod haec quod facit coniunctio ex natura
et corpore ex homine non est proprie animae corporis
et unionem aliquid positivum; et haec ipsa quod ipsa compo-
sita ex natura et corpore non assignatur alteri subsisti-
tum in natura composita requiritur quod coniunctio sit homo.
Unde si Christus humanitatem, quam assumpsit, de-
poneret, ex hoc ipso esset homo, illud coniunctio ex-
dubio subsistit, et illud quod facit humanitatem
conspicua ex anima et corpore ex homine quod est suppo-
situm et subsistentia; ergo subsistentia non est aliquid positivum ergo subsistentia
humanitatis consistit in eo quod humanitas non sit con-
iuncta alteri supposito. Respondeo explicando auctoritatem di-
centis, non est proprie animae corporis et unionem aliquid posi-
tivum per modum entitatis eadem per modum modi et complemen-
ti humanitatis naturae et formae non: ita similiter debet
exponi divus Thomas dum alia simili dicit apud
...: si enim asserit non dari subsistentiam humanam
dicitur quod ab Durando non esse eadem ans. et ea
non subsistere: ex Durandi non potuit impetrare ...

Ad 2am probationem [illegible] illud sequitur a secundario vel tanquam ad removens prohibens conjuncto sit hoc ad sequi a primario, et perficere immediate, [illegible] et ultimo [illegible] [illegible] substantialis denominat, illud componere constitutum [illegible] superius, [illegible] adjuncto alteri subsistentia [illegible] adjuncti sequitur [illegible] [illegible] natura [illegible] perveniri [illegible] completa terminante natura; unio autem ad aliud [illegible] impedire [illegible] unde ex [illegible] unione naturae ad aliud [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] naturae subsistentia [illegible] quia ens [illegible] sequitur [illegible] [illegible] eadem [illegible] [illegible] ad ultimo [illegible] videtur [illegible] [illegible] naturae [illegible] eo ipso hoc [illegible] ho [illegible] [illegible] [illegible] positive, quod in eadem [illegible] [illegible] nove actionis [illegible] actionis [illegible] [illegible] producere [illegible] et nunc [illegible].

Obes 4: subsistentia [illegible] terminatio [illegible] terminatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo prob. mai: terminatio quantitativa e [illegible] [illegible] [illegible] quantitativa; ergo. confir. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producere [illegible] [illegible] producere [illegible] modi [illegible] in hoc [illegible] [illegible] subsisteret; ergo subsistentia [illegible] modo positivo: ergo subsistentia [illegible] modus positivus. confir. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] aliqua perfectio positiva exigeret [illegible] Christi Domini [illegible] [illegible] alios natura humana Christi Domini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] aliqua perfectio positiva [illegible]: ergo [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]: [illegible] terminatio quantitativa [illegible] qualitas positiva, scilicet forma [illegible] [illegible] quae quantitas [illegible]: [illegible] quidem terminatio [illegible] [illegible] [illegible] extensionis, [illegible] [illegible] aliqua positiva.

Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requirit [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terminat [illegible] et [illegible] [illegible] alios in linea [illegible] [illegible] [illegible] naturam natura [illegible] [illegible] [illegible]

generale subsistentia modo positivo subsisteret, et potest illa produci, quin nisi produceret 2a ratio, nemo nimirum quam licet natura in illo conservaretur non communicabiliter, id tamen non esset per dictum terminum, et incompleta natura incommunicabilis, nisi per subsistentiam: sicut quantitas licet intrinsece, licet actu non inhaereat, id tamen passive inhaerens, et ipsa apta ad inhaerendum non est talis ad 2am conditionem modo: ita humanitas Verbi unita Verbo non indiget propria subsistentia nec illud apponit: ergo per subsistentiam Verbi Divini gerendam licet propria subsistentia perfectius complete et aequalisitur. Illud vero 3m ingeneratur modo: per exigentiam particularem eodem modo, per exigentiam, seu inclinationem terminandam naturam omnem et subjiciendam personae.

Obiectio principalis praedominandi contrariam subsistentia forsitan consistit in illa, quae principium natura intelligit suppositi et subsistentiam, per quam incompleta in natura creata unionis vel dignitatis suppositi intelligit suppositum et subsistentiam: ergo subsistentia forsitan consistit in hoc. Probatur minor: per quam natura intelligit subsistentiam et suppositum, eo ipso quod intelligit se principium cui tribuantur suae operationes, et praecise intellecta in natura creata unionis vel dignitatis suppositi intelligit naturam esse principium cui tribuantur suae operationes: ergo intelligit subsistentiam. Minor constat: quia eo ipso quod natura non sit unita alteri supposito, jam non poterit alteri, quod naturae tribuantur suae operationes. Probatur 2a minor: eo ipso quod intelligitur natura non esse unita alteri supposito, intelligitur incommunicabilis: ergo intelligitur subsistentia. Tandem probatur minor: praecise intellecta unionis vel dignitatis suppositi, intelligitur natura in se existens et sua per se: ergo intelligitur subsistentia et suppositum.

Hoc argumento in scholis Illustrissimus Episcopus Ugolinus [?] probat, subsistentiam divinam consistere in hujusmodi carentia, quia eo ipso quod intelligitur natura divina non unita supposito alteri, intelligitur esse illud cui tribuantur suae operationes: non posset enim per talem alteri, quod naturae tribuantur; intelligitur enim natura divina in se existens, et sui juris: ergo pari modo in creatis asserendum in subsistentia eadem modo: ergo praecisa intellecta in natura creata carentia, intelligitur subsistentia: ergo subsistentia forsitan consistit in carentia inhaerentiae: confirmatur non omne dependens, haec,

promissionem, q. a communi habet, et a [illegible] principio investigandi existentiam vero [illegible]: intelligit [illegible] subsistentiam consistere in aliquid positivum, [illegible] [illegible] ipso [illegible], ne [illegible] [illegible] [illegible] est affectus negativus essentialiter connexus cum [illegible] positivo: unde intellectus [illegible] non potest non intelligi aliquid positivum, a quo [illegible] [illegible] [illegible].

Respondet ad argumenta adversariorum, ad primum [illegible]: eo quod [illegible], ut intelligatur esse principium omnino completum et ut quod, [illegible] eo quod [illegible] ut intelligatur esse principium radicale incompletum et ut quo [illegible] [illegible] [illegible] nec conditiones [illegible] principii completi et ut quod [illegible] aliquid positivum: quia principium completum in [illegible] in operationes positivas non potest non esse positivum. Ad 2um [illegible]: quia eo quod [illegible] intelligatur [illegible] [illegible] alteri [illegible] intelligit incommunicabilis et solum incommunicata: incommunicabilitas enim solum [illegible] potest [illegible] aliquo positivo complente et terminante natur[am]. Ad 3um [illegible] [illegible]: intelligit [illegible] [illegible], et [illegible] positive [illegible]: hoc enim habet natura positivum complementum [illegible] negative [illegible], non [illegible] in alio, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] eo quod intelligatur natura [illegible] in pluribus intelligit [illegible] positive, et negative. [illegible] [illegible] an subsistentia et existentia [illegible] realiter distinguantur?

Articulus tertius an subsistentia ~~ten~~tia et existentia sube realiter distinguantur?

Hoc celebre dubium his [illegible] [illegible] inter [illegible] controversia. Caietanus enim 3 parte [illegible] [illegible] [illegible] 2 ad [illegible] et Ferrariensis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nazarius, Cabrera, [illegible] Collegium [illegible] et alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] realiter [illegible] distinguuntur [illegible] [illegible] [illegible] Palugan[us], Hispalensis, ex [illegible] [illegible] [illegible] a patre Blasio a conceptione

in materia [illegible] dispositionis [illegible] quia 3 [illegible]
neminem [illegible] quidditatem [illegible] quia [illegible]
ordinis [illegible] in ipso [illegible] communicationem [illegible]
quia 3 [illegible] communicatur [illegible] universalis [illegible] +
[illegible] substantiae identificatione existentiae cum substantia creata; et
sic [illegible] addere [illegible] [illegible] existentia [illegible]

Dico [illegible]: substantia et existentia in natura substantiali creata non distinguuntur [illegible]. Probatur primo ex D. Thoma 2 contra gentes capite quinquagesimo 4° dicente: in Angelis est [illegible] composito actus et potentiae, quae est esse et quod est; in substantiis vero compositis ex materia et forma est duplex compositio actus et potentiae: prima quidem ipsius substantiae, quae componitur ex materia et forma, 2 vero ex ipsa substantia jam composita et esse. Idem [illegible] [illegible] in locis ex quibus sic [illegible]: si substantia et existentia [illegible] realiter distinguerentur, in Angelis [illegible] duplex compositio realis, et in [illegible] materialibus compositis [illegible] triplex compositio; [illegible] D. Thomas in Angelis [illegible] unam compositionem, et in [illegible] materialibus duplicem: ergo substantia et existentia non distinguuntur realiter. [illegible]: si substantia et existentia realiter distinguerentur in Angelis [illegible] compositio ex essentia et existentia, et compositio ex natura et substantia, et similiter in [illegible] compositis [illegible] duas compositiones in Angelis [illegible] compositio ex materia et forma [illegible].

Probatur 2 [illegible]: [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] apud omnes, quod juxta D. Thomam esse substantiae non distinguitur realiter a substantia; ergo probatur minor: esse substantiae [illegible] [illegible] [illegible] est esse [illegible], [illegible] non distinguitur a substantia; ergo. Probatur minor D. Thomas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaestione [illegible] 4 [illegible]: esse significat id, quod est in omnibus generibus commune substantiae [illegible] significat specialem modum essendi, qui competit substantiae [illegible]: ergo [illegible] [illegible] non distinguitur realiter a substantia; [illegible] distinguuntur ab existentia substantiae, existentia substantiae non pertinet ad [illegible] [illegible] existentia substantiae pertinet ad constitutionem [illegible]: ergo. Probatur minor D. Thomas [illegible] parte quaestione [illegible] [illegible] ad [illegible]: [illegible] ad ipsius constitutionem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ergo. [illegible] D. Thomas [illegible] prima parte quaestione

exigentia naturae, entis et per se subsistentis: illa enim substantia dicimus quae non inhaeret, sed in se existunt.

Prob. 3 concl.: substantia est illud per quod natura substantialis redditur formaliter subsistens, sed natura substantialis redditur formaliter subsistens per propriam existentiam: ergo existentia substantiae est ipsa substantia. Prob. min.: natura substantialis redditur formaliter subsistens per illud per quod redditur in se et per se existens, sed redditur in se existens per propriam existentiam: ergo. Prob. min.: existere in se est existere per se, sed natura substantialis redditur per se existens per propriam existentiam: ergo. Prob. min.: existentia substantiae distinguitur ab accidentium existentia accidentium, sed non nisi in eo quod reddit substantiam per se existentem: ergo natura substantialis redditur per se existens per propriam existentiam completam: sic se habet substantia in natura substantiali sicut inexistentia seu inexistentia in accidentibus, sed existentia accidentium non distinguitur realiter ab inexistentia: ergo nec existentia substantiae a substantia. Min. videtur de communi consensu; consequentia fatentur: accidentis esse est inesse. Maj. vero prob.: accidens inexistit substantiae et existit in substantia, sed accidens per propriam existentiam existit in substantia: ergo per propriam existentiam inexistit: ergo existentia accidentium est ipsa inexistentia.

Tandem prob. concl.: eadem realiter forma debet terminare naturam substantialem in ratione existentiae et substantiae: ergo in natura substantiali singulari realiter substantia ab existentia distincta. Prob. ant.: substantia se habet ad terminandum et complendum naturam in genere substantiae, et existentia ad complendum naturam in genere entis, sed eadem realiter forma per eas diversas virtualitates sufficit ad complendum naturam in genere substantiae et in genere entis: ergo. Prob. min.: in natura substantiali ratio substantiae non distinguitur realiter a ratione entis: ergo eadem realiter forma potest etc. Confirmatur: natura substantialis, ex. gr. humanitas, redditur incommunicabilis per suam existentiam: ergo per suam existentiam redditur subsistens: ergo. Prob. ant.: per naturam substantialem per propriam suam existentiam completur et terminatur, ita ut non sit ulterius terminabilis: ergo. Prob. 2am: non alia de causa humanitas Christi Domini fuit terminata, nisi quia per propriam existentiam completa; nisi quia per illud redditur incommunicabilis substantialiter: ergo humanitas redditur Christi incommunicabilis per propriam existentiam.

Dico 2: substantia et existentia creata virtualiter distinguuntur. Prob.: subsistentia et existentia exercent diversa munera respectu naturae substantialis: ergo virtualiter distinguuntur. Prob. ant.: proprium munus existentiae formaliter talis est ponere rem extra causas

ex qualitate minus subst. et diminute rationi et illud reddere incommunicabilem: ergo existentia dicitur modus qui substantiam reddit incommunicabilem. Ergo ... substantia et genus entis quae non virtualiter distinguuntur: ergo existentia distinguitur virtualiter complemento substantiae in linea substantiae et complemento ratio in linea entis, quod substantia est complementum rationis in linea substantiae, et existentia in linea entis. Ergo tandem: quae ... quae ... conditione, ... virtualem intrinsecam ... et substantiae conveniunt, unde habetur quod ille modus seu forma ... substantia et existentia ... substantiae ... ipsi substantiae virtualiter ... existentiae ...

S. A. D.

Obiicies 1: ... quaestione ... 1 ad ... esse consequitur naturam, ut sicut habentem esse, quod sicut quo aliquid habet esse: persona autem dicit ... consequitur sicut habentem esse quod substantia non consequitur ad personam quod illa constituit: ergo esse ... existentia substantiae non est substantia. ... quaestio 2 ... ad ... exprimendum ... naturae ... de ratione suppositi; quod substantia est de ratione et constitutivo suppositi: ergo ... existentiae ... consequitur personam, ... physica ... logica ... virtualiter ... existentiae ... substantiae seu existentia in se non ... consequentiam, nec conceditur ... similiter ... non ... de ratione suppositi ... modo, ... distinctio ... virtualis sufficit, ut ... existentia ... substantiae ... de ratione constitutiva suppositi: ... distinctio ... rationis ... de ratione ...

Obiicies 2: ... distinctionem ... quaestione ... 2 ... proprie nec partes, nec accidentia habent esse ... complete, insuper quod ... haec habent: ergo proprie ... non ... existit nisi ... ipsa ... substantia: ergo ... substantia ... existentia, ... substantia ... distinguitur ab existentia: ergo ... distinguitur ab existentia ... consequitur ... non ... quare quo ... habeat existentiam ... quod illud recipiat: ... quo ... habeat ... quod illo recipiat, quod ... consequitur ... habere ... non ... existentia ... complete ... non ... in ... complete.

ergo videtur dari modus, qui constituit completum; cadem ratione ultimo subsistere completum non modo, itaque supposito existit ex subsistentia, ita quod: subsistentia terminat existentiam et eam facit completam: quod ille ait Div. Thom. existere vere et proprie non convenit partibus.

Obser. 3: existentia in rebus creatis est accidens: ergo neque intrinsece et essentialiter constituit et supposito. Conseq.: si existentia esset essentialis supposito, sicut substantia, haec propositio, *suppositum creatum existit*, esset aeternae veritatis, sicut ista *suppositum subsistit*; sed illa propositio est contingens: ergo. Videtur dari modus: existentia est accidens respectu naturae creatae, cum dari respectu suppositi non tamen conveniat respectu naturae creatae, ut existentia quae substantiae est accidens respectu vero suppositi existentia substantiae, quae substantia est forma constitutiva, ut confirmatur: videtur dari hoc, propositio *suppositum existit*, esset aeternae veritatis, manente supposito esse existit, cum conceptus eius per ipsam ens non modo manente supposito concessive formaliter, cum dicitur: conditionaliter et existentia quae est contingentis modo, et determinari in conditionaliter existentia naturae, ideo pro natura adventitia, et sic suppositum sumitur pro substrato, sicut pro natura conceptu ratione; et sic accipitur pro concreto substantiae, est contingens propositio, sicut ista *album est coloratum*: quia si natura est essentialiter necessario praeterminata quod ista, est possibiliter suppositum est essentialiter existentia: sic, et si est possibiliter suppositum est possibiliter existens.

Obser. 4: si existentia et substantia distinguerentur, emanatio ex natura sui ab existentia divina tribus, esset immediate unita ipsi praedicato, et hoc est falsum: ergo probatur maior: emanatio sui immediate unitur illi praedicato, quod supplet proprie substantia: sed si substantia emanatio non distinguitur ab essentia, existentia divina supplet substantiam, quam supplet existentia emanatio: ergo maior. Probatur minor: emanatio si emanatio esset immediate unita existentiae divinae, esset unita praedicato absoluto et communi tribus personis, sed hoc est falsum; alias verbum diceretur personaliter incarnatum: ergo emanatio non immediate unita, et consequenter ab existentia divina tribus: minor constat: immediate unita ex essentia ab existentia divina ... praedicatum relativum, et absolutum, et ideo non existentia in divinis non est praedicatum relativum, sed absolutum, et ideo una est in divinis essentia. Conseq.: praedicata in Deo distinguuntur virtualiter, in creatis realiter distinguuntur, quae distinctio virtualis in divinis, est ex aequivalentia ad eas creatas realiter distinctas; sed essentia et substantia in divinis distinguuntur virtualiter: ergo in creatis realiter distinguuntur.

Respondendum est ad praecedentem: quae distinctio virtualis inter existentiam et substantiam divinam sufficit, ut existentia suppleat existentiam creatam, et substantia divina substantiam creatam, et ita ... convenientia [illegible]

Divini Verbi relative dicimus existentia divini Verbi secundum se qua-
litate communis trium personis non magis ab existentia et modificata per subsis-
tentia relativa Verbi divini, et illi appropriata, qualiter non est communis tri-
bus personis, eodem modo et [illegible] non cont.: ex quo enim [illegible]
cit [illegible], non sequitur tres divinas personas fuisse incarnatas.
Ad confirmationem [illegible]: quia bonitas et veritas in divinis distinguuntur vir-
tualiter, et in creaturis nec distinguuntur realiter inter se [illegible].
Vel dici potest, quod existentia et subsistentia in divinis equivalent
uni [illegible], et existentia accidentalis, quae realiter distinguuntur.

Per completam intelligentiam eorum quae circa subsistentiam [illegible] videamus subsistentiis
per unam eandem naturam creatam possit terminari ad duplicem subsistentiam
creatam, et eandem subsistentiam creatam duplicem naturam. Resolvet negative
[illegible] resolutio est [illegible] ad ea quae diximus circa incompossibili-
tatem [illegible] in eadem natura; et [illegible] eidem [illegible] probatur.
Rat.: quia subsistentia est actus adaequatus in linea terminandi et com-
plendi naturam. Probatur [illegible] cont.: quia subsistentia creata reddit naturam incom-
municabilem alteri supposito, seu per aliam subsistentiam interminabilem,
et ideo Verbum divinum non potuit assumere naturam humanam prius
subsistentem. Ergo idem quod naturam eadem subsistentia creata non pos-
sit terminare duplicem naturam deducitur ex ipsa adaequatione
mutua subsistentiae ad naturam. Et insuper constat ex eo quod subsistentia
Verbi terminare duplicem naturam est maxime [illegible] ra-
tione [illegible] infinitatis subsistentiae divini Verbi.

Sed opponens: duae subsistentiae di-
vinae possunt simul terminare eandem naturam creatam: ergo etiam duae
subsistentiae creatae, vel ad minus altera creata et increata altera, [illegible]
videtur consequentia: quia sicut ex simultate duplicis subsistentiae divinae nulla sequitur
contradictio, ita ex simultate duplicis subsistentiae creatae. Resolvet negando cons.: quia
duae subsistentiae divinae non se mutuo excludunt in ratione terminandi naturam; subsis-
tentia vero creata excludit a natura tam subsistentiam creatam quam increatam. Et hujus
ratio est: quia subsistentia divina non limitat naturam, quam terminat, et sic
illam relinquit ulterius terminabilem per aliam subsistentiam divinam; subsis-
tentia vero creata limitat naturam, quam terminat, et sic non relinquit illam
ulterius terminabilem. Ad cont.: quia subsistentiae divinae habent eandem
virtutem terminativam et complexivam, ideo non se excludunt; contra vero duae sub-
sistentiae vel una creata et alia divina complent naturam per diversam virtutem
terminativam.

Dubitas 2: utrum incompossibilitas [illegible] sit subsistentia pos-
itiva ad quod negative respondetur, haec incompossibilitas est communis [illegible]

et cons ad eng[?] [illegible] materiae: docere [illegible]
[illegible] convenientes [illegible] quod [illegible] non est ad [illegible]
neq[ue] partes [illegible] subst[antiae] individuo particulares subsistentes
quae se substituentes, o substituunt in toto: aliis sequeretur, quod in ratione
[illegible] quae sunt partes. prob[atur] 2ª ratione: subst[anti]a
non est formalis [illegible] ultimus terminus, quia proinde repugnaret [illegible]
in elementis terminati, et in eodem composito plures
subst[anti]ae [illegible] possibiles [illegible] terminabiles: ergo [illegible]
ergo repugnant plures subst[anti]ae in eodem composito. confirm[atur]: si darentur
subsistentiae partiales, [illegible] ad constituendum [illegible] totale
[illegible]: ergo compararentur inter se [illegible] partem [illegible] subsistentia
est aliquid potentiale: quia est ultima perfectio et ultimum complementum
in ordine subsistendi: ergo.

Prob[atur] insuper resolutio specialiter de compositis homogeneis, [illegible] Poloniis, qui in [illegible] communi [illegible]
partes aquae non [illegible] proprias subsistentias particulares: ergo in compositis homogeneis. prob[atur] ant[ecedens]: quando aqua dividitur in partes, non generantur
subsistentiae: ergo prob[atur] ant[ecedens]: si aqua dividitur in partes, generantur [illegible] suppositis: quia
post divisionem illae partes separatae sunt individuae [illegible]
[illegible]: ergo generantur novae subsistentiae. prob[atur] cons[equentia]: quando suppositum generatur, vel producitur natura, vel subsistentia; [illegible] divisionis
aquae non generatur natura aquae: nam eadem est natura aquae divisae in partes
ac unitae: ergo generantur subsistentiae. confirm[atur]: una pars aquae per divisionem ab alia
acquirit novam subsistentiam: ergo partes aquae non habent proprias subsistentias particulares.
prob[atur] ant[ecedens]: partes aquae ante divisionem non erant [illegible] complet[ae];
ergo per divisionem acquirunt illud, quod constituunt [illegible] partes com-
[illegible] subsistentiam: ergo acquirunt subsistentiam.

Opponere [illegible]
[illegible]: subst[anti]a compositi praeter materiam est divisibilis in partes: ergo in composito praeter materiam dantur subsistentiae particulares. prob[atur] ant[ecedens]: subst[anti]a compositi praeter materiam est materialis; sed quod est materiale est divisibile in partes: ergo.
confirm[atur]: si subst[anti]a compositi praeter materiam non esset divisibilis in partes, esset tota
in toto, et tota in qualibet parte; et hoc est proprium rei spiritualis: ergo
subst[anti]a compositi materialis est divisibilis in partes. [illegible] ad [illegible]
ad primum dist[inguo] maj[orem]: est materialis materialiter, nego maj[orem], terminative materialis, [illegible]
et complementum, conc[edo] maj[orem], et sic dist[inguo] min[orem], nego cons[equentiam]. illud quod est materiale,
[illegible] est materiale, vel habet materiam, et quod complet et terminat [illegible]
materiam, non est divisibile: [illegible] punctum indivisibile terminans
lineam, quod quidem est materiale, et non est divisibile. ad confirm[ationem] [illegible]
[illegible] quia anima hominis est materialis, et in homine est indivisibilis

et sic in toto et in qualibet parte. Opones 2: si in homine [illegible]

[illegible]

[illegible] spiritualis [illegible]

[illegible]

[illegible] Christus [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] principium [illegible]

[illegible] principium radicale [illegible]

[illegible] principium [illegible]

illud [illegible] accidens [illegible] . [illegible]

[illegible] distinguuntur ab existentia.

Articulus 4us an essentia creata realiter distinguatur ab existentia?

Existentia [illegible] ultimum complementum rei in linea entis, quo res completa [illegible] extra [illegible] [illegible] illa [illegible] essentia [illegible] existentia [illegible] existendi [illegible] in qua [illegible] existit, et [illegible] existentia [illegible] existentia distinguitur [illegible] essentia [illegible] possibilitatis consideratur: quod [illegible] distinguitur ab essentia, [illegible] existente [illegible] essentia [illegible] existente, [illegible] existentia [illegible] existente [illegible] nominales [illegible] Molina [illegible] alii.

Dico: essentia et existentia in creatis realiter distinguuntur [illegible] principium [illegible] distinguuntur [illegible] Magistri [illegible]

qa in numero suo loco q̄ videri possunt in tabula tacta Deus numero

Bigesimo octavo in quib. docet, q. in solo Deo sc̄ tm̄ existentia et essentia

sunt realiter idem; ac proinde q. in quolibet creato sunt realiter distincta

in ingu. quolibet loco 3 hac habet: quando unum autem aliquid praedicatur

de altero p participatione oportet, ibi aliquod eē praeter id, q. participat:

et ideo in quolibet creatura ē aliud ipsa creatura q. habet eē et ipsum

eē ejus. Praeterea opusculo dem. mes capite octavo ait: eo in quaerunt ipsum

Deum, ipsum eē tanquam actum, et alia habent eē tanquam participativa

eo ipsius actus.

Prob. 1a. cl. ratione: omnis essentia habens existentiam realiter

participatam realiter distinguitur ab illa; sed omnis essentia creata existens

existentiam habet existentiam realiter participatam: ergo omnis essentia creata

existens existentiam realiter distinguitur ab existentia mit. constat: qa essen-

tia creata dicendo habet existentiam participatam, sed dicens p partici-

pationem, et a. mi. de existente existit actu, in qualib. ratio, si sic convincit per

ing. [illegible] videt nostra quod essentia habens existentiam realiter par-

ticipatam n. habet existentiam ex suis intrinsecis, nec ex se et a se, de ratione

d. q. de suis intrinsecis n. habet existentiam, sed illa n. habet ex se et a se

ex se realiter distinguitur ab existentia habita; ergo omnis essentia

habens existentiam realiter participatam distinguitur ab illa. mit.

constat. Ind.: quatenus ex se n. habet praedicatum essentiale identificatum. Dein.: Cū

essentia divina ideo sit existentia identificata, qa habet existentiam

ex se et a se, et a priori probat. Doctor.

Prob. 2a. cl.: quidquid de alio

singulari existente existente praedicatur accidentaliter, distinguitur realiter

ab illo: sed de essentia creata existente existente praedicatur accidentaliter

existentia: ergo essentia creata existens realiter distinguitur ab exis-

tentia. mai. constat: nō. 2. q. de homine existente praedicatur accidentaliter

albedo, albedo realiter distinguitur a Socrate existente. prob. min.: de essentia

creata in actu existente praedicatur accidentaliter existentia: qa omnis creata

existere ē contingens; sed existentia n. posse accidentaliter praedicari de

essentia creata n. existente: ergo praedicatur accidentaliter de essentia

existente. confirm.: existentia nec ingreditur in ficta, nec in natura definitionis

[illegible]: ergo accidens [illegible]: hic propos. Homo

ē n. ē necessaria nec aeternae veritatis: ergo existentia n. ē de essentia

[illegible]: ergo n. identificatur cū essentia [illegible]: hic propos. Homo

existit, est illius contradictoria, sed potest e falsa: ergo illa alia n. ē neces-

saria, neque aeternae veritatis.

Prob. 3a. cl. ratione fundamentali: existentia

[illegible] e actus [illegible] in essentia [illegible]: [illegible] dicitur [illegible] essentia [illegible] recepta [illegible] [illegible] in ultimo [illegible] [illegible] docemus, quod [illegible] e [illegible] existentia e actus [illegible] essentia e [illegible] recepta [illegible] [illegible] existentia creata [illegible] recipitur in essentia est infinita et illimitata [illegible] existentia [illegible]: ergo existentia creata [illegible] recipitur in essentia [illegible]: actus solum potest limitari [illegible] potentialitatem [illegible] existentia [illegible] recipitur in essentia [illegible] actus [illegible] dicunt potentialitatem: ergo est infinita et illimitata. [illegible]: omnis potentialitas provenit vel ex eo, quod in alio recipiatur, vel ex eo, quod aliud recipiat; [illegible] existentia [illegible] potest aliquod actum in se recipere: ergo si [illegible] recipitur in essentia, nullo dicetur potentialitatem.

Nec [illegible] quod [illegible] ex eo, quod existentia e actus ultimus, et [illegible] potest [illegible] actus ulterius [illegible] actus recipere, [illegible]: existentia identificatur cum essentia e illimitata in linea [illegible], [illegible] quod in linea [illegible] illimitatum, nequid limitari [illegible] receptionem accidentium: ergo si existentia identificatur cum essentia [illegible] recipere potest. [illegible]: [illegible] Deus e infinitus et illimitatus [illegible] [illegible], [illegible] potest accidentia recipere, [illegible] receptione limitari: ergo quod in linea [illegible] e illimitatum, nequid [illegible] potentialitatem et limitationem [illegible] provenit ex eo quod in alio recipiatur vel aliud recipiat, [illegible] ex eo quod possit ab alio produci, vel [illegible] produci: existentia autem identificata cum essentia [illegible] a Deo producitur vel [illegible] producitur; et sic licet [illegible] recipiatur in alio [illegible] ab alio receptus, [illegible] Deo [illegible] quod sufficienter [illegible] potentialitatem et limitatem.

Dic [illegible]: existentia posse produci vel [illegible] produci provenit a causa efficiente; [illegible] existentia identificata cum essentia nequid limitari [illegible] efficiente: ergo [illegible]: existentia identificata cum essentia [illegible] infinita e illimitata, [illegible] in [illegible] habens [illegible] limitat [illegible] intrinseco e illimitata, nequid [illegible] efficiente limitari: [illegible]: [illegible] causa efficiens, [illegible] [illegible] e [illegible] debet eum producere [illegible] [illegible] [illegible] e infinita [illegible] [illegible] alio, [illegible] e finita et limitata: ergo existentia creata [illegible] limitata [illegible] ex eo, quod sit ab alio producta. [illegible]: e ab alio producta [illegible] e illimitata: ergo [illegible]: e ab alio [illegible] dependere ab alio: [illegible] dependentia [illegible] in limitatione et indigentia [illegible] dependentiam: ergo [illegible] e limitatione [illegible] intrinseca [illegible] [illegible] intelligitur [illegible] [illegible] intelligimus [illegible] [illegible] a causa intrinseca

Prob. 4. ctor tone, quia perdens constit.: essentia nec identificans existentiam identificat ultimo immutabilitatem per lineam essentiae; essentia nec identificans ultimo immutabilitate de linea essentiae infinita: ergo existentiam essentiae ad existentiam requisitam [illegible]: ergo identificat existentiam essentiae per ne existentiam actus ultimos de linea entis: ergo essentiae [illegible] e Dei [illegible], et prob.: quo intellectio [illegible] ultimus in linea intellectiva, quia post intellectionem nil habet ad intelligendum, et post existentiam nil deficit ad essendum: ergo existentia est actus ultimus in linea essendi, seu in linea entis. prob. [illegible]: agens identificans operationem, quae est actus ultimus de linea operativa, consistit in linea operandi: quia propter [illegible] agens infinitus identificat nec operationem: ergo essentia nec identificans ultimo immutabilitatem de linea entis est infinita.

Tandem prob. illa: quae realiter separantur, realiter distinguuntur; existentia creata realiter separatur ab essentia: ergo realiter ab essentia distinguitur. prob. min.: humanitas Christi Domini habet propriam essentiam creatam, et non habet propriam existentiam, sed existit per existentiam Verbi: ergo existentia creata realiter separatur ab essentia. prob. min. quo: si humanitas Christi haberet propriam existentiam, in Christo esset duplex existentia, creata scilicet et divina; et sic in Christo [illegible] est existentia: ergo non habet propriam existentiam. prob. min.: Dns. [illegible] 3 parte quaest. 17 art. 2 in [illegible] esse in Christo [illegible] est esse unum, [illegible] sicut Christus dicitur unus quod [illegible] unum, si [illegible] Christus esset duo esse, esset duo, et non unum: ergo in Christo non est nisi unum esse. prob. 2 min. in [illegible] generis in [illegible] apparet: Christus in [illegible] est unum quia ipse [illegible] existit unus, et si humanitas Christi haberet propriam existentiam nec identificaretur per se ipsum haberet existentiam: ergo non habet existentiam propriam; sed est [illegible].

Solvunt A. ⌐

Obj. [illegible]: essentia creata per se ipsam existit: ergo nec identificat existentiam. prob. ant.: essentia creata pro priori adaequate requisita in existentia, et non existentiam requisita: ergo per se ipsam existit. [illegible] ad argumentum con[illegible] [illegible] dicimus in art. 3 quaest. 2 circa existentiam [illegible] [illegible] [illegible] essentia [illegible] in illo instanti [illegible] signo posteriori existit, et sic [illegible] existit in signo priori: ergo [illegible] diversitatem [illegible] [illegible] existentia [illegible] existentiam pro illo priori [illegible] [illegible] existentia

nuper additoq[ue] quod vere et realiter habet pro illo priori: ce-
tero pro illo priori non intelligitur existens: quia est prioritas repu-
gnantiae ab existentia in signo rationis, in quo cognoscitur essen-
tia privative ab existentia per cognitionem existentiae complete existentia.

Replicabis p[ri]o: essentia pro priori ad existentiam nuper additam intelligitur ex-
tra nihil, et existentia tantum possibilitatis conveniunt et extendunt existere
extra nihil, et a statu possibilitatis: ergo pro illo priori intelligitur
existens. Probatur maior p[ri]o: essentia et existentia conveniunt extremum com-
munem termini: quia extrahit a nihilo. Probatur 2a maior: essentia, ablata
existentia, nihil est: ergo convenit tantum duobus modis: formaliter et completive consistit
in extremo positive et inadaequate, eodemque determinative completur
pro producto pro illo priori intelligitur, et tantum existentia, et est conveniens
plene in hac re: ergo complete per existentiam ablatam tantum eodem modo, et
per primum dicimus: formaliter, nec enim: quia per existentiam essentia solum ponitur for-
maliter extra causas existentiam, quam positive, eodem modo: quia per causas
existentia solum fit et extrahit positive ad 2am primo dicimus: ablata
realiter, eodem modo ablata privative et per intellectum, nec enim essentia existens
privative ab existentia intelligitur in eo quo essentialiter consistit.

Replicabis 2o: essentia pro illo priori ad existentiam nuper additam
intelligitur et producta, et ut terminans tota actione sui productiva,
determinatur et terminatur actione productiva, est existentia: ergo pro illo
priori intelligitur existens. Consequentia: essentia pro illo priori intelligitur
et habet receptivam existentiae, et ut causa intelligitur, et neque
recipiens et causa est existens, nisi quod existit: ergo pro illo priori intel-
ligitur existens. Dicendum duobus modis: intelligitur, ut terminans actione
sua productiva adaequate, nec enim, inadaequate eodem modo, et determinativa com-
pletiva actio productiva essentiae non sistit in essentia, sed ad existentiam progre-
ditur: tum autem in illo signo non intelligitur existentia, non intelligitur
actio productiva adaequate terminata, sed essentia inadaequate produc-
ta: cum vero in illo signo est vere et realiter adaequate producta, quia vere
et realiter habet existentiam.

Sed dices: pro illo signo in quo intelligitur
in actu producta, intelligitur intrinsece mutabilis et variata,
et per solam existentiam intrinsece mutatur: ergo intelligitur existens. Dicendum
duobus modis: intelligitur intrinsece adaequate et complete mutata,
nec enim, inadaequate et incomplete eodem modo, et determinative com-
pletive pro illo priori intelligitur essentia inadaequate mutata per novam
productionem et intrinsecam quidditativam et actualem non mutabilitate

ultimo et existentialis, et actualitate essentiae, [illegible] intelligit [illegible] quod est complexum [illegible] pro signo posteriori existere. ad confirmationem dominum: nisi deus dediset existere eodem modo, nisi deus intelligit existentiam [illegible] convenit. itaque essentia deus recipit existentiam [illegible] [illegible] illo, et [illegible] tantum [illegible] ipso existentia, et pro priori ad illud intelligit [illegible] existentia, [illegible] inadaequate producta, [illegible] possibilis [illegible] incompleta.

Obs 2: essentia per se ipsam excludit suum contradictorium, et excludit suum contradictorium per existentiam: ergo per se ipsam existit. prob. min: defectus formalis contradictorium est existentia formalis aeterni: ergo essentia per existentiam excludit suum contradictorium. confirm: essentia per se ipsa excludit suum non esse [illegible] et excludit suum non esse per existentiam: ergo. prob. min: essentia excludit suum non esse per suum esse, et esse essentiae est existentia: ergo. Neg. ad [illegible]: essentia per se ipsam formaliter excludit suum contradictorium, eodem modo, per compositionem, non modo, et determinari non [illegible]. itaque essentia [illegible] [illegible], in [illegible] principiis negativis [illegible], illis correspondere duplex contradictorium: contradictorium enim [illegible] est [illegible], et contradictorium essentiae est [illegible] ordinem ad existentiam: ergo essentia [illegible] se dicit ordinem ad existentiam, [illegible] praeceptio [illegible] contradictorium [illegible] formaliter excludit per suam positionem; per existentiam vero excludit per compositionem. [illegible] [illegible] continuatur.

Ad probationem dic: [illegible] existentia formalis accipitur in rigorosa acceptione, non [illegible]: si accipitur pro sola positione, eodem modo, et non cond. itaque illud axioma solum intelligitur a philosophis, [illegible] ut defectus [illegible] contradictorium alterius, positio, sive positiva, sive negativa, sive [illegible], sive sit [illegible] ordine ad existentiam [illegible] in contradictorio positivo, cujus defectus formalis non est existentia formalis [illegible] contradictorii negativi: alias contradictorium negativum haberet existentiam formalem [illegible] in essentia possibili [illegible] pro [illegible] excludit [illegible] impossibilitatem, [illegible] [illegible] [illegible] habet essentia impossibilis: ad confirmationem [illegible] ad probationem dic: excludit formaliter suum non esse per suum esse essentiale, eodem modo per suum esse existentiale, non modo, et determinari non cond. itaque [illegible] [illegible] habet esse essentiale et existentiale, [illegible] [illegible] per se ipsam formaliter excludit suum non esse.

Obs 3: si essentia [illegible] [illegible] distinguitur [illegible] [illegible] essentiae [illegible] contingenter [illegible] [illegible]; et hoc [illegible] est [illegible]: ergo. prob. maj: [illegible] [illegible] contingenter [illegible] existentia, [illegible] essentia [illegible] [illegible] ab existentia: ergo [illegible] essentiae [illegible] contingenter [illegible] existentia

[illegible] distinguitur realiter ab existentia [illegible] intrinsecis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indifferens ad existendum [illegible] [illegible] [illegible] indifferens ad existendum [illegible] existendo [illegible] indifferenter [illegible] existit [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate: colligitur [illegible] [illegible] existit contingenter [illegible] existit [illegible] quo: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet [illegible] quae alia contingenter existunt in [illegible] [illegible] illud enim [illegible] accidentaliter [illegible] in [illegible] accidentaliter [illegible].

Ex ac doctrina deducitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentiae contingenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existit contingentia quasi extrinseca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest producere vel non producere [illegible] indifferens ad existendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producere vel non producere: [illegible] [illegible] potest considerari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existendi.

Colligitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguitur [illegible] [illegible] [illegible] existendi, [illegible] [illegible] distinguitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] existendi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existit, [illegible] [illegible] [illegible] praedicari de [illegible] [illegible] [illegible] potest dici, [illegible] existit [illegible] quo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existit [illegible] quo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existendi [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contingenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur.

[illegible]: licet [illegible] [illegible] accidentaliter

praedicatur de materia et forma, et refertur ad 2um filius accidentalibus praedicatur de relatione productionis, tamen materia forma per se ipsam conveniunt, et potentialiter per se ipsam referuntur ad 2um filius: ergo sicut de creatione et creatio Dei videtur ratio eadem, et [illegible] discrimen: quia quando praedicatur accidentalis de aliquo rite denominatio primaria alicuius [illegible] formae, a qua provenit talis denominatio, debet realiter a subiecto distingui, non tamen si denominatio [illegible] accidit soli [illegible] [illegible], non denominatio primaria relationi quae ad creationem pertinet refertur ad 2um filius [illegible] denominatio primaria relationis productionis, et [illegible] existentiae denominatio primaria existentiae [illegible]: quae est prior et maxima haec denominatio in [illegible] a qua denominatur [illegible] [illegible] et [illegible].

Obes 5: quando existentia creata identificatur cum essentia, non evadit infinita, ergo [illegible] [illegible] nobis clara est nullo [illegible]: quando existentia identificatur cum essentia a Deo producta et creata: ergo non evadit infinita [illegible] constat: quia est [illegible] praedicatum cuilibet creaturae commune, et sic per se convenit in existentia quod [illegible] identitatis cum essentia a qua [illegible] limitatur [illegible]: finitum addito finito non facit infinitum; cum essentia et existentia [illegible] [illegible] aliquid finitum, ergo ex illorum identitate non fit infinitum. Videtur ratio [illegible], ut pro [illegible] quod existentia identificatur cum essentia [illegible] infinita et illimitata, [illegible] [illegible] productio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] limitari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicatum commune et prius in praedicando, in constituendo vero est posterius [illegible]. Ad confirmationem [illegible], [illegible] nulla est [illegible] illius [illegible] [illegible]: ergo [illegible] additione existentiae ad essentiam [illegible] fit infinitum [illegible] quod [illegible] [illegible] enim loquimur de existentia identificata cum essentia [illegible] de existentia separata.

Ex dictis colliges, essentiam accidentis realiter distingui a propria existentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] realiter distingui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentiae [illegible] [illegible] [illegible] propria existentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videtur, accidentis existentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicendo quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentis [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible]

[illegible] existentia.

[illegible] accidentis [illegible] idem enim existentia accidentis [illegible] ultima actualitas [illegible] propria existentia, [illegible] accidentis [illegible] existentia accidentis [illegible] existentia accidentis [illegible] et ipse diximus.

Praeterea [illegible] accidentis [illegible] existentia [illegible] accidentis [illegible] existentia [illegible] modus [illegible] accidentalis [illegible] existentia [illegible] complementum [illegible] physicos.

Liber 2us Physicorum.

[illegible] physicorum libros [illegible] de principiis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] naturae, violentia

Quaestio 1ma

De Natura Arte Et Violentia

[illegible] quaestione [illegible]

[illegible]

[illegible] violentia [illegible]

[illegible]

[illegible] Quid sit Natura

Articulus Primus

Quid sit Natura

Nomen natura derivatur a nascendo, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] philosophice [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] physice considerata, [illegible] ab Aristotele definitur:

principium et causa motus et quietis ejus in quo est primo per se et non secundum accidens.

Haec definitio naturae communiter recepta convenit cum [illegible] explicatur. Dicitur natura principium, et simul causa, vel ex eo quod principium [illegible] convenientiam cum privatione, et causa ab illa differat, et aliquid [illegible] vel melius ad [illegible] designandum quod li principium [illegible] principium [illegible] per li causa intelligitur principium [illegible] nomine motus intelligitur quilibet motus sive [illegible] sive localis, qui terminatur ad locum, sive alterationi [illegible] ad qualitatem, sive augmentationi qui terminatur ad quantitatem; nomine quietis [illegible] intelligitur [illegible] motus, [illegible] quietis [illegible] positivum et reale principium [illegible]

Premitto et [illegible] dispositive per distributionem [illegible] [illegible] principium [illegible] motus [illegible] quietis [illegible] principium motus [illegible] et quietis [illegible] per li ejus in quo est de natura [illegible] [illegible] cujus est natura [illegible] excludunt [illegible] violentum [illegible] quod principium [illegible] violentia [illegible] [illegible] excludunt principium [illegible] [illegible] li per se [illegible] primo [illegible] principium [illegible] excludunt accidentia [illegible] principium [illegible] per [illegible] accidens excludi [illegible] [illegible] medico vel [illegible]

A. S. J.

Obs. 1a definitionem: natura [illegible] non habet ad opposita, sed motus et quies sunt opposita: ergo natura [illegible] principium motus et quietis [illegible] [illegible] determinatur ad [illegible] differentiam causae liberae quae est indifferens ad opposita [illegible] natura non habet ad opposita simul [illegible] ad opposita [illegible] determinata ad [illegible] [illegible] motus et quietis [illegible] et per distributionem [illegible] motus [illegible] quietis [illegible] non libere [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] motus [illegible] ad quietem

Obs. 2: non [illegible] habent naturam, et motus [illegible] non est ab intrinseco: ergo [illegible] se movent ab intrinseco: ergo motus non [illegible] ab intrinseco [illegible] nec [illegible] artificialem, nec violentum; [illegible] in igne [illegible]

generans, & in ligno ingenita: ergo natura non est principium motus, & quietis [illegible]
in quo est. Probatur 2a minor: non est ob inclinationem activam, et elicitivam, cum
nimirum receptivam & passivam, nec minus et consequentia: ergo [illegible] et movens ab in-
trinseco, quatenus sunt principium activum, et elicitivum motus vitalis, [illegible]
[illegible] sunt principium passivum et receptivum motus, quod sufficit ad [illegible]
confirmandum [illegible]: sunt motus naturales, hoc est secundum inclinationem naturalem, eodem
modo, [illegible] illorum habent [illegible] naturalem, nec modo, et conse-
quenter nec consequentia.

Obes 3: natura non dicit ordinem ad accidentia, sed motus et quies
sunt accidentia: ergo male definitur per ordinem ad motum et quietem. Probatur maior: natura
est aliquid absolutum: ergo maior. Respondeo [illegible] nego maiorem: non dicit ordinem praedicamentalem, [illegible]
[illegible], concedo maiorem; non dicit ordinem connexionis seu connotationis, nego maiorem, et consequenter minorem et
consequentiam; enim absolute solum excludunt ordinem relativum, non ordinem connexionis seu
connotationis. Si dicas: si natura diceret aliquem ordinem ad accidentia, specificaretur ab
accidentibus; [illegible] non est, nihil [illegible] specificari ab accidentibus: ergo. Respondeo: si
diceret ordinem mediatum, nego maiorem; si diceret ordinem immediatum, concedo maiorem, minorem et nego
consequentiam. Imo solum illud quod immediate dicit ordinem ad accidens, specificatur ab accidenti;
natura autem solum dicit ordinem ad motum et quietem radicaliter et mediate, mediis
scilicet virtutibus immediate operativis. [illegible] quibus ratio naturae conveniat.

Articulus 2us quibus ratio naturae conveniat.

Dico primo: tam materiae quam formae convenit ratio naturae. Ita est expresse in Divo Thoma ~~[illegible]~~ 2 Physicorum lectione [illegible] dicente: <u>in rebus naturalibus est principium motus quod sit conveniens motui: quia ergo convenit movere est principium activum motus: quia autem convenit moveri est principium passivum quod est materia</u>: probatione: materia est principium radicale passivum, et forma substantialis est principium activum motus et quietis in quo sunt materia et forma: ergo sunt simpliciter naturae. Probatur minor: materia radicat [illegible], et [illegible] corporis, et forma in viventibus radicat operationes vitales, et in non viventibus aliquem motum et quietem naturalem: ergo minor. Confirmatur: potentiae [illegible] et [illegible] et [illegible] inclinationes suas proprie naturales; sed materia et forma [illegible] in-[illegible] naturae: ergo sunt proprie naturae. Probatur minor: ideo compositum substantiale dicitur ens naturale, quia [illegible] convenit ex [illegible]: ergo maior.

Dico 2: forma totalis sive compositum ex materia et forma non est natura rigorose accepta. Ita Philosophus [illegible] libro [illegible] dicens: <u>compositum ex materia et forma non est natura, sed a natura</u>. Quod [illegible] confirmat D. Thomas ibidem, ex quibus deducitur ratio: <u>forma totalis</u>

n̄ ē prīm principiū et pa radix motus: ergo in rigore loquendo n̄ ē natura prout anima; q̄d comparit cū alijs, 3 non est primū principiū, neqȝ radix motus, n̄ ē prīm principiū radicale, d formale subtis compositi ex materia et forma, qd est dignissimum in ētre eius, sunt prīm principiū radicale: ergo non consulto dignissimū in ētre, formā scilicet n̄ ē natura rigorosa acceptio; quomodo n̄ potest cō aliqualiter natura: quia licet n̄ sit prima radix motus natis q̄ modo primi elementi simplicis, ē tamen radix subtis, q qd ap̄nit principio accidentali, seu instrumentali.

Dico 3: anima rōnalis est subtis ē propria natura. Dicit anima rōnalis, et subtis, sive et subtis: quia certum ē qd est vegetativa et sensitiva ē natura, cū sit principium motus physici naturalis. Dicit etc: anima rōnalis et subtis, et definitur ē in concilio lateranensi sub Leone decimo sessione octava ē forma constitutiva corporis rationalis et homini, in quo ergo radix et principium physicum locutionis et aliorum motuum physicorum et naturalium: ergo anima rōnalis subtis ē propria et simpliciter natura. Dicit adverte sane debere intelligi de anima rōnali, ut conjuncta corpori: quia anima separata a corpore nullius motus physici et corporis ē principium, et sic n̄ ē natura in physica consideratione, sicut neque demones, et angeli habent rationem in propria acceptione: dicit dæmon natura divina, natura angelica, prout sumitur pro quidditate, vel pro radice conjunctionis operationis.

Dico 4: ratio naturæ late et proprie convenit omnibus cælis. Prob: brevius ita, et ergo de Cælo Complexo: cælum Complexum in se habet principium motus et quietis, ad quod habet inclinationem. Dicit ad rationem naturæ sufficit ē principium quietis naturalis: ergo prob: cælo de cælis Cælis principium prīm motus naturalis ē propria natura, quæ in omnibus cælis subtis simpliciter sumptis est principium motus naturalis: ergo et ratio naturæ. mir. Constat ex Dico 3º propositæ quæst. sequentis. Dico 4º ergo in praesenti, ubi probat motum naturalem corporis cælestis ē naturalem; quia in ipso cælo ē principium seu potentia naturalis passiva ad talem motum, quæ est ergo mir: motus cæli ē naturalis, regula omnium motuum naturalium; et motus qui ē regula motuum naturalium providentia debet esse naturalis et naturam providere: ergo in omnibus cælis reperitur principium passivum et naturale motus naturalis [illegible].

S. A. J.

Obес pro 2ª parte pro cælorum: natura prīm ē principium activum seu effectivum motus; ergo n̄ ē principium passivum, seu receptivum: ergo n̄ ē natura. mir. conseq: quia motus ē accidens, et in materia nullum accidens recipit [illegible]: in corpore physico sola forma ē actus: [illegible] ergo in naturalibus sola forma ē natura; quia materia n̄ ē natura [illegible] Dico minimum: n̄ ē principium receptivum proximum, et id quod, sed minimum

effective et ut quo re animam et corp. licet enim compositio sit una qd est proximum accidentium, materia tamen est solum quo est radicale illorum qd conducit ad rationem natae ad conservationem corp. et additamentum: pro de more habitu e cum accidens, etiam in compositis solis formam accidens soli forme convenit et ratione de rationem natae e eo solum est principium motus, et ulterius requirit in materia, quod motus exigit ordinem.

Obiicies 2: est principium passivum motus non sufficit ad rationem natae: ergo materia non e natura. prob. ant. materia e principium passivum motus violenti et artificialis, et per hoc non constituitur natura: ergo [illegible] Respondeo do ant: est principium passivum receptionis et dico ant. est principium passivum inclinationis nego ant. et cons. itaque materia e principium passivum receptionis motus ab extrinseco provenientis, respectu vero alterius motus naturalis constituit naturam, quia est principium passivum inclinationis ad figuram et altitudinem, si dicas motum ab alteratione non e naturalis aque, quod e contra formam, et juxta inclinationem materiae aque: ergo est principium passivum inclinationis non sufficit ad rationem natae. respondeo, quod calefactio dicitur absolute violenta aque, quia est contra inclinationem passivam in aqua predominantis vi sive formae: cum tamen indicat in materia aque et sit conforme ejus inclinationi, e respectu materiae naturalis.

Obiicies 3° contra 2am partem quae dicit: forma non viventium non e principium activum motus: ergo non e natura. ant. constat quia non viventia non movent a se, sed a generante. cons. prob. natura e principium motus ejus in quo est, quod principium activum non e principium motus ejus in quo e: ergo si forma e principium activum motus non e natura. prob. min: principium activum motus movet aliud a se: ergo min. Respondeo do ant: non e principium activum efficientiae, caloris, emanationis ne, conc. ant. itaque licet non viventia effective producantur a generante, cum tamen radicaliter et formaliter proveniat ab ejus forma, haec e natura respectu illius. ad confirmationem, nego ant. sed quod principium activum non semper movet aliud a se, sed etiam ipsum moveat, ut patet in anima, quae e principium activum motus vitalis per quem se movet etc. sed quod principium activum creatum non potest immediate aliud movere, quod dum aliud movet, etiam movet.

Obiicies contra 3am: anima rationalis solum e principium intellectionis et volitionis, quod intellectio et volitio non sunt motus sensibiles: ergo non e principium motus sensibilis: ergo non e natura. cons. prob. natura e denominata ad [illegible], quod anima rationalis, cum sit libera, e indifferens ad opposita: ergo. cons. prob. 2° natura debet producere per naturam et per motus naturales, quod anima rationalis non ita producit: ergo. Respondeo ad argumentum [illegible]: anima rationalis [illegible] intellectionem et volitionem [illegible], qui sunt motus [illegible] ... non sunt motus sensibiles [illegible] ... praerequisitive et ut quo ad modum, ne minus [illegible]

[illegible] conjunctionis dependens a servis, et [illegible] naturae sensibile.
Ad 2m confirmationem dicendum: nam pro tunc opponitur violento, de quo est hic sermo
nam motus, pro ut opponitur causae liberae, eodem modo [illegible] ad [illegible] naturalis:
[illegible] et [illegible] ipsius motus naturalis, et procedentis per [illegible].

Obiicies 3o: si motus est caelo naturalis, tunc post diem judicii quies est caelo
violenta, et quies post diem judicii quies est caelo violenta, quae perpetua erit,
et nil violentum est perpetuum: ergo motus caeli non est illi naturalis. Ergo caeli non [illegible]
principium motus, neque natura pro [illegible]: motus et quies opponuntur
et [illegible] opposito requiritur naturale respectu ejusdem naturali: ergo [illegible]
[illegible] motus naturalis ad quietem naturalem debet terminari, et motus caeli non [illegible]
quietem: ergo motus caeli non est naturalis caelo. Confirmatur: motus contrarii non pos-
sunt esse naturales eidem corpori, et motus quo caelum movetur ab oriente in occidentem con-
trarius est motui, quo motu planetarum movetur ab occidente in orientem: ergo vel
[illegible] motus est caelo naturalis, vel motus contrarii caelo naturaliter conveniunt
[illegible]: probatur minor: [illegible] oriens [illegible] occidens:
ergo [illegible] contrarii.

Respondetur ad argumentum [illegible] ad [illegible] in primis [illegible]:
[illegible] motui naturali opponitur quies violenta, [illegible] vero quies naturalis, quod est [illegible]
[illegible]. Aliter respondet [illegible] duplex [illegible] requirit est naturale [illegible]
[illegible] ejusdem subjecto eodem [illegible], eodem modo pro diversitate [illegible]
[illegible] et [illegible]. Itaque quies et motus possunt pro diversis [illegible]
[illegible] naturaliter convenire, et [illegible] in lapide, cui [illegible] na-
[illegible] motus et in centro naturalis est quies: sic similiter caelo pro nunc
[illegible] motus naturalis, quia habet principium [illegible] inclinans ad motum et
medio motu influit in generationem [illegible]; sed autem post diem
judicii caelum non influit in sublunaria, cessabit inclinatio ad motum
et sic motus pro illo [illegible] non erit naturalis. Unde quies pro tunc [illegible]
caelo naturalis [illegible] et [illegible] quasi [illegible] hoc est [illegible]
inclinationis in contrarium.

Ad 2m confirmationem [illegible] motus qua
[illegible] ille motus terminatur ad quietem, qui habet pro fine ipsam qui
[illegible] propter quam est naturalis: [illegible] motus lapidis qui est naturalis in [illegible]
quem lapis [illegible] motu adquirit, et in illo quiescat: caelum autem non mo-
vetur naturaliter ad adquirendum [illegible] quietis, sed ad influendum
in haec inferiora medio motu, et sic quies non est perfectio de-
bita caelo pro [illegible] illius motus est [illegible] ad
[illegible] ad [illegible] opposita [illegible]
[illegible] opposita [illegible]. Itaque [illegible] motus
caeli [illegible] ab oriente in occidentem, et [illegible]

maliter oppositi, qui imprimuntur a cęlo secundo diversum respectu ad virtutem movendi hoc rectum quia in navigante [illegible] naturaliter movetur ad oriens et deambulans in navi motu proprio movetur occidens quiquidem motus inter se sunt oppositi. In fine hujus [illegible] dubitatur an unio naturalis et unio materiae ad formam sit aequalis [illegible] videtur: [illegible] quod seclusis [illegible] [illegible] ratio naturalis convenit materiae dependenti a forma, et ideo Aristoteles in hoc libro et quinto metaphysicae cap. 2 et 4 asserit quod potest dici de forma et de materia in quantum utique [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] completa nec constituit in genere et differentia; ratio naturalis [illegible] nec in unione, sed [illegible] materiae et formae [illegible] [illegible] principii naturalis, sed unio ad materiam et formam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debent esse entia completa, si dicas [illegible] materiam formam [illegible] [illegible] participant rationem naturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratio naturae est analoga [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratio naturae est analoga [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proprie [illegible].

Articulus 3us Utrum ars possit efficere opera naturae?

Dico primo: ars non potest immediate et proprie virtute efficere opera naturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud philosophos [illegible] primo: ars [illegible] virtute sola potest efficere formas artificiales: ergo. Probatur: ars sola potest propria virtute efficere formam [illegible] [illegible] [illegible] sola forma artificialis continetur in virtute artis: ergo. Probatur minor: [illegible] [illegible] in quolibet habitu sola continentur effectus ejusdem [illegible]: ergo. Minor 2a: ars non potest [illegible] propria virtute formas naturales producere: ergo non potest opera naturae [illegible]. Probatur primo: ars [illegible] in [illegible] [illegible] materiam quod artificialiter disponit: ergo. Probatur 2a: ars [illegible] nequit producere formas naturales ut causa principalis: quia ars est accidens, et causa principalis naturae debet esse [illegible] [illegible] potest illas producere [illegible] virtus instrumentalis: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia virtus instrumentalis debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dico 2:

ars applicando activa passivis potest aliquid opera naturae efficere. Probatur [illegible]: virtutes et activa naturalia passivis applicata efficiunt opera naturalia, sed ars potest debite applicare activa naturalia passivis: ergo. Minor constat, nam [illegible] medicina debite applicando virtutes naturales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectus naturales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] applicando aliquam naturam et illa conjungendo cum aliis in [illegible] corporibus efficiuntur [illegible], non tamen [illegible] hujusmodi operationes [illegible] quia adducunt, quod artes solo concurrunt ad productionem effectuum [illegible] formando conditiones applicando: quare artes nullam virtutem [illegible] causis naturalibus, [illegible] illas applicat. Sed unica [illegible] quod [illegible] malefici [illegible] homines [illegible] [illegible] [illegible] figuris et caracteribus [illegible] demones, qui quia [illegible] [illegible] [illegible]

Dico 3: aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] applicando activa passivis [illegible] [illegible] [illegible] propria activa et passiva ad conficiendum [illegible] [illegible] [illegible] defendit [illegible] [illegible] magistro [illegible] [illegible] [illegible] Auicena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Doctor in [illegible] distinctione septima quaestione 3 [illegible] [illegible] [illegible] formae substantiales sunt, quas nullo modo artes inducere possunt: quia propria activa et passiva invenire non possunt, et [illegible] [illegible] aliquid simile [illegible] [illegible] accidentia externa, sicut alquimistae [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calorem ignis, quo utuntur alquimistae, et calorem solis in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: et ideo tale [illegible] non habet operationem quam [illegible] [illegible].

Et quamvis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] consistit per calorem solis applicatum minerae [illegible] [illegible] [illegible] alquimista non potest [illegible] applicare calorem solis [illegible] [illegible] non potest invenire. Et si dicas, calorem ignis [illegible] [illegible] pro calore solis. [illegible] calor ignis non potest [illegible] continere calorem solis: quia calor solis [illegible] perfectior calore ignis: quare [illegible] [illegible] [illegible] pro calore solis. [illegible]: [illegible] calor ignis sit [illegible] calore cordis et [illegible] non potest pro calore cordis [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] producere sicut calor cordis [illegible] [illegible] [illegible] calor ignis [illegible] calore solis [illegible] [illegible] pro illo [illegible] [illegible] [illegible] alquimistae [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] ad [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] illud efficere [illegible] [illegible].

Soluuntur argumenta contraria

Obiicies [illegible] duo corpora aequaliter ponderosa, diversae tamen figurae [illegible] [illegible] [illegible] figurae sphericae, [illegible] planae [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] corpus sphericum, quam planum, et illa velocior motus corporis spherici habet pro principio [illegible]: [illegible] [illegible] principium motus

[illegible] consil: statua Dedali [illegible] libro [illegible] politicorum
[illegible] commota [illegible] ambularet: Archytas libro [illegible]
refert, columbam ligneam ab Archyta fabricatam volasse: praeterea Vale-
rius maximus refert [illegible] locutum fuisse
tandem refert: Albertum magnum construxisse caput, quod pluries locutum
fuit, et [illegible] motum [illegible] ad [illegible] principio: quo [illegible] ad argu-
mentum: ille velocior motus [illegible] minime [illegible]
illius corporis gravis, quo ad modum velocitatis, eodem [illegible]

Ad confirmationem
[illegible] motum statuae et volatum columbae [illegible]
ne oculos videntium: aliter dicendum, quod non movebantur immediate ab arte,
sed vel a daemone, qui potest localiter movere corpora, vel ab aliqua alia causa intra
illud artificium latente, [illegible] in motu [illegible] ad illud dicimus
[illegible] dicimus locutionem illam non fuisse veram, sed fuisse responso [illegible]
simile [illegible] locutio, non provenit ab [illegible] immediate ab arte,
sed a daemone applicante activa passivis [illegible] est: et [illegible]
[illegible] aliqua [illegible] reddiens, in quorum [illegible] parabant
ad illud de Alberto magno dicimus narrationem illam esse fabulosam
ut [illegible] illustrissimus Caramuel: [illegible] enim magnum philosophum
[illegible] omnes [illegible] catholicos cogit dicere non fuisse [illegible] magiam,
[illegible] ad hujusmodi capitis constructionem.

Obiicies 2do contra
calor ignis potest vere aurum procreare, [illegible] quod [illegible]
[illegible] producere, [illegible]: [illegible]
confectio. Respondeo [illegible]: [illegible] ignis potest applicare activa naturalia ad producendum
aurum, et ideo applicans et excitans virtutem et spiritum seminalem auri ad
generationem [illegible]: [illegible] Alquimistae per calorem ignis non possunt applicare
[illegible] [illegible] producendo, scilicet calorem solis, qui [illegible]
[illegible] dicitur. [illegible] alquimistae colligere [illegible] scilicet
Sulphur et Mercurium, et per calorem ignis illa [illegible]
[illegible] convertere. [illegible] quod Sulphur et mercurium non sunt propria prima
[illegible] semina auri, sed [illegible] mineralis indeterminata [illegible] pro-
[illegible] ~~[illegible]~~, Alquimistae possunt propria [illegible] colligere
[illegible] non possunt [illegible] scilicet calorem solis applicare, non valent
verum aurum conficere.

Replicabis: calor solis et calor ignis sunt ejusdem spe-
ciei [illegible] probabilem sententiam: [illegible] speciei eosdem producunt [illegible]
[illegible] effectus: ergo si calor solis verum producit aurum, etiam calor ignis. [illegible]
[illegible] calor solis et calor ignis sunt ejusdem speciei in [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible]

itaq̃ virtus instrumentalis requirit conditionē causæ principalis,
sufficit virtus: cum autem sol et ignis sint causæ principales spe-
cie diversæ, eorum virtutes instrumentales erunt inter se specie di-
versæ: quare calor ignis non poterit [illegible] producere, sicut calor
solis. ex quibus deducitur, quod cum experientia constet [illegible] [illegible]
[illegible] corporum [illegible] Angeli [illegible] calorem solis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] producere [illegible] [illegible] calore ignis,
in [illegible] ad productionem auri.

Obiic. 3: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fide dig-
ne [illegible] Arnaldo a Villanova, cum Raymundo Lullo de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Summi Pontificis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
exemplum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Arnaldus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quid sit violentum, [illegible]
inferre violentiam creaturis?

Articulus 3us quid sit violentum, et an Deus possit inferre violentia creaturis.

Violentum sic communiter explicant: quod est a principio extrinseco, passo non con-
ferente vim, id est passo renitente, ut communiter interpretantur. quod non sufficit ad
violentum, quod passum nullam repugnantiam habeat, sed requiritur [illegible] passum [illegible]
[illegible] contrariam inclinationem: unde [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] violentum, quod est a principio extrinseco, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Haec autem definitio violenti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definitione
a philosopho [illegible] [illegible]: violentum est id cujus princi-
pium est extra, ita quod nil conferat vim passum, [illegible] [illegible]
deducitur, quod ad rationem violentiæ sufficit [illegible] inclinationem principii
[illegible] ad rationem [illegible] sufficit [illegible] inclinationem principii
passum

Hinc colliges naturale, violentum et artificiale differre in eo, quod naturale est juxta inclinationem naturalem subjecti; in quo est violentum contra naturalem inclinationem subjecti; artificiale vero medium inter naturale et violentum: quia nec est juxta, nec contra inclinationem, sed praeter naturalem inclinationem subjecti: violentum vero et artificiale conveniunt in eo, quod utrumque est a principio extrinseco, in quo etiam differunt a naturali, quod est a principio intrinseco, et ex communi doctrina hic etiam deducitur naturalis definitio: quod est a principio intrinseco, sive activo sive passivo, juxta illud inclinante. Et etiam haec alia definitio artificialis, quod est a principio extrinseco, [illegible] resistente, nec inclinante, sed mere negative se habente. [illegible] est indifferens, ut habet illo modo [illegible] [illegible] ex directione [illegible] est a principio extrinseco, ut [illegible] [illegible].

In doctrina supra tradita fere omnes auctores [illegible] conveniunt, [illegible] in eo, quod agens [illegible] creaturis violentiam inferunt. Sed difficultas fere est an omnipotentia Dei [illegible] agens [illegible] possit violentiam inferre creaturae, cujus resolutioni advertendum est, quod violentum potest dici dupliciter, scilicet simpliciter et secundum quid. Violentum simpliciter dicitur, quod est [illegible] inclinationi. Violentum secundum quid dicitur, quod licet contrarium sit inclinationi minus principali, est tamen conforme alteri inclinationi magis principali [illegible]. Deum posse [illegible] ut motorem [illegible] naturalem particularem, et ut auctorem universalem ponunt Vasquez, Lorca, Salas, Valentia, quasi [illegible] propugnant. Deum secundo modo posse inferre violentiam creaturis [illegible] Joannes a S. Thoma [illegible] defendunt. Deum ut motorem particularem posse inferre violentiam: oppositum vero docent communiter Thomistae, et [illegible].

Dico: Deum ut auctorem universalis naturae, et ut auctorem particularis inferre violentiam nullam creaturis. Probatur ex D. Augustino libro [illegible] contra Faustum cap. 3 dicente: Deus creator et conditor omnium naturarum nihil contra naturam facit: id enim erit cuique rei naturale, quod ille fecerit, a quo est omnis numerus et ordo naturae. Idem repetit doctor D. Thomas pluries in locis, et praecipue [illegible] ad [illegible]: et aliquid contingit in rebus naturalibus praeter naturae ordinem, hoc potest dupliciter contingere, uno modo per actionem agentis, qui inclinationem naturalem non dedit, sicut cum homo movet lapidem sursum, quod non habet [illegible] ut moveatur deorsum, et hoc est contra naturam. Alio modo per actionem illius agentis, a quo dependet actio naturalis, et hoc non est contra naturam, ut patet in fluxu et refluxu maris, qui non est contra naturam: [illegible] Augustinum [illegible] Deum nunquam operari contra naturam, [illegible] nunquam illis inferre violentiam.

Prob. 2ª ratione Divi Thomae = Deus semper operatur juxta principalem inclinationem creaturae: sed naturaliter infert violentiam [illegible] creaturis. prob. ant: praecipue inclinatio cujuslibet creaturae est ad obediendum Deo creatori, et haec inclinatio particularis subordinatur [illegible]. Deus semper operatur in creaturis juxta hanc universalem inclinationem: ergo. prob. maj: quaelibet creatura magis inclinatur ad bonum universale, quam ad bonum proprium particulare, et subjicitur ad [illegible] ad implendum voluntatem ejus a bono universale et commune creaturae: ergo. prob. min: sicut aqua ob sui particularem operationem exigeret moveri deorsum, tamen magis inclinatur ad ascendendum [illegible] ne detur vacuum: similiter manus se exponit ictui, ne [illegible] cujus conservatione dependet conservatio totius: et ideo haec [illegible] eveniunt: ergo quaelibet res magis et principaliter inclinatur ad bonum universale quam ad bonum proprium particulare.

Prob. 3ª ratione, qua praecedens confirmatur: creatura non patitur violentiam ab eo cujus est [illegible] naturale quod habet, et totum naturale quod habet creatura est a Deo: ergo creatura non patitur violentiam a Deo. prob. maj: est naturale creaturae magis et principalius inclinari ad id cujus est quam in se ipsam: ergo [illegible] a Deo [illegible] quam [illegible] ad [illegible], Angelus naturali dilectione plus diligit Deum, quam se ipsum: [illegible] quod Deus si [illegible] cum [illegible] concurrit ad progrediendum [illegible] [illegible] violentiam [illegible], licet [illegible] violentiam [illegible]: ergo [illegible] Deus concurrat cum agente creato contingenter et impedibiliter [illegible] [illegible] contingenter et impedibiliter [illegible]: quia creatura non solum inclinatur ad obediendum Deo, ut solo agenti, sed etiam ad obediendum ipsi Deo simul cum agente creato concurrenti: unde [illegible] non est violentia [illegible] [illegible] ipsi naturalis [illegible] a Deo [illegible].

S. A. D.

Obj. 1ª: [illegible] aliquam violentiam [illegible] Deus potest operari in [illegible] creatis, progrediendo [illegible] de [illegible]: ergo potest inferre violentiam creaturis [illegible] [illegible] particularem creaturae [illegible] universale [illegible] loquendo de violentia simpliciter [illegible]. [illegible] in creatura [illegible] universalis ad obediendum Deo: ergo [illegible] in creatura [illegible] inclinatio universalis [illegible] inclinatione naturali [illegible] opposita, et haec [illegible]: ergo [illegible] inclinatio [illegible]: [illegible] inclinatio [illegible] Deus nullo modo potest [illegible] effectum supernaturalem producendi: ergo [illegible] inclinatio.

prob. ant.: non potest Deus producere aliquid contra vel supra inclinationem naturalem: effectus miraculosi et supernaturales sunt contra vel supra inclinationem naturae.

Respondeo distinguendo: vel illa inclinatio est mere organica, vel est [illegible] inclinatio; si primum: concedo, quia lapis habet [illegible], et ab homine sursum projicitur, sufficit ut motus lapidis sursum non sit violentus. Si 2um: concedo, quia creatura habet naturalem inclinationem ad gratiam, visionem Dei, et alia dona supernaturalia. Ad probationem replicas, distinguo antecedens, ad probationem dico: [illegible] inclinationes possunt inter se subordinatae, et sic inter se non subordinatae, nec [illegible] diversitatem [illegible] inclinatio universalis et particularis, sicut [illegible] cum tamen inter se subordinentur, ita particularis [illegible] ab eadem natura creata proveniunt; nec ideo natura est sibi contraria: sicut enim anima non est sibi contraria, licet ab illa et corpore proveniat inclinatio deorsum, et ab eadem [illegible] inclinatio sursum: ut patet in motu hominis [illegible], qui naturalis est homini, et contrarius motui deorsum, proveniunt enim ab anima et corpore eminenter.

Ad 2um replicas: nego antecedens, ad probationem dico: non posse Deum producere aliquid contra et supra inclinationem particularem naturae, [illegible] et supra inclinationem universalem, ideoque [illegible]. Nec tamen effectus sunt miraculosi et supernaturales, sufficit ut sint contra vel supra inclinationem particularem et propriam creaturae, et [illegible] obedientialis [illegible] ad Deum [illegible]. Qui ad [illegible], quod illa inclinatio est universalis inclinatio, et dici potest obedientialis: quia habet creatura inclinationem ad dona supernaturalia, tamquam ad suum debitum, non tamen ut ad suum indebitum, ideoque [illegible] aliter: [illegible] inclinationem [illegible] ideo [illegible] nec [illegible] ista dona sunt supernaturalia, quae sunt indebita creaturis, et [illegible] in acceptione [illegible] ut dicitur naturale opponitur violento: [illegible] non [illegible] de supernaturalitate effectus.

Obiicies: homo projiciens lapidem sursum infert illi violentiam: ergo etiam Deus lapidem projiciens. Probatur consequentia: potest Deus imprimere lapidi eundem impulsum quem imprimit homo dum illum projicit sursum: ergo si lapis ab impulsu ab homine patitur violentiam, etiam ab impulsu a Deo. Confirmatur: Deus, ut auctor particularis, projicit lapidem sursum, non potest ab illo [illegible] gravitatem, qua gravitas resistit motui sursum: ergo ut auctor particularis infert violentiam. Respondeo nego consequentiam, ad probationem dico: potest imprimere lapidi eundem impulsum et eodem modo, nego antecedens, distinguo

modo, quo datur, et non cond. ita ut modus operandi in illo tempore sit superioris et Domini; et sic non potest esse sicut creaturae modo violento pro[illegible] ad confirmandum [illegible]: [illegible] resistentia [illegible] quia [illegible] ex [illegible] peculiari inclinatione, quo omnino resistentia simpliciter [illegible] alter a principua inclinatione, non omnino et una, loquendo de violentia simpliciter dicta.

Tandem obiectio: demones et damnati detenti a Deo in inferno [illegible] patiuntur violentiam: quia Deus potest inferre violentiam alicui creaturae. [illegible] do [illegible] passionem violentam moralem, quo datur violentia [illegible] proveniens immediate a Deo, non datur proveniens immediate [illegible], ita [illegible] demones patiuntur violentiam moralem, [illegible] de poena, [illegible] voluntari decreto Dei: [illegible] violentiam [illegible] patiuntur violentiam [illegible] a Deo, et ab igne, cui resistunt: quia [illegible] ignis [illegible] demoni ab [illegible]. [illegible]: ignis inferni [illegible] demones virtute Dei: [illegible] resistunt igni, [illegible] virtuti Dei [illegible] resistunt. [illegible] virtuti Dei, [illegible] virtus ignis, [illegible] [illegible]: ita si Deus demones immediate [illegible] non [illegible], [illegible] simpliciter violenta [illegible] ab igne ipsi inferiori, resistunt et violentiam patiuntur. Quaestio 2a de causis in communi.

Quaestio 2a de causis in communi.

Cum [illegible] sit principium et causa [illegible] mutationem [illegible] causae [illegible] de causis quaestiones [illegible] [illegible] et [illegible] causis [illegible] [illegible] demonstrationes [illegible] conditiones in [illegible] de causis in particulari: [illegible] quid et quotuplex sit causa.

Articulus primus quid et quotuplex sit causa.

Quia [illegible] causae definitio [illegible], multiplices causae definitiones [illegible] philosophi inter quas [illegible] Doctor [illegible] lectione decima et [illegible] decima de [illegible] per haec verba: causa est ad quam sequitur aliud vel esse alterius. [illegible] definitione [illegible] quid [illegible] causa [illegible]: [illegible] causa esse principium [illegible] effectus [illegible] ad causam [illegible] [illegible] influxu: [illegible]

effectus realiter a causa distinguitur ex quibus deducitur haec [illegible] communis causae definitio: principium influens esse in aliud [illegible] quod per li principium, tamquam per genus convenit causa cum [illegible] principiis, quod causa non sunt, licet e contra, quod est principium lineae et [illegible] principio originis et communicationis in divinis, quod causa non est; nam pater [illegible] principium filii et non causa; similiter [illegible] filius non sunt aeque spiritus sancti, licet sint illius principium.

Per li influens esse differt causa a puncto et ab aliis principiis, quae licet sint non influunt in illud, quod principiant. Advertendum tamen, quod influere in rigore soli causae efficienti convenit: quia proprium est causae efficientis producere et facere, quae dicta illa proprie sumitur denominatio effectus: communiter influere communiter accipitur pro eo, quod est aliquo modo dare vel communicare alteri esse; quod quidem convenit omni causae, et pro ut sic intelligi debet in nostra diffinitione. Tandem per li aliud denotatur causam distingui in re et in essentia ab effectu: quamvis sibi esse communicat et necessario causat: quapropter pater [illegible] non est causa filii, quia filius ab ipso procedens non est aliud, sed tantum alius a patre; cum non distinguatur a patre in essentia et natura, sed in personalitate, ut definitum est in capite Damnamus de summa trinitate: quare D. Tho. prima parte quaestione 2 docet, quod generum neutrum est informe, et signat essentiam communem, masculinum vero et femininum sunt formata, et significant personas seu suppositum.

Ergo dici colligitur primo de conceptu causae esse dependentiam effectus ab illa: quod expressit D. Tho. prima parte quaestione 303 articulo primo dicens: hoc nomen causa videtur importare dependentiam alicuius ab altero. probatur ratione: quia causa in [illegible] communicat esse causato; sed quod ab alio accipit esse ab illo dependet: ergo omnis effectus necessario dependet a sua causa. ex qua dependentia effectus a causa deducitur omnem effectum esse finitum et limitatae perfectionis: Deus enim, si infinitus, a nullo dependet. deducitur etiam, quod omnis causa [illegible] in ratione causae est perfectior suo effectu: quia effectus habet esse a causa, et ipsa dat esse effectui, perfectius autem est dare quam accipere. [illegible] causa tamen in esse simpliciter potest esse perfectior vel aeque imperfecta quam eius effectus: materia enim est imperfectior forma, et tamen est causa eius; et causae instrumentales, ut corpora caelestia, in terris imperfectiora [illegible] [illegible] quae instrumentaliter causant.

Colligit 2° omnem causam ut talem debere esse priorem suo effectu
non prioritate temporis sed prioritate naturae, quod causa debet esse prior suo effectu
saltem prioritate naturae docet D. Th. in quaestione 2 sexagesima
de veritate articulo septimo dicente: in quolibet genere causae
causa naturaliter est prior causato: insuper constat: quia ut aliquid
intret, omnis causa eo modo ad esse effectus et effectus terminat
eam causa: quod naturaliter quidem debet esse prius et datum: ergo causam saltem natura
praecedit suum effectum quod autem non debeat tempore praecedere suum
effectum patet, docet D. Th. in tertio distinctione decima octava
quaestione prima articulo 2 haec verba: non semper necessarium est quod causa
naturaliter praecedat tempore, quandoque sufficit, quod praecedat naturaliter,
quando illa causa est per modum operans, praecedens tempore suos effectus
sicut omnis pater praecedit filium: causae vero intrinsecae ut materia et
forma, cum non operantur per modum, solum praecedunt prioritate naturae.

Inquires: in quo consistat prioritas naturae? Respondetur prioritatem naturae
consistere in eo, quod licet duae res in eodem instanti existant, una
est causa influens in aliud, ita ut hoc quod dicitur posterius, dependeat
a priori: quare haec prioritas naturae vocatur etiam prioritas
dependentiae seu causalitatis, et a quo ut distinguatur a prioritate
temporis seu durationis, quae dicitur prioritas in quo. Nota
tamen, quod haec prioritas naturae est realis realitate influxus,
et causalitatis: quia dependentia et causalitas est realis:
attamen in causis intrinsecis non est realis realitate durationis:
quia materia non praecedit realiter in duratione formam, et e contra
e contra: et ideo haec prioritas naturae dicitur prioritas intel-
ligentiae, quatenus in signo, in quo intelligitur causa, ut
materia, non intelligitur effectus, ut licet forma, licet tamen re-
aliter in illo signo existant: unde in unico instanti reali et
indivisibili concipitur aliqua successio: instans enim quasi
dividitur ab intellectu in duo signa, alterum causae, et alterum effectus.

Circa 2m articuli partem dicendum est cum philosopho hic textu vigesimo
octavo, et D. Th. ibidem, causam in communi adaequate dividi in qua-
tuor genera causarum, scilicet in efficientem, finalem, formam,
et materiam. probatur ut ut sufficientia: vel est intrinseca
vel extrinseca, si est intrinseca effectui, vel se habet per mo-
dum actus, et sic est causa formalis, vel se habet per modum potentiae,
et sic est causa materialis. si est causa extrinseca, vel est illud, a
quo producitur effectus, et sic est causa efficiens, vel est illud

propter qd na cujus gracia producit, quae est causa finalis: quo modo non quomodo supradicta genera causarum. unde tales nominant de ... minere ex qua, a quo, a qua, et propter quid ... quiq[ue] de fora causaru[m] explicans: homo enim generatur ex materia ... anima ... productio a Deo sole et homo, et propter beatitudinem ... Deo. omittimus subdivisiones causarum ... modernas.

Dubitat de omnibus his causis: utrum ex ... causarum ... qd esse existant ... causa materialis et formalis non posse causare nisi existant ... quaelibet ex illis causat ... communicatione. causa vero finalis ... causat ... non debet in re existere, sed ... apprehensione apponitur: ut patet in homine ... operante propter beatitudinem, non ... causa efficiente dicimus, qd causae efficientis ... requiritur qd existat: quia causa efficiens operatur tribuendo existentiam effectui; sed nemo dat qd non habet: ergo ut operetur, debet existere. Verum non debet ... existere ... sufficit, qd existat in ... hoc est qd virtus ejus existat: ut patet in ... sicut Deus in sacramento ... quae tamen ... requirit ... existentia causae efficientis vel in se vel in ... requiritur, non ... agendi ... conditio ... Ius ... inter causas ... mutua ...

Artus 2us utrum inter causas creatas det[ur] mutua causalitas?

Ante resolutionem supponendum est ... qd quando quatuor causae concurrunt ad eundem effectum producendum ... concurrunt in eodem instanti reali: unde in eodem instanti, in quo ... agit, finis finaliter, materia recipit formam, et haec informat materiam, ... instanti resultat compositum ... supponendum est 2º qd in eodem genere ... causa non possunt duae causae se mutuo causare, et pendere, ut docet S. ... lectione ... sicut ... idem ...

causa finalis quid e causa et causatum e impossibile.
probatur consequentia: quia si finis est causa causativa ut
efficiens in ratione intimo genere causæ in quo ipso modo
causat, causa in proprio genere quia causa e esse
independens ab effectu, et quia dependens non e effectus,
ab effectu dependeret; et hoc repugnat: quia enim
repugnat causa se mutuo causari in eodem intimo
genere. Unde duo fines non possunt se finire ab invicem
duo motus non possunt se invicem, quia duæ formæ non pos-
sunt se mutuo informare, nec tandem duæ cau-
sæ efficientes dari sibi e

Supponendum e 3, quod inter
genera causarum triplex potest fieri comparatio, nempe
inter causam efficientem et finalem, inter causam efficientem
et materialem, et inter causam materialem et formalem. causam effi-
cientem et finalem se mutuo causare docet a Doctor Sancto in
secunda lectione, et constat: nam moderatum exercitium e causa bonæ
valetudinis in genere causæ efficientis, et integra valetudo
e finis et causa finalis moderati exercitii. de mutua cau-
salitate et prioritate inter causam efficientem et causam materialem
agemus in libro de generatione, ubi communiter disputatur
an ultima dispositio ad aliquam formam præcedat vel procedat
a forma, quæ materialiter disponit vel causat. Unde tota
difficultas in præsenti reducitur ad causas intrinsecas, materiam
scilicet et formam, inter quas negant prioritatem et causalitatem
patres Vetulo, Arriaga, Bassius, et communiter antidomini
ac recentes. oppositum illis propugnant omnes Thomistæ
D. Sanguignadore, Ferrigna, Conimbricenses, Cabrera, Baz-
quez, et alii apud magistrum Prado.

Dico: inter materiam et for-
mam datur mutua causalitas et prioritas. hæc e
quæ docet a Doctor Sancto pluribus in locis et præsertim 5 metaphysicæ
lectione 2a, ubi hæc habet: forma enim et materia ad in-
vicem sunt causæ quantum ad esse: forma quidem mate-
riæ in quantum dat ei esse actu; materia vero formæ in quantum
non sustentat ipsam. probatur ratione: materia realiter præ-
cedit causans formam et forma realiter prius causat materiam.
omnis causa in eo genere in quo e causa e prior suo ef-
fectu, sed materia e prior forma, et forma e prior materia: ergo.
probatur minor: materia realiter prius recipit illam, quod recipit et

forma causat illud qd informat, et materia sibi recipit formam, et forma sibi informat materiam. contra: materia materialiter dependenter a forma, ita forma materialiter init dependenter a materia; et qd accipit dependenter ab alio e posterius illo: ergo materia e posterior forma, et forma e posterior materia: ergo inter materiam et formam datur mutua prioritas et causalitas.

Prob. 2° [illegible] mutua causalitate inter materiam et formam nullam requirit contradictio, ergo inter materiam et formam datur mutua causalitas et mutua prioritas. prob. ant.: et mutua causalitas n requirit, qd unum et idem extremum sit omnino dependens et independens, sed solum, qd sit dependens in uno genere, et in alio independens; sed qd unum sit dependens et independens ab alio in diverso genere, n dicit contradictionem: ergo prob. in primis mai.: et mutua causalitas requirit dependentiam et independentiam eo modo, quo extrema mutuo se causant, sed materia et forma mutuo se causant in diverso genere causae. ergo. prob. minor: sicut implicat contradictionem, qd unum et idem extremum accedat et recedat ab alio in eodem genere, retinendo eandem positionem, n tamen in diverso genere et retinendo diversam positionem: ut patet in [illegible] accedente in scientia, a quo invicem accedit: ergo qd unum extremum sit dependens et independens ab alio in diverso genere nullam dicit contradictionem. Soluta

§. A. 1.

Obes po: si datur mutua causalitas inter materiam et formam, forma est causa sui ipsius, sed hoc repugnat: ergo et mutua causalitas. prob. mai.: causa causae e causa causati, sed si datur mutua causalitas inter materiam et formam, forma est causa materiae, quae e causa ipsius formae: ergo. Resp. commun. dist. ultimo mai: causa causae causantis in eodem genere, cedo mai. causantis in diverso genere, nego mai, et consequentia. nego mi. in terminis [illegible] nego cons. itaque [illegible] qui e causa [illegible] dici potest causa [illegible] et [illegible] causent in eodem genere causae efficientis; unde et forma sit causa materiae in genere causae formalis, et causatur a materia in genere causae

materialis n̄ ē causa sui similiter licet causa debet
præcedere suum effectum et a mā causa præcedi, ex mu-
tua causalitate n̄ sequitur qd causa se ipsā præcedat
qa ista præcedentia ē in diverso genere ita ut causa in illo
genere in quo ē causa præcedat et in alio genere effectus
præcedat.

Colligitur Respon. aliter rendet R. P. D. Sa...
...[illegible]... in mā, quia in for-
ma duplicē formalitatē: nā materia ē causa potentia recepti[v]a
qd n̄ habet a forma, d[...] ... ē materia, qd n̄ habet
... formā; pariter forma ē pur actus [...] essentialis
materiæ, et hoc habet ... ē causa in materia receptiva, qd
habet a materia ipsā sustentante et recipiente; materia sub pri-
ma formalitate ē causa formæ, ē effectus formæ sub
2a formalitate; similiter forma sub pa formalitate ē causa
materiæ, et sub 2a ē effectus illius. Unde dicitur illa
[illegible] ... causa causæ sub formalitate, sub qua hec
ē causa, eodem modo sub formalitate, sub qua n̄ ē causa, n̄ eo mo.
2 dices: ergo eodem modo debet admitti mutua causalitas
in eodem genere causæ, ac in diverso genere; d[...] hoc neg. ... co-
nimiter ... cū R. P. D. Sa metaphysic lectione 2a dicente,
causas diversi generis eē sibi invicem causas, n̄ vero causas ejus-
dem generis: ergo hec ratio n̄ ē conformiter menti D. Th.

Præterea: ...
inter causas ejusdem generis reperitur mutua causalitas per or-
dinem ad diversum eē; ... inter causas diversi generis reperitur
mutua causalitas per ordinem ad diversum eē: ergo eodem modo
debet admitti mutua causalitas in eodem genere causæ ac
in diverso ... consistit: nā agens in genere causæ efficientis
... in primo, et ... effectum ... et ...
effectivè ... filius ... mediante effectivè producit in
patre aliqua accidentia, quia ejus vita ... primæ
relationi admittunt in diverso genere causæ mutuā causalitatē
secundū idem eē, quod n̄ conveniunt in eodem genere causæ ... exem-
plo adducto. Colligitur respon. ... ... similitudi-
ne ... distinguitur ultimo mo: per ord. ad diversum eē et pro diver-
so tempore, eodem mo, pro eodem tempore, n̄ eo mo, et dico minor: so-
lum reperitur mutua causalitas per ord. ad diversum eē pro eodem
tempore eodo minor, pro diverso tempore n̄ minor, ...
3 ... de ... causæ ... cū ... effectus
9

Artus tertius. Utrum de conceptu causae sit connectio cum possibilitate suorum inferiorum.

Quia haec difficultas incipientium captum excedit, et praecipue pendit connexionem causae primae cum possibilitate ad idoque quod antiqui scriptores tantum in principiis disputationis perveniunt nil de connexione pertractaverunt: ceterum nos tamen exponendo hujus universitatis consulentes hoc dubium claritate possibili disputandum assumimus: pro majori autem illius intelligentia aliqua praenotamus: sed ego dicimus declarandi gratia, ad id tamen in nullo praejudicatur.

Paragraphus primus: sensus dubii, quid sit connectio et rerum possibilitas explicatur.

Connexio idem significare videtur ac nexus vel aliquando: unde connexa dicuntur quorum unum non stat sine alio. Connexio alia est moralis et est illa quae saltem moraliter solvi non potest; alia est naturalis quae naturaliter solvi non potest; tandem alia est metaphysica seu essentialis, quae solvi contradictionem implicat. Connexio ulterius dividitur in mutuam et non mutuam: mutua est quando neutrum extremorum potest esse sine quo existens est, ut connexio inter patrem et filium, et inter alia correlativa.

Connexio non mutua est quando unum extremum sine alio nequit existere, bene tamen e contra, ut ubi est connexio creaturae cum existentia Dei, sine quo creatura nequit existere, bene tamen Deus sine existentia illius. Praesens difficultas non procedit de connexione causae in actu secundo, et de causa formaliter ut causat, sive in actu primo, et secundum suum esse formale vel radicale, et de effectibus non ut existentibus sed ut possibilibus, an illius connexione saltem mutua inter se connectantur causa ut in actu primo et effectus ut possibilis.

Essentia rerum in qua duplici quasi statu possunt considerari, scilicet existentiae, praescissionis, substantiationis, et possibilitatis. Rerum sunt in statu existentiae, quando in se ipsis actu extra causas existunt. In statu praescissionis, dum non existunt, existunt tamen

in aliqua differentia temporis instanti [illegible] sicut de [illegible] re [illegible] non existerent, sed tamen determinate ad existentiam [illegible] ratione possibilitatis [illegible] contra [illegible] [illegible] et praesentiae realis existentiae; et si dicit negationem existentiae pro quacumque differentia temporis, [illegible] [illegible] instanti possibilitatis seu quidditatis [illegible] nullum esse actuale habere in se ipsis, solum in causis et in se ipsis possibiliter. Defendit communis Thomistarum [illegible] alios, credentes convenire creaturis, antequam a Deo producerentur, aliquod esse reale actuale, quod Scotus vocat diminutum et medium inter simpliciter reale et rationis; alii vero illud esse appellant non existentiale, sed nominale, nonnulli [illegible] signatum et quidditativum.

Dico breviter communis resolutio Thomistarum [illegible] creaturas in statu possibilitatis nullum verum esse habent, quod non sit a Deo producibile; sed, quod est a Deo producibile, non est in actu, sed in potentia; ergo in statu possibilitatis nullum esse actuale habent in se ipsis. [illegible] [illegible] Cicilius, Augustinus et omnes patres: quod quod a Deo factum non est, vel Deus, vel nihil est; ergo a pari si [illegible] quod Deus non est, et a Deo factibile non est, nihil est; ergo creaturae in statu possibilitatis nihil habent quod non sit a Deo producibile; probatur minor: creaturae nullum esse habent, quod [illegible] [illegible], et a Deo independens; sed illud esse a Deo improducibile, [illegible], et a Deo independens; ergo nullum verum esse habent, quod non sit a Deo producibile; [illegible] illud esse, quod communiter vocant diminutum, nominale, signatum, seu quidditativum, nos dicimus, quod si illud esse est, in creaturis [illegible] producitur, non est actuale, sed possibiliter sicut ipsa creatura; imo [illegible] [illegible] 3 de potentia [illegible] [illegible] nihil: ipsa quidditas creari dicitur, quia antequam haberet esse, nihil erat, nisi forte in intellectu creantis, ubi non est creatura, sed creatrix essentia.

Opponens [illegible] [illegible] resolutionem: creaturae in statu quidditativo aeternae sunt cognoscibiles, et a Deo cognoscuntur [illegible] scientia simplicis intelligentiae; sed cognoscibilitas requirit aliquod esse; ergo creaturae in statu quidditativo seu possibilitatis habent aliquod esse non existentiale, sed quidditativum vel diminutum. Hoc argumentum probat creaturas possibiles habere esse cognitum, antequam producantur: nam in illo instanti cognitae

cognoscuntur; et cognoscibilitas requirit, sed id ipso requirit ho-
minem &c: quia propter tendet Deo: omnes eius sunt cogno-
scibiles, et et possibiliter existentes coeterna, et aeterne existentes,
neminem Deus. Dici enim cognoscibilitas requirit ad esse vel actuale
vel possibile, eodo enim, ad eum praesse actuale per enim ex conditionis
cognitio divina ab aeterno terminat ad possibilia, ex tunc
cognovit illa esse possibilia, ad quod requiritur, ut ipsa existant
in se, eo modo quo exigit cognitio, et quod sint eo modo, quo cognos-
cuntur a Deo.

Opones 2: haec propositio homo est ens, ab aeterno cognoscitur a Deo
ut vera, et in illa enunciatur praedicatum actu conveniens subiecto: ergo homo ab aeter-
no actu est, consequentia probatur contra. Antecedens: quia illa propositio est de aeterna
veritate sicut ista homo est animal, sed veritatem accipit esse, ergo probatur minor po-
haec propositio homo est ens dicitur vera semper, sed ista, homo potest esse ens;
et in ea enunciatur ens possibiliter homini conveniens: ergo illa enunciat
actu conveniens. probatur 2 minor: homo non est impositum ad praedicatum sibi
essentiale; et in illa propositione enunciatur praedicatum essentiale homini:
ergo enunciatur praedicatum actu homini conveniens. probatur 3 minor: in
ea propositione homo est albus non enunciatur album possibiliter conveniens homini,
et actu: ergo etiam in ea propositione homo est ens enunciatur ens actu homini
conveniens. consequentia tenet: nam utraque propositio est aeque essentialis et
necessaria. probatur antecedens: in ea propositione homo est albus non enunciatur
homo esse possibiliter albus, alias ista propositio esset aeque neces-
saria ac illa: albedo enim est necessario possibilis homini: ergo in ista
propositione homo est albus enunciatur albedo actu homini conveniens, et non possibiliter.

Hoc argumentum communissime adversarii ... ut ipsi solo
pendet ex intelligentia propositionum aeternae veritatis: unde advertendum est, quod
propositiones aeternae veritatis sunt illae, in quibus praedicatum est essentiale subiecto:
quare propositiones contingentes non sunt aeternae veritatis, et solum propositiones
necessariae: cum autem nullum ens creatum possit esse absolute necessarium,
et solum ex alia suppositione contingenti, hinc est, quod propositiones quae for-
mantur de creaturis, non sunt aeternae veritatis absolute, et solum con-
ditionate, seu ex aliqua conditione contingenti: conditio autem
subintelligitur in propositionibus necessariis et evidentia: unde tenetur haec
propositio, homo est albus est ista si homo est albus est; et ratio est: quia in ista propositione homo est albus, evi-
denter includitur ista, homo est: ergo ista propositio est absolute contingens, cum
haec alia homo est albus: quia cum contingenter convenit, et contingenter con-
venit albedo ... ista propositio homo est albus est absolute contingens, et solo
necessaria ex suppositione quod homo sit: ergo quid ad veritatem ex suppositione

explicatur etiam per illud conditionale, vel per hoc enunciatum ho- [illegible] Huic ad argumentum consequentia [illegible] dicendo enim absolute convenientem [illegible] in sensu conditionali [illegible] cum [illegible] illa propositio est [illegible] necessaria in hoc sensu conditionali: si homo est [illegible] ad [illegible] liberrime [illegible] ad 2um [illegible] est impossibilis [illegible] sicut [illegible] existentia [illegible] cum [illegible] impossibilitas [illegible] in conditionali [illegible] possibilitas [illegible] impossibilis [illegible] in actu ad 3um [illegible] absolute homini convenire [illegible] conditionaliter [illegible] contingentem [illegible] necessaria [illegible] absolute sit contingens, in sensu tamen conditionali [illegible] necessaria: propositio vere contingens semper est contingenter vera [illegible] homo est albus: [illegible] homini [illegible] conditione [illegible] contingens est albedo.

Circa [illegible] possibilitatem notandum est [illegible] dicuntur possibiles [illegible] possibilitate, [illegible] ad [illegible] existentiam existendi; [illegible] est [illegible] quo [illegible] determinatio [illegible] ad [illegible] existentia [illegible] possibilitas [illegible] intrinseca [illegible] possibilitas [illegible] in extrinseca denominatione [illegible] potentiae [illegible] producendi, [illegible] omnium possibilium est divina omnipotentia. possibilitas intrinseca est [illegible] repugnantia seu compossibilitas [illegible] essentialium [illegible] possibilitas hominis est [illegible] repugnantia [illegible] praedicatorum, [illegible] conditionale: si homo existit [illegible] identificantur [illegible] repugnantia [illegible] explicatur per [illegible] si res existit [illegible] contradictio.

Notandum est 2um [illegible] possibilitas extrinseca [illegible] denominatio [illegible] ab omnipotentia [illegible] divina ab omnipotentia, et [illegible] necessario [illegible] sicut omnipotentia: possibilitas vero intrinseca [illegible] intrinseca praedicatorum [illegible] praedicatis essentialibus [illegible] absolute est contingens [illegible] entibus [illegible] existit [illegible] possibiliter [illegible] existentiae, est tamen [illegible] necessaria conditionale, et

[illegible] ex conditionalibus pro [illegible] de-
denominantur ab aeterno et necessario possibiles [illegible]
[illegible] intrinsece [illegible] [illegible] consideratae, ita ut
[illegible] [illegible] docent non denominari ab
aeterno possibiles aut impossibiles intrinsece extrinsece; quia possi-
bilitas [illegible] identificatur cum entitate rei non est ab aeterno
[illegible] temporalis et contingens sicut ipsa res
ad [illegible] huius [illegible]: ab aeterno mundus est possibilis [illegible]
necessario et ab aeterno, [illegible] ipsi [illegible] hoc
ex supradictis [illegible] videri possunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] § 2us mutua metaphysica connexio inter
omnipotentiam et possibilia propugnatur.

Paragraphus 2us mutua metafa co- nectio inter omnipota et posibilia pro- pugnat.

Dico divina omnipotentia [illegible] mutuo [illegible] cum [illegible] corpo-
sibilia [illegible] creaturarum. [illegible] communiter [illegible] plures
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
cos [illegible] Hec [illegible] [illegible] de
veritate art. 3 ad 3um dicente: [illegible] [illegible] Dei
[illegible] [illegible] producendi creaturas: ex quibus hac
[illegible] [illegible] [illegible]: ea [illegible] deficiente
[illegible] non deficiente [illegible] [illegible] [illegible]
deficiente omnipotentia [illegible] non deficiente possibilia; et defi-
ciente quolibet possibili omnipotentia non deficiente [illegible]: ergo [illegible]
quo ad [illegible] [illegible]: [illegible] sunt possibiles vel ad omnino
[illegible] omnipotentia [illegible] [illegible] possi-
bilia deficiente deficiente omnipotentia [illegible]; vel [illegible]
possibiles a possibilitate [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] implicat [illegible] [illegible]
existente [illegible] producere: ergo implicat non de-
ficere possibilia deficiente omnipotentia.
Probatur [illegible] ad 2m
[illegible]: si possibile deficeret redderetur impossibile et si possi-
bile redderetur impossibile deficeret omnipotentia: ergo deficiente po-
ssibili deficeret Divina omnipotentia [illegible]: si possibile
redderetur impossibile deficeret potestas ad illud producendum
[illegible] possibilis; [illegible] omnipotentia [illegible] producendi [illegible]

et conjunctionemque possibilis: enim potentia Dei omnia quae pos-
sunt: in Deo non est virtus productiva impossibilium: ergo a minori ratione:
ergo impossibile est chimaera; Deus autem [illegible] non potest pro-
ducere chimaeram: in ipso per prius: Deus non potest facere illud
quod non potest fieri; at impossibile non potest fieri: ergo in Deo non est vir-
tus productiva impossibilium. Respondeo [illegible] quod om-
nipotentia non est potentia absoluta sed conditionalis [illegible]
Deus absolute potentiam producendi creaturas, at solum sub
conditione possibilitatis earum; et sic in casu [illegible] non de-
ficere omnipotentiae quod Deus habeat potentiam conditionalem
ad producendum illud impossibile, sicut etiam habet potentiam
ad producendum chimaeram, sub conditione quod esset possibilis.

Sed contra: potentia ad producendum impossibile vel chimaeram sub con-
ditione quod sit possibilis, est chimaerica: ergo in Deo non datur talis potentia. Prob.
ant.: quia productio termini sub conditione quae ponitur non manet
[illegible] chimaerica et implicatoria; at si impossibile esset possibile, non ma-
neret impossibile, neque chimaera: ergo 2o licet in casu impossibili, quod impossibile
redderetur possibile, daretur in Deo potentia ad illud producendum, tamen non inde
[illegible] in Deo potentia ad illius productionem: ergo omni-
potentia non est potentia conditionalis ad producendum: Prob. ant.: licet in casu im-
possibili quod equus redderetur homo, esset in equo potentia ad videndum et intelli-
gendum, tamen nunc de facto in equo non est potentia ad intelligendum:
ergo 3o: promissio sub conditione impossibili est vana, [illegible] et facul-
tas alicuius [illegible] sub conditione impossibili est inanis et vana; at ad im-
possibile sit possibile, est impossibile: ergo potentia ad impossibile sub conditione quod sit
possibile est inanis et vana.

Ad 4: [illegible] habet potentiam ad possibile, [illegible]
[illegible] productio ad [illegible]; at implicat productio actualis sine [illegible]
[illegible] absoluta [illegible] conditionali: ergo implicat virtus
productiva sine absoluta [illegible] possibilitate: ergo omnipotentia non est vir-
tus ad producendum impossibile, sub conditione quod sit possibile [illegible]
[illegible] licet [illegible]
[illegible] numero [illegible] impossibilitate [illegible] numero [illegible]
[illegible] numero [illegible] potest [illegible]
[illegible] similiter [illegible] possibilia [illegible] ad
[illegible] impossibiles [illegible]
[illegible] non habet [illegible] potentiam ad [illegible] magis
impossibilia [illegible] non est magis impossibilis [illegible]
[illegible] ad [illegible] quae impossibilia est [illegible]:
ergo non [illegible] in Deo [illegible] potentia ad producendum impossibilia.

Resp. 2 ... universalis ... impossibile ... repugnat a Deo produci, Deus tamen quan-
tum est ex se posset illud producere, sicut etiam quamvis ... ex se ... posset Deus impossibile producere, ... non ultima ...
... impugnat ... Deus ... producere, quod a Deo produci repugnat, ... produci ... quod ...
... impossibile ... a Deo produci: ... Deus quantum est ex se ...
... impossibile
Deum ... producere aliquid ... quantum est ex se ...
... a Deo produci, ... possibilis: et ideo ... contrarius de-
ficienti ... deficiendi possibilitatem ... impugnat 2:
sicut peccatum ... imperfectionis ... importans, repug-
nat a Deo produci, ... impossibile ... contradictionis, quod
dicit, repugnat a Deo produci; ... contrarius Deus, ne ...
quamvis est ex se potest ... producere: ... Deus quantum
est ex se potest impossibile producere.

Prob. 2 ... omnipotentia non ...
... possibilitatem ... magis ... non ... necessario,
... omnia ... possibilia, ... non repugnat, ... requirit:
... magis necessaria est veritas principiorum,
quam veritas ... principiorum
... veritate ... necessario:
... repugnat magis necessario cum minus necessario ...
... impossibile ... Filio Divino ... dependet ab
illo; ... sicut omnipotentia ... possibilitate non ... ab illo ...
... ideo ... Filio, ... illo dependeat, ...
... producit Filium ... indigentia ... fecunditate ... Deus ...
... indigens illo, ... fecunditate ...
... aliquid ... idem ... quod ...
deficiente ... fecunditatis ... Filio deficeret, fe-
cunditas ad intra, ... deficiente ... fecunditatis ad extra
deficeret fecunditas ... omnipotentia ...

S. A. 3.

Obj. ... Divina omnipotentia non ... illo quod nihil est,
... possibilitas intrinseca ... est: ... non ...
possibilitatem intrinsecam ... non ...
... quod nihil est, ...
non ... illo quod nihil est ...
... quod nihil ... possibilitas, ... nihil
est possibiliter, ... nihil ...
... causa primaria ... in ...

[illegible] est intrinsece contingens, [illegible] quidem convincitur [illegible]
[illegible] de omnipotentia in ordine [illegible]
[illegible] connexionis [illegible] in se [illegible] quod possit [illegible]: Unde
[illegible] possibilitas intrinseca in se possibilitatem [illegible], quare [illegible] po-
ssibilitas [illegible] non [illegible] connectitur cum omnipotentia,
[illegible] omnipotentia connectitur cum illa.

Obices 2: omnipotentia non connexa cum
possibilibus perfectior quam connexa; [illegible] omnipotentia debet esse [illegible] perfe-
ctissima, [illegible] alia perfectior [illegible] excogitari: [illegible] om-
nipotentia [illegible] magis: omnipotentia inconnexa
[illegible] connexa [illegible] magis [illegible] possibile
reddere impossibile, omnipotentia inconnexa [illegible] conne-
[illegible] perfectior, [illegible] plura se extendit [illegible] plus
potest producere, [illegible] omnipotentia inconnexa potest [illegible] produ-
cere impossibile, [illegible] conditionata; non vero omnipotentia connexa:
[illegible] magnificant adversarii, dicimus quod potentia
divina debet esse perfectissima in linea [illegible]
[illegible] omnipotentia [illegible] inconnexa [illegible]
[illegible] imperfecta; [illegible] dependeret [illegible] impediret [illegible]
[illegible] conditionem [illegible] extrinsecam, [illegible] non repugnantia terminorum.

Unde [illegible] prima [illegible] dicimus: [illegible] conne-
[illegible] defectus [illegible] a priori, [illegible]
[illegible] quo infertur a priori defectus possibilitatis, [illegible]
[illegible] defectus possibilitatis [illegible]
defectus omnipotentiae: [illegible] non potest intelligi possibilitas deficere,
[illegible] intelligatur prius deficere Deo potentia ad illud producendum:
Unde defectus possibilitatis [illegible] a priori [illegible] causa [illegible]
defectu omnipotentiae, quare si possibilitas deficeret, [illegible] deficeret pri-
us omnipotentia, [illegible] connexa
[illegible] defectus [illegible] omnipotentia [illegible]
omnipotentia inconnexa, quod nullus [illegible] perfectionis [illegible] argui:
Deus [illegible] deficiente: [illegible] per-
fectio [illegible] Deo [illegible], quod haec propositio est falsa: Deus
est omnipotens quia [illegible] possibilis, et illa est vera: ideo [illegible]
est possibilis, quia Deus est omnipotens.

Ad 2am [illegible] maiorem di-
[illegible]: quo plus potest producere [illegible] per [illegible] cedo, [illegible] per
[illegible] implicat [illegible] nego maiorem [illegible] aliter dicimus [illegible] causa plus
potens [illegible] possibilitatem illorum, ad quae se extendit, [illegible]

alibi nē mo; et dīvinamisi nē conditionatū licet admirā;
q̄d omnipotentiorem q̄ā plura respiciendo, quia omnipotentia
mea cū n̄ aspiciat possibilitatē effectivā, quā aferri omnipotē
imperfectior ē. siquidem indiget conditione sibi exprimenda,
ut sit absoluta potentia: imo potentia omnipotentia conditionata n̄
plus potest valere, q̄ quae in mariae et Tane, q̄ n̄ ē potentia ad pro-
ducendū terminū sub conditione impossibili, et qua posita desiceret
terminus: si dicas: dominium Hispanorū et Gallorum sub condi-
tione q̄ dici q̄ in Hispania habitant ē perfectius, quo solo
dominium absolutum Hispanorum: q̄o respondeo dato ant̄ n̄ē cons.
q̄o illud dominium ē sub conditione posita, et qua posita n̄ deficit
terminus dominii: oppositum contingit in omnipotentia conditionata

Ober 3: magis necessarium n̄ potest consistere minus necessario; q̄ omnipotentia
ē magis necessaria q̄ possibilia: q̄o consequens: si omnipotentia consurgeret
ex possibili, ab illo dependeret q̄ hoc implicat: q̄o ~~tendo~~ ~~imprimis~~
prob. mai: illud cujus destructio sequitur ex destructione alterius, et sine
quo subsistere n̄ potest, ab eo dependet, q̄ si omnipotentia ē omnipotentia
ex possibili, ex ejus destructione sequitur destructio omnipotentiae, et
sine illo subsistere n̄ potest: q̄o mai. tendo in primis ndo mai;
q̄a veritas principiorum magis necessaria ē q̄o veritas conclusionis,
et cum ipsa consistit. probatur consequens: q̄o ex quo q̄ ind̄ effectibilis
ē possibile q̄ omnipotentia: intellectibilitas enim consistit in indivi-
sibili, et n̄ suscipit magis et minus: ad confirmationem n̄ē mai. ad
probationem dis. mai: illud, cujus destructio sequitur a priori ex destructione
alterius, et sine quo, ut a sine causa subsistere n̄ potest, cedo mai,
cujus destructio sequitur a posteriori, n̄ē mai. et dist. minor n̄ē mai:
n̄ q̄ connexio omnipotentiae cum possibili ē connexio a priori fundata in
fecunditate, ut diximus in ultima parte ē hon.
Ober 4: hec omnē

bona: vel omnipotentia ē, vel possibilia n̄ sunt; q̄ possibilia n̄ sunt;
q̄o omnipotentia; q̄o ex defectu possibilium n̄ sequitur defectus q̄
ex illorum omnipotentiae. prob. ant: ad disjunctivam ad veritatem
vnius partis ad positionem alterius ē bona consequentia. maj. con-
sistit si enim posse redderet impossibile adhuc permanerent ea ut pos-
sibilia: q̄o etiam permaneret potentia illorum productiva. hoc argumentum
sophisticum ē, et inmediate ponitur eodem modo: q̄ omnipotentia ē; q̄o
possibilia sunt. vel ita: vel Petrus ē ho, vel ē rationalis; q̄ n̄ ē rationalis;
q̄o ē ho? Vnde n̄ē ant. ad probationem dicimus: ad ante disjunctivam
q̄ in suma copulativa ē vera, qa importat compossibilitatem vel con-
nexionem identitatis n̄ē vnius, a positione disjunctivae q̄ in una

cognoscere non licet, ergo omnipotentia non tenet. ad confirmationem neg. cons. ex quo destructione cujuscumque possibilis infert a posteriori destructio omnipotentiae, et cujus destructionem sequitur a priori destructio omnium possibilium et non [illegible] potentia naturale [illegible] mediate consecutivum possibile supernaturale, omnipotentia vero [illegible] supernaturalis.

Obiec. 5: de omni consequenti qui cognoscit unum debet alio cognoscere, sed qui cognoscit omnipotentiam cognoscit omnia possibilia: ergo divina omnipotentia non [illegible] vel omnium possibilium tendens [illegible]: qui cognoscit unum [illegible] consequens ad aliud [illegible], qui cognoscit unum [illegible] ascendens se non [illegible] et conceptio [illegible] ne cons. sed dices: ergo intellectus beati cognoscit omnia possibilia, quod [illegible] qui cognoscit unum [illegible] consequens ad aliud cognoscit aliud; sed intellectus beati cognoscit omnipotentiam [illegible] terminus connotat omnium possibilium, ergo cognoscit omnium possibilium [illegible] non cons., ad probationem [illegible] enim omnium possibilium [illegible] et indeterminate, solo enim omnium possibilium in particulari et determinate non enim [illegible]: itaque beati cognoscunt omnipotentiam ut conceptum [illegible] possibilium [illegible] ideo omnia possibilia [illegible] cognoscunt, non vero [illegible] quae [illegible] proprie solius cognitionis divinae comprehendentis omnipotentiam.

Obiec. 6: ex dubitatione unius vel alterius possibilis non sequitur dubitatio omnipotentiae: ergo ex repositione defectus unius vel alterius possibilis non sequitur defectus omnipotentiae: ans. constat: nam [illegible] in philosophia et theologia multoties dubitatur de possibilitate [illegible] quin aliquis [illegible] dubitet de [illegible] omnipotentia. hoc argumentum majorem [illegible] ratione [illegible] pro quo [illegible] dicendum: si dubitatio [illegible] supponit illius possibilitatem, non cons., si proprie ad dubitationem non supponit illius possibilitatem, [illegible] ans. et neg. cons.: itaque aliud [illegible] dubitare, an hoc vel illud sit possibile, et dubitare [illegible] semel fuit possibile, sit de facto possibile: primo dubitatio [illegible], ex quo non sequitur dubium de omnipotentia [illegible] supponit; solo enim dubitatur an hoc vel illud contineatur in illius virtute: si vero [illegible] dubitatur, sequitur necessario dubium de omnipotentia [illegible] consequenter dubitatur, an omnipotentia deficeret virtus ad producendum illud, [illegible] supponit [illegible] potentiae producentis.

Obiec. 7: si ratio omnipotentiae in actu primo consisteret in [illegible] possibilium, in nihil tenetur [illegible] existentium, praeteritis et futuris, et [illegible] existentes, praeterite et futurae desinerent

et tales nō desineret esse omnipotens; quia si possibilia desi-
nerent esse possibilia nō desineret esse divina omnipotentia; quia
falsa nostra ratio probativa [illegible] tendit ad aeternum et ē dispa-
ritas: quia connexio omnipotentiae cum possibilibus desumitur in virtute
connexiva illorum; unde si possent fieri impossibilia, quia Deo
deficeret virtus extensiva illius, et sic omnipotentia; licet nō
vero omnipotens cum aliis creaturis nō fundatur in contingentia
et in libera determinatione actionis Dei productivae: unde et
quo modo omnipotens cadat ab existentia, [illegible] solum
requiritur quod cesset terminatio liberae actionis Dei, cujus cessatio
deficientiae explicat a theologis quando divina nostra [illegible]
vero quod desineret omnipotens, quia ē praedicatum Dei omnino
indefectibile, et ideo connexa cum possibilibus, quae sunt necessaria nō vero
cum existentibus quae sunt absolute contingentia. Obices 3°: ad
Adamum nō existere fuit possibile antequam Adamus produceretur;
ergo postquam Adamus a Deo nō produceretur, nunc defectu Adamo nō
existere ē impossibile, quin ideo deficeret divina omnipotentia; ergo
nunc datur casus in quo deficiente aliquo possibili nō deficeret
divina omnipotentia. hoc argumentum continet quaestio [illegible] de
qua Deus [illegible] pro parte quaestio vigesima 3 art. 4 quaestione 2 [illegible]
[illegible] Deum ante productionem Adami absolute posse quod nunc nō ha-
beat, et quod possit possunt reddi impossibile, quod ē falsissimum. Unde
respondeo: Adamum nō existere ante suam productionem fuit
possibile eodem modo supponendo [illegible] productionem [illegible], et concurrit nunc;
si lignum nunc appellat ea quae existunt, nō concedo: sed Adamum nō existere
ante suam productionem, nō ē idem ac Adamum nō existere post suam pro-
ductionem, quod semper ē possibile et impossibile a Deo fieri; quod semper
ē impossibile, et implicat contradictionem, et numquam potuit a Deo fieri; ac
sic nō datur casus in quo eadem res [illegible] de possibili ad impossibile
[illegible] omnipotentia.
Tandem obices: si possibile redderetur impossibile
Deus quando ē et existit illud producere, ergo nō deficeret divina om-
nipotentia. prob. ant.: tota repugnantia [illegible] ex parte ipsius
impossibilis: ergo Deus quando ē et habet confictum [illegible]
et [illegible] pro parte [illegible] vigesima 3 art. 3 loquens de impossibili-
bus: hoc enim omnipotentiam nō videtur propter defectum divinae potestatis
sed quia nō potest habere rationem factibilis: ergo Deus quando ē existit
habet potestatem ad producendum impossibile. [illegible]
[illegible] quod contradictionem implicant et divina omnipotentia

n̄ conveniens, quia n̄ possunt habere possibilitatem: unde convenientius dicitur quod ea n̄ possunt fieri, quam quod Deus n̄ possit ea facere: quo vero ad 2dū ultimum cond. quia hec repugnantia quam habet impossibile ut possit produci, infert contra potentiam in Deo, in quo n̄ datur tenetur posse ad terminos repugnantes, ut saepius diximus et instat: sola imperfectio ut peccatum a Deo produceretur se tenet ex parte peccati: quia Deus esset [illegible] illud produceret.

Ad confirmationem dicimus Deum in eodem loquendi modo proponere omnipotentiam ad sola possibilia per hec verba: n̄ tamen ignis quod Deum dicat omnipotens, quia potest omnia possibilia absolute: unde in posteriorem sola denotat Deum, quod impossibile n̄ subdi omnipotentiae indueret defectum possibilitatis in impossibili, n̄ defectum in omnipotentia; hec enim n̄ e defectus, sed perfectissima et infinita, ideo per hoc quod possit facere omnia, quae possunt fieri: in ul nimirum [illegible] auctoritatis nos docent communem modum loquendi de divina omnipotentia: certum est parum re ipsa idem e, aliquid n̄ posse fieri a Deo, ac Deum n̄ posse aliquid facere, et quamvis e ratione necessario primum [illegible] infert, Deum habere rationem potentiae ad impossibilia sola conditione quod fierent possibilia [illegible] quod per [illegible] verificationem huius conditionis Deus illa haberet: sicut lapis, etsi [illegible] haberet potentiam ad intelligendum, nunc tamen n̄ habet [illegible] potentiam ad intelligendum sola conditione, quod fieret [illegible]. § 3 reliqua circa connexionem traduntur.

Paragraphus 3 reliqua circa connexionem traduntur.

Dubitatur pro [illegible] omnipotentia sit connexa cum impossibilibus, ante cuius resolutionem advertendum est quod connexio videtur esse duplex, alia immediata, et mediata: alia connexio immediata requirit inter illa esse talem [illegible] in connexionem, ut esse unius destructione immediate, et absque [illegible] ad alterius vel deficientia infert alterius [illegible] destructio; talis e connexio inter omnipotentiam et possibilia. Connexio mediata requirit inter illa esse talem [illegible] connexionem, ut esse unius destructione n̄ immediate, sed per causas mediatas requirit alterius destructio; talis e connexio reperta inter duo possibilia certum e omnipotentiam esse immediate connexam cum possibilibus, quare cum ex eorum destructione sequatur destructio immutabilitatis Dei, infert [illegible] mediate destructio omnipotentiae, et ipsius Dei;

unde dubium solum procedit de connexione immediata cui
negative respondeo cum sapientissimo magistro Joanne Sca-
vile Scoto ordinis praedicatorum cujus universitatis est mea
castellensis patria maxime ornamento — sic omnes scholastici tota congregationis

Probatur conclusio: destructio omnipotentiae connotata
impossibilia; ergo omnipotentia connectitur cum impossibili; probatur ant: haec
consequentia est bona: non datur omnipotentia; ergo datur impossibile; ergo antecedens probatur
consequentia est bona: non datur omnipotentia; ergo non datur impossibile; et non
dari possibile idem est, ac dari impossibile; ergo posita inter ea potest esse impossibile
non datur medium: ergo haec consequentia est bona: non datur omnipotentia; ergo datur impossibile
modo non destruitur connotatio connexionis omnipotentiae cum possibili
confirmatur: esse quod impossibile fiat possibile formalissime immediate
requirit dari omnipotentiam; ergo esse destructionem impossibilis non requirit
immediate destructio omnipotentiae; probatur ant: in casu quod impossibile
fiat possibile, forsitan esse et identice dari possibile; et aliquod dari
possibile immediate formalissime requirit dari omnipotentiam; ergo esse quod
impossibile fiat possibile formalissime immediate requirit dari omnipotentiam.

Opponetur potissime resolutionem si impossibile fieret impossibile mutaretur
omnipotentia de non habenda terminum ad illum habendum; et quaelibet mutatio in di-
vina omnipotentia requirit ejus destructionem: ergo esse destructionem impossibilis
requirit destructio omnipotentiae; ergo omnipotentia connectitur cum impossibili; respondeo
concedendo minori distinguendo majorem: quaelibet mutatio est destructio omnipotentiae,
quasi mobiliter et esse in immutabilitatis in habitu in omnipotentia, concedo
minorem, forsitan ex subsequenti esse explicito omnipotentiae, nego minorem; et concedo
in omnipotentia immutatione quae consideretur de non habente terminum
ad illum habendum, non dependeret solo consequenti forsitan omnipotentia et proprius
perfectionem, et solum sub consequenti immutabilitatis; propterea respondeo de
consequenti: requirit forsitan immediate, nego consequentiam; mediate requirit, concedo
consequentiam; sicut enim destructio immutabilitatis Dei requirit destructionem
sui et ejus primitas impossibilia immediate connectuntur cum immutabilitate,
et ad summum mediate.

Opponetur 2: casu possibilitatis rei possibilis esse impossibi-
lis et si hoc impossibile redderetur possibile, destrueretur divina omnipotentia: ergo om- divina
nipotentia connectitur cum aliquo impossibili; probatur min: si casu possibilitatis rei
possibilis redderetur possibile, possibilitas illius possibilis redderetur impossibilis;
et si possibilitas alicujus possibilis redderetur impossibilis, destrueretur omnipotentia
ergo minor; respondeo concedendo majorem: destrueretur divina omnipotentia
immediate, et ex genere destructionis impossibilis, nego minorem; mediate
et concomitanter, concedo minorem, et nego consequentiam: inde est in illo casu de-
structionem omnipotentiae possibile quod destruit impossibile, et quia destructione

impossibilis concomitanter destruit impossibilitatis rei possibilis in-
fluens immediate et formaliter destructione omnipotentiae: unde omnipotentia
non concurrit immediate cum illa causa impossibili, sed possibilitate illius
rei, cujus causa est impossibilis.

Dubitatur 2o an causa naturalis creata ne-
cessario concurrat cum possibilitate cujuscumque effectus, ita ut si aliquis red-
deretur impossibilis deficeret ipsa causa. Videtur affirmative cum collegio
Pictaviensi et vigorensi, a quibus recedunt aliqui hujus universitatis, ut re-
censet cum illustrissimo Palavicino cardinali non concurrit cum possibilitate
impossibilitatis et incommunis nostra resolutio contra communem opinionem
[illegible]. Probatur 1o: si aliquis effectus causae creatae ad-
redderetur impossibilis, destrueretur causa creata: ergo haec concurrit cum
possibilitate cujuslibet effectus. Probatur antecedens: in illo casu defi-
ceret virtus causae creatae: ergo deficeret causa creata. Probatur antecedens:
in illo casu virtus repugnaret causae creatae virtus sua proxima,
quae se diceret ad illum effectum producendum, quod antea non repug-
nabat, et deficit essentia illius rei, cui essentialiter repugnat illud,
quod antea non repugnabat: ergo antecedens. Probatur maior: cuilibet causae essen-
tialiter repugnat virtus ad effectum impossibilem; et in illo casu
effectum illum esset impossibilis: ergo maior.

Probatur 2a resolutio: ex destructione
cujuslibet possibilis sequitur destructio omnipotentiae: ergo ex destructione cujuslibet
effectus possibilis causae creatae sequitur destructio causae creatae. Si dicatur: quod
per destructionem alicujus effectus possibilis imminueretur virtus causae, et limitatio
non repugnat causae creatae, nec illam destruit, bene vero causae infinitae
et illius omnipotentiae: ergo destructio alicujus possibilis destruit divinam omnipotentiam
ex limitatione: ergo per destructionem alicujus possibilis non destruit formaliter
omnipotentiam sub conceptu omnipotentiae, sed ut conceptu illimitatae et infi-
nitae; sed hoc est falsum, quia alias divina omnipotentia non concurreret immediate cum
quolibet possibili: ergo et illa. Probatur 2a consequentia: ideo destructio alicujus impossibilis
non destruit divinam omnipotentiam sub conceptu omnipotentiae, sed sub conceptu
immutabilitatis, quia per destructionem impossibilis formaliter mutaretur
omnipotentia: ergo si destructio alicujus possibilis destruit omnipotentiam, quia limi-
tat, solum destruit sub conceptu illimitatae.

Opponitur 1o: licet aliquis
effectus redderetur impossibilis, causa posset illum producere sub condi-
tione quod fieret possibilis: ergo non destrueretur virtus causae. Probatur antecedens: Angelo
[illegible] visio est impossibilis; et potentia [illegible] videre Deum
[illegible] sub conditione quod si elevaretur: ergo antecedens. Confirmatur: etiamsi aliqui
[illegible] effectus redderetur impossibilis, causa [illegible] potest: ergo [illegible]

[illegible] causae videtur ideo etiam nam quaecumque co-
ato solum habet potentiam conditionatam ad producendum sub conditione
non repugnante quaeque ignis habentis existentiam habet vim
potentiam ad calefaciendum sub conditione quod illi applicetur quia hic
applicatio [illegible] non repugnat [illegible]
[illegible] est coloratus [illegible] ad illud videndum
conditione quod sit coloratus ad confirmandum [illegible] quia ejus denominatio
alicujus effectus [illegible] a posteriori denominationem [illegible]
[illegible] a priori denominationem omnium effectuum possi-
bilium [illegible] ut diximus in [illegible] argumentum [illegible].

Opiniones 2: definiuntur

[illegible] extensive, et secundario alicujus potentia non deficit potentia de ef-
fectibus possibilibus in particulari, [illegible]
quia deficiente aliquo possibili particulari, non deficit potentia [illegible]
[illegible] potentia in [illegible] communi, in quo omnes
effectus conveniunt. hoc argumentum etiam probat omnipotentiam non de-
[illegible] denominationem possibilitatis: omnipotentia enim est predicatum divinum
[illegible] voluntate; praedicatum
identificatum [illegible] illos [illegible]
[illegible] secundario, unde sicut eodem modo: si potentia [illegible]
ut [illegible] secundario [illegible] denominationem
[illegible] in [illegible] secundario [illegible] denominationem
eodem modo, [illegible] aliquid est intrinsecum, [illegible]
[illegible] secundario [illegible]
[illegible] a [illegible] contin-
[illegible] impossibilitas [illegible]
in [illegible] a posteriori [illegible]
[illegible] denominationem. Quaestio 3 de causa mali et fori

Quaestio 3a de causa mali et fori

[illegible] ad quatuor genera causarum
[illegible] causa mali et fori [illegible]
[illegible] de malo et formali principio et [illegible]
[illegible] diximus libro [illegible]
[illegible] ordine [illegible]

Articulus primus in quo consistat virtus, causalitas et effectus causae mali et fori

Hujus dubii resolutione, magis sufficiens examinis, quod dis-
positioni et pro causae intelligentia advertendum est, quod qualibet
causa inter alia, uti principaliora imponere, dicitur et formaliter con-
stituitur causalitate, et effectus. Virtus causandi est illud, per quod con-
stituitur causa in actu primo potens causare, causalitas est illud ul-
timum per quod constituitur in actu 2° causans, et effectus est quod causatur
per causalitatem: hoc supposito Dico primo: virtus causae formalis et materialis
consistunt in entitate ipsa materiae et formae. probatur 1o: virtus causativa
causae materialis consistit in eo quod sit potens recipere formam, et
virtus causativa causae formalis consistit in eo quod actus communicabilis materiae.
Atqui materia per suam entitatem est potens recipere formam, et forma
per suam entitatem est actus communicabilis materiae: ergo virtus causativa
causae materialis et formalis etc. minor constat: quia materia est immediate
est potentia formae et forma pura actus materiae: Quod materia
et forma eadem definitione definiuntur et causae, aut principii
ipsae entitates.

Dico 2 causalitas causae materialis et formalis consistunt
in receptione et informatione indivisim a materia et forma. probatur
1o quia ad primam partem: causalitas causae materialis et formalis est illud
per quod formaliter constituuntur in actu 2° causantes, atqui materia formaliter
constituitur in actu 2° causans per passivam receptionem formae et forma
per activam informationem, seu actuationem materiae: ergo. probatur minor: materia
et forma formaliter constituuntur in actu 2° causantes per illud per quod for-
maliter immediate determinantur ad causandum et faciunt suos effectus
a se dependere; atqui materia per passivam receptionem formae determinatur
formaliter intrinsece ad causandum formam, et facit formam a se depen-
dere, et similiter forma per informationem materiae: ergo. minor: 2a pars
non indiget probatione, quia sufficienter constat ex dictis in superiori
materiae formae, et ideo notare oportet quod materia et forma et cau-
santur simul in [illegible] dispositionibus [illegible]
ab agente creato [illegible] dispositiones [illegible]
causalitati necessitati [illegible] illorum.

Dico 3 forma est effectus
materiae, et materia est effectus formae, et compositum est effectus utriusque:
probatur prima pars: materia causat formam ergo forma est ef-
fectus materiae. probatur ant: nam quia D. Thomas opusculo trigesimo
ait materia est causa formae in quantum forma non est nisi in
materia. Nec valet: quia materia causat illud quod recipit, sed est cau-
sa receptiva: atqui recipit formam: ergo causat formam. probatur 2a
pars: effectus causae informando et actuando causantis
est illud quod ab illa informatur et actuatur, atqui forma actuat

informando et actuando et ab illa informante materia [illegible]
e distinctus formae. 3a pars docet ab illa [illegible] distinctum [illegible]
participante: potest tamen [conveniri] quantitativis [illegible] formae [illegible]
potest tamen: quoniam materia et forma [illegible] causalitatibus [illegible]
possit ex [illegible] materia et forma [illegible] veras [illegible]
sicut [illegible] causas [illegible] causalitas [illegible]
[illegible] vera et realis causalitas, et effectus [illegible] et
realis dat vera et realis causa physica, quae haec omnia de-
pendent in materia et forma quam materia et forma [illegible]
et veras causas physicas.

Opponitur 2a pars [illegible]: de ratione
causae est dare [illegible] effectui [illegible] de ratione effectus recipere esse a causa
[illegible] materia non dat esse formae, quia potius e contra: quoniam non causa
formae [illegible]: materia non causat illud quod recipit: ergo non causat for-
mam. probatur: materia [illegible] recipit animam rationalem, quae illud non cau-
sat: quoniam. probatur minor: anima rationalis non dependet a materia [illegible]
[illegible] spiritualis: quoniam materia [illegible] animam rationalem. [illegible]
[illegible]: quod materia dat esse formae non in rigorosa acceptione [illegible]
causae efficientis, sed quatenus facit formam [illegible] dependentem [illegible]
in [illegible] non est forma [illegible] in [illegible] spiritualis [illegible]
[illegible] forma [illegible] actuale materiae, quia illud [illegible]
participat esse [illegible] a materia quatenus ea potentialitate
et materialitate ad [illegible] dicitur [illegible]: anima ratio-
non dependet a materia quoad [illegible]
quoad munus informandi materiam et constituendi compositum
non autem: potest enim dependere a concursu passivo materiae
in quo ejus causalitas consistit.

Opponitur 3a pars: effectus
[illegible] formae est ipsa forma communicata [illegible]: ergo non distinguitur
a forma; et materia distinguitur a forma, ergo non est effectus for-
mae. Opponitur [illegible]: Materia et forma causant recipiendo
et informando; sed materia et forma [illegible] recipiunt, et infor-
mant [illegible] compositum [illegible] ad [illegible]
[illegible] compositum: ergo non sunt causae compositi [illegible]
[illegible] quod forma duplicem habere effectum [illegible]
[illegible] consistit in ipsa forma commu-
nicata [illegible] materiae [illegible] communicata
~~[illegible]~~ [illegible] distinguitur
[illegible] ipsa materia [illegible] forma
[illegible] effectus [illegible]
causae [illegible] communicationem [illegible] effectus [illegible]
[illegible] propria [illegible] distinguitur realiter a causa [illegible]

dicemus: effectus solis exortus ne cum inducendo toto [illegible]. et 2o videtur quod in dicta difficultate quod [illegible] 3 [illegible] et [illegible] aliquis [illegible] compositum [illegible] [illegible] recipit et causalitatem [illegible] parte dicit [illegible] forma illud causat et informat quam produxit materia.

Articulus 2us quid sit idea et utrum sit vera causa.

Definitionem ideae desumimus ex D. Augustino in lib. 83 quaestionum [illegible] et 3 de veritate art. 1 per haec verba: idea est forma quam aliquis imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finem [illegible] alia communis ideae definitio: forma est quam respiciens artifex operatur. pro quarum intelligentia nota quod forma seu causa formalis est triplex. alia dicitur per quam, et est illa per quam aliquid formatur et constituitur. alia dicitur a qua, et est illa virtus a qua res procedit, et qua agens agit; et tandem alia est ad quam, et est illa ad cuius similitudinem aliquid formatur, et sic se habet idea seu exemplar. Unde per illud forma convenit idea cum aliis formis seu causis formalibus; per illud quam aliquis imitatur differt a forma intrinseca quae potius est participata a causa ideali quam exemplar et participabilis; per illud ex intentione agentis excluditur a ratione ideae forma illa ad cuius imitationem agens non per se sed per accidens aliquid operatur. tandem per illud determinantis sibi finem excluditur forma agentium naturaliter operantium.

Ex quibus infertur [illegible] ut aliquid procedat [illegible] causa ideali non sufficit quod fiat ad aliquid per accidens et praeter intentionem agentis simile illi, sed requiritur quod agens illud faciat respiciendo ideam, et intendendo eius imitationem. Infertur 2o quod causa idealis solum habet locum in agentibus intellectualibus operantibus propter finem; unde agentia [illegible] perfecta cognitione carent, non determinant ad operandum per causam idealem [illegible] naturaliter [illegible] tandem infertur quod idea [illegible] formam [illegible] et in ipso intrinsece recipitur [illegible]

n̄ consistit in actu. Unius enim artificis plures sunt ideae; nec
in actu intellectus, sed enim idealis assimilat ideae actui verò
interno n̄ assimilatur; neque in specie impressa, quia haec ideam mi
nor proxime, & remote: unde ideae consistit in verbo mentis
seu specie expressa repraesentativa, et dicunt habitudinem
imitabilitatis et exemplaris praxis ad rem factibilem. De ideae
propria loquuntur theologi pro parte quaestionum; sufficiat hic
notitiam rationis causae investigandam, quod propriè ē hujus loci.

Dico ideae ē verè et propria causa formalis exemplaris: probatur: cau
sa formalis exemplaris ē illa a qua effectus exemplaris participat
speciem et perfectionem; & ideatum exemplar participat ipsam speciem, et per
fectionem ab idea: ergo verè convenit in causa formali exemplari. Ita a
qua effectus imitatè participat certam rationem prout mit idea
ad exemplare regulatur et mensuratur in sua perfectione ab
idea: ergo exemplare participat exemplaris rationem ab ipsa
idea aliqualiter obtinere rationem causae efficientis et finalis
respectu ideati: efficientis quidem quia licet idea se habeat ut forma
ē tamen forma practica dirigens et determinans ad opus, &
ratio practici efficientis importat: ergo idea ē aliqualiter ef
fectiva respectu ideati: quo verò aliqualiter obtineat rationem causae fi
nalis constat: nam causa finalis ē illa quae movet agentem ad
operandum; & idea ob sui perfectionem aliqualiter movet arti
ficem ad operandum: ergo aliqualiter obtinet rationem causae finalis respectu
effectus ideati solùm.

S. A. D.

Obiectio: pone sic se habet idea intellectualis in artifice respectu
facti ideati, sicut forma intrinseca in agente naturali respectu ef
fectus naturalis; & forma intrinseca agentis naturalis solùm effec
tivè concurrit ad ejus effectum: ergo idea solùm effectivè concur
rit ad ideatum: ergo n̄ ē verè et propria causa formalis exemplaris
ideati. Confirmatur: artifex concurrit ad effectum media idea; & artifex
solùm efficienter concurrit: ergo etiam idea. Resolvo ad argumentum, idem mi
ni, vel ut dicunt docti ad omnem modum pertinet: quia idea solùm conve
nit cum forma naturali prout et aliqualiter impropriè concurrit ad
ideatum; maximè tamen differunt in eo, quod idea se habet ut
forma practicè dirigens artificem, et ab illo imitabilis,
n̄ verò forma naturalis: unde idea n̄ solùm effectivè impropriè concur
rit ad ideatum, & propriè formaliter exemplariter. Ad confirmationem

cond: quarta a habet ut habitus facilitans ut illa iure concurrat ad artefactum; idea vero habet regulare ut juxta eam dirigatur respectu illius.

Obis 2 causa fortis debet intrinsece tribuere cum effectum, sed illud convenire idea ... ergo non est causa fortis illius ... causa fortis extra ... in ... dicitur ...

... idea ergo ... accidens ut ... aliquando ... idea ... ideam ... materia ... artefacti ... idea ... fortis ... in ... accidentale ... quaestio de causa efficienti.

Quaestio 4a de causa efficienti.

Causae efficientis notitia quod plurimum necessaria est, nomine dubitat, ejus quidditatem, divisionem et ... declaremus, et licet ... causa efficiens Deus continetur; Deus enim est ... causa efficiens, de illo ... in ... quae ... ad pleniorem notitiam causa 2a et subordinata causa prima ... quid et quotuplex sit causa efficiens.

Articulus prius quid et quotuplex sit causa efficiens.

Causa efficiens sic ... Arist. ... lectione 2a ... libro ... principium ... principio ... convenit causa efficiens cum aliis causis ... ipsis ... per aliquam particulam ... haec enim est principium ... ipsius ... motu ...

causae verae efficiens est principium determinativum
mutationis quae naturaliter sive violenter; et ideo differt a cau-
sis instrumentalibus, quia illas denotat causa efficiens ut comparata,
illud enim quod active movet et reducit de potentia ad actum est
quid comparatum rei motae; et tandem differt a causa finali, quae licet
sit comparata causa, non tamen est id a quo primo incipit motus in
executione, sed in intentione. Unde non est primum principium mu-
tationis ut talis, sed intentionis ejus. Et haec sic data definitio
est causae efficientis tantum quoad genus et veram differentiam, et
juxta data solum terminis propriis notat principium comparatum
[illegible] a quo primo incipit motus in executione.

Opponens primo contra
definitionem: causa 2a est vere efficiens, et non ab illa primo
incipit motus, sed a causa prima; quod autem definitio non con-
venit omni definito. Opponens 2: causa occasionalis est vera cau-
sa efficiens, et ab illa non primo incipit motus, quia occasio vere
motus non est. Respondeo: videtur id posse argui de omni causa: ad primum ab
illa non primo incipit motus comparative ad causam primam in-
creatam, solum enim comparatione facta ad alias genera
[illegible] causarum; nam enim [illegible] in nostra defini-
tione per ly primo: solum denotatur causa efficiens ut prima
in comparatione cum causa materiali, formali, et finali. Ad
2 dico, quod si definitio intelligatur de vero motu physico,
philosophus solum voluit causam creatam efficientem definire;
si vero intelligatur de motu sive physico sive morali ac-
cepto, tunc convenit causae primae; haec enim est princi-
pium creationis, quae signat primum modum mutationis,
dicitur vere motus vel mutatio sive mutatio, qua-
tenus est transitus de non esse ad esse.

Causa efficiens gene-
ratim sumpta dividitur in causam per se, et causam per ac-
cidens; per se est quae ut talis producit effectum, si-
cut artifex est causa per se statuae; per accidens est quae [illegible]
ad effectum concurrit, sicut habere musicam respectu
aedificii. Causa per se dividitur in primam et 2am. Causa
prima est causa universalis omnium creaturarum a nul-
lo dependens, qualiter solus Deus dicitur causa
prima. Causa 2a in productione suorum effectuum depen-
det a causa prima, qualiter creaturae omnes causae 2ae
vocantur. Causa per se dividitur in univocam et aequivo-
cam

univoca est quae producit effectum ejusdem spe-
ciei cum ipsa, ut homo generans hominem; aequivoca est quae pro-
ducit effectum specifice a se diversum [illegible] aequivoca
alia est universalis, quae scilicet plures effectus diver-
sarum [illegible] producit, ut Deus, et sol; alia est particularis
quae scilicet est determinata ad aliquem effectum speci-
fice ab ipsa, quia se habet [illegible] vir-
tute [illegible].

Denique causa efficiens dividitur
in principalem et instrumentalem; principalis est quae virtute propria
producit effectum, ut [illegible] virtute causae princi-
palis in qua movetur, ut [illegible] principalis
[illegible] instrumentalis [illegible] divi-
ditur [illegible] requisitis
ad operandum potest operari et non operari [illegible];
[illegible] medio judicio
[illegible] causa necessaria [illegible]
est determinata ad operandum, et positis requisitis non po-
test non operari [illegible] habent agere [illegible]
[illegible] dividitur causa efficiens in totalem et partialem;
totalis est quae sola effectum producit, ut homo [illegible]
[illegible]; partialis est quae indiget concursu alterius ejusdem
ordinis [illegible] in effectu [illegible]
[illegible] concursu, vel principaliter movet [illegible] ab effe-
ctu, ut homo [illegible].

Alia quamplures assignari solent divisiones causae efficientis
quas omittimus, vel quia [illegible] vel quia fa-
cile [illegible]
[illegible] causae efficientis, [illegible] in causa [illegible]
[illegible] divisio enim [illegible] universalis
et particularis, univocae et aequivocae, totalis et partialis
in causa finali et [illegible]
causa [illegible] habent [illegible]
[illegible] causa efficiens [illegible]
[illegible] juxta Doctorem [illegible] de causis [illegible]
[illegible] causa efficiens [illegible] in effectu [illegible]
[illegible] causa efficiens [illegible]

et sic est ejus causalitas [illegible] dependet a [illegible] causa [illegible] [illegible] potest effectus [illegible] immediate operativa

VI 2us

an Sub[stanti]a creata sit imediate operativa

Suppono primo causas secundas creatas esse proprie et simpliciter activas et effectivas, non quidem per creationem, quia hoc est proprium solius Dei, sed per generationem contra aliquos antiquos asserentes creaturas nihil agere nec habere aliquam virtutem, sed Deum ad illarum praesentiam omnia producere, quorum sententia refutatur a D. Thoma 3 contra gentiles capite [illegible] in 2 distinctione prima [illegible] deducit ex illo capite primo Genesis ubi dicitur Deum tribuisse rebus virtutes activas et operativas quia se propagarent per illud verbum: germinet terra herbam virentem. Suppono 2 substantiam creatam ut causam principalem producere accidentia per alterationem, et aliud formas substantiales per generationem: si quidem experimur ignem virtute et propria actione producere in ligno non solum calorem, sed etiam formam ignis ad positionem enim illius actionis incipit esse in ligno calor et forma ignis; unde quando videmus aliqua accidentia produci [illegible] illud productum [illegible] substantia [illegible] dicitur influxus in illa.

Suppono quod in productione cujuslibet effectus concurrit principium quod et principium quo: principium quod est illud subsistens, seu suppositum juxta illud actiones sunt suppositorum. principium quo est id quo suppositum constituitur operativum, et est duplex, aliud proximum, et remotum aliud. principium quo proximum est id quo proxime influens in effectum [illegible] proxime capax: principium quo remotum est virtus remota ad operandum quae quidem dicitur virtus mediata quatenus illa ut efficiat mediante virtute proxima et enim dicitur mediata [illegible] virtute proxima ad operationem. v. g. est principium quo remotum mediatum et mediate operationi est forma substantialis completa. quod docet D. Tho. [illegible] et principue et convenientes [illegible] forma substantialis, quae constituit [illegible] naturae: quae saltem mediate influit in illa [illegible] est proximum [illegible] principium operationis; forma [illegible] est [illegible]

Certum est in [illegible] actionem [illegible] rationem [illegible] distinguis a causa [illegible] virtutem et mediatam [illegible] virtutem proximam [illegible] effectum; mediatio [illegible] immediatione [illegible] virtus proxima [illegible] immediate operativa. certum est [illegible] productivus [illegible] effectus immediate aliquod [illegible] unde [illegible] est immediate operativa immediatione suppositi, seu principii quod [illegible] principium quo proximum [illegible] virtus seu principium quo proximum operationis [illegible] aliquod accidens [illegible] [illegible] communiter docent [illegible] identificari cum principio proximo [illegible] est immediate operativum. [illegible] opposito omnes [illegible] nominis [illegible] Rubius, Vasquez et ab Albertus defendunt principium proximum et immediatum operationis esse accidens, et [illegible] substantiam non est immediate operativam [illegible]

10

Dico substantiam non esse immediatum operationum principium: [illegible]
a Doctore in p. distinctione 3a quaestione 4 art. 2
his verbis: Deus solus est, qui [illegible] agit per suam
[illegible] differentiam substantiam: in omnibus
autem aliis operatio est accidens, et ideo
oportet quod principium proximum operationis
nisi accidens. et immediate ponit exem-
plum in forma ignis et anima rationali:
forma substantialis ignis nullam operationem habet
nisi mediantibus qualitatibus activis, et passivis
[illegible] quam [illegible] [illegible]: similiter
dico quod et anima rationalis nullam operationem
exercet nisi mediante potentia. et idem dicit [illegible]
[illegible] Doctor alibi in locis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
dicit nullo [illegible] interpretationem, a cujus mente
[illegible] D. Augustini
[illegible] et Bernardi hujusmodi [illegible]
[illegible] nullatenus [illegible] opinio
[illegible] colligit ex eo quod [illegible] est Divi Bonaventurae
opinabilis et philosophico [illegible]
[illegible] opera Doctoris [illegible] ab omnibus
merito judicant. Pro declaratione quod D. [illegible]
[illegible] Angeli [illegible]
[illegible] lineae [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in igne [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] lineae
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

in ordine perfectionis et [illegible]; nec illa [illegible] actus ultimi pertinentes ad diversam lineam et dispositionem [illegible] ad diversitatem perfectionis in diverso genere causae [illegible] et perfectiones quae non subordinantur nullo ex his modis se habent: [illegible].

Prob. 2 ratione quae praecedentem confirmat: substantia non est proxime operativa in diversa linea quam est proxime [illegible]. prob. ant. substantia est [illegible] in illa linea in qua est perfectibilis; sed [illegible] perfectibilis in diversa linea: ergo antecedens constat: quia implicat quod aliquid sit [illegible] in aliqua linea, quin sit in illa linea [illegible] affirmativae [illegible] prob. min.: substantia est ultime perfectibilis in linea substantiali et potentia operativa in linea accidentali: ergo [illegible] actus [illegible] sunt perfectibiles in illa linea, in qua sunt [illegible] perfectionis; de ultima perfectione substantiae, et potentia operativa sunt in linea substantiali et accidentali: ergo substantia non est immediata operativa.

Prob. minor: ultima perfectio substantiae est existentia, et ultima perfectio potentiae operativae est operatio; sed existentia est in linea substantiali et operatio in linea accidentali: ergo ultima perfectio substantiae est in linea substantiali, et ultima perfectio potentiae operativae in linea accidentali.

Prob. 3 ratione Divi Thomae pa parte quaest. 77 art. 3: omnis virtus seu potentia proxime et immediate operativa specificatur ab operatione; sed implicat substantiam specificari ab operatione: ergo repugnat substantiam esse immediate operativam. prob. maj.: quod est propter operationem, et ad illam per se ordinatur, specificatur ab operatione; sed potentia proxima operativa per se ordinatur ad operationem, et est propter illam: ergo maj. [illegible] constat: quia operatio [illegible] per se est actus, et actus ultimus, et sic exigit potentiam quae per se ad illam ordinatur, quae [illegible] est alia, quam potentia proxime operativa. prob. maj.: quod est propter operationem, et quod per se ordinatur ad illam, respicit operationem ut proprium finem a quo specificatur: ergo specificatur ab operatione. prob. [illegible]: repugnat substantiae esse [illegible]; quia specificari ab operatione est [illegible] ad aliud: ergo min. [illegible] potentia proxime operativa [illegible] specificari intrinsece ab operatione [illegible] illa [illegible] solum specificari [illegible]: substantiae autem repugnat esse specificatam ab operatione, et ab alio accidenti.

Dapo si substantia completive specificatur ab operatione accidentali, immo etiam specifico completive dependeret ab illa tanquam a sui mensura; sed hoc est falsum: ergo non specificatur completive ab operatione. probatur minor: nam tunc magis dependeret accidens a substantia quam substantia ab accidente; sed accidens tum in esse specifico et quidditativo solum dependet a substantia tanquam ab alio completivo; substantia enim non est intrinsece constitutiva accidentis: ergo substantia dependeret in esse etiam specifico ab operatione. Dici: substantia completive specificatur ab operatione prout continetur per ordinem transcendentalem ad operationem; sed hoc est falsum: ergo non consentit: nam quod si ea completive specificatur ab ea in nomine constituitur in esse etiam specifico per ordinem transcendentalem ad illud. probatur minor quia substantia ens in se, vel in se: ergo constituitur per ordinem ad operationem. probatur 2 minor: substantia adaequate constituitur per ordinem ad existentiam tanquam ad adaequatum completivum specificativum; sic: ens cuius essentiae debetur esse: ergo non constituitur per ordinem transcendentalem intrinsece ad operationem.

Probatur 4to ratione quae tradit

D. Thomas: potentia et qualitas naturalis et actus ad quem ordinatur debent esse in eodem genere; sed substantia non est in eodem genere cum sua operatione: ergo non est potentia quae ordinatur ad operationem: ergo non est immediate operativa. maior est D. Thomae; et probatur: potentia per se ordinata ad actum substantialem est substantialis: ergo et vice versa quae per se est ordinata ad formam substantialem et ad proprium actum est substantialis: ergo potentia per se ordinata ad actum substantialem est substantialis. confirmatur: potentia proxima operativa est qualitas; sed qualitas est accidens: ergo potentia proxima operativa est accidens. probatur maior: potentia proxima dividitur contra alias species qualitatis et sub illa continetur: ergo est qualitas. probatur antecedens: secunda species qualitatis dividitur in potentiam et impotentiam; sed potentia est potentia proxima: ergo antecedens. probatur minor: potentia contrapositive ad impotentiam est potentia expedita per quam facile potest id, quod in potentia remota facile non potest; sed haec est propria potentiae proximae: ergo potentia divisive secundae speciei qualitatis est potentia proxima.

Probatur ultimo ratione: substantia non est immediate operativa productive alterius substantiae; ergo nulla tenus est immediate operativa. probatur antecedens: accidens potest immediate producere et immediate producit substantiam: ergo antecedens. probatur antecedens: calor ignis immediate producit in ligno formam ignis: ergo antecedens. probatur antecedens: idem principium proximum producit immediate in ligno formam ignis et calorem ut octo; sed calor ignis producit immediate in ligno calorem ut octo: ergo immediate producit formam ignis. probatur maior, quia calor ut octo est ultima dispositio ad formam ignis; sed qui ponit ultimam

dispositione ad formam ponit formam: ergo maior, probatur maior: forma ignis et calor uno actu in eodem instanti et per eandem actionem introducuntur in materiam ligni; sed quae ita se habent ab eodem principio proximo producuntur: ergo consequens. species Eucharisticae immediate producunt substantiam: ergo accidens est principium proximum substantiae. probatur antecedens: species Eucharisticae sunt principium proximum [illegible], sed in ea [illegible] est actio productiva substantiae: ergo sunt principium proximum productivum substantiae. hoc ipsum amplius apparet in aliis qualitatibus immediate producentibus substantiam. [illegible]

Solutiones Argumentorum

Obiectio 2a. [illegible] potentia [illegible] proxima accidentalis immediate respicit operationem: ergo licet substantia immediate respiciat operationem, potentia immediate respiciet operationem: ergo potentia immediate operativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ergo potentia et operatio et [illegible] proxima operationis sunt eiusdem lineae [illegible] accidentalis, [illegible] [illegible]: ergo accidens operativum et in se [illegible] et [illegible] substantiae [illegible] in illo potentia subordinatur operationi: at vero [illegible] substantia pertineat ad lineam substantialem, et operatio ad lineam accidentalem, [illegible] eiusdem lineae nec inter se subordinantur: ergo [illegible] [illegible] a natura ad operandum, sed [illegible] substantia simpliciter ad se, et in se [illegible] constituatur: ergo ratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diversae lineae et non subordinatas [illegible] [illegible]. Sed dices: operationes in substantia [illegible] subordinantur: ergo ab eadem potentia proxima respiciuntur. probatur antecedens: [illegible] [illegible], et operationi requiritur ad esse: ergo [illegible]

Dices 2o: non obstante diversitate lineae [illegible] potentia radicalis operationis et potentia proxima receptiva ~~activa~~ accidentalis [illegible] ~~[illegible]~~ dicens actus [illegible] et [illegible] pertinent ad diversas lineas, et [illegible] eiusdem [illegible] [illegible] [illegible]: ergo [illegible] [illegible] [illegible] operationi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operationi requiritur ad esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] operationi [illegible] [illegible] et primario independenter ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requiritur ad intellectionem, quin propterea ab eadem potentia proxima proveniant. [illegible] [illegible]: [illegible] potentia radicalis [illegible] radicaliter et remote ordinatur ad operationem, et [illegible] [illegible] accipiat ab accidenti [illegible] simpliciter immediate [illegible] [illegible] ordinatur ad illam: et sic [illegible] [illegible] debent [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

gratia et ex propterea [illegible] activa et operativa dicitur

rone formalis dici subicibilitatis; [illegible] per [illegible]
ad diversa [illegible]

Obiicies 2° contra 2am conclusionem: substantia potest esse [illegible] dispositiva accidentis quod est accidens reale, potest esse dispositiva [illegible] connaturaliter, et patet in logica: ergo [illegible] substantia ab accidenti [illegible]. Si substantia non posset esse dispositiva accidentis, maxime quia [illegible] perfectior accidenti; sed hec ratio est nulla: ergo [illegible]. Minor: [illegible] principalis accidens supernaturale est perfectius substantia [illegible] cum sit perfectior intellectione; et accidens dispositivum substantie per [illegible] ab intellectione, quia licet substantia sit perfectior accidenti [illegible] illo dispositivo, tamen non [illegible] connaturaliter; [illegible]: quia logica cum sit accidens, [illegible] extra se recipiente [illegible] ab illo dispositivo [illegible] ab alio [illegible] dispositivo, [illegible] impositione, [illegible] quia substantia [illegible] habere accidens [illegible] [illegible] sed [illegible] immediate [illegible] substantia immediate [illegible] in se, et ad se; ergo [illegible] connaturaliter recipientes [illegible] ab illo [illegible] recipiente [illegible], et [illegible].

Obiicies 3° contra 3am conclusionem: actus et potentia non debent esse in eodem genere: ergo substantia potest esse potentia ad operationem ordinatam. Probatur: potentia obedientialis est entitative realis, et ejus actus est entitative substantia realis: ergo actus et potentia non debent esse in eodem genere. Confirmatur: potentia [illegible] ordinata ad recipiendum formam [illegible]: ergo actus et potentia non debent esse in eodem genere. Confirmatur 2°: logica [illegible] ad [illegible] non est in eodem genere cum illo, quia est realis: ergo potentia non debet esse in eodem genere cum actu [illegible] ad [illegible] non [illegible] ergo actus et potentia per se [illegible] ad illum non debent esse in eodem genere [illegible] per se ordinata [illegible]: [illegible] potentia obedientialis non ordinatur per se [illegible] supernaturalem: [illegible] potentia per se ordinata ad operationem, et sic debet esse in eodem genere cum illa.

Ad primum [illegible] quantitatem [illegible] ordinatam per se [illegible] ad recipiendam formam [illegible], [illegible] ordinata [illegible] conclusionem [illegible] quantitatem [illegible] receptivam formae [illegible], [illegible] propriis [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] in [illegible] 2 [illegible] per [illegible]

D. Bon[aventura] parte [illegible] dicente: in ipsa consecratione miraculosa datur quantitati dimensivae panis et vini quod sit per se subsistens sub consequentium formarum ab eius continuatione conservata; quia potentia et habitus debent magis proportionari ad actus quam ad substantiam: quia licet actus entitative sit quid extra habitus, et ab illo realiter distinguatur, tamen in linea perfectionis actus est quid distinctum [illegible] habitus quia habitus intrinsece perficit. obiectum vero est terminus pure extrinsecus. nota quod potentia et actus non debent esse in eodem genere praedicamentali, ut insinuat D. Thomas in [illegible] distinctione [illegible] quia potentiae sunt qualitates, et operatio transiens pertinet ad praedicamentum actionis; debent esse in eodem genere physico accidentis vel substantiae.

Observa denique D. Bernardum libro meditationum capite primo ait: tria quaedam interiora in anima, memoria, intellectus et voluntas, quae sunt ipsa anima. praeterea D. Augustinus libro 9 de Trinitate capite 4 ait: haec tria, scilicet mens, amor, et notitia esse in anima non tamquam in subiecto sicut color et figura in corpore. et capite decimo 3 docet: substantialiter habet anima cuius potentiae et videri idem esse cum ipsa: quia potentiae proximae animae identificantur cum anima: quia substantia est immediate operativa sine organo, quod attingit difficultatem [illegible] in libro de anima [illegible] de spiritualibus creaturis [illegible] ad quod D. Bernardus, et [illegible] de memoria, intellectu et voluntate non loquitur et [illegible] ut [illegible] qualitates spirituales realiter ab anima distinctae in illa receptae, sed de illis originaliter sumptis, quatenus identificantur cum anima, quia anima est origo et radix harum potentiarum proximarum.

Observa principium fundamentale [illegible]: nullum accidens potest esse virtus immediate operativa substantiae: quia substantia est immediate productiva [illegible] nullum accidens potest [illegible] praecontinere substantiam; deinde virtus immediate productiva effectus debet illum praecontinere: [illegible] accidens est imperfectius substantia: quia non potest illam intrinsece praecontinere. [illegible] nullum accidens potest intrinsece praecontinere substantiam, [illegible] causa principalis [illegible] ut virtus instrumentalis [illegible] causa principalis debet aequalem vel excedentem effectui perfectionem [illegible] virtus instrumentalis [illegible] principio proximo medio quo causa principalis producit effectum, quem intendit [illegible] causae principali [illegible]. Unde licet accidens ut imperfectius substantia non possit [illegible] substantiam praecontinere, et producere ut principium proximum, ut virtus instrumentalis substantiam.

Replicabis: accidens est virtute instrumentali substantiae in substantia [illegible] ipsa, ergo accidens [illegible] substantia potest substantiam producere, ergo virtus instrumentalis [illegible] accidens [illegible] in substantia, nil novum [illegible] accidentis; dicitur [illegible] secundo se non potest substantiam producere: ergo [illegible] verbo dico nimium; si [illegible] secundo se dicat [illegible] substantia ipsa [illegible] accidentis in substantia, [illegible] si solum dicat [illegible] modo [illegible] dico nego minorem et consequentiam: itaque accidens in suo genere, et quia accidens est [illegible] producit immediate substantiam, dicitur quod est tale accidens [illegible] a natura [illegible] ipsius operationis [illegible] producit, non indiget aliquo [illegible] ipsi [illegible] dicitur [illegible] determinatum [illegible] in substantia et virtus instrumentalis [illegible] principii, quo [illegible] producit [illegible] causa principalis.

Replicabis: [illegible] accidens immediate producens substantiam est virtus instrumentalis debet accipere et participare aliquam virtutem a substantia quae non potest producere, [illegible] virtus instrumentalis a substantia nil [illegible]: quia illa virtus [illegible] dicta non potest [illegible] substantia est immediate operativa, nec potest esse accidens, quia [illegible] accidens non est [illegible] impotens [illegible] per [illegible] causa instrumentalis, [illegible] producit effectum debet accipere virtutem a causa principali: ergo major: probatur [illegible] accidens non potest producere substantiam nisi in virtute substantiae: ergo [illegible] [illegible] verbo [illegible] nego consequentiam: quia causa instrumentalis [illegible] non [illegible] est conjuncta causa principali, et non indiget virtute et motione ab ea [illegible] virtus [illegible] instrumentalis radicatur in ea [illegible] substantia [illegible] [illegible] posita [illegible]: ergo virtus instrumentalis a causa principali [illegible] debet accipere aliquam virtutem.

Ad 2um [illegible] accidens producit substantiam in virtute [illegible] in virtute [illegible] substantiae [illegible] accidens dicitur producere substantiam in virtute substantiae, non [illegible] hoc non quia accipit virtutem, quae [illegible] accidens, [illegible] ipsum accidens [illegible] virtus [illegible] substantiae si dicas ergo accidens producit substantiam [illegible] in [illegible]: ergo producit substantiam virtute propria [illegible] consequentia: ergo accidens producit substantiam virtute propria [illegible] consequentia

proportionata virtutis est dicebatur subordinationem dependentiae a substantia tanquam a radice ne con[illegible]; licet accidens sit ipsa virtus productiva, [illegible] tamen sit principalis a natura subordinatur, ex debeat substantia in suis operationibus prius debet dici virtus propria substantiae quam accidentis, et quod accidens producit substantiae virtute propria substantiae ut causa principalis.

Obiectio: si substantia non est immediate productiva non est causa principalis illius; sed hoc est falsum: ergo. probatur maior: si enim non est immediate productiva non plus habet in productionem [illegible] quam recipere et dicitur virtutem operativam; sed hoc non sufficit ad rationem causae principalis: ergo. probatur minor: producere virtutem proximam operativam non sufficit ad rationem causae principalis: ergo [illegible] illud recipere [illegible] consequenter: si substantia non est immediate operativa, nullum habebit influxum in actionibus in effectum: ergo non est causa principalis et principium quod. probatur: si substantia non est immediate operativa nulla actio productiva erit egrediens a substantia: ergo etc.: [illegible] quia nulla actio erit egrediens a substantia immediate terminativa ad substantiam [illegible] virtutem proximam operativam: quia haec non producit a substantia, cujus [illegible]; de operativa; ergo si substantia non est immediate operativa nulla actio productiva erit egrediens a substantia.

Respondeo distinguendo primum consequens, ultimo etiam negando consequens: quia producere virtutem proximam non includit in virtute proxima actualem dependentiam in eamque operationem productivam, ut [illegible] potest in [illegible] producendo virtutem productivam [illegible]: quia in propagationem [illegible] dependens ab [illegible] nec sit causa proxima, [illegible] dicitur [illegible] virtutem proximam [illegible] operationes et effectus virtutis proxime actualiter dependent a radicante, et quidem dependentia essentialis operationis, effectus essentialis proxime a substantia constituitur radicaliter [illegible] primi principium mediatum operativum, ut [illegible] [illegible] ad primum dicimus nulla actio productiva erit immediate egrediens a substantia, concedo; mediate, nego consequens. Itaque substantia licet radicaliter et mediate agit et influit in effectum per sui actiones in illa [illegible] mediate egredientia a substantia [illegible] quatenus a [illegible] influit in virtutem proximam; [illegible] per virtutem proximam actualiter dependens in suis operationibus a substantia [illegible] sit [illegible]

Obiicies septimo: forma est principium immediate productivum novae proprietatis: ergo sicut est immediate operativa productiva, proprietates immediate convenientes formae: ergo ans. constat: dum ab aqua removetur ignis, producit in aqua nova frigiditas, dum nisi immediate a forma aquae: ergo forma est immediate [illegible] productiva [illegible] ... dicunt: quia actione forma in ipsas proprietates, non autem permanentionem proprietatum formae, eodem ans. et nec conse. itaque forma dicitur causa et principium novae proprietatis, non productionis, sed emanationis: proprietas enim non producitur a causa [illegible] ab ea dimanant: proprietates autem ab essentia dimanent, non in eo quod essentia [illegible] sit conceptus [illegible] suis proprietatibus ex [illegible] causa per productionem [illegible] et [illegible] consequentia productionem proprietatum: unde proprietates non producuntur per idem principium et per eandem actionem per quam producitur essentia, sed forma [illegible] non est principium immediate activum et productivum illarum.

Sed dices pro: natura quae [illegible] disposita exigit, quod agens producat formam, debet esse principium dimanationis formae: ergo [illegible] principium proprietatum debet illas producere. Dices 2: essentia fundabilem [illegible] proprietates: [illegible] effective [illegible] in proprietates, ergo est immediate productiva illarum. Resp. ad pri. [illegible] de natura exigit quod agens producat formam [illegible] sicut [illegible] ratione naturae [illegible] eadem natura non est nec conse. itaque [illegible] dimanet ab illo principio in [illegible] debet exigentia [illegible] debitis illis in [illegible] productionis [illegible]; et [illegible] debent exsistere a principio dimanationis [illegible] [illegible] productionis ipsius, ut [illegible] in forma ad [illegible] [illegible] proprie [illegible] conse., effective [illegible] [illegible] ideo conse. itaque [illegible] influit in proprietates per actionem a se [illegible]; [illegible] [illegible] in propriis, [illegible] debet et determinat actionem generantis [illegible] productionem proprietatum.

Ad septimum [illegible] [illegible] [illegible], illa enim nova frigiditas non producitur a forma aquae, sed ab agente [illegible] [illegible], [illegible] pertinet conservare in aqua proprietates, quas aqua accepit a generante [illegible] producens aquam producit [illegible] frigiditatem [illegible], [illegible] dat formam dat consequentia formae: illa [illegible] [illegible] aquam [illegible] [illegible] continet [illegible] a [illegible], [illegible] impedimentum proprietatum ab illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] communicatione, quod illa nova frigiditas producitur a generante aquae.

q[uo]d licet [illegible] stabiliter n[on] existat, virtualiter tamen [illegible] in effectu proprio: q[ui]a frigiditas remissa [illegible] in aqua, [illegible] [illegible] in ipsa e[st] virtus proxima [illegible] producere intensionem frigiditatis [illegible] nova actione q[ui]a nova frigiditas [illegible] nec [illegible] p[er] explicationem pr[aecedentis] actionis.

Obes ~~[illegible]~~ octavo: quid

quid [illegible] facit media virtute accidentali producit effectum: q[ui]a potest p[er] se imediate illos producere [illegible]: quid quid Rex facit mediis suis ministris potest imediate facere; q[ui]a [illegible]: [illegible] ministri Regis operat[ur] in virtute illius ex [illegible] subordinat[ur], itaq[ue] [illegible] operant[ur] in virtute [illegible] [illegible] [illegible] Rex [illegible] imediate facere quid quid facit mediis ministris: q[ui]a [illegible] [illegible] [illegible]: q[ui]a [illegible] potest mediis [illegible] interficere homi[nem], et n[on] potest [illegible] [illegible] imediate p[er] se ipso illo interficere. Vel aliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[ui]a omnia [illegible] ministri regis [illegible] ipso absolute [illegible] [illegible] producere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest imediate [illegible] mediis [illegible].

Obes nono [illegible]

[illegible] Angelico p[er] modu[m] speciei impressae immediate effective concurrit ad intellectionem: [illegible] [illegible] ad [illegible] effective imediate concurrit p[er] modu[m] [illegible] p[er] modu[m] [illegible] [illegible] impressa [illegible] [illegible] effective concurrit ad intellectionem n[on] tamen p[er] modu[m] [illegible] p[er] modu[m] [illegible] imediate concurrit p[er] modu[m] [illegible] ad intellectionem [illegible] intellectione [illegible] vice versa; ex [illegible] [illegible] potest concurrere imediate ad intellectionem p[er] modu[m] speciei impressae. [illegible] [illegible] magistro [illegible] [illegible] [illegible] enim Angeli concurrit p[er] modu[m] speciei n[on] tamen imediate [illegible] medio [illegible] ipsius Angeli: q[ui]a species [illegible] subordinat[ur] [illegible] et simul cu[m] illa imediate concurrit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subordinat sibi [illegible] [illegible] medio illa concurrit.

[illegible] obes: actio potest imediate [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] potest imediate [illegible]: q[ui]a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

generatione et corruptione, alteratione, non e
actione divinitus? a generatione enim substantia et
accidentia producuntur per actionem quae immediate
terminatur ad accidentia, et mediantibus accidentibus
ad compositum substantiale. ad istud respondetur juxta
communem sententiam thomistarum
concesso antecedente, negando consequentiam; et discrimen
quia ad hoc ut substantia immediate terminat opera-
tionem, requiritur quod recipiat ab operatione
et ab illa immediate recipiatur et ordinetur ad
substantiam; ut enim substantia immediate pro-
ducitur operatione, requiritur quod illa immediate re-
cipiat, et ab illa [illegible] actio imme-
diate producente sua terminatur ad substantiam; immediate
[illegible] ad substantiam; sed substantia nullo medio [illegible]
ria proxima actione seu operatione immedi-
ate efficitur. quaestio quinta de concursu Dei ad
effectus creatos

Quaestio quinta de concursu Dei ad effectus creatos

Cum Deus inter causas efficientes primum locum
optimum et causa prima dicatur, posquam
de [creatisset] [illegible] nobis notitia [illegible] aliquid
de causa [illegible] concursu
in effectibus causis secundis [illegible] primus
utrum Deus simul cum creatura [illegible] immediate
ad omnes illius effectus concurrat.

Articulus primus utrum Deus simul cum creatura physice immediate concurrat ad omnes illius effectus

Ante resolutionem sciendum est, quod causa potest multipliciter ad aliquem effectum concurrere: videlicet vel praebendo virtutem causae, quomodo ignis praebens aquae virtutem calefactivam concurrit ad calorem, quem aqua producit in manu; vel applicando causam ad operandum, qualiter concurrit homo applicans ignem ad comburendum; qui quidem concursus dicitur praevius, quia praecedit operationem: tandem potest una causa concurrere ad effectum alterius, simul cum ipsa effectum producendo, quomodo concurrit homo portans simul cum alio lapidem; et hic concursus dicitur simultaneus. Certum est Deum [illegible] omni creaturae virtutem ad operandum; neque [illegible] immediate ad omnes effectus creaturae concurrere praevie; difficultas solum procedit de concursu simultaneo et immediato: utrum scilicet Deus immediate concurrat et influat simul cum causa creata ad omnes illius effectus. Partem affirmativam unanimiter defendunt theologi et philosophi [illegible], [illegible] gradu pro opposita [illegible], vel etiam proxime [illegible].

Dico: Deus immediate sic concurrit simul cum creatura ad omnes illius effectus. Haec conclusio fundatur in sacra scriptura: dicit enim Isaias vigesimo sexto, <u>omnia opera nostra operatus es in nobis Domine</u>. Et Joannis decimo quinto, <u>sine me nihil potestis facere</u>. Et ad Philippenses 2 dicitur <u>Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate</u>: qui quidem textus [illegible] intelligi possunt de concursu Dei immediato et [illegible]. D. Augustinus libro 5 de genesi ad litteram capite vigesimo [illegible] ea quae in sermone [illegible] dicitur actorum decimo septimo: <u>quamvis non longe sit ab uno quoque nostrum, in ipso enim vivimus, et movemur et sumus</u>, et in hoc [illegible] exprimit [illegible] Dei a nobis et ejus concursus immediatus in nostro opere [illegible] sacra scriptura [illegible]. Praeterea [illegible]: quia eodem modo debent se habere operationes Deo [illegible], ac opera [illegible] Deo [illegible]; [illegible] illud Pauli 2 ad corinthios 3, <u>[illegible] cooperatores Dei</u>; et prima ad corinthios decimo quinto, <u>plus omnibus laboravi non ego, sed gratia Dei mecum</u>; operatur gratia [illegible] Deo immediate simul cum eo operante: [illegible] operatione.

Probatur ratione: Deus immediate conservat quemcumque effectum creatum; at conservatio est continuata productio: ergo Deus immediate producit quemcumque effectum creatum [illegible]: Deus producit immediate [illegible]

annihilare quam conservare creaturas; et si illud immediate non conservaret non posset immediate annihilare: ergo. Maior constat: quia Deus habet in potestate omnes creaturas immediate ac directe dominium potestatis: annihilare aliquid est actionem ejus conservativam subtrahere; et si Deus non immediate, et media causa 2a conservaret creaturas, non posset immediate, et media causa 2a actionem conservativam subtrahere: ergo non ~~potest~~ posset immediate quamlibet creaturam annihilare. Confirmatur: omnis creatura immediate dependet a Deo: ergo Deus immediate concurrit ad omnes effectus creaturarum. Probatur antecedens: omnis creatura est ens per participationem, et ens per participationem immediate dependet a Deo, quia est ens per essentiam: ergo. Probatur minor: ens per participationem est immediate participatum a Deo: ergo immediate dependet a Deo. Probatur antecedens: ens per participationem essentialiter immediate est ens secundum rationem, et absolute: ergo est ens immediate participatum a Deo. Probatur 2a ratione desumpta ex Dre Subtili 3a parte quaestionis [illegible] 2a argumento: quia nullus effectus causae 2ae repugnat quod possit immediate produci, et sub ratione entis nullus effectus potest immediate produci nisi a solo Deo: ergo omnis effectus causae 2ae immediate attingitur a Deo. Probatur minor: quia universalissimum praedicatum ut sic solum potest a universalissima causa immediate produci; et ratio entis est universalissimum praedicatum: ergo minor constat. Maior probatur: quia ordo effectuum est secundum ordinem causarum, ut docet Dr Subtilis in [illegible]: ergo praedicatum universalissimum debet immediate contineri in causa pariter universalissima. Probatur 2a minor: nulla causa creata potest immediate producere omne ens producibile: alias posset ipsum immediate producere; et si posset producere effectum sub ratione universalissima entis, posset producere omne ens producibile: ergo nullus effectus potest sub ratione entis immediate produci a causa creata. Probatur minor: sub ratione entis continetur omne ens producibile; et qui potest producere effectum sub aliqua ratione, potest producere quidquid sub illa continetur: ergo resolutive [illegible].

Solvuntur Argumenta Contraria

Obies primo: causa 2a principalis non indiget concursu Dei simultaneo: ergo concursus simultaneus superfluit. Probatur antecedens: causa 2a principalis habet sufficientem virtutem ad effectum producendum: ergo. Respondeo nego antecedens; ad probationem dicas: ad effectum producendum sub ratione particulari, concedo; sub ratione communi entis, nego antecedens. Et dico: causa 2a potest producere effectum sub illa ratione entis, quae requirit in eo: ergo nulla est de

prob. ant.: ratio entis reperta in effectu est particularis et determinata a causa 2a, potest producere effectum sub ratione particularis determinatae: quod videtur ad ant. ad probationem dist. maj.: ratio entis reperta in effectu est particularis et determinata ex parte rationis a qua nascitur, ex parte vero rationis sub qua producitur, nego maj. et concessa min. conc. itaque causa 2a producit rationem entis in effectu repertam, quia ab illa per propriam differentiam determinatur et contrahitur, eam tamen non producit sub ratione communi et universali: sub hac enim ratione debet a Deo produci, qui est causa universalissima.

Obs. 2 Deus non concurrit immediate ad effectus causae 2ae, ut causa partialis, et nec concurrit ut causa totalis: quod prob. maj. conseq.: quia partialitas dicit imperfectionem ex parte Dei tollendam: quia si Deus esset causa partialis, solum produceret unam partem effectus, et reliquam ab alia [illegible] non concurreret. prob. min.: Deus non producit totum effectum: ergo non est causa totalis. prob. ant.: causa 2a est etiam causa totalis, totum effectum producit, et idem effectus non potest produci a duplici causa totali: quod videtur [illegible] inde maj. ad probationem di- ant., [illegible] probationem dist. min. a duplici causa totali ejusdem ordinis, conc. min.; a duplici causa totali subordinata seu diversi ordinis, nego min. et conc. itaque causa prima producit effectum sub ratione communi entis, et relinquit effectum producendum a causa 2a sub ratione particulari: idem autem effectus a duabus causis diversi ordinis subordinatis et sub diversa ratione totaliter produci non repugnat, sicut non repugnat, totum effectum produci a causis efficienti et finali, quae sunt diversi generis.

Obs. 3: Deus nequit producere immediate actum vitalem: ergo non concurrit immediate ad omnes effectus creaturarum. prob. ant.: actus vitalis debet immediate procedere a principio intrinseco vitali, et ab illo se movente; at Deus nequit vivere et se movere per actum vitalem creaturae: ergo nequit immediate producere actum vitalem creaturae. conf.: Deus immediate non concurrit ad effectus causae moralis et liberi: ergo non concurrit immediate ad omnes effectus causae 2ae. prob. ant.: concurrere immediate ad effectus causae moralis et liberi diceret imperfectionem Deo repugnantem: quod videtur ad ant.: nequit immediate producere actum vitalem sub ratione vitalis, concedo; sub ratione communi entis, nego ant. et cons.: itaque actus vitalis ut talis debet procedere a principio vitali et se movente per se, sub alia tamen ratione

[illegible] procedere agentia [illegible] idem
[illegible] non concurrit immediate [illegible]
[illegible], cum [illegible] causae efficientis non [illegible]
itaque non solum necessario [illegible] concurrere immediate effective ad
omnes effectus causae 2ae.

Observa: Deus et creatura [illegible]
neque diversa actione possunt immediate ad eundem effectum creaturae
concurrere: ergo Deus immediate non concurrit ad effectus creaturae. Prob.
[illegible] quia ad [illegible] partes, quia diversa agentia, [illegible]
subordinata sub diversis ordinibus, habent actiones realiter distinctas,
sed Deus et creatura sunt agentia diversa: ergo non concurrunt simul
et immediate per eandem actionem. Minor constat: quia agentia diversa
sicut subordinantur, habent et realiter distincta, et [illegible] propo-
sitionem [illegible] docet [illegible] quaestione [illegible] de [illegible]
[illegible] 5 his verbis: Ubicumque movens et motum habent diversas
formas, seu virtutes operativas, ibi oportet quod sit alia operatio
moventis, et alia operatio propria moti; sed agentia diversa sicut
subordinantur, habent diversas virtutes operativas: ergo major
[illegible] antecedentis: actio Dei est infinita, et identifi-
catur cum ipso Deo; sed actio creaturae est finita, ac realiter distincta
a Deo: ergo minor constat; quia Deus sit infinitus in operando, debet
identificari ultimae actualitati de linea operativa, quae est ope-
ratio.

Probatur [illegible] ad 2am partem prop.: quia duplex actio realiter
distincta non terminatur ad eundem effectum; sed actio Dei et creaturae
immediate terminarent ad eundem effectum: ergo Deus et creatura non
concurrunt per diversas actiones. Minor constat: diversitas enim ter-
minorum exigit diversitatem actionum. 2: quia actio, qua creatura
producit effectum, est immediate a Deo: ergo Deus concurrit per
eandem actionem creaturae. Ant. constat: quia aliter illa actio creata
immediate a Deo non dependeret, [illegible]
3: quia si actio Dei esset diversa ab actione creaturae, esset concursus Dei
simultaneus; ergo est eadem actio. Prob. ant.: illa actio Dei praecederet
actionem creaturae: ergo Deus per illam non concurreret simul [illegible] cum
[illegible]: ergo si actio [illegible] ad [illegible] omnia [illegible]
[illegible] justitiam, [illegible]
quia ad [illegible] partem [illegible]: non terminat ad eundem
effectum [illegible] eundem, [illegible]
[illegible] uno.

Si itaque actio creaturae respiciat effectum sub ratione particulari,
et subordinetur actioni Dei, quae illum respicit sub ratione communi et
universali [illegible] actionum licet [illegible] [illegible]
idem, formaliter tamen est diversus: diversitas autem formalis terminorum
sufficit ad diversificandas actiones [illegible] [illegible]:
et sic immediate a Deo efficitur, et non [illegible] effectus [illegible]
cono. [illegible] actio creaturae immediate est et dependet a creatura [illegible]
mediate a Deo: et [illegible] quidem [illegible] et [illegible] actione continuit
formaliter [illegible] a Deo [illegible] effectiue, [illegible] effectiue: unde non
[illegible] concursus Dei, [illegible] ab [illegible] [illegible]:
[illegible] Deus efficit sua actione productiva [illegible] effectum creati
[illegible], in quo creatura sua propria actione [illegible]
[illegible] actio Dei [illegible] actione creaturae: si tamen Deus [illegible]
actione productiva actionis creaturae, haec actio Dei [illegible] concursus simul
[illegible], et concursus simultaneus ad actionem quae praecederet
[illegible] praecedit effectum.

Tandem dices: si Deus immediate concurreret
in genere causae efficientis, maxime quia est prima et
universalissima causa efficiens; et haec ratio est nulla,
quia [illegible]: Deus est ultimus et universalissimus
finis, et non concurrit immediate ad omnem effectum
[illegible] actiones creaturarum in genere causae finalis;
quia licet Deus [illegible] [illegible]: quod Deus non influit
in genere causae finalis in actiones peccaminosas:
illae enim non habent Deum pro fine, sed ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ne cono, [illegible] [illegible]: quod Deus non influit in
actiones humanas ut ultimus finis, nisi quando honitas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible]: cum autem [illegible] et libertas
[illegible] hominum, de sui libertatem posita
[illegible] [illegible] in actionibus peccaminosis [illegible]
[illegible] Divina. Ratio est, quod Deus non influit
in illas in genere causae finalis. Contra est
Deus immediate concurrit ut causa efficiens,
non dependet [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] concursus immediatus Dei [illegible]-
[illegible] creaturas [illegible]. [illegible]
Deus [illegible] causas secundas ad operandum

C XXVR 2us UTRUM S DEUS PHISSISE PREMOUEAT CAUSAS 2as AD OPE-RANDUM

Resolvendam aggredimur difficultatem — Phile [illegible] non consideracione [illegible]: continet enim [illegible] efficatia predestinacionis et gracia Dei [illegible] cum libertate nostra componere, [illegible] in Theologia [illegible], ut [illegible] magnus Augustinus libro 4 [illegible] capite [illegible]: ubi de arbitrio voluntatis et Dei gracia disputat [illegible] ad dicernendum dificilis, ut quando defenditur liberum arbitrium negari videtur Dei gracia, quando autem [illegible] Dei gracia liberum arbitrium putatur auferri. quia propter academicis [illegible] que [illegible] in lucem [illegible] questio hec in [illegible] Valentina a philo[illegible] [illegible]. Ergo [illegible] difficultatem [illegible] majori, qua [illegible] est [illegible] possibili [illegible] Angelico [illegible] magistro [illegible] pro quo sit. § primus quedam scitu digna premittuntur.

§ Primus Quedam Scitu Digna Premittuntur

Ante resolucionem premittendo [illegible] quod [illegible] predeterminacio [illegible] concursus Dei previus est motio [illegible] qualitas [illegible] [illegible] recepta [illegible] causa 2a qua [illegible] movet et aplicat ad agendum [illegible] debuit [illegible] premotionem [illegible] habere [illegible] habitus [illegible] dispositionis [illegible] proporcionari cum operacione [illegible] debuit: [illegible] sic premotio debuit [illegible] qualitas [illegible] debuit 2 concursu previo realiter distincta [illegible] concursu simultaneo [illegible]: [illegible] concursus previus debet prioritate nature precedere operacionem et effectum, et ideo dicitur previus [illegible] premotio [illegible]: quia concursus simultaneus est accio Dei [illegible] [illegible] causa 2a [illegible] [illegible] determinate ad operandum [illegible] simultaneo in causa 2a: quia concursus previus realiter distinguitur a concursu simultaneo [illegible] concursus simultaneus [illegible] adhesionem [illegible] producit premotionem [illegible] ad effectum.

Debuit enim illud ut celebr. Deus praemotione communi in causam [illegible]
moveret et applicaret efficienter physice, ob differentiam causae moralis,
quae solum movet praecipiendo, consulendo, vel suadendo. praemotio
debuit talem praemotionem in viribus causae ponere ad ope-
randum, quod illud reponeret proxime completum potentem ad operandum:
inde [illegible] actu primo, [illegible] actus [illegible] virtute me-
dia quo Deus, et supremus Dominus, [illegible]
[illegible] ad [illegible] apud [illegible] physica prae-
determinatione [illegible] connexa cum operatione;
ipsius enim efficacia stat in eo quod mutuo connexa sit cum ope-
ratione, taliter ut existente praemotione ad operationem
repugnet deficere operationem, et existente operatione
repugnet deficere praemotionem antecedentem, quod convenit Dei
praemotioni universaliter exactus ab omni [illegible] necessa-
rio, sive libero, sive naturali, sive supernaturali generaliter dicitur
physica praemotio, seu praedeterminatio: quando vero [illegible]
[illegible] conducentes ad [illegible] dicitur
gratia, vel auxilium gratiae ab intrinseco efficax.

Praenotandum est secundo duplicitur accipi posse [illegible] in actu pri-
mo et in actu secundo: causa in actu primo est causa [illegible] ad ope-
randum; causa in actu secundo est causa actu operans. praeterea
causa in actu primo duplicitur potest sumi, scilicet in actu primo
remoto, et in actu primo proximo. causa est in actu primo remoto
quando non habet virtutem completam et expeditam, sed [illegible]
remotam et impeditam: [illegible] est in actu
primo remoto ad producendos actus. [illegible] causa est in actu
primo proximo quando habet virtutem expeditam et com-
pletam ad operandum: [illegible] sufficientiam [illegible]
est in actu primo proximo ad producendos actus. [illegible]
[illegible] debuit [illegible] causam [illegible] in actu primo [illegible] virtutem
operativam; constituit vero in actu secundo operationem, [illegible]
[illegible] applicationem ad operandum [illegible] condi-
tionem: unde ipsa actualis operatio [illegible] causam
in actu primo ad [illegible]; applicatio vero causae [illegible]
[illegible] per modum conditionis praerequisitae.

Praenotandum est tertio quod causa [illegible] praerequisi-
[illegible] complementi [illegible]
[illegible]

tenentia ex parte actus primi, quae requirunt causae libertati,
vel expeditionem ad operandum, ut tollatur indifferentiam ad
contrarium; illa praerequisita se tenentia ex parte actus 2i, quae
non requirunt causae libertati, nec expeditionem, sed illa supponunt
causam completam et expeditam potentem operari, et tantum applicant
causam determinantque illam, ut applicatio ignis ad materiam
combustibilem. Similiter impedimentum aliud se tenet ex
parte actus primi, illud scilicet, quod impedit vel aufert virtu-
tem, vel expeditionem causae, ut siccitas inferens adurentia
virtute expedita ad determinandum. Aliud est impedi-
mentum, se tenens ex parte actus 2i, quod non impedit virtu-
tem expeditam causae, sed tantum actum secundum illius, scilicet
operationem, ut distantia seu carentia applicationis ignis
ad lignum, quae tollit a ligno virtutem combustivam.

Iam praerequisita se tenentia ex parte actus primi, qualiter tenen-
tia ex parte actus 2i, aliqua possunt a causa acquiri, et alia necessa-
ria acquiri nullatenus possunt. Similiter impedimenta aliqua sunt
auferibilia, et alia inauferibilia a causa, ut consideranti patebit.
Unde est aptitudo, acceptabilitas et infusibilitas, non solum causando
non potest adquirere promotionem medio alio actu quo indiget
tantum, et libere per causam tollit actus potentia impedita. Unde
est, causa 2a, absque concursu generali Dei ad operationem, est
in actu primo proximo ad operandum. Promotio enim, ut requisitum
se tenens ex parte actus 2i, ex quo deducitur, causa non con-
stituitur in actu primo proximo per carentiam cuiuscumque impedimenti aliqui
inauferibilis: sunt enim impedimenta inauferibilia
causae, ut carentia promotionis et carentia applicationis ignis ad lig-
num, et nihilominus causa est in actu primo proximo. Unde constituitur
causa in actu primo proximo per carentiam cuiuscumque impedimenti se
tenentis ex parte actus primi, sive auferibilis, sive inauferibilis.

Praemittendum est 4o, quod, sicut in quaestione praecedenti diximus, causa alia
est necessaria et alia libera. Causa necessaria est illa, quae ex natura
est determinata ad unum, ut ignis ad comburendum. Causa libera
est illa, quae est indifferens ad operandum vel non operandum. Vel aliter:
causa necessaria dicitur illa, quae positis omnibus requisitis
se tenentibus ex parte actus primi ad operandum, non potest non
operari; causa vero libera est illa, quae positis omnibus requisitis
ex parte actus primi potest operari vel non operari libere...

duplicitur accipitur a philosophis et theologis, uno modo pro ut opponitur coactioni, pro quo idem est ac spontaneitas, et sumitur pro ut contraponitur necessitati; et quo sensu est indifferentia ad opposita. in hac ultima acceptione iterum est duplex, alia dicitur libertas contrarietatis, sive quae ad ipse [illegible] alia contradictionis, per quam ab exercitio libertas contrarietatis est facultas sive indifferentia ad exercitia contrariorum, ut ad amorem et odium.

libertas contradictionis sive quae ab exercitio est indifferentia [illegible] ad exercitia contradictoria opposita ut ad amandum et non amandum [illegible] libertas contrarietatis et contradictionis convenit potentiae et actui. libertas potentiae consistit in facultate ad opposita. libertas actus consistit in eo quod eliciatur a voluntate habente facultatem ad opposita. indifferentia autem est duplex, alia suspensionis, et potestatis alia. prima consistit in eo quod [illegible] suspensione [illegible]. secunda consistit in potentia expedita ad operandum vel non operandum: unde indifferentia suspensionis tollitur per [illegible] potentiae, non vero indifferentia potestatis. insuper libertas dividitur in [illegible] libertas [illegible] libertas causae primae quae [illegible] nulla determinatur ad hoc [illegible] libertas [illegible] libertas vero est libertas propriae causae secundae quae licet in operando universaliter dependeat a causa prima concurrente, attamen in sui determinatione ad operandum vel non operandum dependet a causa prima determinante ad hoc, vel ad illud.

[illegible] intelligentia [illegible] quod voluntas creata non est libera libertate opposita coactioni, quia libertas [illegible] necessitati, ad [illegible] requiritur [illegible] determinata ad unum non est libera [illegible], quia solo a coactione [illegible] spontanea et voluntaria [illegible] ad [illegible] libere et [illegible] ad exercitia contradictoria opposita, ut ad amandum et non amandum, et non requiritur indifferentia ad exercitia contraria. illa enim indifferentia est [illegible] [illegible] sufficit ad meritum, vel demeritum: indifferentia autem contradictionis sufficit ad merita et demerita. [illegible] nota, ad libertatem non requiritur indifferentia suspensionis [illegible] potentiae [illegible] perfecte libera in volitione [illegible] mundi [illegible]

[illegible] suspensa a tali volitione, quod si quin illa haberet, esset verum: quia per determinationem voluntatis ad unum oppositorum [illegible] amorem non tollit voluntatis libertatem, sed tollit indifferentiam in [illegible] ad operationem: ergo.

Stabilitis his Angelicae Scholae principiis, quorum plura admittere tenentur adversarii, [illegible] de [illegible] contra libertatem necessaria. Licet nulla causa creata ad operandum indigeat physica Dei praedeterminatione, seu praemotione, sed concursu causae ipsam applicante et determinante ad operandum: verum schola societatis post [illegible] Molina physicam praemotionem [illegible] in causis necessariis [illegible], ut [illegible] liberis et libertati inimicam, et [illegible] schola [illegible] defendens admittit cum Angelico magistro physicam Dei praemotionem in quolibet causa creata ad omnes illius operationes, sive illa necessaria [illegible] necessario, neque causa libera libere operetur. [illegible] statuitur physica praemotio in causis necessariis.

§. 2us statuitur Physica promotio in causis necessariis.

Dico Deus omnes causas [illegible] necessarias physice ad operandum praedeterminat. Probatur 1o: causa necessaria nequit operari, nisi prius [illegible] ad [illegible] operationis physice reducatur a Deo de potentia ad actum, sed hoc constituit physicam praemotionem: ergo. Probatur maior: causa necessaria nequit operari, nisi prius ad [illegible] operationis constituatur in actu, sed causa necessaria constituitur in actu [illegible] a Deo physice reducente de potentia ad actum: ergo. Maior constat: quia causa, prout in potentia, nequit elicere actus operationis: [illegible] quodque enim agit seu operatur, in quantum est in actu, sicut patitur in quantum est in potentia. Probatur minor: causa necessaria non constituitur in actu primo ad operationem ab aliqua alia causa creata, sed neque ab ipsa: ergo a Deo [illegible]. Maior constat: quia [illegible] causa creata est in potentia ad [illegible] sicut alia; et sic daretur processus in infinitum. Probatur minor: illud, quod aliquid constituit in actu, debet esse in actu, sed causa [illegible] ad operationem [illegible] non est in actu, sed in potentia: ergo non constituit in actu seipsam.

Probatur 2o: causa necessaria, v.g. ignis, antequam operetur, debet determinari ab alio ad producendum hunc numero calorem, sed

ad hoc determinari a Deo per physicam praemotionem: quare non concedo
a concursis prioritatis causae naturae ei determinari quoad spe-
ciem, et indifferentem quoad individuum, et sic ad producendum
hunc numero effectum potest tunc determinari a Deo, non tamen
per physicam praemotionem, sed per decretum efficax applicationis divinae
omnipotentiae ad productionem hujus numero effectus: inde
probatur minor: ignis prius ad productionem determinari calo-
ris debet ab illo determinari per aliquid intrinsecum; sed physica
praemotio est aliquid intrinsece praecedens productionem caloris: quare
ad producendum hunc numero calorem determinatur a Deo physica
praemotione. minorem consequentiam: non deest [illegible] causa secunda con-
cursus simultaneus non praecedit ejus operationem. probatur major: dato
ignis producit determinatum calorem et intrinsece determinatus ad
illum producendum non est omnino indifferens, sed ab eo potentia in-
trinsece determinatur per aliquid intrinsecum: quare

Probatur 3o: causa secunda neces-
sario immediate physice dependet a Deo in operando; sed ad hoc requiritur,
quod Deus illam physice praedeterminet ad operandum: quare minor con-
stat: probatur: quia [illegible] requirit ad operandum [illegible] illo consequentiam, et causa
secunda a Deo immediate dependet. probatur tertio: quia licet omnes [illegible]
[illegible] in operando a Deo dependet, Deus physice immediate concurrit
ad omnes effectus creatorum. probatur minor: ut causa secunda in operando
physice immediate dependeat a Deo non sufficit, quod habeat virtutem
operativam a Deo productam; sed nec sufficit quod Deus simultaneo con-
cursu concurrat ad effectum: quare requiritur quod Deus illam physice praede-
terminet ad operandum. probatur prima pars: habere virtutem
operativam a Deo productam similiter est dependere a Deo in virtute
operativa, sed dependere in virtute operativa non est immediate
dependere in operando: quare minor constat. probatur: quia est physice dependere
mediante virtute operativa. probatur minor: quia Deus non dependens concedit
dependentiam virtutis operativae a Deo, et nihil hominus reprobat
immediate dependentiam operationis ac effectus.

Resp. nego minorem

pro: ad hoc ut causa secunda in operando a Deo dependeat non sufficit, quod causa
secunda indigeat concursu Dei, sed requiritur, quod concursus Dei habeat pri-
oritatem causalitatis respectu operationis causae 2ae; sed concursus simultaneus
non habet prioritatem causalitatis respectu concursus ac operationis
causae 2ae: quare non sufficit concursus simultaneus Dei, ut causa 2a imme-
diate a Deo dependeat. probatur major: Deus requirit concursum ad [illegible]

actus liberos sine nostro concursu, concursus namque Dei a nostro independet; et non solum de concursu nostri quod a nostro concursu non habet ordinem causalitatis ad effectum concursus Dei: ergo major prob. illa minor: proba contrarios concursus simultaneus est operatio causae 2ae; et causa 2a nequit dependere a Deo in operatione, quando operatione que nec est concursus simultaneus et si ita fit, ut concursus prævius Dei ad actionem creaturam entitas est actio Dei, et concursus simultaneus ad actionem et Dei concursus simultaneus ad effectum, et pro ut sic non dicit recipi in creatura, et posita ineptitudine [illegible] ratione intra causae 2ae, quod quidem est effectus iphius actionis Dei. § 3 solvuntur adversariorum argumenta

§ tertius solvuntur adversariorum argumenta

Obiicies primo: causa 2a necessaria non indiget physica Dei prædeterminatione ad operandum: ergo physica prædeterminatio in causis necessariis superflua. Probatur ant: causa 2a necessaria ex se est determinata ad operandum: ergo non indiget physica Dei prædeterminatione. Probatur ant.: causa 2a necessaria non est ex se indifferens ad operandum, et aliunde causa libera ignorata [illegible]: necessaria est illo, quod posita omnia prærequisitis, et liberta[s], in parte actus primi, non potest non agere. Et si indigeret physica præmotione ad agendum posita his prærequisitis posset non agere: ergo probatur minor: causa necessaria ad omnia prærequisita ex parte actus primi posita non habet præmotionem ad agendum: ergo posset non agere. Hoc argumentum, præcipue apposite [illegible], sibi obiicit D. Thomas aliis terminis quaestione de potentia articulo septimo cui [illegible]: ad octavum dicendum quod necessitas naturae, per quam calor agit, constituitur ex ordine omnium causarum præcedentium: unde non excluditur causa prima. Et loquitur de libertate præcise concurrente dicendum est: quod voluntas Dei, quae est origo omnis nostri motus, præveniens operationem nostram.

Respondeo ad argumentum ut ut, ad primum distinguo: non indiget ex se [illegible] determinandi, et adesse, si verba dicit dependentiam a primo determinante, scilicet a Deo, concedo, et concedo ideoque causa necessaria est determinata ex sua natura ad operandum, ita ut non habeat indifferentiam ad se determinandum, quod ad differentiam causae liberae, quae habet hujus modi facultatem et indifferentiam: causa necessaria ex sua natura

determinari a Deo a quo causa necessaria habet necessitatem agendi, et causa libera libertatem. ad confirmationem dico minorem: non potest non agere dependenter a Deo, ubi auctore natura ipsi [illegible] praemovente, eodem modo independenter a Deo in ipso exercitio agendi, nec minus et consequenter ad praemovendum dicitur. ans: quomodo potest non habere praemotionem, nec ans, de potentia absoluta Dei, eodem ans, et nec consequenter itaque causa necessaria in actu primo proximo constituta absolute potest non habere praemotionem; Deus tamen [illegible] natura simultaneae [illegible] concursum. Unde positis omnibus praerequisitis ex parte actus primi, quomodo non potest non agere, licet dependenter a Deo in actionibus et in effectibus.

Si dicas: causa necessaria in actu primo proximo constituta est connexa actui; sed praemotio non tenet ex parte actus primi: ergo independenter a praemotione est connexa cum actu: ergo non potest non agere independenter a praemotione. Videtur [illegible] modo: est connexa inseparabiliter cum actu, nec minus, quomodo [illegible] cum actu sub dictis: et cum praemotione ad actum, eodem modo sine actu independenti a praemotione, nec minus sine concursu nec [illegible] consequenter. aliter [illegible] potest ad argumentum [illegible] ans: est et determinata ad operandum aliquam operationem, permitto ans, ac determinata operatione, nego consequentiam. itaque causa necessaria est determinata in [illegible] indeterminata quoad individuum; et sic indiget physica praemotione determinativa a necessaria [illegible] operationis ad quam ipsa determinari non valet. [illegible] causa libera, est indifferens ad operationem specie diversam vel contradictorie oppositam, ad quam ipsa dependenter a Deo determinatur [illegible] ad confirmationem [illegible] modo: non potest non agere aliquam actionem [illegible] modo, ac necessario actione [illegible] modo. Unde ad [illegible] indiget [illegible] Dei praemotione.

Obes 2: si praemotio non est necessaria, et in Deo solum concursus [illegible]: ergo in causis necessariis est omnino [illegible]. prob. ans: [illegible] quod causa 2ae dependent a Deo in existendo et operando per concursum simultaneum immediatum, per Deus in omnibus operationibus [illegible] causa [illegible], [illegible] in Deo concursus causae: ergo consequentia: causa necessaria sufficienter explicatur a Deo [illegible] agendi [illegible] impediendi, vel per [illegible] concurrendi illa: ergo Deus non determinat causas necessarias [illegible] praemotione. [illegible] ad argumentum et confirmationem [illegible] 2a et 3a propositione. Unde [illegible] ad praemotionem nec ans, vel [illegible]

ejus superius concursus non simultaneus Dei ad effectum causae secundae habet prioritatem causalitatis erga operationem causae secundae imo
quia non mansit est ipsa operatio causae secundae, ergo in operatione
dependet a concursu simultaneo ad effectum ad confirmandum dicta:
ergo permitto eas inter priores, et ita: itaque causae secundae inter de-
terminat ad operandum per physicam promotionem, quae potest esse maxime effectus
decreti seu collationis efficacis Dei. § 4 statuitur physica promotio in cau-
sis liberis auctoritate sacra scripturae, et conciliorum.

§ 4 statuit physica promotio in liberis causis auctoritate sacra scripturae, et conciliorum.

Dico: Deus physice promovet voluntatem liberam creatam creatam discernentem ad
operandum. probatur ex epistolis beati Pauli in epistola prima ad Corin-
thios capite 4: __Quis enim te discernit? quid habes quod non accepisti? si
autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?__ in quibus habetur
discretionem convenientem et bene operantis a non convenientem et
prave operante principaliter a Deo provenire; sed Deus non potest
principaliter discernere bene operantem a prave operante, nisi media
physica promotione auxilio gratiae efficaci: ergo Deus physice promovet volunta-
tes liberas ad operandum. Videntur convinci, discretionem justi a
peccatore minus principaliter tribui nobis ac principaliter
Deo, nisi per hanc promotionem concurrentem, sed per hanc ergo Deus nobis
auxilio sufficientia confirmat vires et voluntatem ad discer-
nendum, sed ipso actuali discretione physice quod hic in-
tende probatur minor: ille principaliter facit discernere convenien-
tem a non convenientem qui in hoc ad operationem aliquid
ponit in convenientem quod non ponit in non convenientem; sed Deus
solo physica promotione potest tribuere uni et non alteri: ergo. Minor constat:

quia Deus aequales vires et auxilia sufficientia tribuit, ut ipse ma-
nifeste videt: ergo illa quae plus tribuit uni quam alteri, aequaliter
requiritur ergo illos, sic non facit specialiter bene peccato conven-
tere, ut mille exemplis confirmari potest. probatur maior: Deus facit
apostolorum specialiter facit discernere convenientem a non con-
venientem, ut conveniens non possit gloriari super non convenientem;
sed ad hoc non sufficit, quod Deus tribuat convenienti vires suffi-
cientes ad conveniendum, sed requirit, quod tribuat specialem physi-
promotionem ad conveniendum: ergo Deus non potest specialiter discernere

convenienter et non convenienter, mediante sua gratia. Prob-
atur: si Deus concederet concursum solum tribuens con-
venienti vires sufficientes ad conveniendum, jam et convenien-
ti [illegible] et non convenienti: tamen [illegible] Deo easdem vires,
et equalis auxilii sufficientia ad conveniendum, [illegible]
[illegible] non convenire: ergo [illegible] convenientem et
non convenientem.

Probatur 2° ex capite decimo tertio libri Esther, ubi dicitur:
<u>Domine Rex omnipotens in ditione tua cuncta sunt posita, et non est</u>
<u>qui possit resistere voluntati</u>; id est voluntati Dei sufficiente [illegible]
[illegible] non potest: ergo Deus sufficiente [illegible] movere voluntatem liberam
[illegible]. Idem habetur capite vigesimo primo Proverbiorum his verbis:
sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini: quocumque
voluerit <u>inclinabit illud</u>; [illegible] Deus non potest inclinare
voluntatem per auxilium ab intrinseco indifferens per [illegible]
[illegible] sequente [illegible]: ergo [illegible] 2° dicit:
<u>trahimur post te</u> [illegible], <u>et currimus</u>, [illegible]
simultaneo. hos textus [illegible] interpretantur [illegible]
de [illegible] moralis; [illegible] Deus
habet [illegible] auxiliorum copiam, [illegible] moraliter impossibile,
[illegible] [illegible] sub his circumstantiis, quin
[illegible] illo [illegible] nullo
[illegible] ipso [illegible] quid enim in-
[illegible] illa copia auxiliorum, [illegible] absolute potentes
omnis, et [illegible] voluntatem ab ea inclinari.

Probatur 3° ex
auctoritate concilii Florentini: patres hujus concilii [illegible]
cione [illegible] Deus illorum cordi [illegible]
[illegible] Deo complacere, [illegible] auxilii sufficiens, [illegible] con-
cludebant his verbis: <u>junge nos tibi efficaciter sanctae tuae gra-</u>
<u>tiae dono</u>; et auxilium illud, a quo solo provenit efficacia junge-
di nos cum Deo, non est auxilium ab intrinseco indifferens, cujus effi-
cacia provenit ab operatione [illegible] auxilii ab intrinseco efficacis: ergo
Deus tribuit hominibus auxilia ab intrinseco efficacia. Confirmatur
[illegible] catechismo [illegible] a [illegible] Pontifice Pio 5 [illegible]
decreto concilii Tridentini edito, [illegible] parte numero [illegible]
[illegible] dicente: <u>Deus [illegible] movent et aliquid</u>
<u>agunt, intima virtute ad motum atque actionem impellit</u>
<u>[illegible] efficacitate [illegible] impediat</u>, [illegible].

virtute divinae Dei, intima connexione dispositionis ad operationem impellens, et certa efficacia proveniens a Spiritu sancto promotio: ergo.

Probatur 2° ex sacrosancto concilio Tridentino, sessione 6 canone 4 his verbis: Si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam justificationis gratiam se disponat ac praeparet, neque posse dissentire si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere mereque passive se habere, anathema sit. Ex quibus sic arguo: si voluntas creata non permanet efficaciter a Deo, maxime quando voluntas efficaciter promota ad consentiendum non posset dissentire; sed definitur a concilio Tridentino voluntatem efficaciter promotam ad consentiendum posse dissentire: ergo etiam definitum est voluntatem creatam efficaciter a Deo promotam. Probatur minor: illud canon promulgatum est contra Lutherum et Calvinum, sed Lutherani et Calviniani propugnabant voluntatem creatam efficaciter a Deo promotam ad consentiendum non posse dissentire: ergo definitum fuit in illo canone voluntatem efficaciter promotam posse dissentire.

Contrarii respondent non pertinere concilium damnare errorem Lutheri et Calvini tollentium a nostra voluntate libertatem propter efficaciam divinae gratiae, sed eo clarius constat, illos enim oppugnasse cum hominis innocentia efficaciam gratiae, tenendo ... concilio definivit hominis concordiam libertatis cum efficacia intra gratiae; et nihil horum necessario distinguendo dicunt dicendo concilium definire posse dissentire voluntatem promotam auxilio non tamen ab intra efficaci, et auxilio quod falso existimabant esse tamen ab intra efficaci. Sed quis non videt, his tenebris mentem concilii luce clariorem ... involvi et distinguere unde in textu nihil: concilium enim supponit, et aliud definit; supponit voluntatem a Deo moveri et definit voluntatem sic motam posse dissentire; et sic supponendo voluntatem moveri motione vere ab intra efficaci: ergo definit voluntatem vere ab intra efficaciter motam posse dissentire. Probatur minor: concilium loquens ... illam de motione non damnat, ... verbo excitatum colligitur, et ... motio est ab intra efficaci: ergo etiam supponit concilium.

Amplius explicatur mens concilii ex ...

Collerino judicare voluntate et negante ancone: liberum arbitrium efficaciter premotum vel concursu: quod non potest dissentiri, et liberi [illegible] judicare necessario [illegible] cono; differunt tamen a coluenisi in eo, quod negant [illegible] illius [illegible] nobis concedere contra colueniritis [illegible] proprietate medio [illegible], concedendo ante, et negando [illegible] et nullo: quem [illegible] concilio dominus Collerino colueni; [illegible] illius [illegible]: quod [illegible] voluntatem esse efficaciter premotam posse dissentiri [illegible]: qui loquens [illegible] conditione omnipotentia possibilitate quidem inferens dependentia ipsius a possibili, nisi: omnipotentia neque possibili nobis dependentibus, reponit concessionem et negat dependentiam; [illegible] loquens cum Collerino [illegible] efficacem premotionem voluntatis, et [illegible] impotentiam ad dissentiendum nisi: voluntas premota potest dissentiri: quod reponit etc. § 5 statuit premotio auctoritatibus [illegible]

§ quintus statuit premotio autoritatibus santorum patrum.

Noster dominus [illegible] fundatur in [illegible] magni Augustini et Angelici Doctoris [illegible] Societatis [illegible] Pater molina, qui gloriatur in cognitione [illegible] Augustini [illegible] dicens, quod [illegible] Augustinus [illegible] medio cognoscitur quod confirmant [illegible] de [illegible] Rome edito [illegible] in omnibus [illegible] plurimi [illegible] Pontificum decretis, et praecipue Benedicti decimi, qui [illegible] dominicanos, [illegible] Augustini et Thome circa [illegible] gratie et predestinationem [illegible] impugnare [illegible] nihil hominibus [illegible] de Augustini et Thome [illegible] premotionem [illegible] dominicio [illegible] quam propter.

Probatur [illegible] Augustino qui libro de libero arbitrio capite [illegible] Paulus de [illegible] magna [illegible]

continua motione convertere gratiae Dei [illegible] ... idem repetit in eodem libro cap. 5, per haec verba: Deus facit ut faciamus praebendo vires efficacissimas voluntati; et motiones et vires efficaces in gradu supernaturali sunt motiones et vires determinativae, et sic ex intrinseco efficaces: ergo juxta Doctorem gratiae, habet [illegible] ex intrinseco efficacia. Hoc ipsum amplius exponit libro de correptione et gratia, capite duodecimo dicens: subveniendum est igitur infirmitati voluntatis humanae, ut divina gratia indeclinabiliter et insuperabiliter ageretur: ergo datur gratia ex intrinseco efficax et indeclinabilis et insuperabilis a nostra voluntate: ergo tandem ut alia omittamus, in inquisitione capite nonagesimo [illegible] ait: quid [illegible] [illegible] scriptum est ut dicat Deus malas hominum voluntates, quia nolueit quando voluerit, ubi voluerit, in bonum convertere, [illegible] ubi supponimus [illegible] loqui [illegible] [illegible] Deus ipsa [illegible] nostra determinatione, ut nos convertat.

Probatur 2do ex nostro Angelico Magistro, qui quaestione 3 de potentia, articulo septimo explicans modos quibus Deus operatur in natura et in voluntate ait: pro modo operatur Deus, quatenus dedit rebus naturalibus virtutes per quas agere possunt; 2 in quantum conservat virtutem naturalem; 3 in quantum movet eas ad agendum, in quo intelligitur applicatio aut concursus virtutis activae, et applicatio virtutis ad actionem: et Deus proinde [illegible] [illegible] in causis secundis, applicando eas et virtutes ad actionem per concursum praevium, et per concursum simultaneum, neque per [illegible] [illegible] omnipotentiae: ergo operatur per physicam praemotionem. Minor, ubi supra [illegible] ab [illegible] [illegible] probatur quia [illegible] juxta mentem D. Th. Deus operatur illis tribus modis in causis secundis per concursum ejusdem lineae, et per [illegible] modo operatur Deus in causis secundis per concursum de linea physica: ergo juxta mentem D. Th. Deus applicat et movet virtutes ad actionem, operatur per concursum physicum.

Probatur minor quoad 3m partem: motio et applicatio virtutis ad actionem praecedit actionem, et concursus simultaneus [illegible] praecedit actionem, et [illegible] [illegible] ipsa actio: ergo Deus applicat et movet ad actionem per concursum simultaneum prout sunt eadem partes: Unde in assignatis [illegible] [illegible] modos quibus Deus operatur in effectibus causae 2ae et in ipsas causas et per concursum simultaneum [illegible]

agunt in effectus, quae in causas: ergo praedeterminatio [illegible] [illegible] potest: Probatur consequentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] quo Deus applicat causas [illegible] ab agendum, eo modo quo artifex applicat [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] physice applicat: ergo [illegible] [illegible] Deus applicando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ultima potest [illegible]: Deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causas [illegible], [illegible] [illegible] applicat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] applicat causas [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: ergo [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] applicat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] quaestione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agendo: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Angelicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] theologica [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] ab agendo applicare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia [illegible]

§ Sextus statuit physica prae-motio rationibus [illegible].

[illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Deo physice determinetur ad actionem: ergo Deus physice praedeterminat causas liberas ad agendum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Deo physice [illegible]

terminata et indifferens: ergo verificatur consequentia contra-
rii, quod ab indifferenti indifferentia negationis et incom-
plexionis, seu potius nequit oriri actio indeterminata:
bene tamen ab indifferenti indifferentia electionis, domi-
nii, seu potestatis: causa autem creata libera est non in-
differens indifferentia incomplexionis, sed dominii et electionis:
unde ab illa oriendo, ut ab eius ultima determinatione
potest oriri actio determinata ad unam partem: causa 2a libera est indi-
fferens indifferentia potestatis seu dominii, quatenus est proxime potens,
et habet in sua potestate operari et non operari: sed sic procedit argumentum
a causa 2a libera sic est indifferenti nequit oriri actio determinata:
ergo a causa 2a libera et indifferenti indifferentia potestatis nequit o-
riri actio determinata. ~~Probatur minor: illud axioma p~~

Probatur minor: illud axioma philosophicum nequit
intelligi de causa indifferenti indifferentia tantum incomplexionis,
et non sit potens, seu habeat in sua potestate operari: ergo
debet intelligi de indifferenti, habente in sua potestate ope-
rari. Probatur antecedens: si sic intelligeretur axioma, aequivaleret huic
propositioni: impotens operari non agit; sed nequit aequivalere huic
propositioni, quasi identicae et hominibus indoctissimis notae: ergo
nequit intelligi de causa indifferenti indifferentia tantum
incomplexionis, tamen non sit potens operari. Ad 2: causa 2a libera
non omnino determinata ad actionem determinatam prius actione:
ergo est taliter indifferens, ut debeat prius a Deo praedeterminari.
Probatur antecedens: causa 2a prius ad actionem determinatam debet esse
determinata: ergo. Probatur antecedens: causa 2a prius ad actionem deter-
minatam debet praecontinere actionem ut talem; et ad hoc
requiritur quod sit prius determinata ad illam: ergo. Probatur minor:
operatio determinata ut talis nequit praecontineri in causa
ut aequaliter se habente ad illam, et ad eius oppositum; sed causa non
determinata prius ad operationem aequaliter se habet ad
illam et ad eius oppositum: ergo.

Pro intelligentia huius nota,
quod voluntas creata potest esse indifferens duplici ~~in~~ indifferentia
incomplexionis: quia duplex incomplexio potest in illa
reperiri, alterum enim complementi, ut expeditionis
voluntatis [illegible]: unde videntur consequenter
conformiter [illegible] ex parte voluntatis [illegible] indifferens
ac indifferentia incomplexionis, quod [illegible] conditione
illius [illegible] incomplexio [illegible] indeterminata,

ex concursu requisito ad actum 2um: voluntas creata indifferens ad
actum pro indifferentia non est libera ad illud: quia non potest illum elicere;
bene vero voluntas indifferens 2a indifferentia: unde cum praemotio
Dei sit praerequisita ad actum 2um, voluntas autem praemotione
ad actum habet libertatem et potentiam ad illum: nolendo enim, quod voluntas
creata sit sese determinet ad agendum per ipsam actionem, et effective
per ipsam Dei praemotionem: et ante voluntas creata habeat sese
determinationem, debet praevie effective determinari a Deo:
unde illud proloquium sic debet intelligi: ab indifferenti, nisi prius
effective determinetur, nequit oriri nisi determinata

Dices 2do: operatio libera causae 2ae debet a Deo dependere, tamquam
a primo autore et prima causa: atqui hoc est falsum, si Deus physice efficaciter
non praedeterminaret causam 2am liberam: ergo Deus physice praedeterminat
causam 2am liberam. probatur minor: si Deus physice et efficaciter non praedetermi-
naret causam 2am liberam, determinaretur a creatura ad concurren-
dum; et si Deus determinetur a creatura, non est primus autor et prima
causa operationis creaturae: ergo probatur minor: si creatura per pro-
ductionem sui effectus determinaret Deum ad productionem ejus-
dem, productio et effectus per se primo pertinerent ad [illegible]
[illegible]: ergo Deus non est primus autor et prima causa operationis et effec-
tus creaturae. antecedens ex terminis videtur constare et probatur: quando duae cau-
sae ad eundem effectum concurrunt, una [illegible] determinatur ab
alia ad concurrendum, effectus et ejus productio per se primo
pertinet ad causam determinantem: ergo si creatura deter-
minaret Deum ad productionem sui effectus, productio etc.

Si recurrant adversarii ad voluntatem in Deo seu ne causae
ex primi autoris ad concursum quo Deus contulit nobis li-
bertatem potest, vel ad concursum, quo Deus [illegible]
omnipotentia: [illegible] Deus non solum operatur [illegible] causae 2ae ergo voluntate
nostra in actu primo constituta, sed etiam in actu 2o operante; sed ad hoc
non sufficit concursus collativus libertatis et [illegible] omni-
potentia: quod alia [illegible] innegabilis in catholicis. probatur minor:
concursus conferens libertatem et [illegible] omnipotentia
se tenent ex parte actus primi: ergo Deus operatur etiam
causae 2ae ergo voluntate in actu 2o operante non sufficiunt
hujusmodi concursus nec sufficit concursus simultaneus
Dei, qui se tenet ex parte actus 2i: nam voluntas in actu 2o
operans solum potest dependere a Deo per [illegible] per

concursu praedeterminante ipsi voluntati quam ut libet; et concursu simultaneo non praedeterminante, ut alios recte praecensuimus: ergo Deus non requirit necessario concursum ad voluntatem tollendam indifferentiam et ad virtutem concursus simultaneum.

Probatur 2o: Deus non concurrit ad nostros actus liberos proponendo suam omnipotentiam, ut pro nostro libito ea utamur: ergo ad nostros actus liberos concurrit physice praedeterminando voluntatem. Probatur antecedens: si Deus proponeret suam omnipotentiam, ut ea pro nostro libito uteremur, Deus subjiceret nobis suam omnipotentiam, ut eam nobis donaret, sicut aliquis alteri donat librum, ut pro suo libito utatur; sed hoc defendi non debet: ergo. Probatur minor: Deum subjici voluntatibus nostris, ut ipse pro libito nostro prout voluerit, sicut quis alteri donat librum, nihil absurdius imponeretur, ut ipsi competit dominio et libertati: quia Deus haberet suam omnipotentiam pro se, ut etiam constat: nam Innocentius undecimus die vigesimo secundo novembris anno millesimo sexcentesimo septuagesimo nono damnavit has propositiones: Deus subjicit nobis suam omnipotentiam. Deus donat nobis suam omnipotentiam, ut ea utamur, sicut aliquis donat alteri villam vel librum. Quas propositiones defendebant, ut excerptas, illae quae ... opinionis ... Ortega.

Probatur 3o, desumendo unico fundamento contrariorum: concursus Dei praevius non tollit libertatem causae 2ae: ergo Deus praevie concurrit ad effectus causae 2ae liberae. Probatur antecedens: Deus per concursum praevium tribuit causae liberae exercitium suae libertatis: ergo. Probatur consequentia: exercitium libertatis causae liberae est se physice determinare; sed Deus per concursum praevium tribuit causae liberae hoc quod est se determinare: ergo. Probatur minor: causa libera nequit se determinare, nisi immediate dependeat a Deo in sua determinatione; sed non potest immediate dependere a Deo in sua determinatione, nisi per concursum praevium: ergo Deus per concursum praevium tribuit causae liberae se determinare. Probatur major: causam liberam physice se determinare est aliquid reale physicum creatum de novo incipiens in rerum natura; sed ens reale physicum creatum nequit incipere esse in rerum natura, nisi cum immediata dependentia ab influxu Dei: ergo. Insuper confirmatur: quia determinatio causae est initium operis: initium autem nequit incipere esse, nisi cum immediata dependentia a Deo.

Prob. nunc min. ratione copiosius repetita: concursus Dei, a quo cre-
atura fisice immediate dependet in sui determinatione, et quo
in illo immediate influit, praecedit determinationem causae 2ae; sed con-
cursus Dei praecedens determinationem causae 2ae est physicus: ergo
causa libera non potest immediate fisice dependere a Deo in sui
determinatione, nisi per concursum physicum praevium. ? concursus non
differentiam ... et influxus in ... in illud
exigit praecedentiam prioritatis ? causalitatis.
Confirm.: causa creata libera se determinat ad operationem
per modum 2i liberi, et 2i determinantis; sed quod Deus fisice
immediate determinet causam creatam liberam, non impedit, quo-
minus causa creata libera per modum 2i liberi se determinet:
ergo fisica Dei praedeterminatio non tollit a causa creata libera
se determinare, neque libertatem. prob. min.: quod Deus fisice imme-
diate concurrat ad effectum causae creatae, non impedit, quin
per modum causae 2ae immediate fisice concurrat ad illud: ergo quod
Deus fisice immediate determinet causam creatam liberam, non im-
pedit quominus etc.

Tandem probatur: Deus per fisicam praemotionem concur-
rit ad actum causae liberae, et ad ejus libertatem: ergo fisica praemo-
tio non destruit, sed perficit libertatem causae 2ae liberae. prob. ans.: Deus
per fisicam praemotionem non solum concurrit ad entitatem actus, sed etiam ad
modum ipsi quem habet; sed libertas est modus quem habet actus causae
liberae: ergo etc. Si dicas, Deum concurrere ad libertatem actus, sed non per fisicam
praemotionem: efficacia enim fisicae praemotionis ad unum tollit potentiam ad
oppositum, et sic libertatem. Contra: Deus potest efficaciter praemovere
voluntatem, ut ejus actus liber fiat: ergo efficacia praemotionis fi-
sicae non obstat libertati voluntatis. prob. ant.: voluntas divina
potest efficaciter velle, quod actus causae liberae libere fiat: ergo
etiam potest efficaciter praemovere etc. ut docet D. Thom. 1a
parte quaestione decima nona art. 8 dicente: Cum voluntas sit efficacissima
non solum sequitur, quod fiant ea, quae Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant
quo Deus ea fieri vult: vult autem Deus, quaedam fieri necessario, quaedam
contingenter. Ubi vides doctorem ex maxima efficacia divinae
voluntatis inferre actum liberum fieri, et impugnat quosdam as-
serentes necessitatem vel libertatem ... ad causas 2as.

Sol aria varia

Obiicies 3°: Matthæi undecimo versu vigesimo primo dicitur: Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio et cinere pœnitentiam egissent. Ex quibus sic arguitur: Gentiles Tyri et Sidonis egissent pœnitentiam sine fidei præmotione [illegible] præmotione et auxiliis pœnitendi [illegible]. Ergo gentiles Tyri et Sidonis egissent pœnitentiam cum illis solis auxiliis, quæ habuerunt Judæi Corozaim et Bethsaidæ, qui pœnitentiam non egerunt; sed Judæi Corozaim et Bethsaidæ [illegible] fidei præmotione: ergo gentiles Tyri et Sidonis egissent pœnitentiam sine fidei præmotione [illegible] præmotione [illegible]: gentiles enim Tyri et Sidonis [illegible] auxiliis sufficientibus, quæ Deus contulit Judæis, [illegible] fidei præmotione, sed auxilio [illegible] pœnitendi. Deus enim habebat scientiam, qua ex [illegible] sufficienti [illegible] et objective conditionata [illegible] fidei præmotione, gentiles [illegible] auxilia [illegible] quæ concessit Judæis.

Sed replicabis: Christus Dominus [illegible] juste increpat Judæos comparative ad gentiles; sed si gentiles non egissent pœnitentiam cum solis auxiliis Judæorum, Christus [illegible] increpasset: ergo egissent pœnitentiam cum solis auxiliis Judæorum [illegible]. [illegible] increpatio comparativa sit justa [illegible], quod [illegible] habebant [illegible] in bonis a Deo collatis: sed si gentiles non egissent pœnitentiam cum solis auxiliis Judæorum, Judæi [illegible] gentiles [illegible] in donis a Deo collatis. Ergo [illegible]: [illegible] increpatio [illegible] Judæi potuissent legitime [illegible]; sed si gentiles non egissent pœnitentiam cum solis iisdem auxiliis Judæorum, possent Judæi legitime [illegible]: ergo Christus juste increpavit Judæos [illegible]: potuissent Judæi dicere: Quomodo egimus pœnitentiam quam egissent gentiles, quia non habuimus eadem auxilia quæ habuissent gentiles, sicut fidei præmotionem; sed hæc [illegible] legitima: ergo si gentiles non egissent pœnitentiam cum solis auxiliis Judæorum, possent Judæi legitime [illegible].

Respondeo ad replicam [illegible] [illegible] [illegible] in donis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comparatio [illegible]

quod in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]: cum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible], judaei [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
cientia [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] gentiles [illegible] [illegible]:
et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] digni [illegible]
[illegible] Jacobi [illegible] [illegible] [illegible] potuit Judaeis
bona [illegible] et non faciendo [illegible] obligationis [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] maxime
[illegible]: [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] quo toties ca-
[illegible] judaei, non [illegible] ad legitimo [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quo [illegible] [illegible] judaei
[illegible] [illegible] [illegible].

Et quidem [illegible] quod Christus [illegible]
[illegible] judaeos, qui non [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] in [illegible] judaeos [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] dispositione [illegible] [illegible]
ad [illegible] dispositione ad [illegible] [illegible] [illegible] dispositione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] dispositio [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] judaeos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] propter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a Christo [illegible], et [illegible] obligatione [illegible] [illegible]
hominibus [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] quod judaei [illegible] legitimo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Christi: [illegible] judaei [illegible] impedimentum, [illegible]
ipsis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ob [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a Christo Domino [illegible] ipsis [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible]: gentiles [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Christi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Deo.

Observ. Isaias 5 versu septimo postea quam conqueritur Deus de
populo Judaico sub metaphora vineae sic loquitur: habita-
tores Jerusalem et viri Juda judicate inter me et vi-
neam meam; quid est quod ultra debui facere vineae meae
et non feci? an quod expectavi ut faceret uvas et fe-
cit labruscas: [illegible] [illegible]: [illegible]

populo judaico omnia necessaria quae debuit recipere ut faceret bona opera, quod non tribuit physice promoti-
alios bona opera fecisset: ergo promotio physica non est necessaria etc.
Nam respondeo eodem modo videtur ac superiori nimirum quod
Deus contulit populo judaico omnia necessaria ut plene
possent facere bona opera, et ideo judaei reprehenduntur
quod non fecerint, quod patet: promotio autem non requiritur ad posse
ut [illegible] quod non contulerit. Dixi enim [illegible] quod
promotio omnino indebita creaturae, et sic Deus tri-
buit populo judaico omnia quae debuit, quamvis physicam pro-
motionem non contulerit. Obes 3 Ecclesiastici quintodecimo dicit:

Deus reliquit hominem in manu consilii sui, ut eligat quod voluerit. Sic dicit caput decimum quintum [illegible]: [illegible] coram homine dat eligit quod illi placuerit. ergo [illegible]: Deus
constituit hominem cum potestate se determinandi et eligendi quod
voluerit: sed si Deus physice praedeterminaret hominem, determi-
natio et electio non esset in hominis potestate sed in potestate
Dei: ergo. Respondeo distinguo: cum potestate se determinandi
et ad eligendum per modum non determinantis hoc est [illegible]
et eligentis hoc est independenter immediate a Deo
in determinatione et electione, concedo; per modum praedeter-
minantis nego, et independenter a Deo in [illegible] deter-
minatione nego, minorem etiam nego: itaque sicut effectus imme-
diate producitur a Deo non tollit quod immediate a creatura pro-
ducatur, ita homo a Deo determinari non tollit se determi-
nare cum maxima subordinatione ad Deum et [illegible] de-
terminans ad [illegible] determinatione habet
se determinandi.
Obes 4 in canone sessionis sextae conci-
lii Tridentini definit liberum hominis arbitrium a Deo mo-
tum et excitatum posse dissentire si velit; sed liberum arbi-
trium a Deo physice promotum et excitatum non potest dissen-
tire: ergo physice etc. ad [illegible]
objicientibus nobis canonem, qui potius [illegible]
[illegible] definitione; quid enim [illegible]
[illegible] potest dissentire in sensu com-
posito, sed in sensu diviso: hujus definitionis

intelligentia pendens ex ipsa dicendi; cujus interpretationem postea proponemus. non tamen concilio non definitur quod voluntas potest dissentire [illegible] motioni efficaci; & potest dissentire in [illegible] gratiae efficaci ad consensum, quod valde diversum est: potest enim dissentire solum in composito [illegible] ponere pugnare cum gratia efficaci ac illo trahente [illegible] reddit signum [illegible], ut solum dissentire voluntate posse [illegible] gratiae ad consensum, dependenter [illegible] prius [illegible] gratia [illegible] efficacis ad consensum.

Obs. 5: concilium [illegible] sessione 6 capite 5 ait: ita ut tangente Deo cor hominis per spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat inspirationem illam recipiens, quippe qui illam et abjicere potest. Ubi concilium [illegible] [illegible] in canone [illegible] de gratia efficaci; & gratia efficaci [illegible] abjicere non potest: [illegible] gratia [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abjicere non potest gratiae efficacis [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quo [illegible] [illegible] solus Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] efficacia, & [illegible]: [illegible] solus Deus potest illa [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] quando concilium [illegible] [illegible] posse abjicere gratiam debet intelligi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratia ad consensum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concilii [illegible] [illegible].

Obs. 6: concilium canonem [illegible] decreto [illegible] fidei [illegible] nec vero voluit [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] enim Deus voluit [illegible] filios [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] Innocentius papa [illegible] [illegible] [illegible]: interiori gratiae [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] voluntas [illegible] gratiae interiori: [illegible] gratia [illegible] ad [illegible] [illegible] tale concilium

Canonum in sensu generali et provinciali; et in apostolicis et sedis apostolicae; et concinnit [illegible] magister [illegible] Dale[?]: [illegible] dicimus evidenter loqui de auxilio efficienti et de efficaci; siquidem loquitur de auxilio [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]: [illegible] conc. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] contradictoria: contradictoria [illegible] 2 [illegible] et hec: [illegible] libertate confirmamus.

Observa optime [illegible] Augustinus libro de civitate Dei capite [illegible] ait: <u>si duo in eadem tentatione [illegible] et unus ei cedat, alter [illegible], quid aliud [illegible] voluisse, et alter noluisse a [illegible]</u> [illegible] libro de praedestinatione sanctorum [illegible] libro 22 de civitate Dei capite 6 docet: [illegible] vocando efficaciter et [illegible] inefficaciter [illegible] in libro [illegible] [illegible] auxilium Dei [illegible] efficax [illegible] [illegible] inefficax [illegible] [illegible]: [illegible] auxilium [illegible] libro de spiritu et littera capite 3 hec habet: [illegible] Deus [illegible] et credamus [illegible] [illegible] propria voluntate [illegible]: [illegible] libere Deus [illegible] concurrit. Tandem libro de civitate Dei capite 9 [illegible] Deum [illegible] omnium voluntatum: [illegible] Deus [illegible] concurrit ad omnes actus voluntatis.

~~[illegible]~~

[illegible] auctoritate [illegible] [illegible] dicimus [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] voluntate [illegible] a Deo [illegible] [illegible] dicimus [illegible]: [illegible] Dei [illegible] efficax [illegible] [illegible] a posteriori [illegible] quo [illegible] ad modum [illegible]

contradicit efficaci vel inefficaci ex eo quod producat vel non producat effectum quem nos non praevidemus [illegible] [illegible] hoc efficacem inefficacem [illegible] effectum [illegible] dicatur efficax vel inefficax [illegible] Dei [illegible] ipso [illegible] [illegible] Apostolus [illegible] de conversione [illegible] *Deo volente [illegible] [illegible] venit [illegible].*

Ad 3. dicimus quod Augustinus [illegible] immediate quo Deus agit per illuminationem [illegible] [illegible] agit Deus in nobis [illegible] quod [illegible] dicit [illegible] in nobis, sine nobis.

Unde adverte quod [illegible] pluries in locis [illegible] [illegible] voluntatis extollit [illegible] efficacia gratiae deprimere videtur, vel [illegible] efficacia gratia non [illegible], [illegible] *bonum [illegible] ex [illegible] imperio Dei*, hoc est, [illegible] imperio [illegible] bene [illegible] imperio bonum [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] gratiae efficaci [illegible] [illegible] dicit, *vos semper [illegible] Spiritui Sancto* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] Augustini [illegible] dicimus quod [illegible] voluntatis [illegible] bonum [illegible] malum. Deus [illegible] [illegible] malum [illegible] [illegible] dicit [illegible] Deus non est [illegible] omnium voluntatum [illegible] [illegible] malae [illegible].

Tandem obiicitur [illegible]

Angelicus Magister [illegible] in sua opinione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsa voluntas [illegible] [illegible] indifferens ad [illegible] quod determinata [illegible] in [illegible] [illegible] determinare ab ipsa voluntate [illegible] habet hoc dominium in [illegible] potentia [illegible] habet, [illegible] aliquid [illegible] determinat, *[illegible] ipsa* [illegible] [illegible] ait *voluntatem [illegible]* determinari per aliquod [illegible] [illegible] in quibus

omnis locis videt, omnem determinationem voluntatis Deo negare, et totam voluntati permittere. eandem quoque vigesima [illegible] circa [illegible] Deus intendens movet voluntatem nil in ea imprimendo physice [illegible] aliquid impetus voluntati. 90.

Respondet ad [illegible] testimonia D. S. in eo excipere loqui de voluntate pro ut [illegible] agentibus quibus seu [illegible] quorum actiones determinantur ab ipso a quo eadem [illegible], ut videre est in lapide qui determinatur ad motum deorsum a generante qui in ipso aliquid [illegible] determinet: oppositum autem in voluntate contingit, ut docet ibidem Angelicus Doctor [illegible] haec verba: actus voluntatis non est ab alio determinatus ad unum per modum ponderis et inclinationis innatae, ut sunt actiones agentium naturalium. en [illegible] per nobis sibi ipsis videtur exprimendo non denegare physicam praedeterminationem voluntati, sed determinationem [illegible] ad unum proprium causae naturalis; quidem hac ratione convincit D. S. negat voluntati eandem illam determinationem quam concedit agentibus naturalibus; sed nullo tamen non concedit agentibus naturalibus physicam Dei praedeterminationem ad [illegible] D. S. competere [illegible] ratione [illegible], illi negat determinari ab alio quod [illegible] concedit ut denotant haec verba agentium: [illegible] cognoscunt ad [illegible] circa [illegible] agendi [illegible] in actu [illegible] requirunt.

Ad 3. [illegible] D. S. negat voluntati determinationem a generante, sicut causa naturalis [illegible] quod voluntas non debet determinari ab alio agente creato, ut [illegible] substantialiter; bene vero ab agente supremo, a quo debet determinari; ut docet eiusdem doctor [illegible] contra gentes [illegible] agentium [illegible] ad [illegible] Angelico doctore [illegible] quod Deus movendo movet voluntatem nil [illegible] modo [illegible] aut forma permanentis in ea imprimendo, [illegible] praemotionem physicam [illegible] modo [illegible] transeuntis. nota quod [illegible] quaestione [illegible] dicit Deus [illegible] causa [illegible], particula quasi non [illegible] diminutiva, de [illegible] ut [illegible] posuit [illegible] ipsius [illegible]: [illegible] sententiam [illegible] illa particula [illegible] [illegible] nota [illegible] quod [illegible] physica praemotio [illegible] sinonimis, scilicet motio [illegible] voluntatis, illa [illegible] et movens ad [illegible] ut [illegible] quod [illegible] ipsa [illegible] [illegible] solvunt.

§. octavus argumenta lese libertatis solvuntur.

Nihil frequentius objiciunt nobis adversarii, quod sic praemotionis ob innatam efficaciam lethale creatae libertati, et fatale voluntati nostrae necessitatem inducere: quod quidem in [illegible] ipsorum [illegible], quaeque [illegible] in divino Hieronimi, Augustini, et Hilarii, ut refert D. Prosper in epistola ad Augustinum, qui habuit ante libros de praedestinatione sanctorum haec verba: [illegible] Augustini [illegible] [illegible]) [illegible] omnia industria [illegible] voluntatis, si divina constitutione manans praeveniat voluntatem, et sub hac praedestinationis nomine fatalem quandam necessitatem inducere: [illegible] in [illegible] [illegible] causa: noluit Angelicus [illegible] supremum Dei dominium acriter defendens, concordiam nostrae libertatis cum efficaci gratia, aut concursu Dei sive praedeterminantis [illegible] [illegible].

Observa: ad libertatem voluntatis requiritur dominium supra suos actus: et voluntas sic praedeterminata ad agendum non habet dominium supra suos actus: ergo sic praedeterminatio tollit libertatem voluntatis. [illegible] minor: voluntas enim non habet dominium supra suos actus, in quantum potest ad eorum productionem [illegible] determinare; et voluntas sic determinata a Deo non potest ad eorum productionem determinare: ergo [illegible] minor: quod ab alio determinatur non potest se determinare: ergo voluntas [illegible] non potest se determinare ad agendum, quod est indifferens ad agendum; sed quod est ab alio determinatum ad agendum non est indifferens ad agendum: ergo quod ab alio est determinatum non potest se determinare: hoc [illegible] supremum dominium supra nostras determinationes a Deo [illegible], et [illegible] Deus [illegible] determinatione creaturae concurrit sine dominio et libertate [illegible] concursus.

Facillime [illegible] ex principiis [illegible] libertatem [illegible] et dominium creatae [illegible] divino dominio subjicitur, [illegible] a primo domino [illegible] libere determinari: [illegible] dominium nostrum a Divino [illegible], [illegible] et ideo [illegible] divino [illegible] Deus, Dominus dominantium.

qua propter in formare ... ad quod nemini ad cujus
operationem ... qd ab alio determinatur non potest determinari, si ab illo ... dependet in sui determinatione,
a quo non habere determinationem ..., si ab illo non dependet
nec habet determinationem, ... ad quod ...
... indifferentia ... indifferentia ..., ...
et ... Dei voluntas ... indifferentia
... praedeterminationis ...
... determinata ... indifferens ...
determinare, quod Dei praedeterminatio ... hoc solo ...
principium ... propositio ...

Obes 2: ... alio principio praerequisito ad agere, ... habet in sua potestate illud ... libera ad agendum
voluntas non sine praedeterminatione ad concursum ... alio
principio praerequisito ad concursum, ... non habet in sua potestate
illud ... voluntas non praedeterminata ad concursum
non libera ad concursionem ... praemotionis ad
agendum ... voluntas non ... concursum ...
indifferens ... non habens in sua potestate
illud ..., ... non libera ad illud agendum. haec ... vulgaris
... propositio ... non habet in sua potestate determinare
... praedeterminationem ad concursum, non habet in sua potestate
determinare concursionem; voluntas non praedeterminata
ad concursum non habet in sua potestate determinare praedeterminationem
ad concursum ... non habet in sua potestate determinare
concurrentem ... praemotionem ...
praedeterminationem ad concursum ... non habet etc.

Hoc argumentum
... magnificat ... Jansenii ...
... habet ... omnes catholicos
... non solum ... non ... gratia ...
... Deus ... faciamus ...
concursum Dei ... nostro ... dominio non ...
nec voluntas ... concursum ...
... ad agendum ... supremo
Dei dominio, ... voluntas nostra debite subordinata
Deo, non solum ... agendi, ... agendi (... non ...
nec Pelagius negavit) ... 2 ...
agendi et non agendi, ... Deo ...

concurrendi nobis, ii tribuit, ad nonnos actus, et separa-
mur locari = A = ex quo insertur consequenter positiva
indifferentiam: si voluntas non habens concursum A careret
ipso principio praerequisito ad actum, quod non est nisi vocari,
sed non potest acquirere: ergo sine tali concursu A voluntas
non est libera ad agendum.

Respondeo ad argumentum dato omni prae-
requisito ex parte actus primi, videtur, si indifferens ex parte
actus 2i, sub distinctione: concedo libertatem quae est suprema, et do majorem
[illegible] libertatem 2am et potius essentialiter subordinatam, quae non est,
et concurrendi non concedo ad argumentum sub illa ratione formali
propositum, quod non [illegible], distinguo majorem: non
[illegible] habet in sua manu [illegible] supra [illegible]
[illegible] concurrendi [illegible], subdistinguo; non ha-
bet in sua manu [illegible] concurrentiam [illegible] de-
pendentem a Deo, nego majorem; non concedo. Itaque
actus liber creatus [illegible] concursus procedit essentialiter
a duplici causa, quae est 2a, et dependet a duplici Domino
prima et 2a, hoc tamen discrimine, quod dominium primae causae
[illegible], cum sit supremum et independens, habet in sua
manu omnia requisita ad illud: dominium vero causae
2ae essentialiter subordinatum et dependens a dominio Dei
[illegible] in exercitio sui dominii [illegible] non habet in sua manu
omnia requisita ad concursum.

Primo [illegible] concursum
[illegible] dominum [illegible] premotionem [illegible]
praerequisitam ad actum 2um, et [illegible] sine premotione ad actum
voluntatis creata habet plenam [illegible] ad
agendum vel non agendum: hoc autem [illegible] libertati [illegible]
sufficit [illegible]
in premotionis [illegible]
[illegible] ex parte actus primi [illegible] requiritur ad [illegible]
[illegible] agere [illegible]
hoc non est liber ad [illegible] agendum, ad [illegible]
[illegible] requisita [illegible]
[illegible] causis [illegible] subordinat [illegible]
[illegible] in exercitio [illegible]
[illegible] praedeterminatio [illegible] ex parte actus 2i, [illegible]
[illegible] causa 2a essentialiter subordinata in exercitio
sue libertatis [illegible] non [illegible] dependentia

De immediata potentiae comunicante ad requisita [illegible] [illegible]tore.

Sed tamen dicimus in sequenti [illegible]: prerequisita ut incipit in potentia, praesidit et influit in actum 2um, tamen quo implicat actus 2um se habent ex parte actus pi; et praemotio licet incipit in potentia, praesidit et influit in actum 2um, et sine illa repugnat actus 2us: ergo praemotio se habet ex parte actus pi. [illegible] prerequisita enim ad actum pi est illud, ut [illegible] potentiae expeditae [illegible] ad operandum; praerequisita [illegible] ex parte actus 2i [illegible] ponit [illegible] complementum ad operandum: et autem praemotio [illegible] voluntati potentiae operari, et [illegible] illa [illegible] applicat, et determinat ad operationem, se habet ex parte actus 2i. [illegible] omne illud, ut incipit in potentia, constituit actum primum, alias actio in potentia recepta se haberet ex parte actus pi; neque illud, ut praecedit et influit in operationem; [illegible] illud, ut [illegible] applicat potentiam ad operationem, et [illegible] vel [illegible] expeditionem ad operandum.

[illegible] 2: applicatio causae requisita ad operandum, se habet ex parte actus pi; [illegible] praemotio est applicatio causae 2ae ad operandum: ergo se habet ex parte actus pi. Probatur: applicatio, qua intellectus applicat voluntatem ad amandum, applicatio [illegible] ad [illegible], et applicatio, qua voluntas applicat potentias [illegible] ad suos actus, se habent ex parte actus pi: ergo [illegible], sicut [illegible] praecedunt, [illegible] omnia praerequisita ad actum 2um, et [illegible] ut [illegible] [illegible] praerequisita [illegible], et ad actum 2um [illegible] Dominus [illegible] et [illegible] [illegible] applicationem, qua vel [illegible] operatione [illegible], vel causae ad [illegible] effectum; et haec applicatio se habet ex parte actus pi; [illegible] applicatio est [illegible] illud [illegible] applicatio, ut est [illegible] applicatio, et [illegible] causam in actu [illegible] expeditam, et haec applicatio se habet ex parte actus 2i hoc [illegible] ~~[illegible]~~.

Respondetur tamen: si [illegible] [illegible] positione alterius causae, vel [illegible] ad effectus productionem, [illegible] applicatio, [illegible], et [illegible]: ad exemplum in [illegible] ad [illegible], ut applicatio, qua intellectus applicat voluntatem, [illegible] positione [illegible], ut est causa [illegible] specificativa, vel [illegible]

actus voluntarii; et insuper [illegible] [illegible] voluntatis
voluntatis illuminando intellectum [illegible] causa [illegible]
mobilis, vel instrumentalis [illegible] applicationis; ex [illegible]
applicatio praestat virtutem [illegible]: unde inter duas
applicationes, sicut [illegible] similitudinem [illegible] [illegible]
[illegible] contingit in ultimo exemplo, scilicet in
applicatione, qua voluntas applicat potentias [illegible]
locomotivas: haec enim applicatio supponit [illegible],
ut in [illegible] applicationi [illegible] actus [illegible]
[illegible]. Aliqui numerant inter applicationes [illegible]
applicationem ignis ad materiam combustibilem: quae affert posi-
tionem [illegible] mobilis, scilicet materiae combustibilis, ex [illegible] in
[illegible] locali [illegible] ad applicationem [illegible] applicante.

Obiicies: idem [illegible] argumentum [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] praedeterminatus
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] praedeterminationi, [illegible] praedeterminationi
[illegible] [illegible] [illegible] praedetermi-
nationi: [illegible] [illegible] praedeter-
minationi [illegible] [illegible]
[illegible] praedeterminationi [illegible]
[illegible] [illegible] praedetermi-
nationi [illegible]
[illegible] praedeterminationi [illegible]
[illegible] praedeterminatione [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] praedeterminationi
[illegible] [illegible] complexi
[illegible] complexi [illegible]
[illegible] complexi [illegible] praedeterminationem [illegible]
[illegible] complexum.
Hoc argumentum vero [illegible] arbitrio,
omne concursu divinae omnipotentiae, [illegible] in de-
creto Innocentii [illegible]: si enim [illegible] ab-
que concursu divinae omnipotentiae [illegible]
[illegible] arbitrium, [illegible] hoc argumentum
[illegible]: [illegible] causae [illegible]

contingentiae opponi ita ut illud oppositionem ab aliis agentibus fortioribus valeant impediri. et patet in ordine cuius florere primus a nimio frigore impeditur. contra est in Deo immediate concurrere ad operationes creaturales, quae concursus proprius Dei [illegible] determinatur specialis consequenter ad effectum [illegible] quibus sic proponit intentio. quia non potest impeditive determinatum ad concurrendum arbori ad florificationem non potest florificationem impeditive. ergo frigus non potest impedire talem determinationem: quia non potest impedire florificationem. et similiter in aliis patet consideranti.

Contrarium ergo omnibus [illegible] dubitatur ut patet ex dictis, cum sub productum, [illegible] subordinatum: unde supremo Dei dominio [illegible] [illegible] nobis minime ad [illegible] [illegible]: hoc non predeterminat non potest ponere concursum, [illegible] [illegible] predeterminatio [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] et indifferentiam, ad dominium [illegible] Deo subjectum impositione [illegible], neminem et [illegible] ad confirmandum permissionem neminem ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et illud nego de [illegible] alteri sibi Deo subordinata: itaque concursus et [illegible] predeterminatio, ut [illegible] et [illegible] [illegible] immediate a Deo ut [illegible] [illegible], a Deo [illegible], et supremo Domino subjiciunt ut Dominio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subjici [illegible] [illegible] dominio Dei [illegible] [illegible], [illegible] illud sit sub libera potestate creaturae Deo subordinatae, [illegible] ponere [illegible] [illegible]; et hujus doctrinae oppositi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ostendunt.

[illegible] [illegible] dicens [illegible] idem [illegible] vice versa propositionem, intendens probare, hanc predeterminatio ad amorem [illegible] ad [illegible] amoris, quia non potest ponere [illegible] amoris, et [illegible] [illegible] predeterminatio [illegible] amorem sive complacentiam [illegible] amoris, et [illegible] determinationis ad amorem, [illegible] non [illegible] ponere [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]: dicimus enim hanc predeterminationem ad amorem [illegible] ponere [illegible] et complacentiam [illegible] amoris [illegible] predeterminationis, et [illegible] impeditive [illegible] complacentiam [illegible] amorem et predeterminatione ad amorem [illegible] Deo [illegible] [illegible]

quam posuit sufficere praedeterminationem ad amorem
Dei ponere actum praedeterminatum amoris, et homo potest, quod
possit impedire amorem, et ponere actum amoris dependentem
a Deo absque praedeterminatione ad amorem, quod sufficit
ad libertatem et ponere a Deo dependentiam, et ipsi maxime
subordinatam in omnibus suis actionibus, qualis est nostra li-
bertatis potestas.

Obes 4: sicut homo ut convertatur, requirit, quod
a Deo antea praedeterminetur, ita ut Deus hominem convertat, requi-
rit, quod illum praedeterminet, et sicut homo posset se convertere
non requirit quod ante praedeterminet, ita ut Deus posset
hominem convertere non requireret quod actualiter praedeterminet.
Et si Deus hominem non praedeterminaret, neque haberet in sua
potestate illum praedeterminare, non posset illum convertere: ergo
si homo a Deo non praedeterminatus non habet in sua potestate,
ut praedeterminet non potest habere se convertere. Anteced. proba-
tur argumentis nostris [illegible] quidem contrariis [illegible]; et
sed difficultatem huius maioris, vide [illegible] partes
[illegible] confiteri tenentur. quo probat [illegible] omnis
nec cons. et est apertissimum discrimen: quia si Deus non haberet
in sua potestate hominem praedeterminare, ob eamque [illegible] independen-
tiam a nullo posset ad id induci homo [illegible], licet homo habeat in
sua potestate [illegible] praedeterminare, potest [illegible] a Deo [illegible]
[illegible] subordinatus in conversione.

Obes 5: principium [illegible]
actu coniunctum cum actu [illegible] impedibile a voluntate tollit liber-
tatem, sed [illegible] praemotio ita se habet: ergo [illegible] praemotio tollit li-
bertatem. prob. maior: principium coniunctum cum actu et inim-
pedibile a voluntate solum relinquit potentiam conditionalem
[illegible], si [illegible] alio [illegible] principium; sed haec potentia
conditionata non sufficit ad libertatem: ergo. minor videtur [illegible];
quia si voluntas cum tali principio habeat potentiam absolutam
ad impediendam operationem, et quae principio [illegible] posset
impedire principium. [illegible] [illegible]: quia causa [illegible]
[illegible] habere potentiam conditionatam ad [illegible]
[illegible] approximatio. prob. 2 [illegible]: [illegible] im-
pedire [illegible], quia [illegible] debuit [illegible] potest impedire [illegible]
principium coniunctum cum actu est [illegible] debuit [illegible]:
ergo [illegible] non potest impedire principium [illegible] impedire [illegible]
quia principium coniunctum cum actu est inimpedibile a voluntate tollit
libertatem

Redibit ad argumentum [illegible] sicut in capitali principio [illegible] damnata Romae a Sixto 4to [illegible] Petri de Osma [illegible] Lovaniensis [illegible]: [illegible] impedibili [illegible] hoc impedibile est necessarium, [illegible] omnes [illegible] in magistro [illegible] condemnatio [illegible] damnatio [illegible] Franciscus Silvius et tota Universitas Lovaniensis [illegible] principio [illegible] potest [illegible] hoc est, non habet [illegible] principio [illegible] principio [illegible] Deo [illegible] habet [illegible] a Deo in omissione actus.

Ad 2m propositionem dico: si non potest impedire [illegible] non potest impedire [illegible] omnino independenter ab alio, [illegible] dependenter ab alio, pro aliquo priori impediente [illegible] in homine [illegible] impedire [illegible] potest impedire [illegible]: omnis [illegible] determinatus ad [illegible] concurrit, [illegible] determinatus ad consensum: quo concurrit [illegible] potest impedire [illegible] dependenter a supremo Dei dominio in ipso exercitio [illegible] falsum: quia voluntas [illegible] dependenter a Deo, pro aliquo priori [illegible] dependentia nostrae voluntatis a summo Dei dominio, [illegible] Augustini epistola [illegible] dicentis: voluntas tanto erit liberior quanto sanior, tanto autem sanior quanto divinae misericordiae gratiaeque subjectior.

~~[illegible]~~

Sed [illegible] Deus [illegible] impedimentum [illegible] principium [illegible] impedibile a voluntate [illegible] tollit ejus libertatem [illegible] impedimentum [illegible]

[illegible] ex parte actus primi eadem [illegible] et nec [illegible] dices: [illegible] et vinculo insuperabilia ab [illegible] tollunt libertatem a [illegible] volendum: [illegible] nisi quia [illegible] impedimentum inevitabile [illegible] impedimentum inevitabile [illegible] quia inevitabile, tollit libertatem [illegible] quia [illegible] delectatio gratiae [illegible] gratia efficax [illegible] ex libro de correptione et gratia capite [illegible] nemini [illegible] enim tollunt [illegible] quia [illegible] impedimentum [illegible] posse actus primi, tollens [illegible] progressive vel subordinatione [illegible] quia provenit [illegible] subordinatae [illegible] contingit [illegible] praemotione.

Si dicas: licet praemotio [illegible] tollit libertatem [illegible] impedimentum [illegible] ex parte actus 2i, [illegible] impedimentum inevitabile tollit libertatem: quia nullo [illegible] actus voluntatis [illegible] actus 2i, [illegible] possibilitate actus [illegible] ex parte actus 2i, [illegible] impedibile [illegible] libertatem [illegible] ad omissionem actus, et ad [illegible] quia [illegible] impedimento provenien- [illegible] subordinat- [illegible] in potentia [illegible] ad oppositum [illegible] in praemotione [illegible] impedibile ab homine [illegible] impedibile a [illegible] libertas [illegible] voluntas [illegible] libera [illegible] ordinis superioris.

Respondetur 2i [illegible] habet potentiam ad tollendum [illegible] non habet potentiam ad tollendum aliud: [illegible] connexum cum actu, [illegible] non habet potentiam ad tollendum [illegible] connexum cum actu [illegible] tollit libertatem ad [illegible] connexum cum actu [illegible] non habet potentiam ad [illegible] non habet [illegible] omnipotens, et [illegible] non habet potentiam ad [illegible] loquendo [illegible] omnino independenti, [illegible] loquendo de potentia limitata et [illegible] subordinata a Deo [illegible]

itaq3 potest, quod habeat deinceps ad tollendum unum extremum connexum cum alio, dependenter a Deo tollente aliud extremum [illegible] posse et libertas, limitata tamen [illegible] a Deo in omnibus [illegible]; quod si creatura [illegible] positiva dependentia a Deo [illegible] prius destruente [illegible] habet [illegible] ad non impossibilia: idem dicimus de libertate et permissiva.

Sed dices: si voluntas posset tollere unum extremum connexum cum alio, quin posset aliud tollere, posset tollere connexionem unius cum alio; sed nullus potest tollere connexionem essentialem unius cum alio: ergo voluntas nullatenus potest tollere unum extremum connexum cum alio, quin aliud possit tollere. Probatur minor: si voluntas tolleret unum extremum, [illegible] tolleret connexionem: ergo si potest [illegible]. Respondeo distinguo: si posset tollere unum extremum connexum cum alio, alio permanente, [illegible]; eodem modo, alio prius ablato a causa, a qua [illegible] dependet, nego [illegible] et [illegible] concedo ob [illegible]: si aliud extremum non tollitur ab alia causa [illegible], eodem [illegible], quia si ab alia causa tollitur, non [illegible]. Itaque tunc tollitur connexio inter duo extrema, quando [illegible] extremum alio permanente: si enim utrumque tollitur, licet a duplici causa, non deficit connexio. Cum autem voluntas solum potest tollere unum extremum, scilicet consensum, dependenter a Deo prius tollente aliud extremum, scilicet [illegible], nunquam tollit, nec potest tollere connexionem.

Obiicies [illegible]: libertas est potentia ad agendum et non agendum, positis omnibus requisitis ad agendum; sed [illegible] praemotio tollit [illegible] potentiam: ergo tollit libertatem. Probatur minor: voluntas praemota ad actum non habet posse ad non actum: ergo praemotio tollit a voluntate potentiam ad agendum et non agendum. Probatur [illegible]: voluntas non habet posse ad impossibile; sed non actus est impossibilis voluntati praemotae ad actum: ergo [illegible] communis apud adversarios, communem solutionem [illegible] pro [illegible] intelligentia [illegible] voluntatem praemotam ad actum habere posse ad non actum, [illegible] modo [illegible] voluntatem praemotam ad actum [illegible] sensu composito [illegible] in sensu diviso [illegible] cum omnibus [illegible] circumstantiis [illegible] sensu diviso.

quando importat conjunctionem praedicati cum subo: ceterum nullo modo dicunt repugnantiam conjungendi praedicatum cum subo, pro ut est affecto et circumstantiato.

Deinde dicimus hujus propositionis, voluntas praemota ad actum potest non agere, duplicem intelligi posse sensum, scilicet privative, et positive. posse non agere in sensu diviso privativo est posse ad non actum recedendo seu carendo [illegible] circumstantiis privativis antecedentibus, sub quibus ponitur potentia; posse non agere in sensu diviso positivo est posse ad omissionem actus sub aliquibus circumstantiis, v.g. sub illa praemotionis ad actum, cum quo ponitur potentia vel actio. nota: voluntas praemota potest non agere, et [illegible] posse esse illud in sensu diviso, sive privativo, sive positivo non est voluntatem dividi a praemotione, et possibilitati non agere, ut [illegible] voluit [illegible], quod est voluntate habente praemotionem posse non agere recedendo, vel posse ad non actum divisim applicatione ad actum. Utriusque modus explicandi sensum divisum quoad subjectum idem est, et deducit ex Deo [illegible] quae [illegible] 4. [illegible] antiqui [illegible] [illegible] est [illegible] magis [illegible] explicatio. ex dictis colligitur quod [illegible] conjunctio praedicati cum subo repugnat, propositio modalis [illegible] in sensu composito est falsa, et in sensu diviso est vera; ut est [illegible] hoc propositio.

Recedendo ad [illegible], ad propositionem [illegible]: voluntas praemota ad actum non habet potestatem ad non actum in sensu composito, [illegible], in sensu diviso praemotionis, [illegible], et [illegible] ad propositionem [illegible] ad impossibile [illegible] [illegible], [illegible], ad impossibile ex suppositione sub [illegible]: in sensu composito suppositionis, [illegible], in sensu diviso, [illegible] [illegible]. [illegible]: voluntatem praemotam ad amorem ponere odium in sensu diviso duo [illegible] includit, nempe ponere odium, et se dividere a praemotione ad amorem; [illegible] voluntas praemota ad amorem [illegible] hec duo: [illegible] ponere odium in sensu diviso. [illegible]: ponit odium in sensu diviso praemotionis ad amorem [illegible], et non [illegible] praemotione ad amorem: [illegible] voluntate praemota ad amorem ponere odium in sensu diviso includit [illegible]. [illegible] voluntate, vel odium dividere a praemotione ad amorem importat [illegible] praemotione ad amorem, [illegible] voluntas praemota ad amorem [illegible] praemotionem ad amorem: [illegible].

Redditi ponit se ad simplicem actum non autem ad amorem Dei nam: voluntatem se velle odium dividere a premotione ad amorem omnino independenter a Deo et a superari premotione ad amorem, odium enim dependenter a Deo in ipsa divisione, nemini est contra: hic tota difficultas est di[illegible] utrum argumentum: si enim voluntas dependenter a Deo potest ponere complexum, seu compositum ex amore et negatione, ex eo consequens est esse premotionis, cur cum eadem dependentia non poterit quoque ponere divisionem, seu divisionem odii et premotionis ad amorem, quia premotione [illegible] ad principium ponere compositum ex odio et carentia predeterminationis ad amorem [illegible] sit ponere divisionem seu divisionem inter odium et predeterminationem ad amorem contrariam [illegible], dico maiorem: ponere odium in sensu diviso premotionis ad amorem omnino independenter ab alio, eadem non est dependentia et subordinatione ad Deum in actuali exercitio ponendi odium, nego maiorem; ut consummatione contra ad ponere [illegible]: quia non premotione ad amorem vel ob ipsa ponente odium, vel ab alio eodem, premie ponente odium, non omnis est nova.

Similiter voluntas non habet potestatem ad se subordinandi vel non subordinando Deo et in actu et omissione actus subordinari Deo ponenti; et solliciti premotione ad actum vel habet potestatem ad actum et omissione actus, non debet habere potestatem ad se componendi vel dividendi a premotione ad actum; et si ubi est omissio amoris seu odium sit impotentia voluntati premotae ad amorem in sensu diviso subjiciatur, quod voluntas possit ponere odium dependenter a Deo faciente solum divisionem. Oppositum contingit in homine ignorante potentia et volunt- in homine justo ponente [illegible] in sensu diviso: quia si ipse [illegible] non [illegible] concursus; quia Deus homini sibi subordinat, et ideo homo potest se dividere a suo ordine, et a gratia premotio vero et concursus, quo Deus sibi subordinat voluntatem creatam in exercitio; et sic non potest voluntas se dividere a premotione alias subjiceretur sibi omnipotentia et ejus concursus: unde voluntas premota ad amorem vere potest ponere odium in sensu diviso dependenter a Deo faciente divisionem per ablationem premotionis.

Sed dices: voluntas premota ad amorem potest ponere odium in sensu diviso sic explicato non sufficit ad libertatem voluntatis: quia [illegible] ex eo quod eo ipso [illegible], [illegible] applicatur

quia habet potentiam ad non comburendum in sensu diviso appli-
cationis Deo dividente ignem a ligno, de ut his hominibus igitur, et quae
nunc erant necessario nullo habet libertatem. ergo probatur ans. hoc casu
potuit videlicet ita contemplatus potest deambulare necessario
ut ad beatam, et et animatus Christi Domini potentia in actu,
divinis ac caritate, contemplationis visione beatifica, et unione
hypostatica, dependentia a Deo potente facere ac praeviente volenti
visionem; de hoc casu hoc contemplatus beati et humanitas Christi
Domini non habent libertatem ad ~~[illegible]~~ videndum et ad
deambulandum, et ad prosequendum: ergo vel debet redimi, ad potentiam
impedimentum. quia ignis est determinatus a natura et a sua ge-
neratione ad comburendum. Unde ignis semel applicatus non
habet vimo potentiam nisi ad unum tantum ad non comburen-
dum.
Respondeo Dico maiorem ignis applicatus potest habere potentiam indi-
fferentiae, et ad se determinandum ad non comburendum; ne tamen,
potentia metaphysica et inanimata, eadem maior, minor, et ne conse-
quentia voluntas praemota ad amorem et se determinat ad amo-
rem et habet potentiam se determinandi ad oppositum; unde igitur ad
sufficit ad libertatem requisita: ignis tamen applicatus ligno
non se determinat ad comburendum, de non determinatus
neque habet potentiam se determinandi ad non comburendum, de causa
non aliqua propria potentia inanimata et naturalis ad non comburen-
dum, in casu quo removeat a sponte ad non ponendum actus, ne
mi: quia visibilis, contemplatio visio beatifica et unio hypo-
statica sunt impedimenta et necessitatio ex parte actus primi
et in tempore non sunt ex parte et concursus, quia Deus concursum
sibi subordinat, et sic non relinquunt libero, nec in sensu
diviso, neque applicatio, neque libertas. ergo sicut contingit in
praemotione et voluntate, ut videntur quando dixi, quod talia im-
pedimenta tollunt libertatem, quia sunt inseparabilia, debent
negari prius in sensu causali.
Obes septimo: posita in vo-
luntate praemotione ad amorem, amor est voluntati absolute
necessarius: ergo praemotio tollit libertatem. probatur ans: haec
conditionalis est antecedenter necessaria, si voluntas praemo-
vetur ad amorem, amabit, et propositio conditionalis, nempe
positio praemotionis ad amorem, illa est voluntati necessaria, de ad
est sub conditione necessaria, si conditio necessaria ponitur,
ab absolute necessario. ergo conditio quia potest haberi intrinsece con

dicendum non potest facere ut posita conditione sequatur amo-
mus; et conditionalis illa potest verificari a voluntate
creata: ergo voluntas non potest facere, ut posita conditione
sufficientis promotionis amator non sequatur amor. videtur ad argumentum
nostrum omnino, explicando terminos quos ad propositum: haec conditio-
nalis est certa necessaria necessitate consequentis, eodem modo nec-
essitate consequentiae, nego modum, ad dicimus quod est antecedens sub
conditione necessaria necessitate consequentis; si conditio necessario ve-
rificatur, est absolute necessarium, nego; nimirum quod est antecedens
sub conditione necessario necessitate consequentiae, eodem modo,
omne concedo.

Si itaque propositio conditionalis habet necessitatem illativi: unde pro-
batur est necessaria necessitate consequentiae, et necessitate consequentis. illa
ponendo in aliqua proposita est necessaria necessitate consequentiae;
est amorem in se aequo ad amabile tale est necessarium, et conse-
quens necessitate consequentis est amator necessario consequens promotione, et
est necessario inferri. probo autem potest esse necessaria necessi-
tate consequentis, quin consequens sit necessarium; imo potest esse necessaria necessi-
tate consequentiae, et consequens esse impossibile, ut patet in ista propositione, si lapis
est homo, est sensibilis. quae propter illa propositio potest esse necessaria necessitate
consequentiae, et eius conditio potest esse antecedenter necessaria voluntati, licet
consequens sit liberum amor, sit absolute liber. si autem aliquo propositio
per aliquod sit, etiam dicimus quod consequens erit necessarium necessitate consequentis, ita
ut intermaneat omnino necessitatem ad eveniendum, quin sit necessa-
rium necessitate consequentis. ad confirmationem dicimus: in tertia compositionis
conditionalis, eodem modo, in sensu diviso, nego modum, et distinguimus, ne cond.
exemplo, quae adduci solent in contrarium, et ad adversarios necesse est nos
pro, vel non sunt ad casum quo subordinamus Deo, sicut promotio

Obiicies octavo: si voluntas promota ad amandum potest non amare, potest
frustrare et impedire efficaciam promotionis; sed hoc est impossibile:
ergo non potest non amare. probatur maior: si voluntas promota ad amo-
rem actu non amaret, actu frustraret efficaciam promotionis:
ergo consequens est si voluntas promota ad amorem potest non amare, et
potest ponere impedimentum promotioni ad amorem. ergo po-
test frustrare et impedire efficaciam promotionis: ergo probo
minorem: non amor est impedimentum incompossibile cum promotione
ad amorem: ergo si voluntas promota ad amorem posset non
amare, non posset non amare, posset ponere impedimentum
promotioni ad amorem. confirmatur: si voluntas promota

ad amorem ponere non amare cum carentia amoris est de re possibilis; et posito quod in voluntate praemotio ad amorem cum carentia amoris est de re possibilis: ergo voluntas praemota ad amorem non potest non amare. prob. min.: illud est absolute possibile, ex cujus positione nullum sequitur impossibile; sed ex quo ponitur carentia amoris in voluntate praemota ad amorem, sequitur aliquod impossibile nempe frustratio praemotionis: ergo.

Respondeo nego min. ad probationem concessa majori nego minorem; et in instantia [illegible]: si Christus debuisset non fuisse natus, debuisset fides Abrahae fuisse [illegible] et falsa; ergo si Christus potuit non nasci, potuit falsificari fides Abrahae de Christo nascituro, [illegible]: si Petrus [illegible] amare non amans conjungeret duo contradictoria: ergo si actu non amans [illegible], posset conjungere duo contradictoria, [illegible] dissimilitudine: quia si voluntas praemota ad amorem [illegible] non, conjungeret praemotionem ad amorem cum carentia amoris, et sic faceret, quod [illegible] praemotione ad amorem non sequeretur amor, quod est frustrare efficaciam praemotionis. Efficacia enim medii ad aliquem finem consistit in [illegible] connexione cum eo: voluntas vero praemota ad amorem solum potest carentiam amoris ponere in sensu diviso praemotionis; et sic non potest conjungere praemotionem ad amorem cum carentia amoris, neque potest facere quod [illegible] praemotione ad amorem non sequatur amor: unde minime sequitur, quod voluntas possit frustrare efficaciam praemotionis.

Ad 2um confirmationem dis. ant.: si posset non amare in sensu diviso, posset ponere impedimentum praemotioni ad amorem, [illegible], si posset non amare in sensu composito, [illegible] ant., et nego consequentiam: [illegible] ille posset impedire efficaciam praemotionis ad amorem, qui posset ponere non amorem simul cum praemotione ad amorem: hoc autem non [illegible], qui potest non amare in sensu diviso praemotionis ad amorem: iste enim solum potest ponere carentiam amoris dependenter a Deo [illegible] prius ponente carentiam praemotionis ad amorem. Ad 3um confirmationem [illegible], ad probationem distinguo: ex cujus positione nullum sequitur impossibile absolute et ex terminis, concedo min.; ex cujus positione nullum sequitur impossibile ex aliqua suppositione, nego min.; et [illegible] si voluntas praemota ad amorem poneret carentiam amoris, solum sequeretur [illegible]

possibile ex suppositione praemotionis ad amorem probabilius est; eo quod ita Deus si posset quoque determinare et similiter dici potest quod est amoris impossibilis sit, tamen dicitur praemotione, ex quo nihil amoris requirit praemotionis, nec conformatio potest eosdem terminos ac obiecta.

Observo: huiusmodi est, verum omnis praemotio ad consensum concurrit ex hoc est dominii indominabilis: sed Petrus est praemotus ad consensum, ex hoc ei indominabile. Ergo Petrus concurrit ex hoc est indominabile; ergo Petrus non est liber ad concurrendum. Probatur: illa similitudo dicitur omnis praemotio ad consensum concurrit; sed Petrus est praemotus ad consensum; ergo concurrit: quia illa est vera et certa, unde quod requirit, ex eodem omni ad idem, consensu eodem addito, constat: hinc dicitur similiter, omnis non amans est non praemotus ad amorem; sed Petrus non praemotus non potest esse non praemotus; ergo non potest esse non amans; ergo contrario est non amans vel dividi ad obiectum, ut in maiori primo sit hic indominabile potest appellare supra totum omne, ex hoc modo proprie subdit sensu composito, vel potest appellare supra praedicatum, sicut propositio enunciat, concurrit est indominabile hominis praemoto ad consensum in propositione; et sic in minori similiter dicitur: quia consequens hic indominabile appellat supra praedicatum in consequenti mox falsum, similiter dicitur ex quo non est nos.

Ad primum omnis consensus minime certus necessitatem subiectum praedicatum: quod solum requirit bene ab eodem omni ad idem consensu eodem addito, quando additio non mutat appellationem: in proposito autem illo additio in maiori appellat supra totum, in minori, et in conclusione supra praedicatum: si enim in maiori appellat supra praedicatum, maior est falsa ad vertendum, ut dicimus in hoc illo, omnis praemotus ad consensum concurrit; sed Petrus est praemotus ad consensum; ergo concurrit, in conclusione infertur necessario concursus liber Petri: nam maior solum est certa de concursu libero; idem similiter dicitur in propositione: omnis praemotus ad consensum libere consentit; sed Petrus est praemotus ad consensum; ergo libere consentit ad conclusionem necessario: praedicatum enim illius est falsum, ut ipsi debent esse praemotus: conversio enim duplex medio verbo, quia conversio quatenus terminus: nam in maiori medio verbo est non praemotus, et in minori est hic non potest esse non praemotus: ut probatur, non est medio hic est non propositio ad eundem modum: sed Petrus non praemotus non est praemotus, ergo non est non amans, probari autem hoc iterum non admittitur.

Ex qua bonitas voluntatis atque [illegible] ab alio [illegible]
[illegible]: [illegible] Dei e praemotione actus in
fluere in creaturam; et voluntas praemota ad amandum [illegible]
[illegible] ad faciendum, nec praemota influat in amorem:
quia voluntas praemota ad amorem non habet [illegible]
faciendum, nec [illegible] a parte Dei [illegible] amores [illegible]
ad non amandum. Adhuc inquam modo [illegible] -
[illegible] quod minime [illegible] ob evidentem [illegible]
[illegible]: [illegible] he-
[illegible] loco medii [illegible]
[illegible]: [illegible] libro, commode [illegible] medio [illegible]
[illegible] Gonzales. Hujus [illegible]
[illegible]
[illegible] sic: quia non potest facere praemotione actus influere
in amorem, non potest ponere amorem; et voluntas
non potest facere praemotione actus influere in amorem:
ergo [illegible] contradicit: [illegible]
[illegible] de [illegible] omnino independenti.

~~Haec~~
Haec omnia [illegible] multipli-
[illegible] in [illegible] media
[illegible]
quam dicit Deus videt, hoc est [illegible]
[illegible]: quidem [illegible] societatis
[illegible] scilicet Molina, Suarez, Granados, Ruiz
[illegible] infallibiliter [illegible]
in praedefinitione [illegible]
[illegible] ejus [illegible] -
definitione, quod Deus [illegible] infallibiliter [illegible]
voluntatem, qui [illegible] libertate: [illegible]
in praecepto moriendi Christo Domino imposito, ut
ab ejus voluntate omnino independenti, [illegible]
[illegible] libertate [illegible] quam Christus Dominus
mortem subiit. [illegible] quia haec omnia nostrae voluntati
[illegible] liberos [illegible] -
[illegible] -
[illegible] in [illegible]
ad quos [illegible] Deus efficaciter [illegible]
[illegible] contingentem, [illegible]
[illegible]

§ nonus reliqua solvuntur argumenta

Prius dicendum est auxilium divinae gratiae ab omnibus auxiliis divisis ~~[illegible]~~ insufficiens distinctum esse ipsumque auxilium sufficiens est, quod tribuit voluntati sufficientes vires ad bene operandum, ita ut si voluntas cum eo auxilio non bene operetur, id non sit propter defectum virtutis, aut concursus [illegible], sed ex culpa voluntatis: auxilium efficax est illud, quod intelligitur conjunctum cum operatione sive haec efficacia sit intrinseca auxilio, ut propugnant Thomistae, sive proveniat ab aliquo extra, ut dicunt ii ceteri, ut volunt scientiae mediae propugnatores: quod si in sola Thomistica [illegible] auxilium sufficiens [illegible] [illegible] ex parte [illegible] auxilium sufficiens omnibus hominibus confertur, ut possint salutariter operari et legem [illegible] implere, ut expresse docuit [illegible] in damnatione primae propositionis Jansenii, quae ita se habet; aliqua Dei praecepta hominibus justis volentibus et conantibus secundum praesentes quas habent vires impossibilia sunt: deest ~~[illegible]~~ quoque illis gratia qua possibilia fiant. [illegible]

Arguitur 1o: admissa necessitate physicae praemotionis Dei ad salutariter operandum, auxilia sufficientia inutilia et otiosa sunt: ergo sicut praemotio [illegible] ad operandum. probatur ant: auxilium sufficiens dicitur, ut voluntas habeat sufficientes vires ad operandum; sed si physica praemotio est necessaria ad operandum, voluntas carens praemotione non habet sufficientes vires ad operandum: ergo auxilia sufficientia sunt inutilia. Probatur ~~[illegible]~~ 1o: ~~[illegible]~~ principium non habens sufficientes vires ad operationem, ei repugnat [illegible] eo ipso quod caret viribus quas non habet: sed operari repugnat voluntati carenti praemotione, manendo vires quas nunc habet: ergo. Probatur min: voluntas non praemota ad actum est incompossibilis cum actu pro eo statu: ergo non habet sufficientes vires ad ponendam operationem pro eo statu. confirmatur: otiosum est virtus sine conditione illa, sine qua numquam operatur, imo ea sine qua impossibile est operationem elicere; sed talis est gratia sufficiens in [illegible]: ergo gratia sufficiens est ~~[illegible]~~ inutilis et otiosa.

Hoc argumentum nihil aliud dicit quam praecedentia; ex dictis

dicitur ipsum ad mentem doctoris de concursibus. Ad tertium

praemotionem ... ad existentiam ... compatibilis indifferentiae. Unde ... non habet potentiam

nominis, ad quam praemovet Deus ... ad operationem, quae absolute

compatibilis cum terminis repugnat, eodem modo quo repugnat ex

suppositione cum praemotionis; verbi gratia: non habet sufficientem

videre ... in sensu composito cum praemotionis, eodem

modo ... dicitur ... repugnantes in ... dependentes,

eodem modo dependentes ... Deo ...

... ad potentiam eadem ... dicendum

... composito ... cum praemotionis ad ...

... dicendo: sine qua ... impossibile

est operationem ... sensu composito, quae dicendo

cum conditionis, eodem modo solo in sensu composito, ...

... solutio sufficienter ... diversis.

Arguitur 2: si praemotio ... ad ponendum actum ...

... cum praemotione ... impossibilis ad ... ; ergo ipso ... cum praemotione non habet ...

... ad ponendum actum ... : quia praemotio ... sufficientem

... dicitur gratiae ... cum praemotione ad ...

... potentiam efficacitatem ... ponere ...

ergo ipso ... impossibilitas ... omissio ... ergo. Videtur

... quia ... cum praemotione habere expeditam potentiam ad

ponendum actum ... : praemotio enim non dat ... Unde

... ponit ... potest ... ; ...

... quia ... cum praemotione ad actum ...

... conversio praemotionis ad ... efficaciam ...

... efficaciam ...

... nec ... efficaciam ...

praemotio ad actum: unde ... cum praemotione ad actum non

... efficaciam actus ... praemotionem ad ...

... necessario connexum cum praemotione ad

actum.

Arguitur 3: Deus ... praemotio ...

... ; ergo ... praemotio ... impossibilis ...

... : quia Deus ... impossibilium ...

... : quia ... praemotio ... Deus ...

observatione praecepti boni et observationi praecepti; et ho-
ni observationi praecepto, et in praemotus ad observandum: quo
constat: admissa praemotione nulla dari in actu secundo gratia
et levo tentationi: quia dato sine praemotione [illegible]
gratia tentatio vel includit, vel excludit praemotionem ad
illius resistentiam; eodem modo si habeat [illegible] quo
verbo, quod Deus praecipit observationem praecepti, necessit[illegible]
nisi sit praemotus, [illegible]
[illegible] sufficientiam [illegible] quod boni [illegible]
modo impossibilis observatio praecepti in sensu composito
[illegible] praemotionis; [illegible]
[illegible] dicimus, quod [illegible] includit, neque excludit prae-
motionem, et dicit gratia, [illegible]

Si dicas: quomodo [illegible] videri, praeceptum numquam est obser-
vandum sine praemotione a nobis [illegible] omissione obser-
vationis praecepti nobis imputari ad culpam [illegible] nihil mirum,
quod nostro [illegible] maxime [illegible] dictiarum [illegible]
[illegible] de concordia libertatis nostrae [illegible]
[illegible] Dei dominio, quod [illegible]
[illegible] propugnat, [illegible]
[illegible] de Deo [illegible], qui hoc [illegible] de Deo [illegible]
quod suo ingenio melius potest [illegible] Gregorius [illegible]
[illegible] quella [illegible] 4. [illegible]
[illegible] libertatis defensores [illegible], qui [illegible] Dei [illegible]
[illegible] voluntati nostrae [illegible], Augustinus libro 3 [illegible]
[illegible] capite [illegible] in hac [illegible]: [illegible]
et defensores liberi arbitrii defendentes [illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible] alter [illegible] quomodo Deus concurrat ad
actus peccaminosos?

Articulus tertius quomodo Deus concurrat ad actus peccaminosos?

Sim esse actu [illegible] concursu Dei physico ad omnes effectus creaturae liberae, physice et absolute [illegible] malitia: nunc pro complemento quaestionis videndum, quomodo ad actum malum Deus concurrat, et primo advertendum est, actum praeterminatum [illegible] dicere, vel [illegible], sed et malo, et ipso etiam actionis praeterminatae, quod habet [illegible] [illegible]: [illegible] vero est ipsa deformitas [illegible] moralis illius actionis; quod quidam [illegible] aliquod consistere consistit in privativo, nihil enim aliud [illegible], [illegible] aliquod consistit in positivo. In utroque consistat vel identificatur vel [illegible] cum malo actu praeterminato. Sed certum est, Deum non esse auctorem [illegible] peccati, ut contra [illegible] definivit concilium Tridentinum sessione sexta canone sexto per haec verba: Si quis dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera, ita ut bona, Deum operari, non permissive solum, sed etiam proprie et per se: adeo ut sit proprium opus ejus, non minus proditio Judae, quam vocatio Pauli, anathema sit.

Sed certum etiam est, apud catholicos, Deum positive concurrere ad actum creaturae, qui ab eadem [illegible] praeterminatur: quod [illegible] Durandus in 2 sententiarum distinctione vigesima prima quaestione [illegible] contrariam sententiam negantem Deo [illegible] concursum positivum et [illegible] propinquiorem. Et beatus Albertus magnus in 2 distinctione vigesima quinta articulo [illegible] ait: haec opinio, quod [illegible] Deus [illegible] [illegible] hoc [illegible] catholicos [illegible] Deum physice [illegible] simultanee concurrere tam ad malum quam ad [illegible] actum praeterminatum, qui est [illegible] peccati: quia [illegible] creatura concurrit ad peccatum [illegible] proprio concursu: [illegible] ad concurrendum [illegible] peccati, [illegible] ad [illegible] nolitione impediendi: contra vero [illegible] pugnans, Deum physice et simultanee concurrere ad [illegible] peccati, ad [illegible] vero non positive concurrendo.

Suarez

[illegible] Augustino [illegible] libro [illegible] capite 2 [illegible]

12

hic habet: Deus voluntatem ejus malo jam hic per actu
inclinavit; et si inclinavit ad peccatum, quoad ad for-
lem malitiam: ergo inclinavit ad malum peccati; et si Deus
non inclinat voluntatem ad actionem per concursum simul-
taneum: quia concursus ad actum simultaneum vo-
luntatis non est inclinatio: ergo inclinat voluntatem ad eandem
actionem malam per concursum prævium: ergo juxta D. Thomam
Deus præmovet voluntatem creatam ad malum peccati per-
inde dicendus quem de malo actu 2 ait: Deus est primus
motor et causa actionis peccati sicut corpus celeste est princi-
pium motus omnium inferiorum; et corpus celeste non solum
per concursum et per se non simultaneum, et prævie con-
currit ad motus corporum inferiorum: ergo etiam Deus præ-
vie concurrit ad actionem peccati; et nomine actionis peccati
intelligit etiam ipsum malum peccati: ergo.

Præterea adver-
sarius ex suo impugnat sententiam Augustini: Deus
physice concurrit ad malum peccati, ac ad formalem malitiam;
et probat contrarios ad formalem malitiam Deus, licet, juxta nos,
et contra physice simultaneo concurrit: ergo ad malum eque
physice simultaneo concurrit: ergo concurrit physice prævie
ad malum peccati et etiam sicut actus peccati, et formalis ma-
litia est defectus, qui est in peccato; et Deus physice concurrit ad actum
peccati, ac ad ejus defectum: ergo male est expressa in Divo Thoma, qui
dicere quæstionem ipsam aggreditur quando 2 inquirit: utrum
actus peccati sit a Deo? et postquam in et respondent [illegible]
motivum concurrit ad tunc: actus peccati est quidam motus
liberi arbitrii; et voluntas Dei est causa omnium mo-
tionum, ut Augustinus dicit 3 de Trinitate: ergo voluntas
Dei causa actus peccati: post hæc inquit, ex quo
debet in corpore ordinatur et resolutionis fundamen-
to dicens, quod actus ad malum peccati est ens, et actus,
ut ergo habet, ut sit a Deo, qui est primum ens et agens:
defectus autem peccati est ex libero arbitrio, in quantum
deficit ab ordine primi agentis quod et causis [illegible]
et fundamento legitimus magister ad [illegible] a quo
Divinum fundamentum accepimus.

Secundum impugnat contra-
rium adversarius: si Deus physice simultaneo concurrit ad
peccatum ab ejus actu accepto, et praevie ad [illegible] peccati,

8 hoc ē explicat: qa prob. mar: si Deus physice concurrit ad peccatum n ēet ejus causa p se, maxime qa displicet ipsi malitia, et concurrit invitus ac coactus a creatura; 8 pedit ipsius, et 2a repugnant: qa p a parte minori constat: qa calviniste nō consideant Deo displicere malitia peccati, eo enim respectu Petrus Asinatus calvinus sic loquebatur: quotquot male agunt, q malo animo perpetrant, hoc Deo minime placere. Jam hoc; prob. a pari: si Deus physice concurrit ad peccatum, licet displiceat ipsi illa, si tamen positive concurrit, 8 eo ipso ē propria causa peccati: ergo 8 Deus displiceat de peccato n ipsi sic, erit causa propria peccati. mar. constat: qa concurrere simultanee ē concurrere positive, concursus enim permissivus n ē positivus, 8 privativus. [illegible] qa licet causa creata displiceat [illegible] quod producit, n permissive 8 propriè ipse ad illud concurrit.

2a pars minoris videtur nota: quid enim absurdius quod dicere potentissimum Dei omnipotentiam per-versa et indigna creatura cogi, et simul eo ipso ad peccata mala cooperari? [illegible] prob.: si Deus coactus et invitus a creatura simultanee concurreret, concursus simultaneus Dei ē penitus subjectus creaturæ; 8 hoc repugnat: qa mar. ē certa: nō nil habet creatura magis sibi subjectum quam illud quo vult, et tibi nolit alterum: prob. min.: si concursus simultaneus ē et penitus subjectus creaturæ omnino, sola licet in actu 2 concursus ē et subjectus creaturæ, 8 hoc videtur damnabile innocentio Undecimo in antiquis patribus comparatum ab eorum principiis dicentibus creaturæ sibi subjicere omnipotentiam qa his [illegible] [illegible], [illegible] nobis impotentes, sicut proxime Joannis Dei absentem [illegible] ab antiqua [illegible] decidunt. [illegible] Innocentio damnata ac [illegible] a [illegible] [illegible] in [illegible] et Caribdim. Angelici Doctrinae [illegible] [illegible] [illegible], remisque impulsam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

S. A. D.

Obj. po: si Deus physice [illegible] ad malum peccati est autor et causa p se peccati; 8 hoc ē [illegible]

natum à Concilio Tridentino. ergo Deus non potest mo-
vere physice voluntatem ad malum peccati: probatur minor: si Deus phy-
sice praedeterminaret ad malum peccati, physice praedeter-
minaret ad formalem malitiam; sed hoc est absurdum: ergo:
ergo probatur minor: ille, qui determinat ad aliquod [illegible] necessa-
rio connexum vel identificatum cum alio, praedeterminat
ad utrumque; sed praedeterminando ad [illegible]: sed malum
peccati vel identificatur, vel necessario connectitur cum forma-
li malitia: ergo minor constat: nam qui causat amputationem
capitis Petri, causat ejus mortem; et qui causat applicationem
ignis ad lignum causat ligni combustionem; ratio est

[illegible] quia [illegible] requisitum [illegible]
requisitum [illegible] vel [illegible]
[illegible] omnibus [illegible] requisitum,
[illegible] necessario, sed quomodolibet conne-
xum cum morte: ergo potiori titulo ille qui [illegible].

Confirmatur primo: ideo voluntas humana est causa peccati, quia ponit
operationem, ad quam necessario sequitur malitia, et adversatur
[illegible]: ergo si Deus praedeterminat ad malum peccati: [illegible]
Deus [illegible] necessario [illegible] formalem malitiam et causa [illegible] peccati [illegible]
[illegible]: non voluntas creata non ideo est causa peccati, quia [illegible]
[illegible] ejus malitia: voluntas enim, dum peccat, non intendit ponere
malitiam, juxta illud proloquium: nemo intendens in malum [illegible]
Confirmatur 2: Deus praedeterminans ad malum peccati praedeterminat
ad [illegible] malitiae: ergo est causa [illegible] malitiae [illegible]
[illegible] in concreto [illegible] ut [illegible]: ergo in hoc
[illegible], peccatum [illegible] malitia formalis; sed
qui praedeterminat ad malum praedeterminat ad [illegible]:
ergo confirmatur 3: nulla [illegible] in genere, [illegible]
[illegible] Dei, [illegible]
[illegible] inseparabiliter habet malitiam [illegible]: ergo
qui est causa illius [illegible] causa malitiae.

Respondeo ad

argumentum [illegible] ad [illegible]: ad ejus [illegible]:
quando duo [illegible] sunt [illegible], quorum
[illegible] illorum [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] malitia est de genere
[illegible] malum peccati est [illegible]: ad
[illegible] Deus non [illegible] malitia est [illegible]

[illegible] rectitudine debita omissa: unde Durandus
convenit in [illegible] [illegible] ad malum quin ipsa dicatur
ad malitiam. Ex quo doctrina constat, quid sit dicendum
ad exempla in primo modo adducta: omnia enim illa [illegible]
[illegible] carentia rectitudinis [illegible] illo casuali.
Hoc ideo [illegible] debiliter ex duo terminis et distinctione [illegible]
[illegible] primo quare 2 actu 2 dicendum: Deus hoc, quod est actionis,
facit, et hoc, quod est deformitatis, non facit: et [illegible] [illegible]
[illegible] impossibilitas conjuncta sint, non oportet, ut quidquid
est causa ejus quantum ad unum, sit ipsius causa ejus quantum ad
alterum.

Praeterea constat hac doctrina ab utraque [illegible] maxima
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] in eodem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] attingit [illegible], quin [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex quo [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in eadem linea [illegible] [illegible]
[illegible] causa. Ad [illegible] [illegible] [illegible] ponit opinionem
[illegible] [illegible] [illegible] ponit opinionem [illegible] [illegible]
fundamentum malitiae, [illegible] [illegible] [illegible] itaque Deus causat
opinionem [illegible] [illegible] ejus malitiam, [illegible] [illegible]
sit opinionem [illegible] [illegible] malitia: [illegible] [illegible] causa
[illegible] [illegible], quod opinio [illegible] fundamentum malitiae in [illegible]
[illegible] dicit [illegible] opinioni [illegible] se in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicit deformitatem [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] n. 2.

Ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod solum [illegible] [illegible] in compo-
sitis [illegible] ex materia et forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] peccatum [illegible] [illegible] ex materia et forma proprie
dictis: nam malitia [illegible] in positivo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] propria forma, [illegible] [illegible] nullo
modo [illegible] [illegible] ex materia et forma: ad 3 [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] malitia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] Deus producit et causat [illegible] [illegible] [illegible],

in sua specie et individuo [illegible]: quia influxit [illegible] [illegible] malitia [illegible] est [illegible] communicare [illegible] actus ita est physico: et in tam pro [illegible] accidentalis, et de [illegible] Theologi [illegible] in [illegible] actus [illegible]; de [illegible] in genere moris: quia [illegible] praedicatum [illegible] [illegible] [illegible] convenit [illegible] genere [illegible] quia [illegible] physica, et genere moris.

[illegible] praedicta [illegible] [illegible] [illegible]: Deus praedeterminat ad concomitantiam peccati, ut procedentem a voluntate creata, sed a voluntate creata procedit ut producit entitas peccati, et connexio et [illegible] fundamenti malitia: ergo Deus praedeterminat ad entitatem, et connexio, et [illegible] fundamentum malitiae. Replicabis 2: ille est causa entitatis peccati, et connexio cum malitia, qui est causa illius connexionis; sed Deus est causa connexionis: ergo est causa malitiae connexae. [illegible] maior: connexio entitatis peccati cum sua malitia non est aliquid [illegible] entitate peccati [illegible]; sed Deus est causa entitatis: ergo est causa connexionis. [illegible] maior: connexio entitatis peccati cum malitia est [illegible] aliquid; sed [illegible] Deus [illegible] [illegible], quia est aliquid debitum entis: ergo Deus [illegible] [illegible] connexione. Replicabis 3: [illegible] bene, [illegible] Deus [illegible] [illegible] et connexio cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ergo [illegible] potuit Deus [illegible] [illegible] [illegible] peccati, et connexio cum malitia quin causet malitiam.

Resolvo [illegible] replicam. Deus praedeterminat ad concomitantiam peccati, ut procedentem a voluntate creata, tanquam a causa [illegible] efficienti, [illegible] ut procedentem a voluntate tanquam a causa [illegible] deficienti, non [illegible], et sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] procedit a voluntate creata: non [illegible] entitatis physicae absolute considerata procedit a voluntate, [illegible] a causa [illegible] efficienti; et [illegible] ut sic procedens a voluntate praedeterminat [illegible] [illegible] a Deo: alias voluntas non est causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccati, [illegible] connexio, [illegible] fundamenti malitiae produ- [illegible] et procedit a voluntate creata, [illegible] a causa [illegible] deficienti: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moraliter [illegible] nec [illegible] neque [illegible] [illegible] Deus: [illegible] voluntas creata [illegible] [illegible] deficiens, nec [illegible] concursu Dei, nec illud habere potuit [illegible] producendo [illegible] entitatem [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] productione dependentia a concursu Dei voluntas creata, Deus [illegible] [illegible] [illegible] deficiens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

79 [illegible]

Ad 2um respondeo negando minorem, ad probationem concessa praemissa
nego consequentiam, et instantia cujusdam: malitia claudicationis identifi-
catur claudicationi, et quidquid mali est in claudicatione
causatur a potentia motiva: quia claudicatio est ejus defec-
tus: consequentia negatur. S. Doctor Angelicus: praecise ratio po-
nit in bono et vero, et malitia identificantur, et ratione
voluntatis attingit bonitatem objecti non veritatem: ratio
autem continet in eo, quod connexio, sicut ipsa malitia peccati
est a pluribus admissa positiva, identificatur cum entitate, non
pertinent ad genus physicum, sed ad genus morale: et ideo
est in linea defectus, et sic extra sphaeram Divinae omnipotentiae.
Ad 3um respondeo minorem distinguo: connexio est aliquid pertinens
ad rationem effectus, nego minorem; pertinens ad rationem defectus, concedo
minorem, et sic distinguo minorem, nego consequentiam. Ad 3um replico respondeo majorem
scilicet nego consequentiam: quia connexio malitiae cum entitate est in mala,
et in eadem linea, qua malitia: possibilia [illegible]
eo, sicut ipsa connexio cum ea omnipotentia: unde satis bene, quod
Deus videt connexionem, et non possibilia.

Obiicies 2: si Deus moraliter
moveret voluntatem ad malum peccati, hoc est si inclinaret, aut vo-
luntati praeciperet malum peccati, videtur ejus esse principium
formalem malitiae: ergo si praedeterminaret ad malum peccati, prae-
determinaret ad formalem malitiam: quod est contra dicta: confir-
matur: sicut malitia peccati est extra sphaeram Divinae omnipotentiae,
ita est extra sphaeram Divinae voluntatis; sed hoc non obstante
voluntas Dei non potest praecipere entitatem peccati, quin prae-
cipiat malitiam: ergo neque poterit omnipotentia causare entitatem,
quin causet malitiam. Confirmatur 2: qui potest [illegible] efficaciter velle
quod aliquid fiat, potest licite alicui illud praecipere; sed
Deus potest efficaciter velle, quod entitas peccati fiat a [illegible]
omni: ergo licite potest illud praecipere. Respondeo pro ab [illegible]
nego consequentiam discrimen: quia inclinatio, et praeceptum, vel
[illegible] morales [illegible]
[illegible] circumstantiis moralibus [illegible] malitia
circumstantia moralis [illegible]
malitia: at vero physica praemotio [illegible]
[illegible] circumstantiis moralibus [illegible]
[illegible] malitia non attingit.
[illegible] discrimen: quia Deus praedeterminat [illegible]

peccati, et sic est prima causa per se, sive saltem secundum et volun- tati nostrae unitus; physice creatura exigit talem: ii [illegible] principiendo aut consulendo moraliter movens voluntatem ad actum peccati, potest concurrere ut moralis causa per se [illegible] [illegible], et sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad actum peccati, ut ad peccatum nostrum, quod illud producitur a Deo [illegible] [illegible] per se, sive quo creaturae [illegible] [illegible] non potest: sive concurrere [illegible] et simultaneo Dei [illegible] non potest [illegible] [illegible] mali; [illegible] sive consilio et praecepto, [illegible] consilio et praecepto Dei ad [illegible] con- [illegible] consensus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quia consilio et praecepto [illegible] [illegible] mali ad [illegible] in moralibus, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] physice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in moralibus. 2: quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: physice [illegible] [illegible] [illegible] a Deo [illegible] [illegible] causa per se.

Ad 2um. [illegible] [illegible] [illegible]: ii velle [illegible] [illegible] [illegible] ad eandem rationem causae, [illegible] contingit [illegible] [illegible], ii velle [illegible] ad [illegible] rationem causae, [illegible] [illegible] [illegible] consulere ad [illegible], [illegible] in Deo, [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Deo velle physice concurrere [illegible] ad rationem causae per se a Deo [illegible], non [illegible] consulere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ii velle [illegible] [illegible] [illegible] actione, [illegible] [illegible] [illegible] moralis, eodem modo, ii illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moralis, [illegible] in Deo [illegible] [illegible] peccati, [illegible] ii [illegible]: Deus prohibet et detestatur malitiam peccati: quia [illegible] illud [illegible] velle [illegible], quod Deus prohibet [illegible] peccatum, [illegible] [illegible] malitia [illegible] [illegible] a creatura [illegible] quo a causa [illegible] [illegible]: non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] specialiter, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] volitione [illegible] [illegible] [illegible] moralis [illegible] [illegible] physice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Obiic. 3: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malitia: quia si Deus [illegible] [illegible] [illegible] peccati, Deo [illegible] malitia [illegible] [illegible]: quia ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si Deus produceret [illegible] [illegible] [illegible]

Deo volente culpas [illegible] propugnant [illegible],
ut Angelus [illegible] in primo instanti [illegible]
[illegible] quia culpa volente Deo [illegible]: quando [illegible]
[illegible] peccati [illegible] accepit malitiam: si Deus
physice praedeterminasset [illegible] ad [illegible]
bonum: [illegible] malitia sequela physica [illegible]
[illegible] sequela logica [illegible]
[illegible] creatae, [illegible]
[illegible] causalem;
[illegible] culpa angeli in primo instanti [illegible]
[illegible] volente Deo: [illegible] in primo instanti,
[illegible] in quo posuit ipsi volenti culpam [illegible]
[illegible] quae explicatur
[illegible] volente Deo [illegible]
determinanti [illegible] ad malum
[illegible] determinato, [illegible]
[illegible] ipsi volenti peccatum.

Obser. 4: si Deus praede-
terminaret ad actum peccati, praedeterminaret ad
actum malum [illegible] ipsius [illegible]: ergo [illegible]
[illegible] actus peccati est actus malus,
[illegible] praedeterminatur a Deo: ergo actus malus
praedeterminatur a Deo [illegible]
[illegible]: Deus est auctor peccati, Deus prae-
determinat ad actum malum, Deus est causa [illegible],
[illegible]: Deus est causa [illegible];
Deus praedeterminat ad actum peccati; Deus [illegible]
[illegible] etc. [illegible]
[illegible]
[illegible] a Deo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] a Deo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] praedeterminatur a Deo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Obs. 5: Deus [illegible]

in periculo peccandi; sed si ipse determinet ad male peccandum, con-
tra hoc, quia illos ponit in periculo peccandi: ergo contra. si Deus
predeterminaret ad male peccandum, esset magis causa peccati
quam diabolus, qui nos tentat. Sed hoc est impium: ergo probatur maior:
Deus causaret peccatum ratione diaboli, et sic ipse male peccaret, quod diabolus
[illegible] inducit malitiam. Sed diabolus solum nos allicit secun-
do, quo potest, in quo est malitia: ergo et [illegible] minor: quia Deus
in ponit male peccare [illegible] intentione, et consequenter malitiam, sed hoc
sequitur ex malitia intentione voluntatis moraliter determinare.
ad consensum similiter [illegible], ad ponendum permissive
peccatoris [illegible] 2o: et insuper causat male peccato, quod [illegible]
cit infallibiliter malitiam ex [illegible] [illegible] sine [illegible]
ex alio capite quasi [illegible], sicut ex [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] in [illegible]
et consequenter malitiam [illegible] intentione, quod [illegible]
cit diabolus, licet [illegible], quod ~~[illegible]~~ nec [illegible].

Tandem obest Deus [illegible] [illegible] permittit peccata,
sed hoc esset falsum, si predeterminaret ad male peccandum: ergo [illegible]
[illegible]: Deus predeterminet ad male peccandum, non [illegible] permitt-
it malum; sed necessario permittit malitiam: ergo [illegible] permittit
peccatum [illegible]: qui causat et vult [illegible] [illegible]
[illegible] quo infallibiliter sequitur aliud [illegible]
[illegible] aliud; sed ad male peccandum necessario sequitur malitia: [illegible]
quia Deus predeterminans ad male peccandum [illegible] permittit
malitiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ex [illegible] [illegible] [illegible]
alterius causae, non [illegible]: si illud causat et conse-
[illegible] si illud causat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

exprimo; et hoc modo non concurrere ad ejusmodi reconcep-
tum dico: illa autem negarit Deus ergo malum: quare solum
malitia potest permitti. plures tamen ibi ostendunt
unitatem physicam inter malitiam et actum, ut distinctio
formalis inter entitatem et malitiam sufficit, ut Deus cau-
set entitatem, et non malitiam; sola explicatio conceptum malitiae,
sed quod explicet difficultatem et repugnantiam causalitatis Dei
prohibitionem contrariam et simul producit entitatem cum
malitia: quia malitia consistit in repugnantia, vel
in opere directe divinis bonis, vel conformitatis cum lege.
diligenter notandum ut Deus causat entitatem peccati difficile
videtur dicere, Deum esse causam peccati, et prohibitionem jubere:
ergo prohibet, prohibitione jubet, [illegible] explicationem difficul-
tatem, quod Deus peccata permittit: [illegible]
[illegible] in hac re dico, quod obtinui.

Ad illud, quod [illegible]
dicimus, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ipsos, [illegible]
[illegible] [illegible] nomine [illegible]
[illegible] [illegible]
intendunt, [illegible] scriptura [illegible]
quid quid docent: quo exemplo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Dei [illegible] positiva ejus causalitate contingere: [illegible]
nullus [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] temporis [illegible] Guarinus in
epistola ad [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

Questio secunda de causa instrumentali

Sic actis et quaestionibus [illegible] de causa efficienti principali [illegible] de causa efficienti instrumentali [illegible] nil enim causa principalis producit [illegible] instrumentalis [illegible]

Articulus primus. Utrum instrumentum debeat moveri a causa principali ut operetur.

Ad causa instrumentalis subordinetur causae principali: [illegible] late et improprie dici potest causa instrumentalis quaelibet causa subordinata: qua ratione [illegible] acceptione [illegible] nominat subordinatas causae principali et omnes causae 2ae Deo subordinatae in agendo dicuntur causae instrumentales, quae quidem in rigore sunt causae principales: quia haec subordinatio ad Deum, quo virtus, qua operantur, sit illarum propria. Similiter [illegible] in potentia proxima [illegible] subordinantur [illegible] in quo nomine operantur, dicuntur instrumenta: [illegible] in rigore dici debent [illegible] instrumentali, vel [illegible] instrumento quo. Instrumentum enim in rigore accipit in praesenti pro causa de se insufficienti ad aliquem effectum producendum [illegible] ab alio [illegible] influit in effectum, [illegible] instrumenta [illegible] quisque movetur a Deo: [illegible] influit in effectu dicitur instrumentum [illegible].

Instrumentum physicum de quo in praesenti [illegible] est triplex, naturale, artificiale, [illegible] supernaturale, [illegible] divinitus [illegible] effectum [illegible] producant: quales membra hominis sunt instrumenta naturalia [illegible] artificialia, [illegible] et humanitas Christi instrumentalis [illegible] instrumentum [illegible] coniunctum cum principali agente [illegible] et humanitas Christi [illegible] est instrumentum separatum [illegible] naturalibus [illegible] sacramenta novae legis [illegible] instrumentum coniunctum [illegible]

assumuntur in supernaturalibus sacramenta
moventur a Deo ad producendam gratiam per humanitatem
Christi, humana est instrumentum conjunctum divinitati
hoc probabile inquiritur: utrum instrumentum ele-
vetur a causa principali per aliquam virtutem in-
trinsecam a causa principali ei [illegible] per quam con-
[illegible] instrumentalis:

Dicendum instrumentalis
[illegible] dicitur elevari a causa
principali per aliquam virtutem [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Deo [illegible]
[illegible] virtutem [illegible] causis [illegible]
[illegible] virtutem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a Deo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] instrumentum [illegible] habere [illegible]
[illegible] intrinsecam: instrumentum enim [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a principali
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad effectum per virtutem propriam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] virtutem causae
principalis: ergo probatur: si [illegible] instru-
mentalis [illegible] elevatur a causa principali:
ideo enim [illegible] [illegible]
[illegible] per eandem virtutem et [illegible]
instrumentalis elevatur a principali: ergo.

Prob. 2 [illegible] instrumentalis: instrumentum [illegible]
[illegible] [illegible] ad producendum
effectum causae principalis: ergo [illegible] producere
[illegible] [illegible] causae principalis:
[illegible] [illegible] [illegible] causae princi-
palis: ergo [illegible] instrumentum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] causae principalis [illegible] [illegible]:

ex instrumento non elevat, ut possit producere effectum
pertinentem ad naturam causae principalis. Si dicas, ele-
vari per concursum simultaneum cum causa principali. Contra: post ins-
trumentum per elevationem redditur potens producere; deinde concur-
sus simultaneus non reddit instrumentum potens, sed supponit
ut potens. Minor 2a: quia causa 2a solum redditur ad produ-
cendum per concursum simultaneum causae principalis, cui subor-
dinatur; deinde causa proxima instrumentalis: ergo causa in-
strumentalis non elevatur per concursum simultaneum cau-
sae principalis.

Cum quis debilitatus non solum instrumentalis-
ter [illegible] supernaturalia non determinantur ele-
vari ad producendum effectum supernaturalem per aliquod ter-
tium [illegible] ad quam [illegible] ad producen-
dum [illegible]: ergo virtutes solum producunt effectus su-
pernos, non [illegible] concursum Dei [illegible] ejus con-
cursus simultaneus; ergo requirit virtus supernaturalis ins-
trumentaliter producendi: plus requiritur
ut virtutes producant effectus supernos, quod ut pro-
ducant effectum naturalem ad producendum effectum naturalem
requiritur assistentia Dei et ejus concursus simultaneus:
ergo non, quod haec virtus est qualitas de genere potentiae, realis
[illegible] incompleta, ut [illegible] commu-
nicata instrumento, ut quidem a pluribus communi [illegible]
modo virtuosa non [illegible]: virtus prin-
cipalis agentis habet permanentiam completam in natura;
virtus autem instrumentalis habet esse permanentiam [illegible]
[illegible] et incompletum [illegible]

§. II.

Obi. 1o: ut causa instrumentalis possit producere effectum
causae principalis, non debet recipere aliquid intrinsecum, sed sufficit, quod
subordinetur causae principali: ergo probatur: 1o: Lucerna producit
speciem intelligibilem in intellectu possibili, quin ab illo aliquid
intrinsecum recipiat, per solam subordinationem ad intellectum: ergo. Probatur 2
ans: ut color possit immutare visum, et speciem immittendo, satis
est quod subordinetur luci, quin aliquid intrinsecum a luce recipiat: ergo
ut causa instrumentalis possit [illegible] ad speciem
[illegible], quod phantasma producit effective speciem
intelligibilem: phantasma enim [illegible] [illegible] per modum

coloris completi et [illegible] determinati in [illegible], ut possit per-
ducere speciem objecti [illegible] illius. aliter vero dicendum est de [illegible]
potentia instrumentali, [illegible] virtus instrumentalis, quae non recipit
virtutem a causa principali, sed est virtus instrumentalis causae.
ad 2um [illegible]: color [illegible] ponit [illegible]
vi sua, ipsi speciem imitando, debet in se [illegible] lucem
recipere.

Obs 2: Sacramenta novae legis sunt instrumenta
fieri gratiae, dum non elevantur per aliquam virtutem intrinsecam a causa
principali, scilicet a Deo derivatam. ergo probatur: virtus illa
requiritur esse realis: quia est impotens ad producendam gratiam
vel spiritualem, [illegible] spiritualis: ergo probatur
minor: virtus spiritualis requirit recipiens non corporeum et
[illegible]; sed sacramenta sunt corporea et materialia: ergo virtus quae
elevat sacramenta requiritur esse spiritualis. probatur major: for-
ma debet proportionari cum subjecto in quo recipitur: ergo [illegible]
[illegible] ad [illegible], [illegible] ad hujus [illegible]
[illegible] potest [illegible] si virtus elevat [illegible], non debet proportionari
omnino cum subjecto: anima enim recipit in materia [illegible], quae ipsa
elevat ad esse corporis [illegible] spiritualia. [illegible]
[illegible]: virtus spiritualis completa et permanens,
[illegible], incompleta [illegible], [illegible]; ad
ultimum [illegible]: [illegible] completa et permanens,
[illegible] incompleta et transiens [illegible].

[illegible] virtus
[illegible] secundo gratiae spiritualis: [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] non debet proportionari [illegible] scilicet [illegible] gratia, ad quam
[illegible]: quia virtus [illegible]
[illegible] instrumentalis, [illegible] producit gratiam, cui quae
debet proportionari: [illegible] 3a parte quaes-
tione 62 articulo 4. [illegible]: virtus corporea [illegible]
[illegible] recipi in [illegible] spirituali: [illegible] spiritualis in cor-
porea [illegible]: quia virtus [illegible]
[illegible]
[illegible]: virtus autem spiritualis elevat [illegible] corporea
[illegible] producere, [illegible]
virtus corporea, [illegible] spiritualis [illegible] virtus
spiritualis, [illegible] aliqualiter [illegible]
[illegible] virtus [illegible]
[illegible] et [illegible]

in [illegible] vel [illegible] recipit [illegible] naturalis [illegible] sagitta

[illegible] Obiicies 3: si causa instrumentalis indiget mo-
tione virtuosa causae principalis, agens du-
plici motione, altera qua movetur a Deo ad
agendum, sicut alia causa creata, et altera
qua movetur a causa secunda principali;
sed hoc est falsum: [illegible] dari videtur impli-
[illegible] motione causae [illegible] ergo causa instru-
mentalis non indiget motione virtuosa cau-
sae principalis. confirmatur: instrumentum imme-
diate [illegible] a Deo ad operandum non indiget
illa duplici motione: ergo motio virtuosa
non est de ratione causae instrumentalis. Resp.
[illegible] non [illegible] quod [illegible]
duabus motionibus [illegible] proprie [illegible]
[illegible] motio
enim virtuosa causae principalis constituit
instrumentum capax ut [illegible] non [illegible]
~~[illegible]~~ producendi effectus causae principalis.
motio vero Dei illud [illegible] applicat et deter-
minat ad productionem effectus. ad confirmationem
[illegible] quibus motio [illegible]
[illegible]
quae requirit.

Obiicies 4: ut causa instrumentalis
producat effectum, [illegible] alia causa
quae aliquid [illegible] recipiat: [illegible]
[illegible] causa instrumentalis effectus
[illegible] producunt [illegible]
recipiunt, [illegible] Angelo: ergo
[illegible] instrumentum hominis ad [illegible]
[illegible] lignum: [illegible]
[illegible]
movendo supra [illegible]
ad applicandum [illegible] negant
[illegible] dicunt enim quod [illegible] influxit in
haec inferiora [illegible] causa principalis, quia
motio Angeli non est [illegible]
influxus [illegible] conditio. alii [illegible]

motrices instrumentaliter respectu Angeli, ne moves-
pecte Dei, eodem modo, tum etiam ratione, quia [illegible] ab Angelo talis
movens a Deo movente recipit virtutem, ut producant
effectum supernaturalem, ac ab eo tanquam [illegible]
vel immediate immittit impulsum [illegible]
in suum, vel mediate, scilicet mediante ligno quod corpus
[illegible] movet.

Observes tamen semen instrumentum ge-
nerantis ad generandum prolem; diversimode tamen dicitur
moveri a generante: ergo instrumentum non debet move-
ri [illegible] principali agente [illegible]: non male dicitur
generans [illegible] ex semine generante [illegible] vel imme-
diate [illegible] habent [illegible] angelo: aliquando
[illegible] tamen [illegible] instrumentum generantis
[illegible], de [illegible] in [illegible]
[illegible], quod sufficit [illegible] tamen quod
[illegible] Resp. [illegible] ad
[illegible]: tamen [illegible]
ab anima generantis, quod [illegible]
[illegible] ab anima, [illegible]
[illegible]. Dices [illegible]
[illegible]
[illegible] Resp. [illegible] ut solet
[illegible] ex aliis [illegible]
[illegible] con-
[illegible] Resp. [illegible]
[illegible] de semine, ut de instrumento, [illegible]
[illegible]

[illegible] habet potestatem
obedientialem immediate activam ad producendos effectus
supernaturales: ergo [illegible]
[illegible] comm[illegible]
[illegible] obedientialis [illegible] immediate
ad [illegible] effectus supernaturales: ergo [illegible]
[illegible] Deus [illegible]
[illegible]
[illegible], [illegible] quod [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] potentia obedientialis, [illegible]

ipsa faciat quod quid voluerit; sicut in instrumentum [illegible] mediate et remote producitur effectus supernaturalis, sicut et mediate virtute superna [illegible] [illegible] et hujusmodi [illegible] [illegible] non debet proportionem [illegible], bene [illegible] et productiva: [illegible] habere [illegible] mediatam [illegible] non immediate cum illo effectu supernaturali.

Pro complemento adverte quod haec virtus communicata instrumento a causa principali non debet esse [illegible] perfectionis [illegible] effectus, [illegible] virtutem et imperfectam [illegible] convenit instrumento causae principalem effectum. Vel dici potest, quod licet sit [illegible] effectus, quem [illegible] communi, cum non sit propria instrumenti, nec effectus ipse principaliter tribuatur, sed causae principali; non debet instrumentum causae principalem [illegible] adaequare, quod ad rationem causae instrumentalis non sufficit habere virtutem ab alio participatam, sed requiritur quod illa virtus non sit propria instrumenti, nec proportionata [illegible] nec [illegible] et [illegible] requiritur quod [illegible] [illegible]: [illegible] non sunt causae instrumentales visionis beatificae, et [illegible] actuum supernaturalium: quia lumen gloriae et aliae virtutes supernaturales sunt propriae [illegible] [illegible] an instrumentum physicum debeat habere aliquam actionem praeviam?

Articulus 1us an instrumentum physicum debeat habere aliquam actionem praeviam?

Dico: omne instrumentum physicum debet habere aliquam actionem praeviam, quae proprie [illegible] dispositiva ad effectum principalis agentis. [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible], [illegible] [illegible] instrumentis supernaturalis, seu divinae

virtualis: ubi [illegible] de omni instrumento
physico [illegible] corporeo [illegible]
[illegible] per [illegible] quae [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
participat actionem causae superioris, nisi in quantum
per aliquid sibi proprium disponit [illegible] ad effectum prin-
cipalis agentis: [illegible]
[illegible] sibi proprium [illegible] debet [illegible]
[illegible]
[illegible] actione [illegible] debent [illegible]
[illegible] instrumentum nullo [illegible] actionem [illegible]
[illegible] magis conducere [illegible] quod [illegible]
effectum principalis agentis; [illegible]
[illegible] conducit ad scindendum, quo [illegible]
scindendi [illegible] quam [illegible]
habet propriam ex praevia actione.

Dices 2o: [illegible] quolibet
[illegible] aliquid ad producendum effectum [illegible]
[illegible] debere [illegible] agentis [illegible] aliquam
virtutem activam [illegible] principalis [illegible] virtute
instrumento [illegible] ad
producendum effectum [illegible] principalis: [illegible]
in instrumento aliquam virtutem [illegible]
effectui; [illegible] correspondet [illegible]
actio: [illegible] instrumentum debet habere propriam [illegible]
actionem [illegible] Gloriae [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in lapide [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] effectum [illegible] principalis [illegible]
[illegible] aliquam virtutem [illegible] instrumen-
ti habere virtutem [illegible]
aliqualiter [illegible] ad effectum [illegible]
[illegible]

Respondeo [illegible] in instrumentis [illegible]
[illegible] quod aliquam habent productionem [illegible] effectum

a[illegible] tenens in instrumento dicit et virtutis; quia plerique [illegible] ut dicunt, et qua valde. 2a pa: instrumenta supernaturalia elevant potentiam virtutem ipsis a Deo communicatam; et virtus elevans debet esse permanens non elevanda: pa instrumenta supernaturalia habent propriam virtutem. 2a 2: elevatio naturalis potentiae a Deo summa, et instrumentum creationis, qua in spiritu habet actionem propriam ad elevationem Dei, ut docet D. Th. loco supra citato: quia instrumentum quod [illegible] a Deo, debet habere virtutem et actionem propriam. 2a 3: quod licet instrumentum in sua virtute influit in effectum causae principalis; et hoc est habere virtutem et actionem propriam ad effectum causae principalis: pa probatur: virtus habent propriam virtutem activam in effectum, solum determinatur a defert virtutem causae principalis ad effectum; et hoc sufficit, ut actu concurrat; pa. min. constat: non [illegible] defert virtutem et influit calorem, quin etiam actio influat in effectum [illegible]

§. II.

Obser. pa: si instrumentum habeat propriam actionem praeviam, utitur et propria virtute; et instrumentum requirit agere ex vi propriae virtutis: pa probatur min: causa agens ex propria virtute est causa principalis; et instrumentum requirit esse causa principalis. pa. verbis [illegible] minim. ad que [illegible] minim: instrumentum in quantum instrumentum est respectu actionis productivae effectus principalis agentis, [illegible] ad actionem praeviam et propriam [illegible] instrumenti [illegible]. Certa, causa instrumentalis actionis quatenus est causa artificiosa productiva statuae, cuius causa principalis est artifex: et virtus causa principalis respectu actionis, in quantum [illegible] simplex, proveniens a virtute nobili [illegible], ab ipsius dualitate et acuitate. nec obst[illegible] ad [illegible] modo [illegible] ab artifice: quod ille [illegible] motione virtuosa, et motione applicationis [illegible] cum causa principali respectu actionis, et ideo probatur, est causa principalem elevans [illegible].

Obs. 2: si instrumentum habeat actionem præviam, vel hoc ad dispositionem, vel inducit ob actione instrumenti, quia pro-
ducit effectum principalis agentis per propriam: quia in se-
cunda [illegible] non [illegible] distinguitur a [illegible] ad
[illegible] Rel: quia in [illegible] actio prævia videtur
distinguitur ab actione instrumentali: quia instrumentum
[illegible] habet actionem præviam: videtur ad [illegible], 1°
actio prævia [illegible] distincta, et [illegible] inducit ab
actione instrumentali: [illegible] ratio 2a
instrumentalis actio prævia distincta ab actione instrumentali
producitur [illegible] instrumentalis [illegible]
[illegible] semper [illegible] distincta, et patet exemplo ad [illegible]
[illegible] actio prævia disponit ad instrumentalem
[illegible] absolute debet [illegible] distincta [illegible]
[illegible]: quia debet [illegible] distincta, vel [illegible]
[illegible] prævia [illegible] distinctio [illegible]
[illegible] actio prævia [illegible]
[illegible] proveniat a [illegible] propria instrumenti distinct
[illegible] proveniat a [illegible] principalis agentis.

Obs. 3: [illegible]
[illegible] habent actionem propriam [illegible]
quia [illegible] instrumenti habeat actionem præviam
[illegible] instrumentalis illuminat
aquam [illegible] instrumentalis [illegible] sigillo
instrumentaliter imprimit imaginem in cera; [illegible]
[illegible] sigillum habent actionem præviam ad [illegible]
effectus: quoniam [illegible] instrumentaliter
[illegible] non habent
actionem præviam: quia [illegible] ad [illegible]
in aquam: solum enim sigillum instrumentaliter concurrit ad
impressionem imaginis, habet [illegible] actionem præviam, quatenus
[illegible] impulsibus [illegible]
[illegible] quinimo, et
[illegible]
[illegible] ad [illegible] distinctam
[illegible] instrumentalis [illegible]
[illegible] instrumentalis [illegible]
[illegible] actionem præviam.

14 Obs. 4 [illegible] instrumenti

supernaturalis: sacramenta nova legis sunt instrumenta physica
causativa gratiae, sed illa habent actionem propriam dispositivam
ad gratiam; quod probatur: actio propria sacramenti v.g. ablutio
ex propria virtute procedens, est naturalis; sed actio naturalis nequit
disponere ad gratiam, quae est supernaturalis; quod etiam confirmatur: actio
propria ad id requiritur in instrumento, ut disponat per se ad
effectum principalis agentis; sed actio propria sacramenti nequit
disponere animam ad gratiam, et similiter ignis inferni, qui est
instrumentum ad torquendos daemones non potest disponere dae-
mones: ergo instrumentum divinae virtutis non habent actionem
propriam. Nec valet: quia actiones sacramentorum et ignis sunt
naturales et corporeae, actiones autem naturales nequeunt attingere
animam et disponere spiritualem subiectum ad aliquam formam: dis-
ponentem ad gratiam, et ad [illegible] eodem modo, ex parte
modi operandi, non minus et [illegible] [illegible]: dispositione
similiter immediate ad gratiam, et [illegible], dispositione tamen
[illegible], quae habent ex parte instrumenti, non minus quam

Dico 2.º omne instrumentum physicum debet habere actionem propriam
qua dispositive operatur ad effectum principalis agentis. Hac ra-
tione discrimine inter instrumentum naturale, et supernaturale, quod
actio propria instrumenti naturalis non solum disponit ad effectum
principalis agentis dispositione impropria et ex parte modo
dispositionis, sed etiam dispositione similiter et ex parte vel
operandi: actio vero propria instrumenti supernaturalis solum
disponit aliquo modo, impropriè, et ex parte modi operan-
di: disponit autem ex parte dispositionis, et dispositione imme-
diata et stricta ad effectum per productionem in anima disposit-
ionem ad ipsum effectum; quod sufficit actio propria instrumenti di-
visionem [illegible]: disponere vero impropriè et ex parte modi
operandi est habere virtutem et actionem, per quam ipsum instru-
mentum operatur, et disponitur ad deserviendum virtuti
principalis agentis ad formandum [illegible] modo [illegible]
et determinatur ad productionem huius effectus, unde ad
[illegible] [illegible]: actio enim propria sacramentorum [illegible]
non debet disponere, nec attingere animam, sed ipsum instrumentum
[illegible], determinando virtutem instrumentalem ad productio-
ionem.

Sed replicabis pro 1.º: ex eo deveniret sequela, quod etiam potest
esse a Deo, ut instrumenta sacramentorum; et hoc est ex

[illegible] in [illegible]: quae nulla ē tota [illegible]: ergo doctrina
[illegible], quod ad hoc ut instrumenta [illegible] nobis [illegible] habe-
ant actionem physicam, quae in dispositive agere ad effectum: at
nec possunt, nec effective [illegible] ipsa [illegible] dispones ac
corporis, [illegible] potest in dispositione ad [illegible] actiones,
[illegible], [illegible] agit: quae reddit
ad replicas, [illegible] solare, quod ob [illegible]
[illegible], ad [illegible]
[illegible] agere [illegible], [illegible]
per actionem physicam disponere ad [illegible] actionem: quod actio pro-
pria [illegible] aliquid, [illegible] actione termi-
natur ad aliquid [illegible] disponendi [illegible] actione [illegible]
ad nil terminatur: [illegible] actione physi-
ca ablutionem per ablutionem corporis, potest disponere ad
ablutionem animae, et sic potest [illegible] a Deo, ut instru-
mentum ad producendam gratiam in anima.

Replicatur 2:

Sacramenta per illas [illegible] actionem physicam nequ-
eunt operari immediate, nec mediate [illegible] ejus
gratiae: quod [illegible] pro [illegible]
quae [illegible] certo: prob. quoad 2um: operari imme-
diate in anima [illegible] operari [illegible] aliquid immediate agens
in anima, [illegible] physica [illegible] actione
nequit operari [illegible] aliquid immediate agens in anima:
[illegible] mediate operari in anima [illegible]: sacra-
menta per physicam actionem [illegible] operari [illegible] aliquid
corporeum; [illegible] nequit immediate agere in anima:
[illegible] [illegible] debet producere aliquem ef-
fectum [illegible] gratiae, [illegible] producere in anima [illegible]
[illegible] effectum: [illegible] nihil. [illegible]
replica [illegible] similes maxime ad [illegible]
[illegible] aliqui [illegible], quod sacramenta per actionem physi-
cam operantur mediate [illegible]
actione [illegible] a Deo per [illegible]
endo [illegible] actionem spiritualem immediate [illegible]
animae, et in illa gratiam producentem.

[illegible]

juxta doctrinam [illegible] mediate [illegible] operari
mediate [illegible] anima, dispositive [illegible]
[illegible], dispositive [illegible] operandi [illegible],

[illegible] sensibilem distinguitur a [illegible] productione. Itaque
instrumentalis actione [illegible] operans dispositive [illegible]
[illegible] producat aliquid immediate [illegible]
se disponit. Et Deus producens ejus [illegible]
[illegible] actione Petri [illegible]
[illegible] virtute Dei, et in Petro, et non immediate producit gratiam ad
[illegible]
[illegible]
[illegible] ignis [illegible]
[illegible]
actionem [illegible]
[illegible] dispositione ad gratiam, quod voluit Pelagius, et immerito Ar-
[illegible] objicit.
Tandem obser: Deum non [illegible]
instrumenti ad [illegible] gratiam, quia indigeat [illegible] actione: [illegible]
quod optime [illegible] instrumentum [illegible]: [illegible] quilibet
[illegible] a Deo ut instrumento ad [illegible] gratiam [illegible]
habeat, sive non habeat actionem [illegible]: sicut Deus
[illegible] non indigeat instrumentis ad producendos suos effectus [illegible]
[illegible] quod se determinet [illegible] illis, [illegible]
[illegible] actione [illegible] dispositivo: sicut Deus
non indigeat dispositionibus ad introducendam formam in materia [illegible]
[illegible] quod se determinet ob introducendo formam in materia [illegible]
dispositiones [illegible] ~~dispositione~~ forma,
[illegible] aliud [illegible], quod Deum non [illegible]
[illegible] instrumento, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Dei: quia Deus est agens principale [illegible] in
finitae virtutis [illegible] quaestio septima de causa finali

Quaestio septima de causa finali

[illegible] de causa [illegible] efficienti diximus [illegible]
doctrinae ordo postulat ut [illegible] de causa finali [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Articulus primus quid et quotuplex sit causa efici-ens?

Finis juxta suam etimologiam dicit obtinendo, quod … eo terminus. in … accipit a finis … ubi finis … [illegible] … definit … [illegible] … id cujus gratia aliquid fit, per quod definitionem denotat, quod voluntas procedit … [illegible] … finis voluntatem movet ad electionem mediorum, ita ut … [illegible] … finem, … [illegible] …

… dividitur … finis in finem qui, seu cujus gratia … [illegible] … et finem cui … [illegible] … est ille … [illegible] … et cujus … [illegible] … finis est proprie … [illegible] … supra definitionem … [illegible] … est finis … [illegible] … finis cui … deinde finis quo dividitur in … [illegible] … est ille bonum quod voluntas … [illegible] … qua tale … [illegible] … finis formalis, qui … [illegible] …

Praeterea finis qui seu cujus gratia dividitur in ultimum, non ultimum seu intermedium. Finis ultimus est ad … [illegible] … omnia ordinantur ad ipsum … finis non ultimus est qui ad ultimum … ordinatur … [illegible] … dividitur in finem operis et finem operantis. Finis operis est ille, ad quem … [illegible] … opus ordinatur. Finis operantis est ille qui … [illegible] … propter … [illegible] … finis operis est … [illegible] … Finis dividitur in primarium et secundarium. Finis primarius est ille … [illegible] … finis secundarius est … [illegible] … finis … [illegible] … et finis … [illegible] …

principalis e principio elemento [illegible] diuisibilis in
[illegible] [illegible] non [illegible] et [illegible] corrupti-
[illegible] diuine [illegible] comparata [illegible]
[illegible].

Dico: finis est vera et realis causa [illegible]
omnis [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] in effectu [illegible] finis
[illegible] [illegible] est vera et realis
causa [illegible]: finis [illegible] in effectu movendo et
efficiendo agens ad sui consecutionem, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]; de finis realiter movet et ab-
[illegible] [illegible] [illegible] realiter [illegible]
in effectu [illegible] [illegible] et realiter movet
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] effectu est vera et realis causa; de finis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
effectu: ergo [illegible] [illegible] [illegible], quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in rigore [illegible], quod [illegible] causa effi-
cienti; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
finali, [illegible] [illegible] movendo et efficiendo causam ef-
ficientem [illegible] [illegible] [illegible] effectum.

Oppones
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
de finis non est principium, imo principium [illegible]
[illegible]: ergo [illegible]: causa realis debet realiter existere,
de finis [illegible] realiter [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
finis [illegible] [illegible] [illegible] principium in
[illegible] [illegible] [illegible] est causa, et [illegible] principium
[illegible] [illegible] producendo effectum. [illegible]
[illegible] [illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] finis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad productionem [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]: debet existere [illegible], debet existere in-
tentione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible]

respectu praedicamentale ad effectum et spectando causa in acquisitione debet desumi; in secundo casu in intensione ex parte et in operatione acquirenda. At nunc 2us [illegible] quid constituat causam finalem in actu primo.

Articulus 2us per quid constituatur causa finalis in actu primo?

Tota circa causam finalem, et circa quamlibet aliam [illegible] distinguenda [illegible] virtus causativa seu ratio formalis causandi, causalitas, et effectus. De causalitate et effectu causae finalis in sequenti agemus. In praesenti dubitatur: quaenam sit virtus causativa seu ratio formalis finalizandi, per quod causa finalis in actu [illegible] constituatur? ad cujus resolutionem praemittendum est, quod ut finis sit causa finalis in actu secundo, necessario debet habere bonitatem veram vel apparentem, et sic malum ut malum finalizare non potest. Haec resolutio, quam ab aliquibus negari [illegible] theologis [illegible] [illegible] philosophi [illegible]: solum potest finaliza[illegible] voluntatem illud quod est appetibile a voluntate; sed solum bonum est appetibile [illegible] Dionysio [illegible] de divinis nominibus [illegible] [illegible]: et [illegible]: quia solum est appetibile, quod est conveniens appetenti: et [illegible] appetitum [illegible] non appetere, [illegible] ratione [illegible] conveniens appetenti: ergo solum bonum est appetibile.

[illegible] in nullo bono [illegible] voluntas ad malum [illegible]: quale [illegible] [illegible] [illegible] in quo maximo bono [illegible]. Similiter [illegible] inimicum [illegible] malum [illegible] de quo [illegible] de bono proprio [illegible] complacet, [illegible] de inimico. [illegible] in hoc [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] bonitas quod appetiti [illegible] [illegible]

quod sicuti est indispensabile ut conveniat bonitate in transgressione legis, ita in delectatione sensibili gratia passionis dominantis: sicuti est ex malitia vel quia est transgressio legis in cujus transgressione ob proprio convenientiae opposita quolibet inconvenientia [illegible] [illegible] voluntas [illegible] voluntate [illegible] amat malo [illegible] malo, et [illegible] de malo sub ratione boni apprehensi: [illegible] enim bonitas ut sit objectum voluntatis, non est ratio movens voluntatem ad amorem.

Praemittendum est, quod causa finalis ut ponit finalizet vel moveat voluntatem, non solum debet habere bonitatem, sed ejus bonitas debet esse cognita vel apprehensa. Ratio: quia juxta commune proloquium: nihil volitum quin praecognitum. et juxta D. Augustinum omnia denique [illegible] voluntas [illegible] incognitum. Ratio: quia causa finalis debet habere exercitium proportionatum cum sua causalitate, sed exercitium proportionatum causalitati finis, nempe motioni intentionali, est intentionale, nempe in cognitione: ergo [illegible] quod causa finalis non debet [illegible] in cognitio apprehensa. hoc autem cognitio regulans appetitum debet esse practica; nam cognitio pure speculativa finis non sufficit ad movendam voluntatem. Hinc oritur inter auctores sententiarum varietas: aliqui enim ut beatus Albertus, Capreolus, Medina, Soncinas, quibus aliqualiter adhaerent Dominicus Bañez et [illegible] Bañez [illegible] cognitionem praeter bonitatis esse rationem finalizandi: communius vero [illegible] Doctores communiter defendunt bonitatem esse rationem finalizandi, et cognitionem esse conditionem requisitam.

Dico: ratio formalis constitutiva causae finalis in actu primo ad finalizandum non est apprehensio, sed bonitas ut apprehensa. probatur prima pars: ratio formalis motiva [illegible] [illegible] voluntatem ad [illegible], et ratio formalis finalizandi non est apprehensio, sed bonitas finis ut apprehensa est ratio formalis movens voluntatem ad [illegible]

: qa: prior mit: vario Jordii moventis voluntate
ad agendu(m) e illud, q(uo)d capit a voluntate, et in quo
co(n)sistit, quiescit voluntas; co q(uo)d [illegible] n habet capte
actio, d(icitu)r mixtim cognoscere: qa: mixtio(n)e: n(on) cognosci
n(on) capit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitione
[illegible] quiescit, et dicas: bonitatem eo [illegible] que
et cognitionem sine [illegible]: [illegible]: [illegible]
voluntatis debent eo in eadem linea [illegible]
parei [illegible] [illegible] [illegible], d cognitio [illegible]
[illegible] considerata n e in gene [illegible], d [illegible]
[illegible]: qa n e vario Jordii [illegible] finalis [illegible]
[illegible] vario Jordii [illegible] [illegible] finis debere
e illud, sine cujus finis [illegible] [illegible] voluntate;
d finis [illegible] cognitioni, d sine bonitati [illegible]
voluntate: qa.

Prob 2 do: [illegible] [illegible] [illegible] sine
Jordii finis [illegible] [illegible] voluntatis [illegible] [illegible]
[illegible]; d [illegible] [illegible] cognitione finis n
[illegible] [illegible] [illegible] voluntati: qa cognitio n
e vario Jordii [illegible] [illegible] [illegible] finis
e [illegible] voluntatis: [illegible] [illegible] [illegible]
n [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: d cognitionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: qa [illegible]
n cognitio in [illegible] e [illegible] cognitio [illegible] fides,
et in patria e [illegible] [illegible] visione Dei [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Dio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] n habet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
d [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Dio: [illegible] [illegible] [illegible]
cognitio n sine Jordi [illegible] n d [illegible]
[illegible] Jordii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] d cognitio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

S. A. Dario

Obj: po: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
docet: q(uo)d [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] q(uo)d

pot. apetitiva diffuerunt pro differentia specifica solum
et pro propria eius. in negativa pro 2a q. 2 q[uaestio]ne 8 dub. 2 ultima
art. 1 ad 1um asserit, q[uo]d diversitas apprehensionis per-
tinet eodem modo ad diversitatem obi. probatur 2o ex
eadem pro 2a q. 1 q[uaestio]ne ultima art. 3 ad 2um docet, q[uo]d
ad diversitatem apetitus eiusdem pertinet diversitas appr-
ehensionis: ergo potentia apetitiva, et [illegible] distinguuntur
specifice per diversitatem apprehensionis: ergo apprehensio
est ratio formalis constitutiva [illegible] ratione apetibilis et [illegible]
finis. videtur D. Th. in locis citatis [illegible] apetitu pro no-
bis [illegible]: q[uo]d sicut diversitas apprehensionis et diversitas apet-
ibilis et diversitas apprehensoris, hec et [illegible], q[uo]d apet-
endum ad actus [illegible] dicimus q[uo]d [illegible]
apprehensione ut [illegible] ratio formalis [illegible] eodem modo, id est
modo conditionis inter diversitatem obi[ecti] et apetitus:
~~ipsa~~ diversitas enim apprehensionis et ratio [illegible]
[illegible] ultima [illegible] art. [illegible] ad [illegible]
[illegible] habet ad apetitivas [illegible] diversitas
apprehensionis diversitas apprehensoris coniungitur. Obiec-

tiones [illegible]: actus voluntatis essentialiter differunt
propter solam diversitatem apprehensionis: ergo apprehensio est
conditio, et ratio formalis finalis. prob. ant.: idem bo-
num apprehensum ut absens terminat et causat desiderium
et apprehensum ut praesens causat gaudium, similiter e-
tiam malum apprehensum ut futurum causat timorem
et apprehensum ut praesens causat tristitiam: ergo conf[irmatur]:
eadem bonitas terminat apetitum [illegible]
voluntatis [illegible] specifice distinctos per solam diver-
sitatem apprehensionis: ergo [illegible] ad [illegible]
dicimus: idem bonum, et eadem ratio [illegible]
[illegible] eodem [illegible] idem, [illegible]
[illegible] bonitas [illegible] gaudium et praesens et con-
iuncta voluntati, et [illegible] terminat desiderium et
absens et distans: formaliter autem voluntatem
movet [illegible] praesentia [illegible] absentia. idem
dicimus de malo. unde [illegible], et [illegible]
sive sit idem formaliter [illegible] ad
voluntatem et distans, et per [illegible] diversificat
illos actus.

Si dicas: hec diversitas formalis bonitatis reperitur
ob voluntatem proveniit ab apprehensione illius: quia
apprehensio formaliter diversificatur [illegible] actus voluntatis.
Contra est: hec diversitas formalis bonitatis consistit in eius
obiectiva et apprehensione; et ulterius et apprehensio bonitatis
provenit ab apprehensione proponente illud ut tale
vel prohibita: quia vere dicas: provenit ab apprehen-
sione effectivae et applicativae, eadem enim formaliter est
et eadem. Similiter distinguitur mei sequentis ratio: quia
potentia et obiectiva bonitatis effectivae et applicativae
provenit ab apprehensione proponente; formaliter ab
obiecto ipsa bonitate. Ad confirmationem dicimus: eadem bo-
nitas effectivae et malitiae, eadem enim, eadem for-
maliter bonitas, nec enim et eadem ideo bonitas formaliter
diversa ad illas, quia actus est diversa: quia ab ob-
iecto attingit immediate, ut tam ab hoc, et ab alte-
ro immediate quia absoluta attingit modo minus imme-
diate, quia ab hoc, et ab hoc, minus quod ab ob-
iecto.

Obs 3: ratio formalis finalizandi est ratio proportio-
nandi finem ad voluntatem; et ratio proportionandi
finem ad voluntatem est apprehensio: ergo apprehensio est ratio
formalis finalizandi. Maior constat: hec enim est ratio
formalis [illegible], quae est ratio formalis proportionandi volun-
tatem ad [illegible]. Probatur minor: finis proportionatur
ad voluntatem per [illegible]: voluntas enim est [illegible]
[illegible] et finis debet [illegible] per apprehensionem ut
[illegible] formalem: ergo consistit: quia voluntas sit est bonum
universale; et bonum debet universale per apprehensionem
[illegible]: ergo per solam [illegible], et [illegible] ratio est duplex:
alia est formalis seu positiva, consistens in [illegible] quam
habet obiectum in ordine ad cognitionem positive [illegible]
a natura. alia est negativa seu radicalis, consistens in
eo, quod obiectum [illegible] nec materialitatem neque [illegible]
[illegible] explicat. Similiter [illegible] alia
est formalis seu positiva, consistens in [illegible] quem
obiectum habet in ordine [illegible] ipsius ad [illegible]
alia [illegible] est negativa seu radicalis, quae [illegible]
[illegible] consistit in [illegible] attingit a
[illegible] explicit [illegible] his

Resolvitur ad ergo in domina ad primam dicis: proportionem quae immateri-
alitatis formae, non positivam sed formalem, pro immaterialitate nega-
tiva non datur, atque eadem major distinctio in immaterialitate im-
materialitas formae ab operatione proportionis non requirit,
et ratio. Justius ad proportionandum obiectum voluntatis de imma-
terialitate negativa, quae cuius bonum, per distinguit a
voluntate, non exprimit materialitatem: proportio autem inter
obiectum et voluntatem quae debet esse similitudinem et in genere
formae, et in ea latitudinis, quod quidem requirit quae sola
immaterialitate negativa. notandum quod licet voluntas sit positive
immaterialis, sicut intellectus non exigit positivam immaterialitatem
in obiecto formaliter, sicut intellectus. Neque quia intus immaterialis modo
magis immaterialitatem dicit in obiecto, quod voluntas requirit:
quia licet ex communi doctrina bonum [illegible] ad se
et voluntas formaliter ad [illegible]
quia est ad confirmandum: nam obiectum voluntatis debet esse bonum
universale universalitate negativa, quae gaudet obiecta
voluntatis ex [illegible] attingit a voluntate.

Obiectio 4.

si sola bonitas est ratio formalis finalizandi; finis non est
virtualis realis causa: quia sola bonitas non est etc. probatur:
[illegible] causalitatem exhibet causa virtualis realis debet
realiter ab effectu distinguere, sicut ipsa causa; sed bonitas
finis non distinguitur realiter ab effectu finis: quia probatur:
bonitas finis est effectus finis: quia non distinguitur realiter
ab effectu finis. probatur ant: illud cuius consecutionem in-
tendit voluntas mota a fine, et in cuius consecutione qui-
escit, est effectus finis; sed tale est bonitas finis, quia
bonitas voluntas intendit consequi: ergo bonitas fi-
nis est effectus finis. Alioquin videtur quod bonitas in in-
tentione est videtur causativa causae finalis, et in ex-
ecutione est effectus: tamen haec sola non valent distinguendo
realiter causam finalem ab effectu: nam
bonitas in intentione, et in consecutione realiter
idem: alias agens numquam consequeretur illud eandem
bonitatem quam intendit. Unde videtur quod effectus finis
non est sola bonitas quam consequitur, sed complexum ex bonitate
et actu voluntatis, quo se perficitur, vel perficit sibi
sequelam, distinguitur a bonitate.

Obiicies 3. malo appetendo vel bono intellectualiter apparenti
voluntatem et habere rationem causae finalis, sed non convenit apti-
bile esse veram causam finalis per bonitatem, sed per apparentiam; ergo
bonitas non est ratio formalis finalizandi. Probatur minor: finis, ro-
ut vera et realis causa, constituitur in esse causae per aliquid
verum et reale; sed bonitas illorum non est realis: ergo. Probatur minor: illa
bonitas vera et realiter non existit: ergo non est vera et realis. Respondeo
negando minorem, ad probationem negando minorem, ad cujus probationem nego consequentiam,
dicimus quod licet illud bonum non existat realiter in illo obiecto in
se malo, (vel) [illegible], in alio obiecto non [illegible], et ideo [illegible] in obiecto
in se malo, vel impossibili, vel in aliquo. Deo movente vo-
luntatem ad talem amorem debet distinguere bonitatem applicatam
per applicationem bonitatis applicationis bonitatis a fine [illegible]
impossibili: bonitas vero, quae fit applicata, est vera et realis,
et realiter existens, non in alio vel [illegible] vel Deo, sive vero Deo
vel in alio obiecto: unde finis veram causalitatem finalem
constituitur per bonitatem realem, et applicationem per apparentiam.
Haec solo colligitur [illegible] quaestionis [illegible]:
et [illegible] circa conditionem causae [illegible].
Precedens ob-
iectionis argumentum [illegible] est, quod licet [illegible]
[illegible] est aliqua cognitio, vel [illegible] ad [illegible]
[illegible] conditione, tunc [illegible] cognitio [illegible] [illegible]
propria bonitate apparente per aliam cognitionem [illegible]
[illegible], quod [illegible] in aliis [illegible] vario quae,
[illegible] talis quae [illegible] [illegible], quod [illegible]
[illegible], quando vario quae; [illegible] non [illegible] per-
[illegible] et [illegible] a [illegible], vel [illegible]
[illegible]; tamen in voluntate [illegible] in [illegible]
[illegible] non [illegible]: quae propter eandem boni-
tatem [illegible] [illegible] vario quae, et talis quae
voluntatis [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] in hac complacentia bonum apparens, non [illegible]
quod [illegible] in [illegible], sed bonitate in [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] procedit conditionis [illegible]
[illegible], quod [illegible] apparentia [illegible]
[illegible], non [illegible] a Deo [illegible]
[illegible] vel [illegible]: quia non est [illegible] et [illegible]
[illegible], [illegible] in quo [illegible]
tur causae finali

~~[illegible]~~ Articulus 3us in quo consis-
tat causalitas causae finalis

Vidimus in articulo ante in quo consistat bonitas causativa
finis, nunc quid constituat causam finalem in actu, quae dis-
putatione quaestio est difficilior: nimirum in quo consistat
causalitas finis, seu per quid constituatur finis in actu 2°
causans. in praesenti quaestione varie communiter responsiones, quae habeo
inquisitio: communiter enim respondent causalitatem finis con-
sistere in motione quodam metaphorica, qua finis movet
et allicit voluntatem ad sui amorem, et causam efficientem
ad agendum. dicitur autem haec motio metaphorica, non quod sit
aliquid reale. finis enim, cum sit causa realis, debet ha-
bere causalitatem realem; dicitur metaphorica, quia finis
solum movet intentionaliter, non vero physice in appetitio-
ne; et quia motio propria dicitur actualis physica movens
est admotum, quod causae finali non convenit. Unde causa fi-
nalis vere et proprie causat per motionem quae solum meta-
phorice et improprie est motio. hanc responsionem et doctrinam
tradit a philosophus in libris de generatione, et alibi pro-
pluribus in locis.

Praeterea respondendum est quod, cum finis sit bonum,
et bonum sit obiectum voluntatis, finis respectu motus du-
plicis causae erga voluntatem finalis scilicet, et forma-
lis extrinsecae. habet rationem causae finalis, quatenus prae-
cise movet voluntatem ad electionem mediorum, et causam
efficientem ad agendum: exercet vero munus causae
formalis extrinsecae, quatenus specificat voluntatem
et a voluntate attingitur, ut proprium obiectum, quamvis
per se speculative, praescindendo a motione persuasoria et af-
fectus. autem finis in genere causae formalis extrinsecae,
est voluntas et mediorum specificationem, medio cuius ren-
dendum, ut habet rationem causalitatis [illegible] causalitatem
finis, non motionem eius metaphoricam [illegible] in quo habita
quaedam, quae finis imprimat voluntati, et eam ad agendum
moveat, ut voluit Bellarminus quatenus quodlibet est sit
aliquid de novo productum, debet habere causam efficientem,
et non potest habere finem pro causa efficiente: nam ut docet Aris.
in libro 2 de generatione finis non actu non potest habere
aliud causam: nam hoc esse deberet moveri ab illa pro

dicendo [illegible] ab illo [illegible] in infinitum: q[uod]
n[on] [illegible] qualibus [illegible] his [illegible]

Maximum dis-
sidium in assignando constitutivo causalitatis causae
finalis, seu motionis metaphoricae inter [illegible] recenti-
ores [illegible] quibus haec difficultas [illegible] aliqui-
ne involuta, [illegible] Gravissimus [illegible]
[illegible] in duas praecipuas opiniones dividit quo-
[illegible] constitutivum finis [illegible] motionem [illegible]
rior consistere in motione quadam, et ea intenti-
onali, praecedente omnem actum voluntatis, [illegible]
[illegible] quo finis quasi [illegible] alliciat
[illegible] quasi invitat voluntatem ad eligendos
actus circa finem et circa media [illegible] defendit
Gregorius Martinez [illegible] defendens [illegible]
[illegible] Suarez, et alios [illegible] defendunt Magi-
stri [illegible] quibus ab-
[illegible] magister Bonet in [illegible] sententia
[illegible] constitutivum finis consistere in actu ipso vo-
luntatis [illegible] complectens [illegible]
Collegio [illegible] Collegio [illegible] communiter
[illegible] huius [illegible]

Dico 1o: causalitas
finis non consistit in alio distincto ab actu voluntatis. [illegible]
[illegible] quaestione [illegible]
[illegible] sicut influere causae efficientis
[illegible] influere causae finalis est [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
voluntatis [illegible] quod influere
causae finalis formaliter est aliquid [illegible] volunta-
tis; [illegible] causalitas finis est influere [illegible] cau-
sae finalis. 2o: [illegible] capite
[illegible] ait: causalitas finis in hoc consistit,
quod propter ipsum aliud [illegible] ab [illegible]
[illegible] voluntatis: [illegible]
[illegible] finis [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible]
[illegible]
movens. [illegible] finis [illegible] voluntatem [illegible] voluntate

applicatione; et voluntatem operari circa ipsum actum voluntatis: ergo causa operativa 2: dicitur cognoscit formaliter non dicitur cognoscere nihil: ergo aliquid desiderari in omnibus desiderii: quia causalitas finis stat in desiderio, non vero in motu desiderii, et in ipso desiderio.

Probatur 2a ratione: causalitas finis est vera et realiter causalitas, licet metaphorica et moralis, et si consisteret in actu praecedente amorem actuum voluntatis, ergo finis diceret [illegible] non esset vera et realis causalitas: quia non consisteret in aliquo distincto ab actu voluntatis. probatur minor: causalitas vera et realis est aliquid de novo incipiens existere, dum finis actu finaliter causat; et si causalitas finis consisteret in aliquo distincto ab actu voluntatis, nihil vere et reale de novo inciperet existere dum finis actu finaliter causaret: ergo maior constat: nam cum causa creata non sit semper in actu 2 causandi, eius causalitas debet de novo incipere existere, dum in actu 2 causant. probatur minor: nihil reale aut intentionale de novo incipit ex parte finis, dum finis actu causat; et nec incipit aliquid reale ex parte voluntatis, ab actu voluntatis distinctum: ergo maior est certa: nam finis in actu 2 in se nihil habet novitatis, quod non habebat prius in actu primo. minor constat: nam finis in actu 2 causans nullam novam qualitatem, aut intentionalem imprimit voluntati, ut probabimus numero secundo.

Dico 2: causalitas causae finalis consistit in amore finis quo voluntas fine dependet [illegible] [illegible] ratione prima: causa finalis constituitur in actu 2 per illud per quod constituitur potens movere voluntatem ad sui amorem, seu illam attrahere ad se: ergo consistit in causalitas causae finalis per quod finis in actu 2 constituitur, est actualis attractio voluntatis ad finem; et actualis attractio voluntatis ad finem est actualis amor finis: ergo causalitas causae finalis consistit in amore finis. probatur minor [illegible]: nequit intelligi finem actualiter attrahere voluntatem ad se, quin voluntas actualiter feratur ad finem; et voluntatem actualiter ferri in finem est actualiter amare finem, iuxta illud Augustini, amor meus pondus meum, illo feror quocumque feror: ergo actualis attractio voluntatis ad finem est

actualis amor finis prior et eadem ratione actualis omni-
bus volitionibus ad finem; nam finis causalitas necessario
praerequirit cognitionem bonitatis finis; et solus amor
finis totam cognitionem necessario supponit: ergo amor ille
est causalitas finis.

Confirmatur ex dictis de [illegible] [illegible] et
voluntate [illegible] in eo quod [illegible] [illegible], et [illegible]
ad se voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] a fine quem
amat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad se quin [illegible], [illegible] [illegible]
et actualiter [illegible] [illegible]: ergo nequit [illegible] quam finis
actualiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad se quin
[illegible] actualiter sit [illegible] a fine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad se [illegible] pro aliquid prae-
cedens omne actum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]:
ergo nec voluntas [illegible] actualiter a fine pro aliquid praecedens
omne suum actum, et pro [illegible] actualem amorem finis: ergo in [illegible]
amore consistit causalitas finis. In his omnes [illegible] de
[illegible] conveniunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] consistat illa causalitas finis. Aliqui enim [illegible]
in quamlibet amorem finis: alii vero in solo [illegible] amore finis
ejus causalitatem consistere; ut [illegible] [illegible] [illegible].

Sol A varia.

Obes po: causalitas causae finalis realiter distinguitur ab ef-
fectu; sed actus voluntatis est effectus causae finalis: ergo cau-
salitas finis consistit in actu distincto ab actu voluntatis.
Prob. mai. po: causalitas causae finalis realiter influit in
effectum: ergo realiter distinguitur ab effectu. Prob. 2a mai:
effectus causae finalis realiter dependet a causalitate
causae finalis: ergo. Prob. ant.: effectus causae finalis realiter
dependet a causa [illegible] [illegible] [illegible]; et causa concurrit
[illegible] [illegible] per causalitatem: ergo. Respondeo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negantes: non causalitas est ipsa influentia
[illegible] influentia causae, unde non datur [illegible] effectus, et est ipsa [illegible]
[illegible]: ut licet influentia in causalitas in aliquibus causis
distinguatur ab effectu, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] effectum producunt, di-
stincta a [illegible] [illegible] causalitas [illegible] influxus
illorum [illegible]: unde idem [illegible] [illegible] [illegible]

bonitatis, prout tantum actio vel actio voluntatis ad finem est causalitas, et prout est actio a voluntate est effectus finis.

Ad 2m probandum contra ad primum distinguo maj.: dependet a causalitate in actu 2° causante specificative, concedo maj.; reduplicative, et pro ut in ipso actu 2° causandi, nego; et consequentiam nego. Consequentiam effectus dicitur distinguo: et dependet a causante [illegible], et pro ut in actu 2° causandi in reduplicative ipso actu 2° [illegible] collige [illegible] quod potest videri a [illegible] dependet, sed [illegible] ipso potentia sub duplici formalitate et ratione: hoc autem duplex formalitas reperitur in actu voluntatis; nam pro ut est actio, et pro ut est actio a voluntate. [illegible] hujus doctrinae respondet collige: dispensatio distinguo maj.: ab effectu [illegible] concedo maj.; ab effectu [illegible] quo, nego maj.; et distinguo min. [illegible] ad primum probandum majoris concedo antecedens de effectu quod, nego de effectu quo, itaque sicut actio causae efficientis est effectus ut quod, et simul causalitas, ita amor finis est ipsa causalitas et effectus ut quod; causalitas in ipso actu 2° finalizandi: effectus autem ut quod videtur esse ipsa bonitas finis, quod est effectus causae efficientis.

Hoc solo admittit, quemlibet actum voluntatis a causa finali dependentem et ipsius causalitatem; quod quidem non [illegible] in causa communiter dicitur, quod causalitas finis consistit in procedere amore finis, qui non est effectus finis in genere causae finalis, dum in genere causae formalis extrinsecae, et specificative. [illegible] qui vero actus voluntatis, qui ex pro amore finis procedunt, sunt causalitas finis, duplicis effectus: ita [illegible] hujus causa finalis solum est illud quod [illegible] procedit ab amore finis: pro autem amor finis non sit ex amore finis, eo quod amorem ante se non supponat, de ipso [illegible] ut ipsa amor, [illegible] causae finalis, sicut ceteri actus voluntatis, qui sunt effectus finis. [illegible] distinguo effectus causae finalis ab ipsius causalitate: unde consequentia non distinguo min.: actus voluntatis procedens ex pro amore finis, concedo min.; ipse pro amore finis, nego min.; et distinguo consequentiam in obiecto [illegible] dico ab omni actu voluntatis, nego consequentiam; dico ab actu voluntatis, qui non est ipse amor, concedo consequentiam.

Sed dices primo: finis movet voluntatem non solum ob actus procedentes ex pro

amore finis, desiit ad pd ejus amorem: ergo per amor finis
ejus e desinat finis: ens concessit ne voluntas, ut moveat
fine eliciat pd amorem. dices 2: Div: Thom. 1a 2ae quaest. ... art.
3 ait: quaelibet actio humana, sive deliberata fit propter
finem vel gratia finis. Sed amor finis e actio huma-
na et deliberata, ergo fit propter finem: ergo e effectus finis.
Resp. ad pd replicam dicitur: manet voluntatem objective
in in genere causae finalis expressae, sed ea in finalis et
in genere causae finalis, nec causas, et cons. ad 2m replicam
similiter dicitur, qd actio deliberata, si e per amor finis
fit gratia finis, sive propter finem, in quo ad propter eam
fieri certo et dicitur, et non in genere causae finalis. Ideo vo-
luntas movetur finaliter a fine solo in ordine ad illos ac-
tus, qui fiunt propter finem voliturum: unde cum finis non e-
moveat voluntatem per amorem, non movet ad illum finaliter
dico, nec ut sit voluntatis ipsi propositi finis.

Obes 2:

amor finis e causalitas voluntatis per modum causae efficientis:
sed quid e causalitas causae finalis per eam amorem: causa di-
versi generis non possunt habere causalitatem ejusdem generis:
ergo amor finis e causalitas voluntatis per modum causae prae-
primi: causalitas causae finalis e prior causalitate voluntatis;
de eadem res non e prior se ipsa: ergo: concomitanter dicitur:
amor finis e causalitas voluntatis, ut efficientis non quaesi-
ta ab fine, sed a mea, ut finalis mota a fine, prius ..., et
cons. ad pd prorsus nego, ad 2m prorsus dicimus: e prior voluntati,
nempe e prior subtilitas causalitatis, sed non, et diversimi-
nis cond. illud sicut non inconvenit, causa efficiens et finalis
eundem producere effectum, ita non inconvenit, eundem eminere
nexu habere causalitatem: unde idem actus voluntatis pro-
ut provenit a voluntate se movente e causalitas causae
efficientis, et e prior eo ipso quod ut provenit a fine
movente et voluntatem movente et ... a fine.

Resolo

... collegio ... et ... quaerimus
atque: ... ... quod nulla ...
... ... cur idem actus voluntatis ... ...
... ... ut causalitas causae efficientis et fi-
... ... causalitas causae finalis, et simul
... ... ergo causalitas causae efficientis e

defectus causae finalis, [illegible] ubi [illegible] potest esse
causalitas et effectus causae finalis [illegible] potest esse
[illegible] causae prior ante causalitatem [illegible]
[illegible] est causa omnium causalitatum causarum secundarum: ergo
causalitas causae efficientis est [illegible] causae finalis. qua
[illegible] in [illegible] solo [illegible] omnino [illegible]
[illegible] voluntatis et causalitate causae efficientis, et simul
effectus [illegible] causalitate causae finalis [illegible] ergo ad
ultimum solutionem [illegible] collegio [illegible],
[illegible] de [illegible] amore finis, [illegible]
non [illegible] efficienter [illegible] a solo Deo [illegible]
moventis et efficientis voluntatem; [illegible]
[illegible] dicendis.

Obes 3: causalitas finis debet esse aliquid intentionale; sed [illegible] amor finis, et [illegible] actus voluntatis non est aliquid intentionale, sed [illegible]: ergo non est causalitas finis. probatur: finis causat intentionaliter et prout in apprehensione existens; ergo ejus causalitas debet esse aliquid intentionale. probatur cons.: quia causa efficiens [illegible] prout realiter existens causat, ejus causalitas est aliquid [illegible]: ergo si finis causat intentionaliter, [illegible]: causalitas finis debet esse aliquid intentionale, [illegible] nemo [illegible] in eo causalitas [illegible], [illegible] causa finalis intentionaliter movet, et prout est in apprehensione [illegible] solo requiritur quod ejus causalitas [illegible] omnis sit aliquid intentionale: [illegible] non tamen [illegible] aliquid [illegible], [illegible] voluntatem, [illegible] causae finalis, [illegible] ideo [illegible] est causalitas [illegible] est aliquid [illegible] finis.

Obes 4: causalitas finis requiritur [illegible] in eo, quo posito potest non sequi effectus finis. Sed posito [illegible] amore finis potest non sequi effectus finis: ergo. prob. [illegible]: posito [illegible] amore finis [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] liberi; ergo potest non sequi: ergo potest non sequi effectus finis. hoc argumento [illegible] effectus finis. [illegible] causalitas [illegible] in [illegible] amore [illegible] ob [illegible] considerantes causalitatem [illegible] finis. pro quo [illegible]

dicendum: si respiciatur finis ut causa formalis, eodem modo, si illud respiciat ut causa finalis, quod dicitur non libere liberum absolutum, eodem modo, liberum conditionem, non enim finis si per amorem efficit a voluntate, ut est causalitas causa finalis, et si habet propositum intentionis, ut voluntas movetur supposita necessitate ad electionem efficacem vel inefficacem mediorum: aliud notandum dicendum: posito per amorem finis, et quasi ille movente et efficiente voluntate ad alios actus, commode est causalitas finis, nempe posito per amorem, quasi speculative proveniente a voluntate, et attingente ad finem, nempe in ratione.

Ex quibus colligitur, effectum finis in genere causae finalis esse omne illud, quod ab agente fit propter finem volitum, seu gratia finis. Sive sit in ordine intentionis, ut desiderium finis volitum, et intentio finis; sive sit in ordine executionis, ut consilium de electione mediorum, electio, et consensus, et usus imperium, ut executio mediorum, adeptio finis et delectatio de ipso adepto, de quibus late Caietanus 1a 2ae in principio: omnia enim ista tendunt ad causam finalem, ut effectus naturales illius, a quo realiter dependent: quia ab ipso ab agente propter finem volitum, seu gratia finis, habent esse reale propter finem; ac proinde realiter ab illo dependent. Unde id quod commune intentionis rationem finis sit causalitas, et non supponat finem volitum, non fit propter ipsum finem, seu gratia finis, et sic non est effectus causae finalis. Idem ex consequenti debet dici de intentione finis, si haec est per amorem finis: si autem intentio finis supponat aliquem actum circa finem volitum, erit effectus finis.

Quaestio oritur de concomitantia causarum in ordine ad effectum.

Quaestio 8a de concomitantia causarum in ordine ad effectum

Quia comparatio melior fit et percipitur in genere in particulari, postquam actum sententiam est causae in particulari diximus, nunc a comparatione in concomitantia in particulari effectus per duos actus explicandum breviter.

13 ... [illegible] ... concurrere ad eundem effectum productum.

QUAR. Prim. Utrum duae Causae totales possint simul eundem numero effectum producere?

Praesens dubium non procedit de causis partialibus partialiter ad effectum concurrentibus, sed de causis totalibus, et quidem ejusdem generis et ordinis: certum enim est causas diversi generis posse eundem numero effectum producere, ut patet in causis efficienti, finali, formali et materiali ad eundem effectum concurrentibus; deinde certum est, causas diversi ordinis, et inter se subordinatas posse eundem producere effectum: Deus enim, sol, et homo adaequate et totaliter totum hominem producunt, licet sub diversa ratione formali totaliter quaelibet, scilicet Deus sub ratione entis, sol sub ratione corporis, et homo sub ratione specifica talis omnis adaequate hominem, quod causa dicitur totalis in actu primo, quae habet sufficientem virtutem ad producendum totum effectum: dicitur autem totalis in actu 2do, si per propriam actionem totum effectum producit: in praesenti ergo solum est sermo de causa, vel in actu 2do totali ejusdem generis et ordinis, et quidem efficienti: nam de materiali et formali diximus in libro 2o physicorum, et de finali [illegible] Theologiae parte 2a.

Dico: nec divinitus fieri potest, quod idem numero effectus simul producatur a duplici causa efficienti in actu 2do totali ejusdem generis et ordinis. haec est communis inter thomistas et scotistas, et habetur in D. Thomae [illegible] quaestione [illegible] articulo 3 ad [illegible]: impossibile est, quod duae causae completae, immediatae, totales et ejusdem rationis. Probatur illa haec ratione: eundem numero effectum produci a duplici causa totali implicat contradictionem, quia utraque causa daret totum effectum; sed quod implicat contradictionem nullatenus fieri potest: ergo. Probatur maior [illegible]: quilibet ex illis causis est totalis et [illegible] totalis in actu 2o: ergo [illegible] in actu 2do totalis essentialiter excludit aliam causam totalem a productione illius effectus, sed nulla causa ex illis excludendo aliam: ergo nulla est totalis. maior constat: quia causa adaequata in productione effectus concursum alterius causae [illegible] particularis. [illegible]

unio: quia illa duo [illegible] potest [illegible] quam [illegible]
[illegible] et duo illi [illegible] similibus [illegible]
[illegible] continuatio.

Probatur eadem ponendo motiva: illa duplex causa non potest producere effectum eadem, nec diversa unione: quia implicat contradictionem ex parte causae eundem numero effectum [illegible]: consequentia [illegible] posse [illegible]: nec causae ejusdem ordinis habentes [illegible] diversa actione productum [illegible] causa [illegible] effectus [illegible] ejusdem effectus [illegible] non possunt [illegible] dependentiam: quia illa duplex causa non potest producere effectum diversa unione [illegible] ex parte effectus [illegible] eidem effectus productus a duplici causa, effectus [illegible] essentialiter dependet a quolibet ex illis causis: effectus enim [illegible] essentialiter dependet a causa quae [illegible] producit; [illegible] ex illis causis [illegible] essentialiter dependet: quia implicat ex parte effectus eundem numero effectum [illegible] productum [illegible] essentialiter [illegible] dependentia, nam illa [illegible] non [illegible] qualibet ex illis causis [illegible] dependentia a quolibet ex illis [illegible] ponitur, ut constat [illegible] per singulas: quia effectus ille a nulla ex illis causis [illegible] essentialiter dependet [illegible].

Sol carta varia.

Obiicies: si duo corpora luminosa et quanta replerent spatium [illegible] illuminationis et quantitas, [illegible] ex illis causabit illuminationem et quantitatem [illegible] spatio, ut supponitur [illegible] illuminationis et quantitas: quia illa duo corpora [illegible] eundem numero illuminationem et quantitatem: quia eidem numero effectus [illegible] producit a duplici causa [illegible]: [illegible] illuminationem et quantitatem [illegible] duo corpora habent sufficientem virtutem ad [illegible] producendam eandem illuminationem et quantitatem causae totalis in actu primo illius, quod [illegible]

videntibus apti nequeunt: tamen in illo casu non tantum [illegible] ... in [illegible] et [illegible] ... quatenus quo [illegible] in illa tantum [illegible] duplicis illuminationis et quatenus: et sic [illegible] ... sicut [illegible] ... pidem quid [illegible] ...

Sed dices pro: illa duo corpora luminosa sunt rationalis, et utriusque [illegible] illuminationem et quatenus, ut [illegible] applicata [illegible] producit totum, ut [illegible] producendo: ergo utriusque corporis producit totam illuminationem [illegible] ... dices [illegible]: ex illis corporibus [illegible] ... alteri contrarium: ergo [illegible] non impedit [illegible] ... [illegible] alterius, [illegible] concurso [illegible] ... [illegible] ... ad [illegible] duplicis [illegible]: applicata [illegible] corpori [illegible] ... [illegible] ... non producit [illegible] ... [illegible] ... duplicis [illegible] ... [illegible] ... non producit [illegible] ... [illegible] ... propter [illegible] ... alterius [illegible] ... ad [illegible] ... [illegible] non impedit [illegible] ... [illegible], [illegible] ... illuminationem, [illegible] ... indispositionem, [illegible] illuminationem [illegible] ... accipiat.

Instabis adhuc: [illegible] ... [illegible] ... duplex forma [illegible] ... informationis [illegible] ... duplex forma [illegible] ... [illegible] corpora [illegible] simul in eodem [illegible] ... [illegible] ... non [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... indispositione [illegible] ...

effectus non communicat: [illegible] causa [illegible] communi-
candi, et effectus intrinsece est ipsa communicatio ratio:
quod tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
communicat.

Obs. 2: duo sacerdotes in duplici hostia simul con-
secrantes, et causae totales instrumentales producentes
eundem numero effectum: quia producunt duas causas parti-
ciales totaliter per diversas eundem numero effectum con-
sequenter [illegible]: duo sacerdotes pro consecratione
producunt corpus Christi; si idem numero corpus Christi
est in duplici hostia consecratum: quare idem numero effectus
producitur [illegible] [illegible], ut patet [illegible] producitur
corpus Christi [illegible], nec quoad totum, nec quoad
modum essendi sacramentalem, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], eodem enim quoad modum sacramen-
talem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] eodem enim, in esse termini
conversionis, [illegible] producit corpus
Christi in esse [illegible], [illegible] [illegible] in esse termini conversionis,
id est, prout fit ex pane: [illegible] ex di-
verso pane fiat, est [illegible] numero diversum in illis.

Dices: Si-
militer panis non probat, corpus Christi, prout fit ex pane, est nu-
mero diversum in utraque hostia formaliter in esse termini: ergo [illegible]
[illegible]: si idem sacerdos duas hostias simul consecra-
verit, corpus Christi in esse diversum formaliter in esse termini conver-
sionis; et in [illegible] diversitas panis [illegible] de materi-
[illegible] diversitas materialis panis, eodem enim, diversitas forma-
liter in esse termini a quo conversionis, [illegible] [illegible]:
[illegible] in duplici hostia duobus sacerdotibus consecrata panis
est formaliter diversus, et non in duplici hostia ab eodem sacerdote
consecrata. Resp. [illegible], quando unus sacerdos duas hostias
consecrat, quaelibet hostia est materia partialis, et terminus par-
tialis a quo conversionis, constituunt simul [illegible] terminum
a quo [illegible]: unde illa diversitas panis de materi-
ali habet [illegible] conversionem: secus quando duo sacerdotes
duas hostias consecrant, utraque hostia constituit unam materiam
totalem, et unum terminum a quo conversionis, et sic illa diver-
sitas panis est formalis.

Obs. 3: in diversis [illegible], in quo plures

presbyteri [illegible] illis [illegible] simul [illegible] consecrationis, [illegible] numero [illegible] conveniunt in idem corpus Christi: ergo multiplex causa totalis potest eundem numero effectum producere. [illegible] conformiter ad mentem D. Th. 3a p. quaestione [illegible] art. 2, quod presbyteri simul cum episcopo consecrantes [illegible] plures causae [illegible] modo [illegible] partialis [illegible] indivisibilis; [illegible] in illis presbyteris [illegible] formaliter [illegible] sacerdotes enim [illegible] Christi; [illegible] effectum producunt [illegible] virtus [illegible] indivisibiliter [illegible] virtute [illegible] sacerdotes [illegible] indivisibiliter [illegible] [illegible] eodem [illegible] diversa [illegible] [illegible].

Eodem dices: idem [illegible] potest [illegible] duplici corpore: ergo [illegible] idem effectus potest [illegible] produci a duplici causa [illegible] idem [illegible] continuationis: [illegible] idem numero effectus producitur [illegible] a Deo [illegible] per duas actiones adaequatas: ergo [illegible] produci a duplici causa ejusdem ordinis. [illegible]: illud duplex corpus [illegible] formaliter [illegible]: illa [illegible] causa [illegible] divina formaliter diversa in ratione causae [illegible]: idem [illegible] eadem ratione, [illegible] sub diversa ratione, [illegible] ab aliqua [illegible] quatenus habet rationem principii, et ab alia sub ratione termini: ad 3m similiter dicimus quod Deus et creatura [illegible] sub diversa ratione formaliter [illegible] duae causae ejusdem ordinis [illegible] quod duae [illegible] concurrunt ad visionem et ad [illegible].

Artus 2, an duae causae totales scilicet divisive possunt eundem numero effectum producere?

Dico: repugnat eundem numero effectum contineri in duplici causa
numero, et eundem generari ab ordinariis productione
ut divinae potentiae absolutae, [illegible]
[illegible] in uno [illegible]
[illegible] hujus universitatis, [illegible]
[illegible]
[illegible] impossibile esse eundem filium
[illegible] sive sit alius pater, sive alia mater; sicut enim non
est idem numero sigillo, sive sit alia cera, sive sit aliud
[illegible] sigilli; ex [illegible] impressione [illegible] sigillati; [illegible]
idem numero filius contineri in duplici [illegible]
[illegible] filius, sive producatur ab una, sive ab alia parte,
quod quidem Deo [illegible] impossibile: ergo repugnat idem nu-
mero effectus contineri in duplici causa [illegible]. Dices,
Deus loqui de filio in eodem filio [illegible]
[illegible] non Deus [illegible] loquitur de diversitate filiorum
[illegible] et [illegible] in [illegible] et incor-
[illegible]: ergo non loquitur de filio in eodem filio, et in eodem [illegible]
[illegible].

Probatur ratione: causae numero diversae habent ipsam
[illegible], sive virtutem productivam numero diversam;
[illegible] continerent et possent eundem numero effectum
producere, haberent eandem [illegible] actionis:
ergo repugnat quod possint eundem numero effectum
producere. Major [illegible] omnis [illegible]
[illegible] et virtutis [illegible]
ab alia deducitur [illegible] diversitas numerica effectuum:
ergo continerent et possent [illegible]
[illegible]
[illegible]
et ideo duae causae specifice diversae non continent
neque possunt producere eundem specifice effectum,
ut patet in [illegible]: ergo [illegible] virtus causae
[illegible] singularis [illegible]
ergo continet omnes effectus [illegible]: ergo non
continet effectum [illegible] ab alia [illegible]
numero diversi: ergo [illegible]
[illegible] effectus dependentes [illegible] actionis; [illegible] diversae
causae habent diversas actiones: ergo non possunt producere
eundem numero effectum etc.

Solvunt argument contraria

Obii. 1o: ignis A. v.g. potest producere quemcumque ignem: ergo potest producere eundem numero ignem quem producit ignis B: ergo idem numero ignis potest produci a duplici causa. Prob. ant. quia ignis [illegible] potest producere quemcumque ignem [illegible] ignis [illegible] in igne A: ergo [illegible] ignis A potest producere plures ignes, omnes [illegible] [illegible]: ergo potest producere omnes ignes [illegible] ignis [illegible] potest [illegible] producere [illegible] ignes [illegible] [illegible]. [illegible] ignis [illegible] in igne [illegible] [illegible] ignis B [illegible] producere eosdem effectus quos potest producere ignis B. [illegible] omnes ignes [illegible] [illegible] [illegible].

Obiic. 2. [illegible] causa [illegible] per dispositionem individualem ad determinandum numero effectum: ergo [illegible] causa limitatur per dispositionem individualem [illegible] producere unum numero effectum; [illegible] [illegible] causa [illegible] eiusdem speciei limitatur per dispositionem specificam [illegible] potest producere effectus eiusdem speciei: ergo [illegible] causa eiusdem speciei [illegible] effectus [illegible] [illegible] unius speciei [illegible] numero causa [illegible] [illegible] ad unius speciei causam per solam dispositionem specificam, [illegible] determinatur ad unum numero causam per dispositionem individualem dependentem ab [illegible].

loco, tempore, actione &c; ergo ubi causae sunt distinctae,
[illegible] distinctionem effectuum, et causa positiua
unica producere effectus numero distinctos.

Obiicies 3: Deus
potest per se immediate producere effectum cuiuslibet causae
creatae: ergo potest Deus facere, ut duae causae creatae pro-
ducant eundem effectum ab alia producibilem. Resp. dando
ant.; quia Deus continet eminenter virtutem causarum
omnium creatarum, ideo [illegible] quodcumque in-
dividuationes, et ideo potest ille producere illum
eundem effectum, quem creatura producit; hoc autem
non contingit in causis creatis, quarum virtus est specifice
et numerice determinata, et ideo nulla causa creata
potest ad quoscumque effectus alterius causae, si-
ue specifice siue numero dist. Si dicas: una cau-
sa potest conseruare effectum ab alia productum,
et potest itaque conseruare eundem ab alia pro-
ductum: ergo etiam potest illum producere. Resp. D. cons.:
potest conseruare [illegible], per accidens,
et remouendo prohibens, vel dando [illegible]
ipsius, vel conseruat illum solummodo [illegible], et remo-
uens impedimenta; et sic illum non producit, sicut non
producunt [illegible] aut [illegible], a quibus
idem [illegible] potest [illegible]: quia solummodo remouent prohibens
[illegible].

Pro solutione aliorum argumentorum
aduertendo [illegible], quod demonstratio non potest producere
eundem numero actum, quem producit [illegible] hominis
demonstratio impedita per demonstrationem, ne ha-
bitum produceret: quia licet habitus producibiles a diversis de-
monstrationibus sint numero distincti, tamen sunt eius-
dem speciei: [illegible]
[illegible] in eodem [illegible], et sic per [illegible]
habitus impediti [illegible]
[illegible] causae [illegible]
[illegible] ad effectum demonstrationis [illegible]
[illegible] in ordine ad effectus, quos
[illegible] producunt: [illegible]
[illegible], potest producere illud [illegible]
producit, [illegible] impediendo in ordine ad

proprios: nisi effectus ita contingunt, ut aliorum ordinem producant [illegible] præter intentionem effectuum: ut alius e. effectus proprius causæ A, alius effectus causæ B, et alius effectus ab utraque simul productus producatur [illegible] de fortuna [illegible]

Brevis notitia de Fortuna, casu et Fato

Porque sigillatim agimus de causis per se, de fortuna, casu et fato, quæ sunt causæ per accidens, aliquid breviter dicemus: et quidem de his, quæ circa fortunam nimis superstitiose credebant gentiles, ut qui hujusmodi Deos, et philosophi fortunam appellabant: videntes enim causa inopinatos effectus, quarum causas ignorabant, finxerunt aliquod lumen fortunæ nomine, cui illos tribuebant; ut refert Cicero his verbis: <u>ignoratio rerum atque causarum fortunæ nomen induxit</u>: pictura aliquos gentiles finxisse fortunam sub similem fæminam, volubili globo alterum pedem fixo, in solo levitate constantem, jam prosperam, jam adversam; seu imperio hominum nobis plurima bona, bonis aliud sed malo dispensantem: cuius deliramenta oppugnant Lactantius libro 3 capite octavo et Divus Augustinus libro 4 de civitate Dei capite decimo octavo et [illegible] pluribus in locis, ut videri possunt apud [illegible] Aquinatem; hic ego omitto. Dicimus cum Aristotele qui in 2 libro physicorum capite de fortuna casu et fato agit quod fortuna sit accidens: <u>causa efficiens per accidens in his quæ secundum propositum fiunt, raro atque contingenter</u>. dicit <u>causa</u>: quia fortuna non est effectus fortuitus, ut putant vulgus, confundentes fortunam cum effectu fortuito, quod est ratio hujus effectus. dicit <u>causa efficiens per accidens</u>, quia per accidens et præter intentionem aliquid effectum efficiente producit. dicit enim fortuna causa esse, quæ secundum propositum vel finem fiunt, per quod denotat fortuna [illegible] agentis intellectus [illegible] aliquem finem, per quod distinguitur a casu, qui in brutis reperitur.

non tamen, quod fortuna non agit effectus fortuitos
ex intentione, et habens illos pro fine; sed habens pro
fine alio effectus, id quo fortuita ex se [illegible]
effectus fortuitus: typho fodiens terram et domum aedifi-
cans [illegible] inveniens, e fortuna, et [illegible]
effectus fortuitus.

Casum nil aliud esse, quam causam efficientem
per accidens in his, quae ex electione [illegible] fiunt,
et raro contingunt: cujus definitionis intelli-
gentia patet ex dictis in [illegible] modo, quo causa
[illegible] dicitur fortuna, et [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inveniens a
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] for-
tunae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] con-
[illegible] [illegible], intelligendi [illegible] de fortuna
[illegible] ab [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] e fortuitus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
per accidens [illegible] [illegible] intentione [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] eodem loco convenient, [illegible] [illegible]
e fortuitus [illegible] [illegible] [illegible] domino [illegible].

Circa
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] considerare in quantum determinatur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Christianis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] admittimus [illegible] hominis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actiones
[illegible] [illegible] [illegible] et libertatem [illegible] [illegible]
[illegible] ex Boetio libro 5 de consolatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hac

[illegible] Ioannis [illegible] est providentia Divino [illegible] ibi [illegible] 3: [illegible] movet [illegible] nec [illegible] nomine [illegible] qui [illegible] quid nec nomine [illegible] habuit [illegible] nominum ponit [illegible] errores occasio. liber 3 [illegible]

Liber 3us Physicorum

Postquam in antecedentibus libris [illegible] principiis materialibus et [illegible] exponitur [illegible] in hoc 3 libro [illegible] de notitia entis mobilis [illegible] scilicet de motu [illegible] [illegible] [illegible] de motu igitur et de [illegible] in hoc libro [illegible]

Quaestio prima de motu, actione et passione

Actio et passio motum concomitantur [illegible] illo [illegible] motu [illegible] de actione et passione [illegible] [illegible] in motu actione et passione [illegible] quid sit motus.

Articulus primus quid sit motus.

Dico primo motum sic recte definiri ab Aristotele: actus entis in potentia prout in potentia. [illegible] definitionem probatur [illegible] explicatur D. Thomas hic lectione 2a et 3a [illegible] intelligendo cum Angelico magistro, quod ens mobile [illegible] quod movetur est in potentia ad duos actus scilicet ad actum [illegible] qui est terminus ad quem motus, et ad actum imperfectum qui est ipse motus, [illegible] quod aqua calefit et movetur [illegible] ad calorem est in potentia ad calorem, [illegible] imperfectus [illegible] est [illegible] imperfectus [illegible] Unde mobile [illegible] quod [illegible] ad calorem.

movens, et in potentia passiva ad terminum, et partim in
actu, et partim in potentia: quo habet actum imperfectum,
et illum motus, est in potentia ad actum imperfectum, qui est
non motus; ex quibus habetur quod hi [illegible] in poten-
tia in dicta definitione convenienti, et quod convenit
motui ut terminis passivis, quatenus actuatur, quod [illegible]
per ad illos: et hi autem [illegible] distinguuntur [illegible] a
formis, qui dicuntur motu imperfecto actuantur solum in
illud, et relinquunt in potentia ad terminum. Ergo

Dico 2:
praedicta motus definitio convenit mutationi physicae
instantaneae, et [illegible] intentionalis. Haec [illegible]
[illegible] a quibus [illegible] magister
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible] quod motus dividitur in succes-
sivum et instantaneum. Successivus est, qui habet partem post par-
tem: ut motus localis, et calefactio, atque motus in tempore.
Instantaneus, qui totus simul [illegible] in instanti
fit: ut illuminatio, et generatio substantialis: ex
[illegible] motus [illegible] successivus dicitur proprie motus: ins-
tantaneus enim communiter dicitur mutatio [illegible]
[illegible] dividitur in [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] ut in physica [illegible] generatio substantialis
[illegible] quasi [illegible] qui terminatur
[illegible] quasi [illegible] qui
[illegible] definitione convenit motui [illegible]

Prima pars [illegible] a [illegible], immediate post
definitionem motus, ponit [illegible] in generatione
quae est mutatio instantanea: [illegible] a [illegible]
[illegible] philosophi [illegible] philosophiae
[illegible] motus communiter pro mutatione [illegible]
[illegible] quod dividitur in generationem et corrupti-
onem: [illegible] generatio [illegible]
[illegible] mutatio instantanea [illegible]
[illegible] quod [illegible] definitio convenit
mutationi instantaneae [illegible]

necessario se habere ad motum ut mobile imperfectum ex [illegible] modo acquisitionis ulterioris ad terminum [illegible] vel actum perfectum: ergo est actus entis in potentia quatenus in potentia prout [illegible] ideo. Licet [illegible] [illegible] simul tempore conformem [illegible]: tamen [illegible] pro priori [illegible] ad terminum [illegible] acquisitionis ulterioris [illegible] ad terminum [illegible] quod pro posteriori [illegible] hoc sufficit ut imperfecte actus [illegible] motus, et se habeat per modum [illegible] acquisitionis formae: ergo.

2a pars clarius [illegible] docet a philosopho libro 5 de anima [illegible] [illegible] intentiones (loquitur de intentionalibus) [illegible] [illegible] determinato e in libro physicorum: [illegible] intentionales [illegible] [illegible] in potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est actus entis in potentia prout in potentia et ultra [illegible] [illegible] ad ulteriorem perfectionem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultima perfectio [illegible], est actus [illegible] [illegible] ordinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est actus entis in potentia prout in potentia adeoque [illegible] [illegible] [illegible] mutationi intentionali [illegible] [illegible] ordine ad illos definitio [illegible] [illegible] [illegible] principio [illegible] [illegible] [illegible] definitione [illegible] [illegible] actus [illegible] imperfecti motus [illegible] [illegible] [illegible] definitione [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Solvunt argumenta contraria

Obiicies [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] in potentia ut forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinatur ad ulteriorem [illegible] perfectionem: ergo [illegible] actus entis in potentia prout in potentia [illegible] [illegible] [illegible] convenit [illegible] ad [illegible] [illegible]: ergo [illegible] [illegible] [illegible] ordine ad terminum [illegible] [illegible] [illegible] ordine ad [illegible] [illegible] definitio [illegible] [illegible] ordine ad [illegible]

[illegible] ... materiam ... [illegible] ... forma ...
[illegible] ... motu forma, ... [illegible] ... motus ...
modo ... [illegible] ... alterius ... [illegible]
... [illegible] ...
[illegible] ... motus ... [illegible]
[illegible] ... forma ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
mobile ... [illegible] ... motu ... [illegible]
... [illegible] ... in illa definitione ... [illegible]

Observabis,

... [illegible] ad aliquid, ... [illegible] ... privatione ... [illegible]
... [illegible] ... generationis ... privatione formae ... [illegible]
generatio ... [illegible]
... aliquid ... [illegible]
... [illegible] ... aliquid
... [illegible]
... [illegible] ... privatione,
... prioritate ... [illegible]
... [illegible]
... privatione ... [illegible]
... [illegible] ... privatione ... [illegible]
... [illegible] ... intelligatur ... [illegible]
prioritas ... [illegible]
... motus ... [illegible]
... [illegible] ... definitio ... [illegible]
... [illegible] ... prioritas naturae.

Dices 2: ... [illegible] ... intellectu ...
vit prioritatem ... [illegible]
... [illegible]
... prioritas ... [illegible] ... genera
tio ... [illegible]
... [illegible] ... prioritatem ...
... formae ... [illegible]
... forma ... [illegible] ... formae ... [illegible]
... [illegible] ... privatione ... prioritas
naturae ... [illegible]
... prioritatem naturae ... [illegible]
... [illegible]

quo modo actio, quae est terminata ad [illegible], de novo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible] ratio [illegible] et quantitatis [illegible] [illegible] non est actus [illegible] in [illegible] quae [illegible] termino producto, quod [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] proprium terminum, et ipsi subordinatur, quod [illegible] requirit ad rationem actus [illegible] in [illegible] [illegible] quod in [illegible]

Ex dictis colligitur, quod, cum motus habeat rationem viae, [illegible] habet terminos, scilicet a quo, et ad quem; et insuper exigit aliquod subiectum mobile, quod moveatur per motum. Motus autem distinguitur a mobili et a termino a quo, et ad quem. [illegible] constat a mobili quidem, quia mobile [illegible] est subiectum, [illegible] [illegible] [illegible] motu, quia [illegible] [illegible] mobilis distinguitur [illegible] motus a termino a quo: quia incipiente motu desinit terminus a quo: ergo [illegible] [illegible] distinguitur. Quod autem motus distinguatur a termino ad quem, videtur probabilius [illegible] qualis [illegible] ad terminum non est terminus; et motus est via ad terminum ad quem: ergo non [illegible] terminus ad quem. [illegible] [illegible] [illegible] terminus ad quem, et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] quae non [illegible] [illegible] distinctio motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modis, quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus non est [illegible] ad quos est motus [illegible], motus non [illegible] [illegible] [illegible] distinguitur distinctione [illegible] a termino ad quem: quia [illegible] motus est [illegible] modus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] termino ad quem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a motu distinguantur.

Articulus 2us qualiter actio et passio inter se, et á motu distinguantur?

Notandum est quod praesens difficultas non procedit de actione immanenti, sed de actione [illegible] transeunte, quae quidem [illegible] motum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: actio enim immanens non [illegible] motum, [illegible]

[illegible] et ad [illegible]: quia [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] actione et passione, probare [illegible] [illegible] [illegible] relationes [illegible] generatis, quae ipsae [illegible] non [illegible] [illegible] agens [illegible] agit, nec passum patit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actione et passione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] agentis, [illegible] illud quo agens agit in passo; [illegible] illud quo [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ad agens, [illegible] ad [illegible], quae in passo producit; [illegible] passio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agens, [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] in [illegible] quidem [illegible].

[illegible] in collegio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et origine

motus ab agente; simul dat passio et impressio motus
et motus terminatione: pariter de actione dicendum; de mo-
tu ergo juxta D. Tho. ibidem, <u>sicut motus, prout est in mobi-</u>
<u>li, ab alio dicitur passio, sic prout ipse motus, in quantum</u>
<u>incipit ab aliquo et terminatur in id quod movet, vocatur</u>
<u>actio</u>. Unde motus ut importat rationem originationis,
motus terminationem, et relationem imperfecti actu-
ationem mobilis. Ex quibus habetur testimonium D. Tho-
mae, quod origo motus est propria ratio actionis; motus
terminatio est propria ratio passionis; propria vero ra-
tio motus dicit ei formaliter relationem imperfecti ad actu-
ationem mobilis.

Dico: actio et passio, si accipiantur secundum suas
proprias et formales rationes intrinsecas, et a motu se-
cundum suas proprias rationes considerentur, realiter distin-
guuntur: si vero sumantur pro actuatione imperfecta, seu re-
lata ubi mobilis, sive pro motu, nec inter se nec a mo-
tu realiter distinguuntur. Prima pars constat et ex eminenti ra-
tione, et deducitur ex D. Tho. in 2 sententiarum distinctione
quadragesima quaestione prima articulo 4 dicente: <u>non potest esse</u>
<u>idem numero accidens quod est actio, et accidens quod est passio:</u>
<u>et unum accidens non potest esse in duobus subjectis</u>. Ex quibus ver-
bis haec deducitur ratio: idem realiter accidens in natura
Dei non potest recipi in duobus subjectis; sed passio et motus reci-
piuntur in passo, et actio juxta D. Tho. recipitur in agente: ergo actio
realiter distinguitur a motu et passione. Prima vero pars secunda
partis constat ex ratione: in casu quo Deus solo moveret lapidem,
daretur motus realiter ab actione distinctus: ergo actio et motus
secundum proprias rationes realiter distinguuntur. Probatur: tunc
motus non est actio Dei, quia Deus non operatur per motum, nec per actionem
a se realiter distinctam; sed nec est actio creaturae: quia supponitur solum Deum
agere: ergo realiter non est actio. Ergo.

Secunda pars ex alia ratione probatur
eadem pro parte: repugnat quod ob eandem formalem rationem duplex
effectus, alter quidem primarius, alter vero de linea contrariorum, ex
eo quo dicitur, sed agens et passum ita se habent, ut oriuntur ef-
fectus ob actione et passione provenientes: ergo actio et pas-
sio non sunt una et eadem formaliter motus communis: ergo repug-
nat quod ob eandem formalem rationem plures effectus sine ordine
primarii et secundarii, quia ab opposito sufficiat ordo ab di-

[illegible] ignorantia, et efficaciter ostendit collegii P[illegible]. ex his omnibus actionem et passionem non esse realiter idem cum motu, sed bene considerari realiter inter se. Quod autem ista tria nil aliud important quam actionem, motum, et passionem [illegible] suas proprias rationes formaliter distinguunt, convincitur: ea inter se realiter distinguuntur, quae habent rationes [illegible] motus, passio [illegible] motus, motus autem quatenus est [illegible] inter [illegible] secundum proprias rationes [illegible] motus, passio motus terminativa et motus [illegible] ergo secundum proprias rationes realiter distinguuntur.

Ex parte denique quod ad 2am sententiam negans distinctionem realem [illegible] in [illegible] S. Thomas hic [illegible] ex philo docet: idem est actus mobilis et moventis: movens enim dicit, in quantum aliquid agit, mobile autem in quantum patitur; d. idem est, quod movens agendo causat, et quod mobile patiendo recipit. Idem ipse S. Thomas [illegible]: idem est actus secundum rem, diversus secundum rationem: agentis quidem secundum quod est ab eo, patientis autem secundum quod est in ipso. Et in eodem [illegible] actionem et passionem esse duo praedicamenta, et sic non posse realiter distingui; [illegible] dicendo distinctionem rationis inter actionem passionem et motum [illegible] distinctionem quae [illegible] docet, quod licet motus sit unus, tamen praedicamenta [illegible] secundum motum, sunt duo, secundum quod a diversis [illegible] fiunt praedicamentales denominationes, scilicet ab agente et patiente, quae realiter distinctae: ergo in illo [illegible] actio, passio, et motus non distinguuntur realiter.

[illegible] identitas realis inter praedicamenta [illegible] nobis [illegible] actionem, passionem et motum realiter inter se distingui: ergo actio, passio et motus non distinguuntur realiter [illegible] ab agente, recipit in passo; d. in quantum [illegible] ab agente est actio, [illegible]

[illegible] motionis [illegible]
[illegible] idem [illegible] aliquis movet [illegible]
[illegible] quatenus [illegible]
lapidem [illegible] in lapide [illegible]
[illegible] actione [illegible]
[illegible] accipiuntur [illegible]
[illegible] accipiuntur [illegible] proprias rationes [illegible]
[illegible] et constat [illegible]
[illegible] idem, quod [illegible] agente [illegible] in pas-
so, idem, [illegible] identitate motus [illegible] idem [illegible]
[illegible] actionis sumptae pro origine, et passionis sumptae pro
terminatione motus;

Similiter dicimus, quod non [illegible]
[illegible] idem
[illegible] actione, passione, et motu, acceptis pro
eodem, scilicet pro actione [illegible]
[illegible] de capite [illegible] identitatem [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] actione et passione
acceptis pro [illegible] motu [illegible] in ultimo [illegible]
[illegible] actionem et
passionem [illegible] motu, sive [illegible] idem
[illegible] proprias rationes [illegible]
[illegible]
distinctionem, [illegible]
distinctionem [illegible]
prias rationes [illegible] distinctionem [illegible]
[illegible]
[illegible] identitate [illegible]
[illegible] passionem, scilicet identitatem actionis et pas-
sionis sumptae pro motu: [illegible]
passionem, scilicet distinctionem [illegible] proprias
rationes, [illegible]
[illegible] recipiatur in agente vel in passo?

Articulus tertius Vtrum actio et formaliter transiens recipiatur in agente vel in passo?

Hujus autem resolutio pendet ex dicendis inferius: nunc autem dicitur
ex denominatione vel ratione [illegible] denominant [illegible] actionem
a propria ratione in passo recipi: [illegible]
[illegible] actionem et passionem actione in agente subjective [illegible]
[illegible] in recto [illegible] probabilius
[illegible] pluries [illegible] nos autem [illegible]
[illegible] concordia [illegible] sententias [illegible]
[illegible] quas [illegible]
[illegible] actione
integram ex duplici entitate modali, quarum una, [illegible]
[illegible] recipit in agente;
[illegible] entitas modalis [illegible] actio [illegible]
[illegible] recipit in passo: [illegible]
[illegible] duplici entitate modali [illegible]
[illegible] efficientis [illegible] ordinis.

Sed hic modus opinandi nullo in [illegible] fundamento,
imo [illegible] causa denominatur formaliter [illegible]
agens [illegible] illa actione [illegible] in passo recepta, [illegible]
[illegible] actione adequate et
formaliter [illegible] in agente subjectiva [illegible] duplici [illegible]
[illegible] in agente [illegible] actione [illegible]
[illegible] hujus [illegible]
[illegible] actio adequate
et formaliter [illegible] illud, quo causa agit, [illegible] actione,
[illegible] efficiens, causa agit: [illegible]
in agente recepta [illegible] actio. probatur: causa agit [illegible]
illa actione [illegible] quo efficit, [illegible] passione effectum [illegible] efficit [illegible]
[illegible] actio [illegible] in [illegible]
[illegible] actionis [illegible]
[illegible] denominationis, ut docet [illegible] pluries
in [illegible] praedicto.

[illegible] actio formaliter [illegible]
[illegible] praedicamentalis, [illegible]
[illegible] recipit in agente. probatur [illegible]
[illegible] actio, [illegible]
[illegible] accidens [illegible] praedicamento
[illegible] actio [illegible] praedicamentis
[illegible] de quo loquitur [illegible] actio
[illegible] praedicamentalis [illegible]
10

qui quid dicunt contrarii: ergo petitur in quaestione prima

de potentia divina ait: in creaturis ipsa actio media est quaedam

perfectio propria agentis ex qua consequens altera, quod ad ipsa

terminatur ut sunt bona ejus. Divus Thomas loquitur ibi de

actione transeunte: non loquitur de actione in potentia...

... in quaestione de potentia nona ait: actio ut hoc

quod est actio, consideratur ut ab agente, in quantum est autem ... considerans

consideratur in se ab agente. quod autem D. Thomas in his et aliis in

...rem... loquitur de actione secundum praedicationem ...

ut loquitur de actione, et ... specialiter ... diversimode, et de

actione secundum conceptum ... originis ab agente.

Probatur

... actio ... ...ce ... in perfectione intra-

agentis: ergo debet intra recipi in agente ... tenet: non ...

perficit intra per formam in ... ... formam ...

... intra ... ... agentis ... ergo ...

... et perfectio intra agentis consistit: nil intra ... nisi

per formam intra in ipso receptam; et agens ... per actionem

intra ... ergo actio intrinsece recipitur in agente. probatur minor:

... intra ... adveniente forma intra denominante

... forma intra denominans agentem: ergo probatur minor

... actio debet intra denominare aliquid; et non denominat

... ergo probatur minor: actio tollit intra indifferentiam

agentis, ... enim est ... determinatio causae; et

... indifferentia ... tollit nisi per formam ...

... denominantem ... ... praedeter-

minationem tollentem ... indifferentiam causae: ergo ...

... forma intra denominans agentem.

Dico 2: actio non

... recipitur in agente, et in ... ... actio

... in ... in ... non ... ... actione

nona ait: ipsa actio est in facto, ut aedificatio in eo quod

aedificatur. ... dicens: ergo quando per actionem ...

constituitur aliquod operatum, illa actio perficit operatum

non operantem, unde est in operato, non operante. ...

... ... 4 ... ait: ... actio ...

quidem ... in ... motus, ut ...

... ... habent ... ...

illud in quo ... sicut philosophus dicit in 3 physicorum

... motus est actus mobilis a movente ... ...

inter actionem transeuntem et immanentem, consistente
in eo, quod immanens in agente, et transiens in passo recipi
[illegible] recipit [illegible] [illegible] distinzione notando per verbum in
[illegible] libro [illegible] [illegible] [illegible] docet, dominus, quod e
actio docentis, et subjective in patiente: quo actio tran-
siens recipit in passo. Hec distinctio testimonii pro [illegible]
[illegible] [illegible] receptione actionis in passo [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] proprio [illegible] [illegible] recipitur in
passo, et sola consideratur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: quo juxta eius divisionem actionis exprimit [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] actionem in
agente, [illegible] in passo recipi docet [illegible]: quo
ipse Angelicus Magister in [illegible] distinctione
[illegible] quo docet quod actio transiens recipitur in eo,
quod fit per modum passionis (id e in passo) [illegible]
quod movet e immobile et in [illegible]; et immediate docet
actionem recipi in agente, dum per hac [illegible] concludit:
in [illegible] e [illegible] actionem inter agentem per passi-
onem in re [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] transiens [illegible] quod e motus recipit in passo, et
[illegible] proprio [illegible] actionis recipit in agente.

Unde ad testimonium [illegible]: debes in [illegible] de actione
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de actione [illegible] pro motu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loquor
de actione [illegible] pro motu [illegible] philosophus in 3 physicorum:
ubi philosophus loquitur de actione [illegible] pro motu [illegible]
[illegible] questione [illegible] [illegible] [illegible]
bis: actio transiens est actio moventis in mobili e motus, et dicit in
3 physicorum: [illegible] [illegible] [illegible] ita dato
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conformis
[illegible] Angelici mentis [illegible] [illegible]
actionem immanentem [illegible] [illegible] ab omnibus [illegible]
[illegible] actio transiens [illegible] proprio zone recipit in agente,
[illegible] immanentem et [illegible]: [illegible] proprio
zone recipit in agente et distinguitur a motu [illegible]
[illegible] pro ipso motu quo [illegible] distinguitur.

Respondeo ad primum quod [illegible]

[illegible] unionem [illegible] i agen-

di [illegible] in eo, quod actio formaliter transiens [illegible]

[illegible] motus [illegible] passionis ac terminus ad extra productio-

tio vero immanens [illegible] ordinatur ad perficiendum agens [illegible]

[illegible] quod actio [illegible] immanens sit [illegible]

[illegible] producendum [illegible] ad extra

[illegible] Dei [illegible] angelus [illegible] caelos quam

[illegible] quod actio [illegible] transiens [illegible]

in [illegible]

in [illegible] quod [illegible] transiens [illegible]

[illegible] ad perficiendum [illegible] potentia. nota [illegible] quod [illegible]

[illegible] in agente [illegible] passionem [illegible] in

ipso agente [illegible] ad hoc [illegible] actionibus [illegible]

[illegible] medio motu: actio [illegible]

[illegible] ab agente per [illegible] motum.

Ad secundum [illegible]

[illegible] quod actio [illegible]

[illegible] in agente [illegible]

[illegible] in [illegible] accepti[illegible] ita

[illegible] proprio [illegible]

[illegible] pro origine motus [illegible] in

agente [illegible] motus sit [illegible] motus [illegible]

ipso [illegible] quod autem actio [illegible] pro motu [illegible] pro ori-

gine motus [illegible] quaestione [illegible]

[illegible] actus [illegible] motu

est motus [illegible] per [illegible] quaestione

[illegible] quod [illegible]

[illegible] origine motus [illegible]

[illegible] pro motu [illegible] pro origine motus [illegible]

[illegible] in eo, quod actio [illegible]

[illegible]

[illegible] quaestio 2a de infinito

Quaestio 2a

de infinito

[illegible]

Articulus primus Utrum sit posibile aliqua creatura secundum essentiam infinita.

[illegible] ... Dicitur infinitum ex eo quod non finitur ... [illegible] ... in hoc libro 3 ... 602 ... [illegible]

[illegible]

Infinitum ... [illegible]

et cumulus ligni [illegible] qualem, ut ipsi putant, esse non finitum, & per divisionem in [illegible] partes indivisibiles [illegible] infinita in potentia [illegible] infinitum, dicitur id in infinitum simpliciter in omni genere, quod sicut in nullo genere clauditur terminis ad quo continetur infinitum mundo inveniri, quod terminis [illegible] reddi; et in infinitum mundo quid [illegible] genere nimirum vel in genere quantitatis, quod certis terminis quantitatis [illegible] vel in genere multitudinis, quod certo [illegible] ultimo [illegible]; vel in genere qualitatis [illegible] intensionis, quod [illegible] sicut ultimo gradu qualitatis.

Certum est de fide, Deum esse simpliciter infinitum, et in omni genere ut quae continet, colligitur ex illo Psalmi [illegible]: magnus Dominus, et laudabilis nimis, et magnitudinis ejus non est finis. in qua verba [illegible] non est numerus de magnitudine [illegible] Deo repugnat, quod [illegible] nitis: unde Deus quoad [illegible] et perfectione est magnus sine fine, et infinitus in omni genere [illegible] perfectionis, quod [illegible] probant Theologi: quod Deus [illegible] ens [illegible] nullo habere [illegible] ulterius nec limitari [illegible] simpliciter [illegible] nullo [illegible] creaturo [illegible] infinitum: quoniam Deus in numero, pondere, et mensura, ut dicit sapientia undecimo; [illegible] infinitum [illegible] de multitudine [illegible] mundo magnitudine et perfectione correspondente [illegible] infinitis in potentia [illegible] intelligentia quantitas [illegible] finita [illegible] infinito divinitatis [illegible] hic [illegible]

Dico: repugnat [illegible] secundo mundo infinito [illegible] Deo [illegible] posse [illegible] non [illegible] quod [illegible] principio dependens, et [illegible] participans [illegible] infinito mundo [illegible] omnis creatura [illegible] a Deo [illegible] principio dependens, [illegible] confirmat [illegible] divinitatis [illegible] libri [illegible] physicorum [illegible] infinitum

mundo creatio e simpliciter et in omni genere in-
finito; et repugnat creaturam simpliciter et in om-
ni genere infinitam: quae et infinita secundo eorum
nis' [illegible] posset: non infinita simpliciter, et in om-
ni genere est infinita adaequare infinitati Dei, quod ab-
soluta perfectio repugnat, quod non infinita singu-
laris creatio e in omni genere infinita: et in infini-
to mundo creatio et infinita in genere entis: quo-
modo non posset quando de contractu [illegible] quod infinita in ge-
nere entis continet in se totum eminenter omne
determinatum modo entis; prout: quando genera super-
iora infinita entis genera inferiora; et genera omnia
superiora ad continens genus: quomodo.

Opponentes alioquin:
quando perfectior e virtus productiva tanto perfe-
ctiorem debet producere effectum: et virtus productiva
Dei est simpliciter et secundo omnino infinita: quo-
niam producere effectum simpliciter et secundo omnino
infinitum: Confirmatur potest Deus velle virtutem productivam
suam et in eo [illegible] producere effectum simpliciter infinitum:
quo [illegible] ad [illegible] Deo mediante; tale et producere effectum
absolutum posse, sed tamen absolute impossibile, ne major con-
tra minor, ne [illegible] ad confirmandum simpliciter: potest
velle ut [illegible] virtutem circa effectum possibilem eo
modo, circa effectum impossibile et repugnantem; ne major contra
itaque et virtus Dei productiva sit infinita, effectus quod exhibet
contra productum posset alio et alio [illegible] in infinitum,
non autem requirit quod posset esse simpliciter infi-
nitum ~~[illegible]~~ producere: quia Deus non potest producere quod est
improducibile, quia impossibile; sicut Deus licet ~~sit~~ infinite
[illegible] non potest lapidem sonnificare.

Respondetur quod: li-
cet virtus igitur posset alio et alio ignis [illegible] in infi-
nitum sine [illegible], producere, tamen non est simpliciter
infinita: quod virtus Dei licet est simpliciter infinita, quo-
niam producere infinitum simpliciter in actu [illegible]:
virtus haec productiva [illegible] potest et debet effectum
[illegible] sibi adaequatum; et adeo effectus infinitus
adaequat virtutem Dei infinitam: quo [illegible] ad [illegible]
co, nego [illegible]: [illegible] enim [illegible]

Dices [illegible] in omni [illegible] effectus [illegible] infinito producente ex [illegible] de divinis infinitas [illegible] Dei ad [illegible] dicimus: [illegible] adequate [illegible] Dei [illegible] [illegible] facienda [illegible] secundo [illegible] [illegible] nemo [illegible] adequatione [illegible] [illegible] effectus finitos [illegible] a Deo producibiles [illegible] adequat [illegible] infinitio infinito Dei; [illegible] [illegible] infinite [illegible] Dei ad [illegible] produxit filius Divinus infinitus simpliciter [illegible] [illegible] [illegible] infinitas in actu secundo magnitudinem, multitudinem, et intensionem.

Artũs 2ũs Utrum sit posibi=le infinitũ in actu secundam magnitudinẽ multitudinẽ et intentionem?

Dico 1o: repugnat infinitum in actu secundo magnitudine: ita [illegible] [illegible] adversus [illegible] Conimbricenses, Toletus, [illegible] Averroes et [illegible] [illegible] Arriaga, [illegible] [illegible] quos [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible] 2, [illegible] 3: [illegible] magnitudo [illegible] proprietas [illegible] corporea; [illegible] nequit [illegible] infinita: ergo repugnat magnitudo [illegible] infinita. [illegible] corporea nequit [illegible] infinita [illegible] [illegible] corporea [illegible] proprietas [illegible] corporea [illegible] [illegible] accidentis, [illegible] limitatur [illegible]: [illegible] eodem modo repugnat infinitum in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] proprietas [illegible] [illegible] [illegible] proprietas [illegible] proprietas [illegible] [illegible] finita [illegible] infinitum [illegible] [illegible] nequit [illegible] infinitum [illegible] principium.

Probatur [illegible] [illegible] implicat corpus [illegible] [illegible] mobile: [illegible] proprium [illegible] corporis, [illegible] [illegible] corpus infinitum [illegible]

corpus non est mobile: ergo implicat esse corpus infinitum quoad motum rectum: motus rectus fit relinquendo unum locum et acquirendo alium; sed corpus infinitum occuparet [illegible] omnes possibiles, et sic non posset unum locum derelinquere, et alium acquirere: ergo non est mobile motu recto. Probatur de motu circulari: quia motus fit per mutationem [illegible] partium ad locum aliarum; sed partes corporis infiniti existentes non possent per motum transire ad locum aliarum: ergo probatur: illae partes infinite distarent; sed infinita distantia nequit per motum pertransiri: ergo minor probatur: nam in globo infinite magno, cujus lineae infinite distant a centro globi; dum ipsae infinite distent inter se: ergo minor probatur: lineae illae quanto magis distant a centro, tanto magis distant inter se: ergo si infinite distant a centro globi [illegible] est mathematice principium, sicut et principium logice, quod [illegible] quanto magis [illegible] a centro magis distinguuntur inter se, ut patet in [illegible]

Prob. 3a. pars: si posset dari corpus actu infinitum secundum magnitudinem, posset dari creatura actu infinita in [illegible]; sed hoc repugnat, ut videbimus [illegible]: ergo major: si corpus esset secundum magnitudinem infinitum, magnitudo esset infinita: ergo eminentia magnitudinis [illegible] esset infinita, [illegible] magnitudo [illegible]: ergo daretur creatura secundum [illegible] infinita [illegible] perfectionis [illegible] corporis habet [illegible] magnitudinem: ergo [illegible] infinitum secundum magnitudinem [illegible] ergo corpus [illegible] proprie [illegible] et non [illegible] magnitudine longum, latum, et profundum: ergo corpus habet figuram; figura autem [illegible] terminis [illegible]: ergo corpus est in loco; locus autem est ultima superficies corporis continentis, et [illegible] dicimus.

Dices: si repugnat infinitum in actu secundum multitudinem, [illegible] repugnat [illegible] multitudinem [illegible] magnitudinem: [illegible] ergo repugnat magnitudo infinita [illegible]

numeri: et reddit rationem numerorum [illegible] quo
[illegible] ac [illegible]: repugnat multitudo [illegible]
[illegible] in ultimo [illegible]: ergo repugnat multi-
tudo actu infinita [illegible]: non in infinitum [illegible]
ultimo [illegible]: repugnat multitudo, quae non sit
certae speciei numeri: [illegible] numerus
per ultimam unitatem: numerus enim est multitudo
numerata per unitatem, et numeri distinguuntur per ulti-
mas unitates: ergo [illegible]: repugnat indi-
viduum in aliqua specie non contentum; [illegible] multitudo est
individuum numeri: ergo [illegible]: repugnat
[illegible] partes [illegible], quae non sint in certa spe-
cie quantitatis continuae: ergo repugnent multa [illegible]
[illegible], quae non constituant certam speciem numeri.

Dico 3: repugnat qualitas infinite intensa. prob. [illegible]
qualitas sive intenditur per intensionem additionem graduum
ad gradum sive per modificationem in subjecto, quod magis [illegible]
[illegible] magis [illegible]: ergo [illegible]
infinite [illegible] infinite [illegible]; [illegible]
repugnat [illegible] infinite [illegible]: ergo repug-
nat qualitas infinite intensa [illegible]: si esset possibilis
qualitas infinite in actu intensa, [illegible] possibilis
gratia habitualis actu infinite intensa; [illegible] repugnat:
ergo et qualitas. prob. min. in Christo Domino [illegible] gra-
tia habitualis infinite intensa, ut docent Theologi:
ergo non est possibilis gratia habitualis infinite intensa.
prob. [illegible]: Christo [illegible] omnis perfectio [illegible] pos-
sibilis: ergo [illegible] dari [illegible] pos-
[illegible], quod juxta principia opinionis [illegible] de-
[illegible] unum infinitum est magis aliquo, et quod finitum
[illegible] additum finito faciat infinitum, quod videtur absurdum.

Sol Arta Daria

Obes. [illegible]: non repugnat infinitum in [illegible]
de magnitudine: ergo neque infinitum in actu [illegible].
infinitum in potentia [illegible] est [illegible]; [illegible]
[illegible] infinitum in actu: ergo non repugnat [illegible].
[illegible]: omnis magnitudo possibilis est infinita,
[illegible] a Deo [illegible] actu infinita
[illegible] a Deo produci: ergo est possibilis magnitudo

infinitae prob. min: omne possibile potest a Deo pro-
duci: ergo omnis magnitudo possibilis potest a Deo
produci. confir. 2: si Deus operaretur ex necessitate naturae pro-
duceret infinita in actu: ergo cum libere operari po-
test, etiam poterit infinita producere. solutio: distinguo absolute
quod [illegible] suae potentiae producat duas [illegible] distantes
infinitae in actu, nego consequens; ad probationem distinguo maiorem: se-
cundo modo sumpto, nego [illegible], eodem modo, secundo modo
sibi repugnantiae nego minorem, et distinguo minorem consequentiam: mag-
nitudo autem infinita impossibilis est in potentia divi-
sibili, ita ut possit semper maior et maior produci.

Alii [illegible] respondent 2o modo: infinitum in potentia
[illegible] ad [illegible] [illegible], eodem modo, [illegible]
[illegible] nego, et distinguo [illegible] [illegible]
infinitum in actu, deberet simul existere illa magni-
tudines [illegible], ex quibus [illegible] infinitum, ita [illegible]
[illegible] [illegible] producendae: infinitum autem in poten-
tia est [illegible] [illegible], ita ut Deus [illegible] [illegible]
maior et maior [illegible] producere. ad [illegible] [illegible]
dicimus: omnis magnitudo [illegible] potest a Deo produci
[illegible], [illegible] simul [illegible] [illegible] [illegible]
omnes magnitudines possibiles [illegible] possibili [illegible] quod
possit [illegible] produci, ita ut nunquam perveniat ad om-
nia possibilia maxima; [illegible] Deus [illegible] [illegible]
possibili quia [illegible] simul possit [illegible]. ad 2am confir-
mationem potest negari [illegible], [illegible] in illo [illegible] [illegible]
[illegible] repugnantia in producendo infinita in actu [illegible]
[illegible] dicitur, quod in illo casu [illegible], quod [illegible] [illegible]
repugnat.

Obiicies 2. magnitudo actu infinita non repugnat
ex parte Dei, neque ratione productionis infinitae; ergo non repugnat
ex parte [illegible]: ergo prob. min: magnitudo actu infinita [illegible]
[illegible] [illegible] determinatur quantitatis: ergo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infinita [illegible] [illegible] [illegible]
non repugnat [illegible] [illegible], ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], magnitudine [illegible] [illegible] infinitum
[illegible] [illegible] quantitatis: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finita; [illegible] [illegible] omnia
[illegible] [illegible] [illegible]: ergo quantitas [illegible]

cameratum exigit continuitatem per figuram determinatam,
et finitam, et sic magnitudo illa, quae supponitur infini-
ta, non continetur sub genere quantitatis, nec similiter
sub genere substantiae, neque continet in genere
differentiam, ad nullum genus reducitur, et proinde
modo incomprehensibili, sicut Deus, qui absolute infi-
nitus nec participat a nobis, neque in alio praedi-
camento collocatur.

Obiicies 3° contra: si mundus fuisset ab
aeterno productus, et potuit juxta probabilem sen-
tentiam, et Deus in unoquoque die unum hominem produceret,
a qua aeternitate usque nunc praecessissent infiniti
dies, et sic consequenter fuissent infiniti animae: ergo
est possibilis multitudo actu infinita. Aliqui dicunt,
quod in illo casu a parte Dei et hominis usque ad hunc non
esse infinitos: Hos enim hoc ipso non esse ab aeter-
no, quod in tempore producantur; et sic nec dies nec
homines essent infiniti, sed finiti et numerabiles.
Verum quia hoc solo falso admittit infinitatem cu-
ius: et ideo ille a parte hominis usque ad hunc supponit
et hunc; et quoniam ille a parte hominis usque ad hunc supponit
numeris numerabilem, debent etiam supponi infiniti
dies et homines numerati; sive infinitate a parte ante
dies et homines numerati: melius igitur videtur concedi debere
esse hunc licet: melius igitur videtur concedi
posse, quod in illo casu dies et homines usque nunc producti
esse infiniti a parte ante, non a parte post: numerus enim
in illorum hominum terminatur ab homine producto in
praesenti, et sic non est proprie infinitus: ergo infini-
to repugnat terminatio.

Obiicies 4°: in quolibet instanti
temporis potest Deus unum Angelum producere: sed con-
tinuum temporis est actu infinitum, et datur actu infi-
nita instantia: ergo non repugnat multitudo infinita Angelorum.
Idem fit argumentum de partibus continui, quae sunt in infi-
nitum divisibiles: ergo si a Deo divideretur continuum, da-
retur infinita multitudo. Videtur ob argumentum, quod in conti-
nuo dantur partes et instantia proportionalia indetermi-
nata, et si continuum, et dantur partes et instantia
aliquota et determinata, instantia determinata sunt
finita, et ideo potest Deus Angelos producere, sed producerent
finitos: instantia vero indeterminata sunt infinita, sed solo
in potentia. Dato autem quod sint infinita in actu, Deus non posset

posset aliquid producere; et licet Deus possit producere divinae [illegible] quod producitur cadit sub determinata intentione producentis, et sic debet producere indeterminate: similiter dicimus de continuo et infinite divisibile in partes proportionales, quae non continentur numero; [illegible] absolute continui non finite.

Obiicies 3: omnia praeterita, praesentia et futura sunt multitudo infinita, et tamen simul sunt praesentia aeternitati Dei, ut communiter docent [illegible] [illegible]: ergo non repugnat multitudo actu infinita. Ad hoc [illegible] respondetur [illegible] [illegible] communiter [illegible]: ergo non repugnat multitudo actu infinita in [illegible] mensura, scilicet in aeternitate, [illegible] in propria mensura [illegible]: [illegible] aeternitas est infinita in continendo [illegible]: et ideo omnia quae mensurantur [illegible] inferiores, simul [illegible] aliqua successione in aeternitate continentur: [illegible] [illegible] infinita [illegible] in aeternitate [illegible] infinita [illegible] illa in se ipsis simul existere non possunt [illegible] infinita [illegible] in propria mensura, [illegible] [illegible] successive tempore [illegible] simul in propria mensura existere non possunt, simul ab aeternitate mensurantur.

Tandem dices: multitudo infinita in potentia est sub determinata specie numeri, et [illegible] admittis multitudo infinita in potentia: ergo [illegible] quo [illegible] multitudo actu infinita. [illegible]: multitudo infinita in potentia non habet ultimam unitatem: ergo [illegible] multitudo infinita in potentia [illegible] mundi illud quod actu habet, non habet ultimam unitatem, [illegible] mundus illud quod habet in potentia, [illegible], et distinguit eodem modo [illegible] multitudo infinita in potentia actu est sub determinata specie numeri, et actu habet ultimam unitatem, [illegible] in actu finita: [illegible] numerus illius quod potest habere nec est indeterminata specie, neque habet ultimam unitatem, ~~[illegible]~~ semper [illegible] potest habere. Unde colligitur ex dictis finitum in actu et in potentia infinitum [illegible] continuum aliquid sub determinata specie, quin actu sit indeterminatae speciei in propria mensura, quod contingit in infinito in [illegible] [illegible] omnis potentia [illegible].

Articulus tertius an sit possibilis creatura omnium possibilium perfectissima.

Dico repugnat creatura omnium possibilium perfectissima. haec est maxime communis quam tenuerunt et defenderunt ex omnibus thomistis et communiter Suaristae quibus accedunt nostri cum Pontio, Ponce et Ariaga [illegible] iniquitas [illegible] considerationis huius controversiae. [illegible] quae in Deo [illegible] quaestione 203 [illegible] dicentes: simpliciter absolute loquendo qualibet creatura facta potest Deus aliam meliorem facere. probatur [illegible]: repugnat creatura qua non sit possibilis alia perfectior: ergo repugnat creatura omnium possibilium perfectissima. probatur antecedens: repugnat creatura [illegible] perfectionem distat infinite a Deo; sed inter Deum et quamlibet creaturam infinite distantem a perfectione divina debent mediare creaturae perfectiores et perfectiores sine fine: ergo [illegible] Deus infinite perfectior qualibet creatura [illegible] non potest per[illegible] infinita distantia [illegible] creaturae [illegible] mediare creaturae perfectiores sine fine: ergo [illegible] non potest [illegible] finita [illegible] distantia [illegible] inter duo extrema, nisi mediant determinatae [illegible]: ergo [illegible].

Probatur 2 clarius: creatura omnium possibilium perfectissima exhauriret infinitam Dei perfectionem; sed infinitam Dei perfectionem exhaurire [illegible] infinitum: ergo repugnat [illegible] producere [illegible] perfectionem divinam [illegible] participabilis [illegible] maior [illegible] perfectio creata: ergo exhauriret summam et infinitam Dei perfectionem [illegible] producta [illegible] creatura [illegible] Deus perfectiorem producere: ergo in illa creatura terminaretur virtus Dei productiva [illegible] ergo exhauriret infinitam virtutem Dei: [illegible] creatura [illegible] imperfectissima [illegible] quod non potest Deus imperfectiores [illegible] sine fine producere [illegible] possibilem numerum finitum omnium [illegible] maximum: [illegible] numerus finitus [illegible] Deus [illegible] sine fine [illegible] maior et maior [illegible] reddatur [illegible]

Solvunt argumenta varia

Obiicies primo: Deus actu cum cognoscit omnes creaturas possibiles
nulla excepta; ergo etiam cognoscit quoad ultimam perfectionem omnium
ultimam, et perfectissimam; ergo inter creaturas possibiles datur
omnium perfectissima consistit: respondeo, posito quod species in infinitum
[illegible], Deus cognoscit omnes creaturas possibiles; cog-
noscit creaturam [illegible] accedere in perfectione: ergo [illegible] ob
[illegible] possibilem, [illegible] omnes [illegible] perfectione
[illegible] perfectiorem omnium; ergo [illegible] possibilitas [illegible]
[illegible] argumentum [illegible] [illegible] maiorem [illegible]
concedit Deum determinate et perfectissime cognoscere
[illegible] omnium perfectissima [illegible] possibilem
producere; ergo [illegible] possibilis in cognitione [illegible] modum:
a cognitione enim ad productionem [illegible] [illegible]:
admittit infinitum [illegible] [illegible] in [illegible]
omnipotentia: ergo [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible]
Dei, in [illegible] productum per ipso productionem [illegible].

Ad rationem [illegible] est, quod [illegible] non [illegible] cognitione ad pro-
ductionem [illegible]: quia Deus cognoscit simul contradictoria, [illegible]
[illegible] et alia [illegible] produci non potest [illegible] quia omnipoten-
tia cognoscit collectionem omnium possibilium quin possit
illud producere [illegible] divina [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] in [illegible]. [illegible]
[illegible] quos Deus cognoscit inter possibiles.
Deus [illegible] non cognoscit [illegible] possibile [illegible] quod
producere non possit, [illegible] Deus non cognoscit collectione
possibilium [illegible] [illegible] cognoscit omnino
possibilia, ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] maximo [illegible] Deus non cognoscere [illegible]
[illegible] omnium perfectissimo, [illegible]
[illegible] [illegible] determinate [illegible]
omnium perfectissima [illegible] habendo [illegible]
[illegible] [illegible] cognoscendi imperfecte
[illegible] [illegible] [illegible]

Melius videtur [illegible] [illegible] omnia possibilia
et [illegible] in suppositione ultimo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cognoscere [illegible]
cognoscit possibilia [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cognoscit [illegible] [illegible]
[illegible] possibilia [illegible] [illegible] cognoscit ultimo [illegible]
possibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinita
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] cognoscat [illegible]
[illegible] [illegible] quod cognoscit [illegible] [illegible]
omnia possibilia [illegible] quod cognoscit [illegible] [illegible]
[illegible] alio [illegible] alio [illegible] [illegible] in infinitum
[illegible] [illegible] [illegible] ultimo: [illegible] [illegible] non
in [illegible] [illegible] possibilia [illegible]
ultimo: [illegible] cognoscit [illegible] [illegible]
[illegible] in infinitum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ultimum possibile: [illegible] [illegible]
[illegible] cognoscit [illegible] cognoscit omnia
[illegible]

Obiicies: si [illegible] [illegible] possibilia
nulla [illegible] omnia [illegible] esse [illegible]
esse et omnia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod omnes [illegible]
[illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia
[illegible] [illegible] quod omnes [illegible] [illegible]
[illegible] possibilia: [illegible] [illegible] [illegible]
aliquod possibile [illegible] possibilia [illegible] [illegible]
[illegible] quod omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omnes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] distributione [illegible] distributiva [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] infinita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnia [illegible] [illegible] omnes [illegible] [illegible]

[illegible] nec dominium, sed [illegible] in [illegible]
enim est [illegible] aliquo creatura [illegible]
[illegible] ultimo [illegible] quod [illegible]
ipsius [illegible]: unde [illegible]
[illegible] in infinitum.

Obs. 3: non omnes creaturae [illegible] eminenter [illegible]
[illegible] possibilis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] possibilis [illegible]
propinquiorem [illegible] imperfectione [illegible]
[illegible] in omnibus creaturis [illegible]
[illegible] imperfectione [illegible] in omnibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in omnibus
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in omnibus creaturis.

Secundum [illegible] possibile est
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Liber 4tus Physicorum

Cum in 3° egerit philosophus de principiis entis mobilis et de motu [illegible] de loco [illegible] in hoc libro quarto [illegible] primo agit de loco, et [illegible] de loco [illegible] de loco

Quaestio prima de loco.

[illegible] de loco, quod [illegible] et tempore [illegible] de loco [illegible] quid sit locus et quomodo corpora sint in loco

Articulus primus quid sit locus et qualiter corpora sint in loco.

Supponimus in praesenti cum Ar(istote)le dari locum, quod manifeste convincitur ex motu locali, per quem dicuntur variare situm, quo in terminis corporis de uno loco ad aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non indiget in nostra cognitione. Locus generaliter dividitur in definitivum et circumscriptivum. Definitivum, in quo aliquid est totum in toto, et totum in qualibet parte, ut locus Angelorum [illegible], [illegible] continet [illegible], qui [illegible] locus sacramentalis, in quo corpus Christi sacramentaliter est; et locus in quo Deus per suam immensitatem [illegible]. Locus circumscriptivus alius dicitur communis, qui omnia vel plura continet corpora, ut caelum Empyreum; alius dicitur proprius, qui unum tantum continet corpus, et hic [illegible] [illegible] alius est [illegible] [illegible], [illegible] a quo corpus denominatur [illegible] [illegible] [illegible], ultima [illegible] superficies corporis continentis. in praesenti [illegible] [illegible] est sermo de loco circumscriptivo proprio [illegible].

Dico 1o: [illegible] [illegible] locus circumscriptivus proprius, [illegible] [illegible] definitur: Ultima superficies corporis continentis immobilis pr(im)o. Pro [illegible] definitionis [illegible] [illegible] in locatione circumscriptiva intervenit corpus locatum seu contentum, et corpus locans seu continens. Locus est corpus continens, non adaequate [illegible] superficiem. superficies autem est duplex, scilicet concava et convexa. concava est illa ratione cujus corpus potest continere et ambire aliud corpus; convexa est illa ratione cujus corpus potest contineri et circumdari ab alio: [illegible] superficies interior [illegible], qua tangit corpus, est concava, et superficies exterior, per quod continetur ab alio corpore, est convexa. Unde locus est superficies concava corporis continentis. dicitur autem pr(im)o et ultima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis locati, [illegible] immediate tangit, ultima [illegible] corporis locantis [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] superficies [illegible] [illegible] est immediate et partes [illegible] aquae [illegible] ultima [illegible] ipsius loci.

Dicitur 2° locus superficiei immobilis: per immobilitatem
e de ratione loci: res enim localiter movens [illegible] adquirens
locum, [illegible] locus [illegible] requirit acquirendi locum, non [illegible]
in loco: alius [illegible] locus loci, [illegible] priorem [illegible]
intrinsecis: [illegible] locus formaliter [illegible] talis est superficiei immobilis
immobilitas autem loci sicut ejus unitas individualis
[illegible] a superficie ambiente locatum, quod locus dicit
de [illegible] et [illegible] mutatur in localiter [illegible]
[illegible] a relatione distantiae ad polos mundi et
centrum terrae, ut docet [illegible] [illegible] coelo [illegible]
[illegible] mobile [illegible] locans nihil [illegible] [illegible]
immobilis in quibus [illegible] in quantum [illegible]
[illegible] movet, et omnia [illegible]
[illegible] distant. [illegible]
superficiei [illegible] corporis continentis, [illegible]
[illegible] determinata distantia ad [illegible]
[illegible] mundi et centrum terrae ut ex forma [illegible] locus,
et ejus unitas [illegible] immobilitas debebit. Dico 1: Ultima
sphaera coelestis non esse in loco, [illegible] solo in partes mundi
[illegible] philosophi [illegible]
[illegible] advertendo quod omnia corpora [illegible] in
[illegible] omnia circumscribant a superficie concava
loco [illegible] omnia [illegible]
corporis superioris: imo ultimo coelo mobile [illegible]
[illegible] in loco [illegible] superficie coeli empyrei [illegible]
[illegible] coelum [illegible] immobile [illegible]
[illegible] ultimo coelo mobile [illegible] opinione [illegible]
[illegible]
[illegible] coelum [illegible] ultima sphaera [illegible]
[illegible] corpore continetur, [illegible]
[illegible] ultimi coeli [illegible]
[illegible] illa [illegible] ultima sphaera [illegible]
[illegible] partes [illegible] in loco
[illegible]
[illegible] in loco [illegible] ultima sphaera [illegible]
mundi partes [illegible] ad locum [illegible]
secundum partes in [illegible] in loco [illegible]

Sol arta javia

Obiicies [illegible] superficies corporis
continentis loco [illegible]

perficiei corporis continentis: aut continua succe-
ssione: nam si in flumine ponatur arbor, superfi-
cies aquae arborem circumstantis continuo variatur
quin locus arboris varietur: videtur ad argumentum dicendum:
materialiter variari superficiem materialiter, loco formaliter
invariato: eodem autem variato formaliter, non autem e contra:
itaque locus formaliter est talis non constituitur per se super-
ficiem substantiae et materialiter acceptam pro quadam spe-
cie quantitatis, sed per superficiem formaliter sumptam,
quatenus dicit determinatam distantiam ad polos
mundi et centrum eius: superficies autem materialiter
multoties variatur loco formaliter invariato, ut pa-
tet in exemplo ad quod, in quo superficies aquae mate-
rialiter variatur, formaliter tamen perseverat eadem dis-
tantia in aquis continuo succedentibus, et sic permanet
idem formaliter locus arboris.

Sed replicabis primo: in illo casu
ad variationem superficiei debet variari ratio superfi-
ciei: ergo variatur superficies formaliter: ergo locus non
est in superficie formaliter sumpta pro quadam dis-
tantia, sed est accidens in ipsis superficiebus, vel extra-
positus respectu distantiae ad polos et centrum, cum illis
identificatur; sed accidens variatur ad variationem subi-
ecti ad variationem illius cum quo identificatur: ergo.
Respondeo ergo: ad variationem superficiei variari va-
riari distantiam formaliter secundum gradum specificum distanti-
ae, sed materialiter et in individuo, eodem autem remanente
uno: itaque in dicto casu variatur materialiter et numerice
variatur superficies, ita materialiter variatur ordo distantiae
vel individua, vel identificatur: non tamen variatur
formaliter specifice, eo quod superficies advenientes suc-
cedunt in eodem gradu distantiae: sicut ergo per ratio-
nem in hoc succedunt, et perseverat sub eadem figura,
permanet totum ..., ideo dicitur idem formaliter ...
... dicitur in illo casu
loco materialiter variari.

Replicabis 2: volumus ...
nec ... circumscribitur ... ex ...
... ex ... circumstantibus, ...
... circumscribitur, in hoc casu variatur ...

distantiae, dum variatur localiter locus, quia valeat permanere in eodem gradu distantiae ad polos mundi et centrum terrae: quo posito mobilibus distantia [illegible] in continua successione superficiei, dum illo corpus [illegible] continuatum circa superficiem, dum interrumpit: quo variatur localiter distantia. Videtur quod [illegible] in continuo motu in [illegible] distantia [illegible] in superficie, et in distantia [illegible], distantia [illegible]: [illegible] enim distantiae [illegible] in [illegible] superficiei, vel in continua successione [illegible] [illegible] [illegible] modo ad [illegible] distantiam interrumpit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] superficiei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eadem [illegible] in eodem gradu distantiae.

[illegible] 3: deficiente determinata distantia ad polos mundi [illegible] [illegible] [illegible]: quo locus [illegible] [illegible] in distantia [illegible] [illegible] [illegible] deficientes polos mundi, deficeret determinata distantia ad illos: quo deficiente [illegible] distantia deficit distantia, dum illo [illegible] [illegible] in [illegible] loco: quo [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]: quo licet poli [illegible] deficient, [illegible] [illegible] imaginarii, et [illegible] [illegible] distantia in ordine ad polos imaginarios, id est ad polos quos imaginamur [illegible] in eodem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] in illo [illegible] [illegible] [illegible] locum [illegible] [illegible] immotus [illegible] locum [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] non in [illegible] [illegible] eadem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] localiter nec localiter [illegible]: quo [illegible] eadem distantia ad polos [illegible] [illegible] [illegible] in eodem loco, [illegible] localiter [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] localiter.

[illegible]

Obs. 3.

[illegible]

Articulus 2us an duo corpora possint esse circumscriptive in eadem loco

Praeterea difficultas non procedit de loco communi, sed de proprio:
certe enim est plura corpora contineri ab caelo, ergo quae-
stio de loco communi procedit etiam de corporis quantitate in-
et localiter extensi: si enim Deus conservaret quantitatem
separatam extensione locali, certe est illud posse esse si-
mul cum alio localiter extenso: nam de facto corpus Christi
in Eucharistia localiter inextensum est simul cum accidentibus pa-
nis [illegible] consideran-
do [illegible] localiter [illegible]: quoad localem pene-
trationem localem requiritur ut utrumque corpus ab eadem
superficie loci circumscribatur; atque inde ut utrumque
sit localiter extensum; [illegible] certe
hoc est nobis impossibile: oculis enim experientia
demonstratur [illegible] corpus [illegible] alterum a loco in
[illegible] duo numquam sint in eodem loco: quaeritur di-
vinitus, an duo corpora localiter extensa divinitus
possint penetrari, seu esse in eodem loco circumscrip-
tive?

Dico: duo corpora de potentia absoluta posse
esse circumscriptive in eodem loco. Haec est de fide
communiter [illegible] ut docent Patres
[illegible] divinitate [illegible]
[illegible] in locis [illegible]
[illegible] Christus Dominus noster
de Maria Virgine [illegible]
integritate virginali, et [illegible] clauso [illegible]
[illegible] sepulchro, januisque clausis ad suos discipulos
[illegible]
[illegible] convincitur. [illegible] corporis loca-
liter extensi [illegible] impenetrabilitas [illegible]
[illegible] illa corpora [illegible] localiter ex-
tensa [illegible] in eodem loco circumscriptive
[illegible] impenetrabilitas [illegible]
[illegible]
localiter extensi [illegible]
[illegible] in ordine ad locum [illegible]
[illegible]
[illegible] in ordine ad [illegible]
in quantum corpori Christi in Eucharistia [illegible]

Solvuntur argumenta [illegible]

[illegible] duo corpora [illegible] in eodem loco: ergo hoc est possibile [illegible]: lux et aer sunt in eodem loco [illegible] aer [illegible] corpora [illegible] [illegible]: ergo [illegible] experientia [illegible] in vase pleno cinere, in quo [illegible] aqua [illegible] cinerem [illegible] in vase aquae pleno [illegible] aqua [illegible]: ergo aqua [illegible] in eodem loco cum cinere [illegible] [illegible]: lux enim [illegible] corpus [illegible] qualitas [illegible] lucem [illegible] corporis [illegible] de corpore luminoso, [illegible] simul cum alio corpore esse non potest. ad [illegible] experientiam [illegible] cineris [illegible] vase pleno aquae [illegible] in vase: cineres [illegible] in eo [illegible]: ad [illegible] experientiam [illegible] aqua in eo [illegible] ne [illegible] aqua.

Observatione: [illegible] corpora [illegible] loco [illegible]: ergo [illegible] corpo- re [illegible] [illegible] locatum [illegible] [illegible]: ergo [illegible] replere: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locati [illegible] [illegible] [illegible] locatum [illegible] [illegible] corporis [illegible] corpora [illegible] locati [illegible]

Obser. 3. partes ejusdem quantitatis localiter extensae, et manentis localiter penetrari: quia nec duo continua [illegible] nomini localiter [illegible] de ratione quanti [illegible] localiter extensi est habere partes extra partes: quod confi- [illegible] nec Divinitus potest ab alia penetrari [illegible] quantitas continua [illegible] penetrari localiter ab alia. [illegible] spiritibus communiter [illegible] ad [illegible] est habere partes extra partes in ordine ad se [illegible] in ordine ad locum [illegible] [illegible] localiter penetrari ab alia [illegible] extra alias in ordine ad se [illegible] de ratione quantitatis: et tamen in eodem loco [illegible] ab alia [illegible] aliquid amplius est de ratione quantitatis lo- caliter extensae, quam de ratione quantitatis [illegible]; [illegible] de ratione quantitatis [illegible] est habere partes extra partes in ordine ad se: quod de ratione quantitatis lo- caliter extensae est habere partes extra partes in ordine ad locum.

Resolvitur ad [illegible] in ordine ad locum [illegible] quantitas [illegible] aliquid amplius quam quantitas [illegible] tamen [illegible] aliquid amplius est habere partes extra partes loco [illegible] quantitatis [illegible] localiter [illegible] continet in hoc [illegible] extra [illegible] in hoc [illegible] tamen [illegible] loco [illegible] quantitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Obser. [illegible] in ordine ad locum [illegible] in ordine ad locum: [illegible]

expansione locali requirent duo corpora esse sibi- [illegible] in eodem loco [illegible] in ordine ad [illegible] alio in ordine ad [illegible] ut dicerem: quo [illegible] in ordine ad [illegible] alio in ordine ad [illegible]: imo [illegible] alio [illegible] formalissime [illegible] in ordine ad loca [illegible] alio in ordine ad locum: [illegible] expansionis localis [illegible] proprio loco.

Ratio

Objectionis [illegible] advertendum est quod [illegible] corporis locum duplice [illegible] limitibus corporis [illegible] corporis [illegible] non ponit [illegible] limites [illegible] corporis [illegible] unde [illegible] advertendum est [illegible] magna [illegible] unde advertendum est quod duo corpo- [illegible] corporis [illegible] loco [illegible] unde [illegible] idem [illegible] corpus [illegible] in duplici loco adequato.

Articulus 3us utrum idem numero corpus possit esse circumscriptive in duplici loco adequato ?

Dicimus ergo posse idem numero corpus esse in pluribus locis sacramentaliter, et visibiliter in uno loco, in aliis vero sacramentaliter: ut patet in corpore Christi ubi residet [illegible] in Caelo et simul sacramentaliter in pluribus aris: quod dubio procedit de praesentia circumscriptiva, [illegible] corpus est in loco per commensurationem [illegible] [illegible] loco [illegible] [illegible] loci [illegible], dubio procedit de [illegible] loco circumscriptive [illegible] [illegible]: [illegible] loca [illegible] inter se, [illegible] idem corpus est in illis duobus locis, [illegible] [illegible] [illegible] in eodem loco: [illegible] [illegible] cum corpus [illegible] [illegible] loco [illegible] [illegible] locus [illegible] [illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible] locus [illegible] [illegible] [illegible] locatione circumscriptiva corporis [illegible] impossibile: [illegible] enim [illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] de eodem numero corpore quoad [illegible] [illegible] numero [illegible]: nam si idem corpus posset habere [illegible] numero [illegible] [illegible] [illegible] circumscriptive in pluribus locis: [illegible] enim corporis [illegible] [illegible] [illegible] in loco [illegible] [illegible] multiplicata [illegible] [illegible] locationis circumscriptivae praesentiae multiplicari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitatem in eodem numero corpore, sive [illegible] [illegible] in [illegible] corpore, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in corpore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] idem numero [illegible] in [illegible] [illegible] corpus [illegible] posset habere plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in pluribus locis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpora.

Dico [illegible] idem numero corpus esse circumscriptive in duplici loco [illegible] in medio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dicit [illegible] Dominicus [illegible] ex parte contradictioni [illegible], et [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsius in [illegible] [illegible] [illegible] unum corpus esse simul localiter in duobus locis non potest fieri per miraculum: [illegible] idem corpus [illegible] localiter [illegible] [illegible] [illegible], sicut [illegible] contradictione: idem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible].

Probatur de ratione primo: si idem numero corpus esset in duobus locis adaequatis, quilibet locus esset adaequatus et non esset adaequatus, quod implicat: ergo. Probatur maior: locus adaequatus corpori est ille, qui corpus non excedit, et adaequatus [illegible] in illo casu quilibet locus excederet corpus: ergo nullus locus esset adaequatus. Minor probatur: nam in illo casu corpus esset extra quemlibet ex illis locis: ergo replendo unum locum relinqueret extra illum, et alium locum repleret. Maior videtur ex terminis constare, et probatur: ille locus est adaequatus corpori, qui nihil corporis relinquit locabile extra [illegible] loca: [illegible] locus adaequatus corpori est ille, qui corpus non excedit: illud corpus est adaequate replens locum, quod nihil relinquit ab alio corpore replebile: [illegible] idem locus requirit adaequate repleri a duobus corporibus [illegible]: ergo neque idem corpus potest adaequate replere duo loca [illegible]: duo enim corpora non sunt in eodem loco ratione penetrationis localis, contra [illegible].

Probatur 2° [illegible]: si idem numero corpus esset [illegible] sive in duobus locis distantibus Romae et Valentiae, esset idem et non idem a se ipso, quod implicat: ergo. Probatur maior: illud corpus existens Valentiae distaret et esset divisum a se ipso existente Romae: ergo non esset idem cum se ipso. Si dicas quod distaret et divideretur localiter a se ipso, non entitative; contra: [illegible] distantia et divisio localis infert [illegible] entitativam: ergo si localiter distaret a se ipso, non esset entitative idem cum se ipso.

separatio intrinsice [illegible] distinctione [illegible] enim
separatur distincta [illegible] separatio [illegible]
[illegible] distinctio localis: ergo [illegible] non [illegible] distin-
[illegible] localis [illegible] separatio
vel [illegible] 2: [illegible] corporis [illegible]
[illegible] [illegible] mediantes pluribus [illegible]:
ergo [illegible] distantia [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] distantes [illegible] plura loca: ergo [illegible]
mediantibus [illegible] [illegible] distantes.

Prob. 3 ex eo: repugnat multiplicari [illegible] localem
corporis, sive locationem corporis, quanto [illegible] multiplicato
corpore, sive locationem corporis, quando [illegible] corporis: ergo
et repugnat multiplicari quantum ejusdem corporis: ergo
[illegible] locatione: ergo repugnat idem corpus [illegible]
[illegible] repugnat [illegible] formae, sive [illegible]
[illegible] multiplicari formam [illegible]
[illegible] locationis corporis [illegible] loci
[illegible] locationis [illegible] quantum [illegible]
[illegible] ergo. [illegible] [illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] ex ipsa forma communicationis ad
[illegible] in [illegible]
[illegible] multiplicari communicationem [illegible]
[illegible] formae in [illegible] immultiplicata:
ergo [illegible] multiplicari communicationem [illegible]
[illegible] formae in [illegible] multiplicari [illegible]
et [illegible] formae [illegible] multiplicari
forma [illegible] ergo [illegible]
non potest multiplicari [illegible]
ejusdem corporis: [illegible]

[illegible] ex eo [illegible] inconveniens: nam si corpus
[illegible] in pluribus locis, [illegible]
[illegible] in omnibus: eadem enim est ratio de pluribus
[illegible] omnibus locis: ergo [illegible] idem corpus posset
[illegible] omnibus [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] immensitatem
hoc autem [illegible] immensitatem
proprium Dei [illegible]
[illegible] Domino [illegible]
[illegible] idem corpus [illegible]

et in uno loco vivere et in alio mortuus; in uno quie-
scere et in alio moveri; in uno edere et in alio
jejunare; in uno esse calidum et in alio frigidum;
et sic de aliis contradictoriis vel contrariis oppositis
in uno et eodem tempore [illegible] corpore repugnat
pugnat: ergo nec potest [illegible] ad diversa loca
[illegible] circumscriptive: nam illa
praedicata non conveniunt corpori [illegible] ratione
omnis secundum [illegible]: quae eidem [illegible]
[illegible] corpori illa praedicata conveniunt repugnant
[illegible]

1 a 2

Obes 3o: Christus Dominus ~~[illegible]~~ corporaliter apparuit D. Paulo
prope Damascum, et Divo Petro Romae fugienti, sed in his
apparitionibus non descendit caelo: ergo fuit [illegible] circumscrip-
tive simul in terra et in caelo: minor [illegible] ex illis
verbis Actorum capite 3o: quem oportet caelum suscipere usque
ad tempus restitutionis omnium, et ex Divo Thoma
[illegible] in decreto [illegible] conclusione [illegible] dicente:
donec finis saeculi [illegible] Dominus. praeterea confir-
matur: quia si Christus Dominus caelo [illegible]
[illegible] quo habent beati [illegible]
nione. confirmatur [illegible] fide dignis [illegible]
[illegible] Christi Domini [illegible]
pluribus visibiliter apparuisse in [illegible] et sanctos Anton-
[illegible] Antonio Paduano et alios simul fuisse in
duobus locis: ergo non repugnat quod idem corpus sit simul
circumscriptive in pluribus locis.

Respondeo ad argumentum

Ad 3um [illegible] quaestione [illegible] con-
[illegible] Dominum non descendit caelos [illegible]
[illegible] in ad-
[illegible] caelo [illegible]
[illegible] Christo Domino [illegible] ad [illegible]
[illegible] Regi [illegible]
[illegible] caelos [illegible]
[illegible] Christus [illegible]
in caelo loco [illegible] et habet [illegible]
pro [illegible] nec pro illo [illegible]
[illegible] quia beati sive [illegible]

sive alio lumine infuso videbant Christum [illegible]
est ad confirmand. dicimus, qd in casu [illegible] in
argumento relato non apparuit in altari vera caro Christi
d. vel apparens ex altera forma vel Angelus sub
figura pueri Jesus: in hoc autem nulla e difficultas,
[illegible] quaestionem [illegible]
[illegible] nec ipsi [illegible] in loco di-
[illegible] b. Angeli vices
eorum gerentes.

Obes 2 [illegible] fundamentum contrariorum:
idem numero corpus Christi e circumscriptive in Caelo et sa-
cramentaliter in Eucharistia ergo etiam poterit esse circum-
scriptive in duplici loco [illegible], idem numero
corpore e circumscriptive in uno loco et sacramentaliter in alio
[illegible] circumscriptive in duplici loco: [illegible] idem corpus [illegible]
[illegible] corpori modus existendi
circumscriptivus, quod sacramentalis, et hic mirabilior illo:
[illegible] communiter [illegible]
modo existendi sacramentali et definitivo [illegible] Chri-
[illegible] in Eucharistia modo definitivo [illegible]
[illegible] sacramentalis [illegible]
enim definitivus e proprius Angelorum, et [illegible]
sacramentalis [illegible], [illegible] plures
[illegible] sacramentales communiter [illegible]
in [illegible] de Angelis [illegible] Angelum [illegible]
duplici loco definitive adaequato: [illegible]
[illegible] Patres respondent.

Respondeo ad argumentum
[illegible] est [illegible] qua corpus
existens circumscriptive in duplici loco [illegible] di-
[illegible] corpus vero exi-
stens in uno loco circumscriptive [illegible]
alibi sacramentaliter existens, [illegible]
corpora existens et [illegible], quod a [illegible]
[illegible] in eo, qd [illegible]
[illegible] distantia localiter [illegible]
localiter existendi, [illegible] modo existendi proprio
[illegible] modo existendi [illegible]
[illegible] corpus Christi [illegible]
[illegible] modo [illegible]

tenetur ex creatione, in hoc ipso ex ipsa. Ad 2 dico pariter in eo q dicitur de sacramentis, concedo duplex praesentia, alia circumscriptiva, altera quantitativa, alia sacramentalis, proveniens a conversione: at non repugnat duplex praesentia circumscriptiva dimanans a quantitate ex ipsa [illegible] ipsa quantitate corporis non multiplicata.

Ad secundum confirmationem ad quod dato antecedente nego: aliquid enim potest esse mirabilius et minus connaturale, quin sit difficilius: ut patet in subsistentia divina quae est mirabilior et minus connaturalis humanae quam quod subsistentia creata; et nihilominus non est difficilius multiplicari subsistentia divina determinans [illegible] quam multiplicari creata [illegible] ut dictum est de 3 modo existendi circumscriptivo. Hic enim non solum non est connaturalior, sed est possibilior. Dices per immultiplicationem quantitatis corporis Christi multiplicatur praesentia sacramentalis, ergo quamvis de facto corporis Christi sacramentalibus in pluribus [illegible]: ergo etiam immultiplicata quantitate poterit multiplicari praesentia circumscriptiva. Dicendum: corpus Christi [illegible] praesentia sacramentalis adaequate continetur in uno sacramento; et nihilominus potest in alio adaequate contineri: ergo idem adaequate circumscriptive contentum in uno loco potest in alio circumscriptive contineri.

Respondeo ad prob. negando consequentiam: ratio autem est quia ut diximus in 2a difficultate, in qua praecipue militat haec replica, praesentia sacramentalis non provenit a quantitate corporis Christi, sed a conversione quae fit in corpus Christi: cum autem in eodem sacramento multiplicetur conversio propter diversitatem specierum quae sunt termini a quo; ideo quantitate similiter immultiplicata multiplicatur praesentia sacramentalis: praesentia vero circumscriptiva provenit a quantitate [illegible] necessario: unde multiplicata praesentia circumscriptiva oportet multiplicari quantitatem. Ad replicam [illegible] vero probabiliter [illegible] corporis Christi sacramentaliter adaequate [illegible]

[illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] potest habere alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... adequate [illegible] circumscriptivo [illegible] uno potest habere [illegible] ... in uno [illegible] circumscriptivo.

Obj. 3: Duo corpora possunt esse simultaneo[?] in eodem loco circumscriptivo: ergo etiam idem corpus in duplici loco. Consequentia [illegible] unitas loci circumscriptivi in [illegible] unitas corporis, cum in uno loco possint esse plura corpora: ergo et multiplicitas loci circumscriptivi non requirit multiplicitatem corporis: ergo corpus omnino idem [illegible] [illegible] ... [illegible] duo corpora [illegible] [illegible] ... ergo etiam idem corpus in duplici loco [illegible] ... [illegible] corpora [illegible] [illegible] generationis [illegible] habent [illegible] modo unius loci [illegible] ... [illegible] multiplicationi ad [illegible] ... unitate loci [illegible] ... [illegible] locali [illegible] unitate impenetrabilitatis [illegible] de loco.

Quæstio 2a de vacuo.

Cum vacuum sit locus corpore privatus, adequata notitia loci oportet aliquid de vacuo dicatur: omnia autem quæ circa vacuum redduntur dicenda, ut [illegible] [illegible], convenientius comprehendimus articulo unico, in quo quæ de vacuo scitu digna se offerunt resolventur.

Articulus unicus in quo quæ de vacuo scitu digna se offerunt resolventur.

Vacuum ... dicitur negative et primario, obliquo negative
ejus quod corpus continetur potest continere, quod ubi est quod
intelligo spatium imaginarium quod supra caelum imaginamur;
quod quidem vacuum dicitur indeterminatum, et est improprie vacuum
quia non dicit privationem per partem sed relationem ad
vacuum requirit, quod sit spatium capax corporis, et vacuum ne-
gativum non est habitus capax corporis, et nihil [illegible] vacuum
privativum est proprie vacuum ... Aristoteles ... in quarto libro
est locus privatus corpore, id est: locus corpore non repletus,
aptus tamen repleri, et quia [illegible] vacuum
dicitur spatium aeris [illegible] corpore [illegible]
quod domus habitatoribus [illegible] plena
non in rigore vacua [illegible] reputatur [illegible]
quod vacuum est superficies concava [illegible] locus et
habet capacitatem, ut repleatur corpore, quae non habet
privatione negationem et privationem [illegible].

Dico 2o: naturaliter non potest dari vacuum in rerum natura. Pro-
batur: quod bono universi adversatur non est naturaliter possibile;
sed vacuum adversatur bono universi; ergo non potest naturaliter
dari. Probatur minor: ad bonum universi continuatio ejus partium
concurrit, tum ad [illegible] contrariorum [illegible]
[illegible] partium [illegible], et ad perfectionem universi
conducit sidera influxus coelestes [illegible] in inferiora;
sed datum vacuum non dabit contiguitas partium universi, ex
corpore superiori, sicut caeli non possent sidera influere
in inferiora: [illegible] quae ad [illegible] [illegible]
quo ad [illegible] [illegible]: nam qualitates, quae a caelo in-
fluunt, non possent [illegible] vacuum [illegible]; et si
non influerent sidera in corpus [illegible] generationem.
[illegible] vacuum [illegible]
[illegible] in aqua in mari [illegible] aqua-
dit aqua [illegible] particula [illegible] vacuum.

Dico 3o: non obstantibus [illegible] Deus
potest introducere vacuum in rerum natura. Probatur [illegible]:
Angeli [illegible]
[illegible] ordine universi, vel universo deformato; et
[illegible] vacuo [illegible] ordo [illegible]
universi, quod exigit [illegible] partium quae [illegible]

elementi possunt in loco proprio moveri [illegible] illo parti [illegible]; quia non enim Angeli [illegible] [illegible]. Dico 2: [illegible] de Daemone autem, dicendum est Daemonis posse movere aliquam partem terrae, non tamen totam terram: quia non possunt immutare ordinem elementorum mundi. 2a pars est clara ex [illegible]: quia [illegible] Daemonis, [illegible] ordine [illegible], imo et ipsius [illegible]: quia Deus [illegible] non produxit [illegible] elementa, [illegible], quod nunc terra, aere, et aliis corporibus [illegible] [illegible] vacuum.

Dico 3: posito vacuo in rerum natura, posse corpus in illo localiter moveri in instanti, et non successive. probatur 1a pars; si corpus non posset localiter moveri [illegible], maxime, quia non posset [illegible] influxus corporis superioris, quae influentia requiritur ad motum; sed in illo casu [illegible] dubio posset Deus supplere hujusmodi influxum: ergo posset corpus moveri: probatur consequentia: quia Deus posset [illegible] vacuum in media regione aeris, et [illegible] lapidem ex coelo [illegible] deorsum: quo [illegible] per vacuum: ergo moveretur. 2a pars est clara, nihil enim quod corpus in vacuo necessario moveretur [illegible] probatur: si motus corporis in vacuo non esset successivus, esset instantaneus, maxime quia medium non resisteret; sed haec ratio est nulla: ergo. probatur minor: quia motui coeli non resistit medium, et tamen est successivus. Confirmatur: quia successio motus localis non pendet unice ex resistentia medii, sed etiam ex distantia inter terminos a quo et ad quem, et ex limitatione virtutis moventis, [illegible] in vacuo reperiuntur, ut patet.

Solvuntur argumenta contraria

Objicies pro [illegible]: corpus non potest in vacuo moveri localiter ad locum corpore non repletum; sed locus corpore non repletus est vacuum: ergo non [illegible] dari vacuum. probatur major: si corpus localiter moveretur ad locum alio corpore repletum, duo corpora simul replerent eundem locum, quod [illegible] localiter penetrarentur; sed hoc [illegible] repugnat: ergo corpus non movetur localiter ad locum alio corpore repletum, [illegible] dari motum, ad primum [illegible]: [illegible] enim corpus movetur ad loco

alio corpore pleno quin penetret cum alio corpore non ob impenetrabilitatem huius corporis aliud expellit velut in plenitudine vel quia corpus de novo immissum [illegible] expellatur a loco quem occupat, nec ideo ob motum [illegible] [illegible] ob immediationem corporis [illegible] loco [illegible] corpori [illegible] ad locum quod corpus [illegible] ab [illegible] quin [illegible] [illegible].

Obs. 2. aliquas experientias posuit [illegible] [illegible] magnum [illegible] plenum in [illegible] corpori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo pro alio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minorem locum occupando [illegible] [illegible] alicui corpori [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] experientia [illegible] in illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aere [illegible] experientiis [illegible] vel [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] aere vel [illegible] vel [illegible] [illegible] vel [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in experientiis [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] vel [illegible].

Obs. 3. [illegible] [illegible] [illegible] debet acquirere ubi [illegible] corporis in vacuo non acquireret ubi: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible] adveniens corpori ad [illegible] [illegible] in vacuo [illegible] [illegible] locum. ergo [illegible] locus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in vacuo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo non [illegible] [illegible] locum. [illegible] ad [illegible] [illegible]: debet acquirere ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

distinguit ubi extrinsecum in locum [illegible] locus proprie [illegible] locatum [illegible] continens [illegible] ubi proprie et physice requirit locati [illegible] continentis superficiei immediate continente corpus: hec autem [illegible] in locum [illegible] nec locus neque ubicatio [illegible]: ubicatio [illegible] improprie [illegible] corpus, quo [illegible] corpus in [illegible] quaestio 3 de tempore.

Quaestio 3a de tempore.

Tempus sit mensura motus, [illegible] de loco, [illegible] mensura mobilis, [illegible] de tempore [illegible] quid et quotuplex sit tempus.

Articulus primus quid et quotuplex sit tempus.

Nomine temporis intelligimus durationem [illegible] quo [illegible] ergo [illegible] vero temporis quid sit cognoscere difficilimum, ut magnus Pater Augustinus libro undecimo confessionum capite decimo 4 [illegible] quid est tempus? respondebat: si nemo ex me quaerat scio, si quaerenti explicare velim nescio. [illegible] hominum [illegible] haec definitio temporis a philosopho in 4 libro tradita: numerus motus secundum prius et posterius. in qua definitione [illegible] numerus [illegible] motus [illegible] excludit [illegible] tempore [illegible] distinguit tempus ab aevo, quod est duratio Angeli [illegible] immobilis [illegible] quod est [illegible] duratio Dei omnino immobilis [illegible] duratio temporis.

Dico po: tempus ē aliquid reale existens in ista communi
philos, neque habere videtur omni tempore huius successi-
onis, aliquando, tempus ē quando motus continuus, quem
imaginamur per quamdam [illegible] durationem: quod dato,
tempus tantum existeret in imaginatione. nomini [illegible]
[illegible] a magistro [illegible] D. Thomas [illegible]
[illegible]: quia omnes species quantitatis realiter
a parte rei existunt, sicut ipsa quantitas; sed tempus
juxta Aristotelem ē vera species quantitatis: ergo realiter a
parte rei existit. Minor: quia numerus debet per proportio-
nem [illegible] tempus est mensura motus
realiter existentis: ergo. Ex notis, quod, cum tempus definitur
numerus motus, non intelligitur numerus numerans, quod
ē actus intellectus numerantis, sed numerus numeratus, qui
non est aliud quam motus numeratus, [illegible]
[illegible] tantum existit [illegible] tempus
complementum: quod de Aristotele ait: quod definitio animae,
<u>non est tempus, nisi definit quod sit tempus ad suo</u>
<u>[illegible] complementum.</u>

Dico 2 tempus extrinsecum accipitur
[illegible] numero [illegible], quod tempus pot-
est dupliciter accipi, scilicet intrinsecum, et [illegible] communiter.
Tempus intrinsecum [illegible] accipitur pro mensura [illegible]
[illegible], quae [illegible] motu [illegible] illo tem-
pore in proprio [illegible] recipit: hoc [illegible]
tempus [illegible], quia [illegible] mensurat motus [illegible] inferiorum.
Tempus [illegible] accipitur pro mensura [illegible] dura-
tione [illegible], et [illegible] est quod
tempus [illegible] [illegible] numerus [illegible]
[illegible] motus, quia [illegible]
[illegible] de tempore extrinseco [illegible]: tempus [illegible]
[illegible] accipitur pro mensura [illegible] primi motus
inferiorum, [illegible], [illegible] motus [illegible]
[illegible], [illegible] in illo [illegible] accipitur [illegible] motus pri-
mobilis; [illegible] primi mobilis ē [illegible] numero: quod tempus
[illegible] ē [illegible] numero.

Ex quibus infertur, quod tempus
extrinsecum, de quo loquimur, realiter distinguitur a motibus
inferioribus, quos mensurat et regulat; [illegible]
realiter distinguitur a motu primi mobilis; [illegible] tempus [illegible]

veri in motu primi mobilis, vel in illo incipit: quod vero autem
tempus existat a motu primi mobilis realiter distinguatur, non est ita perspicuum in [illegible]: et enim [illegible]
posse motus primi mobilis [illegible], et [illegible]
[illegible] mensurat motus [illegible]
[illegible] in dies, menses et annos dividatur; et ex
alia parte a [illegible] tempus nec
ipsa coeli circulatione, [illegible] videtur probabilius
probabilius mihi videtur dicendum tempus existere ipsam durationem motus primi mobilis: tempus enim ob annorum dictorum
[illegible] duratio, et non [illegible] primi mobilis, quod quidem
realiter distinguitur a motu primi mobilis, ipsum tamen [illegible]
mensurat, et aliorum motus inferiorum [illegible]
existentiam mensurat. [illegible] tempus existat ratione
partis vel instantis?

Articulus 2us Utrum tempus existat ratione partis vel instantis?

Ante resolutionem hujus quaestionis difficultatis supponendum est, quod tempus est ens successivum: ens autem successivum distinguitur a permanenti in eo, quod ens permanens habet omnes partes simul, successivum vero habet unam partem post aliam. Supponendum est 2º, quod tempus sit quantitas continua, et continuum constat partibus et indivisibilibus; unde tempus praeter partes importat instantia, quae dicuntur *nunc temporis*, et copulant partes temporis, finiendo unam, et copulando aliam. Supponendum est 3º, quod eadem difficultas occurrit de motu ac de tempore: motus enim cum sit ens successivum, cujus partes copulantur terminis [illegible], qui dicitur mutatum esse motus [illegible] non est instans nisi ipsa existentia partis: unde in praesenti [illegible] non inquiritur an partes temporis existant per instantia, [illegible] partes ratione sui, vel ratione instantis [illegible] existendi?

Dico: ~~Dum~~ tempus non existit ratione instantis, sed ratione partis, et sic dari partes temporis, ratione sui existunt. Ita [illegible] Mastrius, Aversa, [illegible] Dominicus [illegible] magister [illegible] communiter [illegible] hujus Universitatis [illegible] magistri [illegible]

toto, [illegible] Oviedo, [illegible] Bonifa-
cius Bonetus [illegible]
dicimus: prob. quod ille vere fundamentalis post instans
temporis immediate alia existit pars temporis, 3 nec ex-
istit alia vere instantis: quod pars temporis alia existit
vere [illegible]: quod tempus existit vere partibus succes-
sive continuis, et motus: quod immediate post instans
temporis nequit [illegible] aliquod temporis [illegible]
de praesenti existens: alias existeret [illegible] in
[illegible] continuum, 3 post instans tem-
poris immediate non nequit [illegible]: alias tempus
ex istis instantibus indivisibilibus [illegible]
[illegible] in libro 6:
quod post instans temporis immediate alia nequit pars
temporis.

Probatur minor in qua est difficultas: pars tem-
poris alia non existit vere instantis [illegible]; 3 nec ex-
istit vere instantis subsequentis: quod pars temporis alia
non existit vere instantis. prob. maior vere, quia [illegible]
videtur: pars temporis non existit alia vere [illegible]
non existit; 3 instans antecedens pars non existit alia
dum pars alia existit: quod [illegible]
non existit nequid aliud [illegible] existentia [illegible]
[illegible]; prob. minor quod: pars temporis alia existit post ins-
tans illud, ut diximus in positio; 3 instans alium
existit, postquam existit: quod instans [illegible] non existit
alia, 3 pars existit. prob. 2 minor: pars nequit inex-
istendo ad instans, 3 illud ad quod nequit [illegible] inex-
istendo, non existit simul cum eo: quod pars temporis non ex-
istit, dum existit instans. prob. maior: tempus est in ex-
istentia sua in duratione successiva, 3 mensura [illegible] in
existentia sunt in eo [illegible] omnis [illegible] temporis,
[illegible] in existendo: quod pars nequit in-
existendo ad instans.

Probatur illa pars temporis media
inter instans A, et instans B in instanti A est
futura, et in instanti B est praeterita, 3 nequid tam-
[illegible] de futuro in praeteritum [illegible] praesens:
quod dicendo, si daretur illa media inter instantia
pars temporis [illegible] in [illegible] ipso praesens; 3 [illegible]

incipere producere, ratione instantis initiativi, vel terminativi: quod huic rationi [illegible] [illegible]: [illegible] ratione instantis initiativi vel terminativi est initium et terminus partis [illegible] [illegible] parte in [illegible] [illegible]. omnibus [illegible] opinione communis in qua [illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] ratione [illegible]: nunc non est [illegible] divisibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] instanti initiativo [illegible] tempore [illegible] temporis [illegible] [illegible]

Solvunt argumenta contraria

Obiicies [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] docet, quod nil est temporis nisi nunc, et quod tempus [illegible] [illegible] nisi nunc indivisibile. [illegible] quod in his [illegible] [illegible] per hoc nunc [illegible] divisibile [illegible] potest intelligi pars temporis mediam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] partes temporis [illegible], [illegible] nunc et indivisibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opusculo [illegible] capite 3 [illegible]: [illegible] [illegible] dicit, quod nil est [illegible] [illegible] [illegible] nisi nunc [illegible] [illegible] instans, quod est [illegible] [illegible] partes temporis ad invicem: [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] partes temporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indivisibile quod est [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indivisibile. [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] indivisibilis.

Obiicies 2 [illegible] opuscula [illegible] [illegible] [illegible] opusculo 40 [illegible] [illegible] [illegible], partes enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partes temporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]

partes unius spacii, compositi ex aliis spa-
tiolis et divisibilis in illos, et ex divisibili-
tate continuum constabit. Deinde [illegible] tempo-
ris et [illegible] sui existentiam singulis instantibus quo
[illegible] tempus [illegible] definit [illegible]
[illegible] instantibus [illegible] prius et posterius
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] partes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible]
ut et divisibilis in illas partes aliquotas
et [illegible] [illegible], [illegible] proportionales [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illa partes [illegible] [illegible] divisibilis
in partes proportionales [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in linea [illegible] partes propor-
tionales [illegible] in [illegible] infinita.

Melius [illegible] [illegible]
[illegible] enim si aliqua partes existerent [illegible]
[illegible] si existerent [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illa partes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] simul [illegible]
partes omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] alias et alias partes, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in hoc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] partis [illegible] [illegible]
[illegible] prius [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] partes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in defi-
nitione enim [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] partis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
definit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] partes [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

notio; & posito [illegible] tempore non [illegible] complete [illegible] quod [illegible] existit [illegible] [illegible] existentia [illegible] completa [illegible] existentia [illegible] partis temporis completae [illegible] [illegible] terminos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: unde debet [illegible] [illegible] existit [illegible] fluidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible]: unde in illo instanti [illegible] temporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temporis, plusquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partes temporis [illegible] existit in instanti [illegible] & indeterminatio [illegible] [illegible] existit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] instantia.

In fine hujus articuli inquirit ob cursum quid sit duratio [illegible] sit de genere durationis ad intelligentiam temporis [illegible] videtur duratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla de duratione [illegible] [illegible] [illegible] duratione nil aliud [illegible] permanentiam in existendo, ut indicat D. Thomas in 1a distinctione decima nona quaestione prima [illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible] durare, solum initiative; duratio autem est triplex [illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] est mensura [illegible] omnino immobilis, sicut a Deo, ut definit a Boetio sic: interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio: id est indivisibilis duratio, tota simul existens, omnes durationes comprehendens [illegible] [illegible] durante omnia [illegible] Deo praesentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Angeli [illegible] [illegible] [illegible] quidem duratio habuit principium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Solet hic communiter circa durationem motus inquiri [illegible]

Liber 5us Physicorum.

Cum motus sit [illegible]

Questio Unica de unitate et contrarietate motus.

[illegible]

Articulus primus de quo praedicamento det per se motus.

Motus in praedicamentis sumitur pro motu successivo continuo [illegible] motu [illegible] distincti: [illegible] productio [illegible] motu [illegible] praedicamento per se [illegible] per se terminorum ad motum [illegible] successivum requiruntur conditiones. Prima, quod [illegible] inter terminos [illegible] terminos a quo et ad quem motus [illegible] aliquid [illegible]. 2a, quod inter terminos a quo et ad quem sit divisibilitas et latitudo percurrenda per motum. 3a, quod [illegible] motus [illegible] conditionibus [illegible] terminos a quo et ad quem [illegible] commu[illegible] [illegible] praedicamento [illegible] motu [illegible] per se [illegible] motum [illegible] terminos [illegible] per se terminans [illegible] praedicamento [illegible]

Dico: ad quantitatem, qualitatem, et ubi dari per se motum, [illegible] ad alia praedicamenta [illegible] communis [illegible] in philosophia [illegible] dicente: Motus in quantitate, qualitate et ubi [illegible] motu [illegible] communis: in quantitate, qualitate et ubi reperiuntur conditiones requisitae ad [illegible] per se motum; [illegible] ad quantitatem, qualitatem et ubi dari per se motum [illegible] in quantitate [illegible] magis [illegible] terminos [illegible] in ubi [illegible] distantia [illegible] latitudo successive [illegible] motus localis [illegible] motus successivus [illegible] per se terminari ad quantitatem, qualitatem et motus localis ad ubi: ergo motus successivus per se terminatur ad quantitatem, qualitatem et ubi.

Probatur [illegible] communis [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] primario

nempe ex generatione, si autem e contrario, quod licet relat[illegible]

ergo ad actionem ad quam terminat non est [illegible] terminatio, dum e contrario, quia id ad quod dicit in potentia [illegible]: ergo motus [illegible] in potentia aliquid terminatur ergo ad aliquid. Secunda relatione vero [illegible]: nova relatio quae dicit terminus secundo actionis producit, fundari in terminis, ad quem [illegible] ultimo [illegible] de actione et passione est [illegible]: non ad actionem ex passione dicitur [illegible] motus, dicit ad actionem, et passionem, [illegible] dicunt [illegible] [illegible]: [illegible] ad praedicamenta illa, quia [illegible] habent [illegible] [illegible] motus, [illegible] praedicamenta [illegible] [illegible] terminos [illegible] ad absolutas positiones [illegible] definitiones [illegible] [illegible] praedicamenta [illegible] qualitate; [illegible] dicit [illegible] motus [illegible]

sol · oria arta

Obiicies [illegible]: motus successivus [illegible] continuus, [illegible] quantitate [illegible] continuus [illegible] in libro [illegible]: ergo [illegible] motus successivus: ergo ad quantitatem dicit [illegible] motus in [illegible] quantitate consistit: in motu [illegible] [illegible] [illegible] convenientia [illegible] ad quem; [illegible] convenientia [illegible] motus [illegible] quantitas [illegible]: ergo [illegible] [illegible] motus [illegible] non est motus [illegible] dicitur [illegible] non continuus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] quantitas [illegible] denominatione [illegible] qualitas [illegible] [illegible] denominatione [illegible] motus, [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ad quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continuitate.

Obiicies 2: ad quantitatem [illegible] [illegible] motus: ergo [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terminus [illegible]

motus indivisibilem quantitatis: si enim quantitas totalis producatur simul cum substantia, ut in ejus productione, ita quantitas partialis eo quod partium substantiae partialis simul cum ea producitur, debet esse in consimili dispositione: ea quantitas totalis non producitur simul, quia dependet ab productione substantiae, ergo et in consimili modo quantitas partialis debet non producit simul cum substantia; quantitas quantum ad partes debet produci in tempore cum quantitas partialis: hoc amplius confirmatur ex dicendis circa animationem, aliter potuit ita dispositio ut quantitas totalis non produceretur in instanti, cum quantitas partialis producatur in instanti, et hoc est quantitatis; scilicet quod producatur in instanti.

Obiicitur secundo: motus est successivus quia resolvitur in partes: sed motus non est successivus: quia motio non est multiplex de per se in tempore generationis formae substantialis quae habet partes: generatio est motus successivus: ergo et terminatio debet esse successiva; motus est successivus ex accidenti et consequenter successio non est formaliter productio partium successiva ... quantitatis partialis in ... ex accidenti: nam cum quantitas infinite divisibilis et acquisibilis, ideo motus est successivus, quia terminatur ad formam substantialem; ad hoc est dicendum: ... consequens productio est indivisibilis ex accidenti cum eo necessario ... ex ... ; imo ... inter ... successive ... in instanti ... substantialis ... successive in tempore ... .

Obiicitur tertio ... motus maxime ... quantitas ... motus ... corporis ... ; sed ... producitur per motum ... .

[illegible]

Articulus secundus asumatur unitas et universitas motus 2.

[illegible]

[illegible]

ad quod aliquidem absurdit. probatur [illegible] quae
distinguit: ergo motus per se ordinatur ad terminum ad
quem: absolute tamen ubi [illegible] unitas specifica
motus non desumatur a termino ad quem, [illegible]
requirit ad [illegible] specificam motus [illegible]
[illegible] unitas medii [illegible] [illegible]
eadem linea [illegible]: ut quidem mo-
tus specie distinguuntur, quia linea recta et circularis est
[illegible] in specie [illegible] specie distinguuntur.
[illegible] [illegible] specie [illegible] ad quod
[illegible] motus [illegible] quod [illegible]
[illegible] unitas specifica [illegible]
desumitur ab unitate [illegible]: ergo unitas motus
desumitur ab unitate specifica termini ad quod quo-
modo.

Dico 2: unitas numerica motus desumitur ab
unitate numerica mobilis, termini ad quem et temporis
[illegible]: ad unitatem numericam motus
requirit continuationem [illegible] motus, motus
enim per continuationem et idem numero et
per interruptionem [illegible]: [illegible]
[illegible] requiritur continuatio motus: ergo
[illegible] unitate mobilis [illegible]
[illegible] continuari
[illegible] contigua [illegible] conti-
nuatione motus requirit unitas numerica mo-
bilis [illegible] unitate termini ad quem, [illegible]
eundem numero motum [illegible]
quod ergo [illegible] continuatione et unitate numerica
[illegible] requirit unitatem [illegible]
[illegible] temporis [illegible]
[illegible] motus, [illegible] continuatio motus [illegible]
continuari [illegible]
interrumpit [illegible] continuatur
nec idem numero [illegible]: ergo requirit
unitatem temporis.

Dico 3: continuitas motus desumitur ex
continuitate [illegible] continuitas motus
desumitur [illegible]
[illegible] motus desumitur [illegible]
[illegible] continuitas mo-
tus [illegible] continua

[illegible]

Sol arta oria.

[illegible]

specifica motus [illegible] a linea [illegible]:
[illegible]
[illegible] quoad [illegible]
[illegible] maior quantitas
[illegible] diminutionem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] diversi [illegible]
[illegible]
[illegible] considerandi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ad confirmandum [illegible]
[illegible] explicanda [illegible]
[illegible] quaestione
[illegible]
[illegible]
[illegible] enim [illegible]
[illegible]
[illegible] evidens [illegible]
a principio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Obes 2a a 2o: variato subiecto mobili [illegible] idem numero
motus qui erat in numerico mobili [illegible]
ergo numerica motus. Prob. cons.: [illegible]
[illegible]
mobile, et in illo erit idem numero motus: ergo [illegible]
[illegible] ille est continuus: quia est idem numero motus.
Prob. cons.: motus est continuus quando immediate
[illegible] motus [illegible]
est motus, et in illo non [illegible] quo [illegible]
[illegible] ergo motus est continuus. Prob.
cons.: motus [illegible] quies, et in illo
[illegible] quies: ergo motus est continuus.
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] motus [illegible] mobili [illegible]
[illegible] numerico [illegible]
[illegible] mobili [illegible]
[illegible] mobile [illegible], ideo motus non est idem numero, neque continuus.

Ad probationem [illegible]: [illegible]
[illegible] motus [illegible] mobilis [illegible] motus
diversi mobilis [illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible] est motus [illegible]
[illegible] mobilis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mobile [illegible] quies [illegible]
[illegible]
[illegible] mobili [illegible]
[illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] in illo [illegible]
[illegible] motus [illegible] idem [illegible]
continuus [illegible]
[illegible] motus est idem.

Obes 3:

[illegible] motus [illegible] mobilis [illegible] mobilis [illegible]

[illegible]

Liber 6us Physicorum

Supposita doctrina praecedentis libri de continuitate et divisione motus [illegible]

[illegible] de compositione continui

Questio prima de compositione continui

[illegible]

Articulus unicus utrum individuum ex solis indivisibibus coalescat. 2.

Continuum ... [illegible]

Dico ... [illegible]

in unione posset ad finem alterius: ergo dari in re-
rum natura indivisibilia [illegible] indivisibi-
lia [illegible] ad finem: proba-
tur indivisibilia [illegible]:
nam si corpus perfecte sphaericum ponatur super pla-
num planum, tanget illud per [illegible] indivisibile: ergo in
illis dantur indivisibilia.

Dico 2. continuum [illegible] non consta-
re ex indivisibilibus, sed ex partibus divisibilibus. haec est com-
munis Aristotelis, [illegible]
[illegible] opinione [illegible] philosophi [illegible]
[illegible] impugnata [illegible]
[illegible] universi
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] continuum [illegible]
[illegible] indivisibile, [illegible] indivisibilia [illegible]
[illegible] divisibilia: ergo continuum [illegible]
[illegible] indivisibilibus [illegible]
[illegible] indivisibilia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] denominationis [illegible]
ipso.

Propterea 2 [illegible] continuum
[illegible] extensionem, quas habent ex [illegible]
[illegible] indivisibilia [illegible]
[illegible] extensionem: ergo si continuum [illegible] indivisi-
bilibus [illegible] extensionem, [illegible]
[illegible] componit, [illegible] extensionem, [illegible]:
[illegible] indivisibilibus [illegible]:
[illegible]
[illegible] indivisibilia [illegible]
[illegible] habent extensionem [illegible]
[illegible] indivisibilia [illegible] divisibilis, [illegible]
[illegible] indivisibilia [illegible] indivisibilia: ergo
indivisibilia [illegible] indivisibilibus [illegible]
[illegible] habent extensionem [illegible]
[illegible] divisibilis [illegible]
[illegible] ergo [illegible] continuum
indivisibilia [illegible]

partes indivisibiles sed aliquid divisibile: si ergo [illegible] indivisibilia, ex quo indivisibilia [illegible] habent extensionem, neque illud habent [illegible] divisibili.

Probatur 2° eadem conclusio [illegible] forma: ut continuum [illegible] extensa [illegible] ex solis indivisibilibus [illegible]: ex ipso omnia [illegible] in composito ex solis indivisibilibus indivisibilia inter se [illegible] ex his [illegible] composito ex solis indivisibilibus [illegible] in composito ex solis indivisibilibus, indivisibilia [illegible] indivisibilia [illegible] indivisibile [illegible] in eodem loco [illegible] in loco illi immediate [illegible] indivisibili [illegible] indivisibile loci [illegible].

Sed impugnatur solo probanda ultima conc: duo indivisibilia [illegible] quando [illegible] in composito ex solis indivisibilibus indivisibilia [illegible] duo divisibilia [illegible] duo indivisibilia [illegible] eidem spatio indivisibili [illegible] duo divisibilia [illegible] eidem spatio divisibili [illegible] divisibili correspondet indivisibile [illegible] in contiguis, [illegible] habent ultima, id est indivisibilia simul et in eodem loco, quae ultima indivisibilia [illegible] in continuo [illegible] quae ultima [illegible]

Solvunt argumenta contraria

Arg. pro 1a parte dicunt: Deus potest creare indivisibilia quantitatis dum modo [illegible] quantitate: ergo potest dari continuum sine indivisibilibus constans: quamvis continuum, sicut quaelibet alia res creata, [illegible] finita: [illegible] ipsa [illegible] terminata, [illegible] indivisibilibus terminis. Resp. [illegible]: non sicut est impossibile, Deus [illegible] unione corporis et animae [illegible] quin habeat [illegible] impossibile omnia indivisibilia quantitatis [illegible] quantitate: haec enim [illegible] continuo [illegible] mediis indivisibilibus. [illegible] ipsa terminata [illegible] quamvis [illegible] finita [illegible] terminis [illegible] indivisibili [illegible] habere [illegible] quantitatem [illegible] indivisibilia [illegible] terminis [illegible] dependentia [illegible] indivisibilis [illegible] indivisibile [illegible]

Arg. 2o dicunt: inter duo indivisibilia [illegible] medium: ergo continuum [illegible] indivisibilibus [illegible] indivisibile [illegible] partes [illegible] indivisibile [illegible] longius [illegible] divisibile [illegible] indivisibile [illegible] longius indivisibile [illegible] indivisibile [illegible] longius [illegible] indivisibile [illegible] indivisibilibus [illegible] longius indivisibile [illegible] indivisibili [illegible] longius [illegible] indivisibile.

Resp. ad [illegible]

mod. contingit partes continua igitur [illegible] pro ad-
aequatione, et extensione earum partium [illegible]
[illegible]
[illegible] indivisibilibus [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] partes; [illegible]
modo modificationis, vel terminationis partium ad
hoc autem non obstat [illegible] qui habuere [illegible]
[illegible] hoc [illegible] in con-
tinuis [illegible] per modum modificationis et terminationis par-
tium non vero partium divisibilium. Hinc [illegible]
[illegible]
[illegible] indivisibile [illegible] per modum [illegible]
[illegible] per modum terminationis et terminationis [illegible]
[illegible] partibus [illegible]
[illegible]
[illegible] loquendi modo de [illegible]
et terminationibus indivisibilibus.

Obiicies 2° [illegible]
planum movetur corpus perfecte sphaericum, hoc
tangit puncto indivisibili [illegible] plani [illegible]
[illegible] tangit corpus planum: ergo corpus planum
[illegible] indivisibile [illegible]
indivisibilibus constat [illegible]
[illegible]
[illegible] globus enim movetur motu [illegible] super pla-
num, et per totum [illegible] in parte plani [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
motu globi [illegible] nec continuo: [illegible]
continuo [illegible] plani [illegible] continuo [illegible]
[illegible] per quod globus movetur, et [illegible] partes
[illegible]: [illegible] globus
tangit [illegible] partes plani [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] globus tangit partes planas.

Obiicies 3°
continuo [illegible] partes [illegible] indivisibiles [illegible]

etiam in infinito extensio; 5 hoc repugnat: quanti-
tas terminata [illegible] indivisibilia [illegible] continet
partes infinitas secundum multitudinem et extensionem
et infinitae extensionis; 5 [illegible] continuo contineri [illegible]
[illegible] in continuo actu dantur infinitae
partes [illegible]
[illegible] in continuo actu dantur infinitae partes pro-
portionales, eodem enim [illegible] pro
[illegible] adeoque in continuo dan-
tur partes aliquotae determinatae [illegible] et
dantur partes proportionales indeterminatae, et
communicantes; partes aliquotae sunt quae designabilem
habent extensionem, et [illegible] toto componunt
et exhauriunt; partes proportionales sunt quae in aliis
includuntur, et habent extensionem indesignabilem, et in-
determinatam [illegible] sunt. Hic apparet

[illegible] partes aliquotae sunt quatuor palmi, et propor-
tionales sunt [illegible] palmis [illegible]
includuntur et extensione designabili [illegible] habent
[illegible] habet continuo et divisibile in partes
aliquotas et proportionales per divisionem in
partes determinatas [illegible] divisio in partes aliquotas
indeterminatas [illegible]
et determinatae [illegible] habent [illegible]
[illegible] designabiles [illegible] proportionales [illegible]
illae sunt finitae et [illegible]
infinitae [illegible] extensione
[illegible] multitudine [illegible] finitae [illegible]
non [illegible] exemplis confirmari [illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] occurrent
[illegible]
aliquot [illegible] Respondeo [illegible]
[illegible] divisibile in infinitum [illegible] propor-
tionales [illegible] multitudine [illegible]
tionales, in continuo [illegible] divisibile in infini-
in infinito [illegible]

in in partes proportionales [illegible] : multitudo in-
finitarum [illegible] divisionem [illegible] multitudo infinita
[illegible] partes proportionales, in quas continuum est
divisibile [illegible] divisibile, et infinitae [illegible]
[illegible] potest [illegible] in continuo [illegible] infinite:
[illegible] infinitae [illegible] [illegible] explicatum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
exclusive [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] duo,
nec [illegible] multitudine [illegible] [illegible]
distinguunt: [illegible] partes proportionales [illegible]
distinguunt [illegible] multitudinem [illegible]
multitudine [illegible] multitudine infinita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] infinitae
nemo: nec enim [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] partes proportionales [illegible] [illegible]
in toto.

Tandem [illegible] [illegible] [illegible]
partes [illegible] [illegible] divisibiles [illegible]
divisibiles: [illegible] [illegible] divisibile [illegible]
[illegible] indivisibilibus [illegible] partes [illegible]
[illegible] [illegible] partes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] divisibile [illegible] [illegible] divisibilibus
[illegible] divisibile [illegible] indivisibile [illegible]
ex indivisibilibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] continuum [illegible] divisibile:
[illegible] indivisibilem [illegible] indivisibilem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] indivisibile [illegible] indivisibili [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] divisi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indivi-
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] continuo [illegible]: [illegible] enim [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Questio secunda de inceptione et desitione rerum

[illegible]

Articulus primus quomodo incipiant et desinant res sucsesive et earum indivisibilia

[illegible]

pro duratione tamen designatur a philosophis: instans enim temporis est nobis magis notum et perceptibile, quam motus: secundum intrinsecum designatur a philosophis quod incipere vel desinere dicitur, videlicet in instanti in quo [illegible] incipit [illegible] in toto incepisse dicitur, seu in illo in quo primum incipit esse rei, ita ut de illa verificetur illo instanti, [illegible], et immediate ante non erat; in instanti autem in quo primum desinit illud, in quo res jam non habet esse, illud tamen habuit in toto tempore immediate ante, ita ut de illa verificetur in instanti [illegible], nunc non est, et immediate ante erat; instanti autem desinit dicitur illud, in quo verificatur de re, nunc est, et immediate post non erit; [illegible] instanti autem desinit dicitur illud, in quo res jam non habet esse, verificatur de illa, nunc non est, et immediate ante erat.

Quare proprie ea dicuntur incipere intrinsece quae incipiunt per positionem rei, et ea scilicet in instanti habent primum esse, et in parte temporis immediate praecedenti habent non esse [illegible]; ea vero dicuntur incipere extrinsece quae incipiunt per remotionem [illegible], [illegible] in illo instanti [illegible] et in parte temporis immediate [illegible], habent primum esse. Illa dicuntur intrinsece desinere quae desinunt per remotionem, quae habent in aliquo instanti [illegible] et in parte temporis subsequenti habent primum non esse. Illa tandem dicuntur extrinsece desinere quae desinunt per positionem [illegible], ita ut primum non habeant in aliquo instanti esse [illegible] et in parte temporis immediate antecedenti. Inter [illegible] philosophos vero incipiones et desitiones communiter designantur per [illegible] [illegible], [illegible] et necessarias, quae non habent [illegible] simul et [illegible], [illegible] quae [illegible] simul habent [illegible], [illegible]. In hoc ordine loquimur de [illegible] [illegible] indivisibilibus [illegible] in instanti [illegible] [illegible].

Dico primo: res successivae, ut motus, tempus, incipiunt et desinunt extrinsece [illegible] in nostra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] incipit extrinsece quando indivisibile principium illius, et desinit quando datur indivisibile terminativum [illegible] [illegible] temporis [illegible]: nunc non est tempus, et immediate post erit, et quando instans

[illegible] ... nunc ... immediate ... [illegible]
[illegible] ... tempus ... [illegible]
[illegible] ... successive ... [illegible]
[illegible] ... necessario habent ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... de mensura temporis ... [illegible]
[illegible] ... nunc est ... [illegible]
[illegible] ... nunc temporis ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Dico 2: indivisibilia successiva incipiunt et desinunt intrinsece ... [illegible]
[illegible] ... indivisibile
[illegible]
[illegible] ... nunc est ... et immediate ... [illegible]
[illegible] ... nunc est ... et immediate ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

sol arta oria

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

motu lapidis ad terminum [illegible] per prius lapidis [illegible] [illegible] videtur de ultimo esse [illegible] existentia [illegible] permanentes [illegible] lapis [illegible] non incipit [illegible] in instanti in quo incipit [illegible] lapidis [illegible] permanenti [illegible] divisibile [illegible] de quo non potest [illegible] motus [illegible] lapidis [illegible] principium [illegible] in instanti in quo [illegible] incipit lapis [illegible] de lapide [illegible] immediate [illegible] lapidis [illegible] in illo instanti [illegible] immediate [illegible] in [illegible].

[illegible] motus incipiens [illegible] indivisibile [illegible] in instanti in quo [illegible] motus [illegible] immediate [illegible] indivisibile [illegible] in instanti [illegible] motus incipit [illegible] indivisibile [illegible] motus [illegible] in prius [illegible] incipit motus [illegible] videtur [illegible] principio [illegible] immediate [illegible] incipiens [illegible].

19 Articulus 2us comodo incipiunt et desinunt res permenentes.

Dico 2o: res permanentes, quae incipiunt per generationem, et desinunt per corruptionem, incipiunt intrinsece, et desinunt extrinsece. [illegible] dicenti[illegible], [illegible] res permanentes quando sunt ingenerabiles, et incorruptibiles, quae incipiunt per creationem ut et desinunt per anihilationem, ut Angeli, anima rationalis, et materia prima; quando vero sunt generabiles, et corruptibiles, quae per generationem incipiunt, et desinunt per corruptionem, ut homo, leo, etc. et de his loquitur. Probatur, quo supposito prima pars probatur: dicitur res per generationem produci, eo quod forma in instanti productionis tunc existit: ergo in illo verificatur: nunc est et ante non erat: ergo incipit intrinsece. Probatur: generatio est mutatio instantanea: sed de ratione mutationis instantaneae est ut quod per illam producitur existat realiter in instanti mutationis: ergo confirmatur: forma, quae per generationem producitur, reperitur separata omni dispositione acquisita per alterationem praecedentem: ergo fit in instanti, et per consequens [illegible]: ergo incipit intrinsece, cum existat in illo [illegible] instanti, quae non habet contrarium.

Probatur 2a pars denique: forma quae desinit per corruptionem, ut forma ligni, desinit extrinsece, si [illegible] forma existit in eodem instanti, vel quod non [illegible] tempore est sine forma; sed utrumque repugnat: ergo forma per corruptionem desinit intrinsece. Probatur: si forma ligni desinit intrinsece, verificaretur quod in illo instanti est forma ligni in materia, vel quod forma ignis generanda est in illo instanti in materia, vel non est in materia: ergo incidendum in instanti [illegible] forma in eadem materia: si in illo instanti forma ignis non est in materia: ergo materia [illegible] in instanti est sine forma substantiali: in parte [illegible] [illegible] immediate [illegible] illud instans, forma ligni [illegible] non est in materia, quod in illo [illegible] tempore cum est forma ignis: ergo si in illo instanti [illegible] forma ignis incipit per generationem incipit esse in instanti, quod incipit esse in instanti praecedenti in quo cum est forma ligni, quae incipit intrinsece [illegible] ad illud [illegible]: ergo in illo [illegible] desinit extrinsece in [illegible] est in materia forma ignis.

Dico 2: res quae incipiunt per creationem et desinunt per annihilationem, incipiunt et desinunt intrinsece pa-
rte. clarius constat. Probatur: quia res permanentes simplices, ut Angeli, quae per creationem incipiunt, [illegible] illa [illegible] convenientia: quia sicut in instanti quo incipiunt intrinsece. Probatur: quia hujusmodi res non habent partes correspondentes partibus temporis: quo habent in instanti: 2a pars clarius: etiam desinunt [illegible] a majori [illegible] et ratione: nulla a parte repugnantia in eo, quod Deus annihilaret Angelum [illegible] in instanti temporis [illegible] amplius, sive [illegible] extrinsece et immediate [illegible] quo [illegible] repugnantia in eo, quod desinunt [illegible] in desinunt. Ratio 2: in desitione [illegible] [illegible] inconveniens, quod [illegible] in desitione [illegible] forma [illegible]: quae res quae indivisibiliter desinunt per annihilationem desinunt [illegible] quo intrinsece desinunt.

§. A.

Observo 2o [illegible] plures formas, quae per corruptionem desinunt [illegible] indivisibiles [illegible] forma [illegible]: quod desinunt [illegible]: quae desinunt in parte temporis: quod desinunt in instanti: quae intrinsece desinunt [illegible]: corruptionem [illegible] motu in instanti [illegible] generationis, [illegible] generatione incipiunt intrinsece: quae etiam desinunt intrinsece [illegible] per corruptionem desinunt. huic [illegible] omnis [illegible] permanentes, sicut desinunt in parte temporis, desinunt [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] in [illegible] inconveniens [illegible]. 2 [illegible] desinunt in instanti [illegible] in instanti, in quo [illegible] desinunt [illegible] in instanti [illegible], in quo [illegible] [illegible] necessario, [illegible] corruptio [illegible] motu [illegible] formae [illegible], quod [illegible] desitione [illegible]: in [illegible] in hoc instanti [illegible] forma, [illegible] [illegible].

Obj. 2: forma alimenti desinit per corruptionem: ergo desinit intrinsece: quia formae quae desinunt per corruptionem desinunt ~~intrinsece~~ extrinsece per ultimum non esse. Forma alimenti incipit extrinsece per primum esse: ergo forma alimenti desinit extrinsece per ultimum non esse: nam forma aliti incipit ex parte motum semper per privationem, et res permanentes quae per motum incipiunt, incipiunt extrinsece, sicut motus, et dicimus de quantitate ortae omni ... forma aliti extrinsece incipiunt per formam alimenti extrinsece desinentis [illegible] in instanti ... formarum dari aliquod nunc in quo de forma aliti verificatur, nunc non est, et erat, et de forma alimenti nunc non est et erat, ergo hoc repugnat quia forma aliti incipit extrinsece, forma alimenti desinens intrinsece. Verdes permissis primum distinguendo concedo formam quae desinunt per corruptionem quae est generatio, nego [illegible] quae est generatio [illegible] ... forma in qua intervenit generatio alterius formae.

Haec communis doctrina [illegible] verdita circa modum incipiendi et desinendi, duplicem collegiorum [illegible] ob duplicem [illegible]: impossibile enim videtur quod aliqua res incipiant extrinsece et desinant intrinsece: nam res quae incipit extrinsece est incipere per ultimum non esse, neque in illo non esse est principium essendi, quod implicare videtur, sicut etiam quod res desinat extrinsece hoc est per ultimum non esse, in habere principium non essendi. Quapropter quidam dixerunt Collegium [illegible], omnia res successiva sive permanentia incipere intrinsece per primum esse et desinere extrinsece per ultimum non esse. [illegible] contra quae communis [illegible] impugnant [illegible]: quia licet in instanti inceptionis rei successivae non sit totum illud quod sit res successiva, complexive sumpta, nequeunt [illegible] est ... acceptae: cum sit indivisibile initium illius. Quod equidem indivisibile est quid intrinsecum ipsi rei successivae, quia in illo instanti incipit [illegible] est aliquid rei successivae: ergo in illo instanti incipit res successiva per primum esse.

Praeterea [illegible] rei successivae in instanti verificatur, nunc non est, et immediate post erit, et immediate post illud instans verificabitur, nunc est, et immediate ante non erat: ergo pro eo nunc incipit intrinsece: quo incipit intrinsece simul et extrinsece. Haec ... sed nullo [illegible] ... nie [illegible] ... Aristoteles ... om- ni ...

[illegible]

Quaestio 3a de terminis et paruitatis?

[illegible]

Artus unicus an quelibet res naturalis habeat termino intru sue magnitudinis et peruitatis?

[illegible]

parvitatis [illegible] maximum quod sic et in [illegible] quantitas
[illegible] quo [illegible] convenit [illegible]
[illegible] terminos intrinsecos [illegible] assignari,
non [illegible] magnitudinis et parvitatis, [illegible]
minimum quod non, et maximum quod non. [illegible]
est, [illegible] procedere de [illegible]
[illegible] terminos [illegible] habere terminos
[illegible] magnitudinis: [illegible] de [illegible]
corruptibilibus, quae [illegible] magna [illegible] parva [illegible]
[illegible] quod [illegible] viventia habere
terminos intrinsecos magnitudinis [illegible]
viventibus, et non viventibus [illegible] parvitatis
[illegible]

Dico primo: viventia [illegible] habent terminos intrinsecos
magnitudinis et parvitatis, scilicet maximum et
minimum quod sic. [illegible]
[illegible]
[illegible] habet formam [illegible] determinatam:
[illegible] habet determinatam quantitatem; [illegible]
[illegible] magnitudinem et parvitatem: [illegible]
viventis habet terminos intrinsecos magnitudinis et parvi-
tatis [illegible] determinatam [illegible]
[illegible] determinatam; [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] habere certam quantitatem [illegible]
quam non [illegible], et infra quam non minuantur: [illegible]
[illegible] magnitudinem [illegible]
[illegible] experientia [illegible]
[illegible] viventia habeant [illegible]
[illegible]
in [illegible] determinata quantitate [illegible]. Dico 2. vi-
ventia non habent terminos intrinsecos magnitudinis [illegible]
[illegible] parvitatis [illegible]
de [illegible] viven-
tia [illegible] propositione [illegible]
[illegible]

[illegible] magnitudine [illegible]

Solvuntur argumenta contraria

Obies primo [illegible] magnitudinis [illegible] magnitudinis [illegible] magnitudinis [illegible] loco [illegible] magnitudine [illegible] in proprio [illegible] magnitudinis [illegible] in magnitudine [illegible]

Obj. 2: si omnia viventia haberent determinatam magnitudinem [illegible] maxime quae habent determinatam [illegible]

quod reddit augmentativa aliquos cum mensibus [illegible]
non indeterminate juxta illud, de quo ejus termos [illegible]:
quod viventia non habent determinatam quantitatem terminorum
[illegible] ideo dicit communiter id aliud [illegible]
[illegible] minimum [illegible] dicens: virtus radicalis au-
gmentativa non causat: haec enim est in radice et [illegible]
[illegible], consideras, et non [illegible] ideo [illegible]
habet determinatam [illegible], quam [illegible] per oppositionem
colorum, et est indeterminata [illegible]: virtus [illegible]
[illegible] est in illa radice, sicut
nomen [illegible] augmentativa [illegible] color, est in [illegible]
ad exemplum [illegible] solent de [illegible]
[illegible], dicimus illa viventia
habent terminos magnitudinis, quia [illegible]
quod in nobis non contingit: habemus enim [illegible]
[illegible] diminutionis [illegible] medii. Obiectio 3a

2o: quod viventia habent determinatam formam, ob quod
[illegible] determinata quantitas, habent terminos intra
magnitudinis; dum viventia [illegible] habent determi-
natam formam: quod habent terminos [illegible] magnitudinis.
[illegible] formae: quod habent determinatam formam [illegible]
in [illegible] principio augmentationis [illegible]
[illegible] determinari non [illegible] vi-
ventia augent per intussusceptionem quod [illegible]
augmentativa, radicata in eorum forma determinata:
non viventia vero augent per juxtapositionem [illegible], et
ab intra non proveniendo; [illegible] determinatio formae eo-
rum non inducit determinationem in augmento. [illegible]
igni [illegible] combustibilis, fit novus individuus ignis:
quod [illegible] ignis non augetur: quia viventia non augent
per juxtapositionem. [illegible] [illegible] materia
combustibilis separata ab alio igne [illegible] individua,
[illegible] illi [illegible] illo continuatur, [illegible]
[illegible] ut continuetur cum alio; [illegible] idem dicimus
de aquarum [illegible] viventi.
Obiectio 4a contra 2o partem [illegible]:

[illegible] minime quantum [illegible] dividi ab Angelo in
[illegible] partes, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Liber 6us Physicorum

Posquam philosophus de mensuris motus ... [illegible]

Questio Unica de comparatione mouentis ad mobile.

Ordo mouentis et mobilis ... [illegible] ... omne quod mouetur ab alio mouetur ... [illegible]

Artus primus utrum omne quod movetur ab alio movetur;

[illegible]

Solvunt argumenta contraria.

[illegible]

[illegible] vitae principium [illegible] respondeo, quod internae [illegible] recipit [illegible] et [illegible] per [illegible] ille; et [illegible] adaequatum, quia [illegible] inter [illegible] mundo [illegible] tionem, et [illegible] illa, ut motum.

Obiicies: [illegible] movent [illegible] viventia [illegible] viventia, si ipsa movent: vivere enim iuxta philosophum est movere [illegible] cor simul est movens et motum: [illegible] motus cordis est vitalis, imo est principium [illegible] vitae: [illegible] cor est simul movens et motum [illegible] movere est simul movens et motum; [illegible] motus vitalis [illegible] movet: [illegible] motus cordis [illegible] inadaequata [illegible] movent mundo [illegible] viventia [illegible] movet [illegible] movens et motum [illegible] viventia [illegible] movens [illegible] movens et motum [illegible]

Ad [illegible] motum [illegible] cordis [illegible] a corde movente [illegible] motus cordis [illegible] movens [illegible] motus [illegible] inadaequata [illegible] motus cordis [illegible] motus [illegible] movet [illegible] motus [illegible] vitalis [illegible]

velocitatem augeri, quo longius illud corpus movetur a sua loco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a quo [illegible] [illegible].

Obiic: potest aliquid a se ipso intendi; ergo potest agere in se ipsum: ergo potest se ipsum movere. Prob. ant.: calor stomachi intenditur in hieme propter frigiditatem externam; et haec intensio caloris fit per [illegible] [illegible] [illegible]: ergo potest aliquid se ipsum intendere. Resp. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], intensione [illegible] caloris et frigiditatis [illegible] [illegible] [illegible] in se [illegible] frigidum [illegible] in hieme quod [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: calor enim [illegible] [illegible] intensior, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frigus [illegible] circumdans stomachum [illegible] [illegible] calor [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frigidum [illegible] [illegible] frigidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] frigiditas [illegible] [illegible] [illegible] frigidum [illegible] [illegible] [illegible] moveantur a se, vel a generante.

Artus 2us utrum grauia et leuia moueantur a se, vel a generante.

Respondeo non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab hoc [illegible] nullo impedimento moveri, [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] forma gravis et levis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formas, et gravitate ac levitate [illegible] impedimento [illegible]

ad motum novi. hec ergo circa propositum dictum [illegible]
[illegible] propugnant gravia et
levia a se ipsis moveri; [illegible] et [illegible]
gravia et levia a generante moveri defendunt [illegible].

Dico: gravia et levia motu moventur effective a se ipsis et
a generante [illegible]: se movere [illegible]
[illegible] determinatur; [illegible]
[illegible]
convenit: ergo [illegible]
[illegible] a se moventur: ergo [illegible] se movere,
[illegible] convenit ipsis; [illegible]
[illegible] proprium [illegible]
venit effective a producente [illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] grave: ergo [illegible]
provenit effective a generante [illegible]
[illegible]: [illegible]
[illegible] quia corporis gravis in [illegible]
[illegible] generante [illegible]
[illegible] gravis [illegible]
ad illud [illegible] determinat: ergo [illegible].

S. A. D.

Obiicies: corpus grave [illegible] moveri a generante [illegible]
[illegible]
[illegible] ergo motus corporis gravis [illegible]
[illegible] effective a generante [illegible]
[illegible]
[illegible] motus [illegible]
[illegible]
[illegible] effective [illegible]
[illegible] gravitas [illegible] et principium
[illegible] corporis: ergo corpus grave [illegible]
[illegible] principium
[illegible] gravis [illegible] principio [illegible]
[illegible] forma, et gravitas [illegible] principio

[illegible] [illegible] : quod nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Obs 2: motus [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Articulus 3us Utrum mouens et mobile debent esse simul?

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : agens et patiens debent esse simul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

ferioro. notandu est, qd in agente est i voce q̄ agit et virtus, qua agit: quare distinguit duplex simultas, proximi physica suppositi, et virtutis. prima simultas dat, quando inter agens et passum n̄ mediat aliud suppositum. 2a reperit, quando agens sua virtute distendit usque ad passum. et de ac proximitate inquirit: an sit simultas necessaria, ut agens agat. his praehabitis

Dico: agens et passum debent esse simul simultate virtutis, sicut agens nequit agere in distans, quin prius agat in proximum. ita Aristoteles in hoc libro. probatur: si agens non esset simul cum passo, deberet distendere per medium sua virtute usque ad passum: quare debet agere in distans, quin agat in proximum. prob. ans: si debeat calore corpora celestia n̄ agerent in infra lunaria, in sublunaria, quare neccesse est medium, quod quidem nequit fieri, quin agant per medium virtute sua virtute distendere usque ad sublunaria: ergo si agens nolet etc. confirmatur haec ratio: agens naturale, cum sit finitum, habet determinatam sphaeram activitatis: si ponet agere in distans, quin agerent in medio, non haberet determinatam sphaeram: ergo non ipsum est. 2o: quando distans non, ergo virtus similiter, ergo per se deinde quando in medio, debilius; si autem n̄ agere in medio, n̄ debilius etc.

Solvuntur argumenta contraria

Obes. primo quod plurima sunt agentia in nobis, quae agunt in distans, quin agant in proximum: ergo. probatur: magnes agit in ferrum distans, illud attrahendo, quin agat in proximum; 2o: basiliscus interficit homines, quin inficiat medium, et similiter lupus; 3o: corona aliquae imprimunt vestigia, et spirant in pueris, et similia quae n̄ imprimuntur in hominibus proximis; 4o: sol conficit lunas, quin in solis aliis plenitudinem, quod consonat non videntur ratione, qd novo debet sequi ex doctrina Aristotelis, in communi propositio sit distare, ut corpore sphaeras agentes: si autem n̄ est corpore, sphaera agens distenditur virtute per medium, et in passo disposito illa producit, qd demonstrat in exemplis

[illegible] magnus enim [illegible] medii
quando [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quo non calefacit.

Obs. 2: ignis calefacit aquam [illegible] in lucerna, quin lucerna calefiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in papiro igni applicata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] papirus comburatur; [illegible] [illegible] [illegible] calorem [illegible] combustionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ignis [illegible] [illegible] lucernae aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aquae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lucernae [illegible] [illegible] [illegible] dicimus, [illegible] [illegible] [illegible] in papiro, [illegible] [illegible] combustione [illegible] [illegible] ignis [illegible] [illegible] in papiro, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] papiro [illegible] [illegible] [illegible]

Liber 8us Physicorum

Hinc [illegible] ordo librorum Physicorum inquirendo in hoc ultimo quo [illegible] motus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de initio motus, et an sit motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motu, [illegible] infinito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Questio unica de eternitate mundi.

Nomine mundi intelligitur universitas [illegible] visibiles, permanentes et successivae, quas omnes [illegible] consuluit: quod hic inquiritur [illegible] potuerit res permanentes et successivas ab aeterno producere [illegible] gravissimus [illegible] mundus potuerit esse ab aeterno quoad [illegible] permanentes.

Articulus primus utrum mundus potuerit esse ab eterno quoad creaturas permanentes.

Dico: [illegible] permanentes potuerunt esse ab aeterno. [illegible] Albertus magnus [illegible] Durandus [illegible] ab aeterno [illegible] ab aeterno [illegible] ab aeterno [illegible] ab aeterno [illegible] ab aeterno [illegible]

Proba[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] repugnat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] defendens [illegible]
[illegible] [illegible] Deo defendendo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] repugnat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nihilo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nihilo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

S A J.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Deo [illegible] [illegible] Deus [illegible]
[illegible] Deo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deo [illegible] [illegible]
Divino [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Obj. 2. [illegible] [illegible]

[illegible]

Obs. 2: [illegible]

[illegible]

Obs. 3 [illegible]

[illegible] quod repugnat [illegible]

[illegible] ab aeterno: quod repugnat [illegible]

[illegible] non implicat [illegible]

ab aeterno: quod [illegible]

[illegible] ab aeterno [illegible] Deus [illegible]

Angelos ab aeterno, hac propositione, Deus [illegible] Angelos,

[illegible]

ut propositio de [illegible]

illa [illegible] hac propositione de [illegible]

[illegible] Deus creat Angelos in illo [illegible]:

[illegible] non est assignabile [illegible], in quo Deus

creavit Angelos: [illegible]

in [illegible] ab aeterno [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] non est assignabile [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Obest:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ab aeterno [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ab aeterno.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ab aeterno [illegible]

[illegible]

obtinere, ex illa productionis tempore; et ratione illius productionis conservationem:

Sed dices: implicat productio indivisibilis [illegible] conservatione; ergo implicat [illegible] implicat productio [illegible] Deus non posset [illegible] conservare, [illegible] productio [illegible] conservatione [illegible] productionis [illegible] conservaret [illegible] conservatione [illegible] [illegible] conditionem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad continuandum [illegible] [illegible]

Tandem dices implicat [illegible] [illegible] [illegible] implicat [illegible] productionis [illegible] [illegible]

[illegible]

Articulus Vtrum mundus potuerit esse ab eterno quia ad creaturas successiuas

Dico: [illegible] Suarez [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 207 [illegible] addit: [illegible]

[illegible]

Si dicas: [illegible]

[illegible]

A 2° vero 2 circa [illegible] [illegible] quae
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quae est tota simul.

Prob. 2 clo: [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Prob. 3 clo: implicat q[uod]
tempus sit, ex quo Deus e[st]: q° implicat q[uod] tempus
[illegible]
[illegible]
e: q° prob. mor: [illegible] ex quo
[illegible] quo Deus e[st], [illegible] q° prob. mor.

q̄d speravit fuit [illegible] praevia, ut ex [illegible]
[illegible] potest: ergo [illegible] tempore [illegible] verbi
[illegible] [illegible] teq [illegible] rie ē
[illegible] [illegible] habentis
[illegible]: ē hec solum insufficiens [illegible]
[illegible] loco [illegible]
[illegible] [illegible] solemne [illegible]
[illegible] admisit [illegible] mathematice
[illegible]: [illegible] n̄ habent [illegible] principium
[illegible] [illegible] q̄d [illegible]
n̄ habet principium [illegible]
mathematice [illegible] in [illegible]
[illegible] n̄ habere principium [illegible]
[illegible] mathematice [illegible]
[illegible] [illegible]

S. A. 2.

Obs. pro: [illegible] de [illegible] distinctio
[illegible] motu circulari de [illegible]
[illegible] ait: illa [illegible] motus
[illegible] [illegible] motus circularis potuit ē ab aeterno
[illegible]: ergo motus circularis potuit ē ab aeterno. [illegible]
[illegible]: motus circularis n̄ habet principium
[illegible] potuit ē ab aeterno [illegible]
[illegible] 27 [illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible] motus: ergo
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible] philosophi,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
de motu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] n̄ habet principium
[illegible] principium [illegible]
[illegible]
[illegible] principium.
de globo sphaerico n̄ habere principium. Obs. 2: [illegible]
[illegible] [illegible]

ab aeterno, vel quod idem [illegible]: quando [illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible]: quia [illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible] ab aeterno: quia [illegible]
aeterno [illegible]: quia [illegible] ab
aeterno [illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ab aeterno [illegible] ab aeterno
[illegible]
[illegible] aeterno [illegible]

Obj.: [illegible]
[illegible] aeterno [illegible]
[illegible] aeterno [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

continuum in eo, quod non dentur [illegible] [illegible], [illegible]
quod intelligantur particulas in infinitum [illegible]
divisibiles; solum enim non est possibile parte dari
minorem motu, nisi quo Deus non possit [illegible]
[illegible] in infinitum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] successive
[illegible] [illegible] successive, [illegible]
[illegible].

Ex quo patet [illegible] [illegible]
[illegible] successive [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
in consequentia [illegible]
esse possibile [illegible] [illegible]
[illegible] successive [illegible] [illegible]
[illegible] successiva [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] successio
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infinita
[illegible] [illegible] [illegible] Ex

Dices: instantia [illegible] Deus ab aeterno sit [illegible] pro-
ducere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro-
ductiva illorum [illegible] [illegible]
producere [illegible] ab aeterno [illegible] [illegible]
[illegible]: hoc enim repugnat [illegible] successive
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sine principio aut simile [illegible] [illegible]

ab [illegible] potuit producere [illegible] sine principio [illegible]
a parte ante [illegible] infinitas generationes [illegible] alios
motus successivos potuisse ab æterno. Ad [illegible]
[illegible] generationem [illegible] quando-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] motus [illegible] ab æterno [illegible]
[illegible] permanentes, quæ [illegible]
[illegible] motus [illegible] in [illegible]
[illegible] motus [illegible] potuerunt ab æterno. Ad
[illegible] Dei [illegible] quo posset Deus
[illegible] per totam æternitatem motum continuum [illegible].

Satis superque sit de Octo Phi-
sicorum Libris. Utinam eorum ac-
sidua lectio maximum aferat Vo-
bis emolumentum quod ut
pro meis Votis eveniat Omni-
potentem Deum Sacra-
tissima Dei Genitrice
nec non Angelicum
Doctorem Divum
thomam nostræ Scho-
læ Lucem, Ducem
et Patronum
quibus hæc dic-
ta velim eni-
xe rogo. pri-
die Calen-
darum fe-
bruarij
anno
173
4